శ్రీరస్తు

శ్రీనాథమహాకవిచే

రచియింపఁబడిన

భీమఖండము

అను నామాంతరముగల

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము

నెల్లూరుకోర్టు న్యాయవాదులగు

వేంకట సుబ్బయ్య, ఎమ్. ఏ. గారిచే

లేఖకప్రమాదాదిజనితదోష రహితంబుగఁ

బరిష్కరింపఁబడి

మహారాజరాజశ్రీ

శ్రీరాజా రావు చెల్లయ్యమ్మారావు బహద్దరు జమీన్దార్

తాలూకే, కోలంక, వీరవరము, వగైరాగారి

మద్రాసు యేజెంటు

కొత్తపల్లి వేంకట పద్మనాభ శాస్త్రిచేఁ

బ్రకటింపఁబడియె.

శివుఁడు. — "* * మణి గొనువాని వలెక

దవనిఁ గొనువాఁడె రత్నంబు నరయుఁ గాదె?"

1901.

సం.	పుట	విషయములు.
22	50	వ్యాసాదు లాకసంబుననుండి భీమమండలంబుఁ గనుఁగొనుట. ...
23	52	వ్యాసాదులు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట. ... ...
24	57	ఇంద్రుఁడు దేవతలకు శివలింగమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట. ...
25	59	బ్రహ్మాదులు భీమేశ్వరు వర్ణించుట. ... ...
26	63	అగస్త్యుఁడు వ్యాసునకుఁ బంచతీర్థంబుల వివరించుట. ...
27	64	అగస్త్యవ్యాసాదులు భీమేశ్వరాలయంబుఁ బ్రవేశించుట. ...
28	66	వ్యాసుఁడు భీమేశ్వరార్చనంబు సలుపుట. ... ...
29	67	వ్యాసు లీశ్వరు నుతించుట. ... ...
		చతుర్థాశ్వాసము.
30	77	అగస్త్యుఁడు తీర్థమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట. ... ...
31	78	క్షీరసాగరమథనకము ప్రారంభము. ... ...
32	81	శివుఁడు హాలాహలము మ్రింగుట. ... ...
33	,,	దేవతలీశ్వరుని స్తుతించుట. ... ...
34	83	శివుని యాజ్ఞను సురాసురులు విఘ్నేశునిఁబూజించి పాల్కడలితరియించి చంద్రాదులఁ బడయుట. ... ...
35	85	దేవాసురు లమృతమునకై పోరుటయు శ్రీమన్నారాయణుండు దేవారులవంచించుటయు. ... ...
36	,,	నారదోక్తినసురు లీశ్వరునిఁబూజించి వరంబులువడసి లోకములబాధించుట. ... ...
37	86	బ్రహ్మవిష్ణ్వాదులు శివుని కడకేగి మొఱవెట్టుట. ... ...
38	88	ఈశ్వరుఁడు త్రిపురాసురుల నిర్జించుట. ... ...
39	97	తుల్యభాగయుత్పత్తి క్రమము. ... ...
40	98	శ్రీభీమనాథేశ్వరుఁడు దనకుఁ దాన ప్రతిష్ఠితుండగుట. ...
		పంచమాశ్వాసము.
41	101	సూర్యుండు కైలాసమునకరిగి శివునిదక్షారామమునకుఁ దోడితెచ్చుట.
42	104	మహాదేవుఁడు ప్రమథగణసమేతుఁడై దక్షారామమునకుఁ బోవుట. ...
43	105	శివుఁడు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట. ... ...
44	107	శ్రీకంఠుఁడు దక్షారామ భీమేశుతోనైక్యతం బొరయుట. ...
45	108	లక్ష్మ్యాదులు శ్రీభీమేశుని స్తుతించుట. ... ...
46	109	దివస్పతి బృహస్పతిని దానములఁగూర్చి యడుగుట. ...
47	110	భూదానమహిమ. ... ...

మూలమున నౌచిత్యము ననుసరించిన మార్పులు:—

పుట.	పద్య.	పంక్తి.		
12	73	1	అహమ్మదుశాసనదాన	అహమ్మదుసేనువదాన్య
15	89	1	మొరయించుక్	మొరయింపక్
19	109	49	ప్రకారం	ప్రచారం
23	8	2	యనుజ్ఞంబరవృద్ధి	యనుజ్ఞఁ బురోవృద్ధి
24	15	1	మహోఘాయా	మహాదేవి
31	59	1	హేలనీలాతరంగిణీ	హేల నేలాతరంగిణీ
32	72	2	ముక్తేశ్వరు	ముక్తీశ్వరు
33	78	1	దర్దురగిరిమహా	దుర్ధరగిరిగుహా
34	84	2	ప్రణవ	ప్రణయ
,,	,,	4	జెప్పిరి	జల్పిరి
,,	90	,,	గ్రామంబెప్పుడు	గ్రామంబిప్పుడు
35	101	4	ప్రాసరేణ	త్రిసరేణు
39	132	2	వోయింపుచుండె	వోయింపనుండె
46	18	15	సంతప్యమాన	సంతప్యమానమునిమండలంబును
48	25	2	నాఁడు	నతఁడు
,,	28	5	గోదావరంబు	గోదావరాంబు
54	74	6	తంబుమాతీర్థ	తమురామతీర్థ
63	165	6	స్వరము	స్వనము
64	177	6	మొదలి	మొగలి
65	179	4	భానుజధార	భానుజవైరి
75	27	2	బ్రణుతి	బ్రణతి
85	99	3	నప్పుడేను	నారదుండు
,,	,,	4	బల్కెతి	బల్కెను
,,	101	1	అనుచున్నేనిటు	అనినారదుండు
86	108	1	విరించులు	విరించులుపురందరాదులతోఁడ
93	151	2	యాస్థానంబు	యథాస్థానంబు

పుట.	పద్య.	పంక్తి.		
94	1	1	తేజీవి	తోజీపీ
,,	,,	2	రీజీవి	రీజీపీ
,,	2	,,	తోన	తన్న
,,	3	1	రథ్యాంతరే	రత్యంతరే
,,	,,	,,	క్షత	కృత
,,	,,	,,	ప్రకృతి	ప్యకృత
,,	,,	,,	నాల్గవపాదము	శ్రీదత్తపుర్యధ్వపరోపిముక్తః
95	166	1	భరితాభయ	భరితోభయ
97	184	2	ఉగ్గడించి	ఉగ్గడింప
120	142	1	శివుమాహాత్మ్యం	శివభక్తిమాహాత్మ్యం
127	3	1	వినుము	వినుండు
128	6	5	నాక్షేత్ర	నేక్షేత్ర [డిః
130	23	—	—	23 a వ॥ అఘమర్షణస్నానమ
134	49	4	పన్నగరాజ	పన్నగదీర్ఘ
139	81	3	ననుగ్రహించి	ననుగ్రహించె
139	86	2	మదియు	ముదిర [ర
140	94	1	అప్పర	వ్యాసర్షికనుగ్రహంబొసఁగియప్ప

ప్రథమాశ్వాసము.

పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
2	నెలనాగ	నెలనాఁగ
3	వీధ	వీథి *
5	భల్లుర	భల్లుల
1	పెను	పిని
3	ఉరకు	ఉలకు
11	బాక	సాక
1	అకాశ	ఆకాశ
4	లక్ష్మి	లక్ష్మి
4	ధారు	ధార
3	బుద్ధిఁ	బుద్ధి
4	గటిని	గటినిఁ
1	చూర	చూఱ
3,4	బుఁ, గా	బు, కా
3	గాల	కాల
2	గోగు	గోఁగు
1	పుఁగ	పుగ
2	•క	క•
2	ప్రమోత	ప్రమోఁత
5	లోకంబులవలన.	లోకంబువలన
49	మహాద్భూపా	మహాభూపా
3	శాక్వర	శాక్కర
2	వేష్టింపచలి	వేష్టింపఁజలి
7	గన్నగవ	గన్నఁగవ *
3	క్షణి	క్షణ

ద్వితీయాశ్వాసము.

పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
4	బోల్ప	బోల్పఁ
1	కన్న•పెద్ద	కన్నఁ•బెద్ద
4	కోమరు	కోమర
,,	క్రేం•కా	క్రొ•క్కా
2,3	మెఱసె, పగమ	మెఱసెఁ, బరమ
1	•న	న•
2	నిద్దంపుచెక్కు	నిద్దంపుఁజెక్కు

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
55	18	పీతా	భీతా
57	3	గాపు	గాఁపు
62	3	లదూరి	లఁదూఱి
66	2	వృధ...తోటి,	వృథ...తోడి
72	1	రాయణగ్రా	రాయగ్రా
80	2	గోర్కె	గోర్కి
101	4	కోమల	కోమలపు
105	2	క్షీప	క్షీణప
108	1	పమ్ధ	పన్ధ
,,	2	కాశ్యామ్ని	కాశ్యాన్ని
,,	2	తామ్సదా	తాంసతాం
110	2	మచ్చకంటి	మచ్చెకంటి
125	2	,,	,,
126	1	నెలతుక	నెల్లఁతుక
126	2	జోడరుగుల	జోడరుఁగుల
127	2	గొడుగుపా	గొడుగుఁబా
133	1	బాగయు	బాగపు
134	2	వెల్ల	వెల్లఁ
135	1	అవు	అవుఁ
135	2	మిధ్యా	మిథ్యా
139	3	తాలి	తాలిఁ
147	5	చట్ట	చెట్ట

తృతీయాశ్వాసము.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
4	2	బులుకన్న,	బులఁ గన్న
9	1	నన్న	నన్నఁ
15	4	ప్రాహుణ	ప్రాహుణి
17	5	జస్వ	జస్స్వ
20	1	కోటివల్యుఁడు	కోటివల్యుడు
21	6	ణాబ్ధి	ణాబ్ధిఁ
22	2	లేఁడిం	లేడిం
23	1	నంస	నక్స
,,	4	లెక్కడయన్య	లెక్కడనన్య
28	3	సచ్ఛ్రుతి	సచ్ఛ్రీతి

* ఇట్టి చోటులం దీవిధముగ దిద్దికొనుఁడు.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
31	4	నున్నఁ	నున్న
37	3	క•కో	కఁ•గో
55	5	మునఁ... రాజఁ	మున... రాజ
66	2	యందు	యంద్రు
68	1	మహా	మాహా
99	1	శ్రీకంధరుని	శ్రీకంధరునిఁ
101	2	గళుని	గళునిఁ
174	2	విను	విని
178	3	పలుకుపూ	పలుకుఁబూ
193	6	నాయకుని	నాయకునిఁ
194	1	నిన్ను	నిన్నుఁ
,,	5	మిమ్ము	మిమ్ముఁ
211	18	పెరిగి	పెరిఁగి
,,	23	భృంగ్వ	భృగ్వ
215	5	సేయ	సేయఁ

చతుర్థాశ్వాసము.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
1	3	సిత	స్థిర
4	1	విను	విని
15	2	నతని	నతనిఁ
22	1	వరమ్తీ	వరస్త్రీ
30	2	గవిని	గవని
32	5	హారుని	హారునిఁ
60	2	లయినపక్షు	లయినసపక్షు
,,	10	తరం.. నొదుగ.	తీరం.. నొదుఁగ
61	6	విడు... తపె...	విడి... తఁబె..
,,	,,	పెరుగ	పెరుఁగ
62	1	మింతుడు	మింతుఁడు
85	1	పురుషయఘో	పురుషాఘో
93	2	నుచైచ్ర్శవం	నుచ్చైశ్శ్రవ
107	4	దిగద్రావి	దిగఁద్రావి
123	13	బుచ్చి	పుచ్చి
129	1	గోగు	గోఁగు
130	3	బీట	బీఁట
139	11	బురాణబు	బురాణపు
151	2	యాస్థానంబు	యథాస్థానంబు
165	1	కాఘు	కా•ఘు
190	4	తప	తపో
191	4	వటు	పటు
200	3	మైన	మైనఁ
207	4	చెప్పి	జెప్పి
208	2	దాఁక	దక్క
210	6	విను	విని

పంచమాశ్వాసము.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
5	3	వ్యథా	వ్యథా
8	19	గ్రంధ	గ్రంథి
8	20	తురంగలి	తుఱంగలి
8	21	వెలుగు	వెలుఁగు
8	31	స్ఫాల	సాస్ఫాల
22	3	కుం•వా	కు•న్వా
50	1	థాన... నందీ	థాన... న
52	13	మముఁబోటి	మముబో
52	20	అజ్ఞా	నజ్ఞా
,,	25	ఓసర్వ	యోసర్వ
,,	29	నమఃఅని	నమయని
65	1	మొప్ప	మొప్పఁ
68	3	చినం	చినన్
69	2	బెరు	బెరుఁ
75	2	సస్యం	ససస్యం
76	1	మేఱ	మేర
80	4		
105	3	నంతప	నంతఁబ
110	1	మగఁటిమిఁజె.	మగటిమిఁ

షష్ఠాశ్వాసము.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
23	2	య్యేఁటి	య్యేటి
26	1	ఏఁట	ఏట
57	2	ఛటఛటా	ఛటచ్ఛటా
66	2	పీఠ	పీఠి
71	1	తిరి	తిరు
74	1	స్వర్లో	స్స్వర్లో
75	24	బునుమరగి	బునమరఁగి
79	4	కంఠయ	కంఠయు
106	4	మంబులంన.	మంబులన

శ్రీ

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

పీఠిక.

శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుఁ డగు శ్రీకాళహస్తీశ్వరుని యర్ధాంగలక్ష్మియు జగజ్జననియు నగు శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబకు భక్తిమెయి మేమర్పింపఁబూనిన "శ్రీజ్ఞానప్రసూనమాలిక" యందు ద్వితీయప్రసూనముగ నీభీమఖండ మనునామాంతరముగల శ్రీభీమేశ్వరపురాణముం గూర్చితిమి. ప్రథమప్రసూనమగు శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము నిజవాసనావెల్లి తాంధ్రప్రపంచంబై నెగడసాగి యైదేండ్లైనను ద్వితీయప్రసూన మింతకాలముపొడగానరాకుండుటకుంగతంబీగ్రంథమందుఁగలచిక్కులతోడఁ గేవలము ధనాఢ్యులము కాని మాయత్నములు ముద్రణాద్యవసరములందలసగతి వహించుటయ. ఈగ్రంథముయొక్క ప్రతులు చిక్కుట మిక్కిలియరుదు.

మహారాజరాజశ్రీ, సమర్థి రంగయ్యసెట్టి బి.యే. గారొకప్రతియు, బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, గురుజాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులుగారొక ప్రతియు, బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, పోతాప్రగడ బ్రహ్మానందముగారొకప్రతియు మాకిప్పించిరి. ప్రాచీన పుస్తకభండారమునందు రెండుప్రతులు చిక్కినవి. బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, దర్భా వెంకయ్య బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు, సంస్కృతభాషలో ముద్రింపఁబడియుండు భీమఖండంబను గ్రంథంబొకటిని మాకొసంగిరి. వీనిని సహాయము గాఁగొని యీ భీమేశ్వరపురాణంబును మాశక్తికొలఁది సంస్కరించి వ్రాయించి ముద్రింపించినారము.

ఈగ్రంథమునఁ దొలుదొల్త విఘ్నేశ్వరునిఁ బ్రార్థనలోనె పద్యము వ్రాఁత ప్రతులయం దిట్లుండెను:—

ఉ. ఏనిక మోము తెల్లెలుక నెక్కినరావుతు రాచవారు సే
నానియనుంగు పెద్దనవినాయక దేవుఁడు కర్ణతాళజం
ఝూనిలమారుతంబున నిరంతరముం బ్రబలాంతరాయసం
తానఖినాఖినాఖినఖిదంతముల న్విదళించుగావుతన్.

ఈపద్యముం గూర్చి మే మెఱింగినపండితుల నందఱినడిగినారము కాని యొక్కొకరును గ్రుక్కులు మ్రింగినవారలె. మార్పులు సూచించినవారలె. అయినను మా వ్రత మొకటి కలదు. అది యేది యందురేని మేము ప్రకటించు గ్రంథములయం దా యా గ్రంథకర్త లేపదములు ప్రయోగించియుందురో వానిని సాధ్యమైనంత వఱకు నూహించి వేయవలయుననేకాని మాకుం దెలియనిచోట్ల నుండు నక్షరములఁ దీసి పాఱవైచి మాకవిత్వ మిఱికించఁ గూడ దనుటయే. ఈనిర్బంధమునకు లోనైన మే మీ వినాయకస్తుతిం గల పద్యముం గూర్చి పడినకష్ట మావినాయకునకే యెఱుక. ఇట్టి కష్టము లీగ్రంథమం దెన్నియో యుండినవి. వాని నెల్ల శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబ కరుణ చేతను బెద్దలసహాయమువలనను గడచి నేఁటి కీగ్రంథముఁ బ్రకటింపఁ గంటిమి.

ఇది పంచాశత్ఖండమండితం బగుస్కాందంబులోని యొక ఖండము. భీమఖండము నాఁబడు. గోదావరిజిల్లాలోని దక్షారామము లేక భీమేశ్వరం బనునొకశివస్థలమాహాత్మ్యముం దెలుపునది. ఆస్థలంబునకు దక్షిణకాశియను సంజ్ఞయుఁ గలదు. అది భోగమోక్షదం బని ప్రసిద్ధిఁ గాంచినది. దేవభాషయందు ముప్పదిరెండుసర్గలుగా విభజింపఁబడి యించుమించుగ రెండువేలశ్లోకములు గలయీగ్రంథమును నాంధ్రంబున శ్రీనాథుఁ డనుమహాకవి యాఱాశ్వాసముల గ్రంథముగ విరచించె.

శ్రీనాథుఁడు పాకనాటి నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. భారద్వాజసగోత్రుఁడు నాపస్తంభసూత్రుఁడు బ్రాహ్మీవరప్రసాదలబ్ధుఁడును శివపూజారతుండు. ఈయనతలిదండ్రులు భీమాంబయు మారయయు. తాత పద్మపురాణంబును రచించిన కమలనాభామాత్యుఁడు. వీనికిం బ్రమాణంబు లెవ్వియనిన:—

శా. భారద్వాజపవిత్రగోత్రుని శుభా ♦ పస్తంభసత్సూత్రు వి
ద్యారాజీవభవుండు మారయకుఁ బు ♦ ణ్యాచార భీమాంబకు
న్గారామైనతనూజు నన్ననఘు శ్రీ ♦ నాథాఖ్యునిం బిల్చి స
త్కారం బొప్పఁగ గారవించి పలికె ♦ న్గంభీరవాక్ప్రౌఢిమన్.

నైషధము.

శా. బ్రాహ్మీదత్తవరప్రసాదుఁడ వురు ♦ ప్రజ్ఞావిశేషోదయా
జిహ్మస్వాంతుఁడ వీశ్వరార్చనకళా ♦ శీలుండ వభ్యర్హిత
బ్రహ్మాండాదిమహాపురాణచయతా ♦ త్పర్యార్థనిర్ధారిత
బ్రహ్మజ్ఞానకళానిధానమవు నీ ♦ భాగ్యంబుసామాన్యమే. నైషధము.

మ. కనకక్ష్మాధరధీరు వారిధితటీ ♦ కాల్వట్టణాధీశ్వరున్
ఘనుని న్బద్మపురాణసంగ్రహకళా ♦ కావ్యప్రబంధాధిపున్
వినమత్కాకతిసార్వభౌముఁ గవితా ♦ విద్యాధరుం గొల్తు మా
యనుఁగుం దాతఁ బ్రదాత శ్రీకమలనా♦భామాత్య చూడామణిన్. భీమ.

ఈకవిరచించిన గ్రంథములు మే మెఱింగినంతవఱకు నెవ్వియనిన:—

(1) నవమరుత్తుచరిత్రము.

(2) పండితారాధ్యచరితము; ఇది వేమారెడ్డి సేనానాయకుఁడైన మామిడి ప్రెగ్గడయ్యకు నంకితము.

(3) శాలివాహనసప్తశతి.

(4) నైషధము; ఇది వేమారెడ్డి సేనానాయకుని తమ్ముఁడైన మంత్రిసింగనకు నంకితము.

(5) భీమఖండము; ఇది వీరభద్రరెడ్డి మంత్రియైన బెండపూఁడి యన్నామాత్యున కంకితము.

(6) కాశీఖండము; ఇది వీరభద్రరెడ్డి కంకితము.

(7) వీథినాటకము.

(8) హరవిలాసము; ఇది వేమారెడ్డియొద్ద సుగంధ భాండాగారాధ్యక్షుఁడైయున్న సిరియాల తిప్పయ్య కంకితము

(9) పల్నాటి వీరచరిత్రము.

(10) నందనందనచరిత్రము.

(వేమారెడ్డియు, వీరభద్రరెడ్డియు నన్నదమ్ములు)

ఈ గ్రంథంబులు వ్రాయఁబడినవరుస కాశీఖండములోని యీ పద్యమువలన నొకింత తెలియును.—

సీ. చిన్నారి పొన్నారి ♦ చిఱుతకూఁకటినాఁడు-రచియించితి మరుత్త♦రాట్చరిత్ర
నూనూఁగుమీసాల ♦ నూత్నయౌవనమున - శాలివాహనసప్త ♦ శతినొడివితి
సంతరించితి నిండు ♦ జవ్వనంబునయందు - హర్షనైషధకావ్య ♦ మాంధ్రభాషఁ
బ్రౌఢనిర్భరవయః ♦ పరిపాకమునఁగొని - యాడితి భీమనా ♦ యకునిమహిమఁ
బ్రాయమింతకుమిగులఁగై♦ వ్రాలకుండఁ - గాశికాఖండమనుమహా♦ గ్రంథమేను
దెనుఁగుఁజేసెదఁగర్ణాట ♦ దేశకటక - పద్మవనహేళి శ్రీనాథ ♦ భట్టసుకవి.

ఈ గ్రంథంబులు సంస్కృత జటిలంబులై ముద్దులుగులుకు శైలిని సలక్షణంబగు భాషను వ్రాయఁబడియున్నవి. ఈకవివ్రాయు సీసపద్యములు చూడఁ జూడఁ జవులొలుకుచుండును.

ఈ యనకవిత్వ మిమిక్కిలి రసవంత మనుట యందీయనకుఁ గలిగియుండిన నమ్మకమునకుఁ గాశీఖండము కృతిభర్తయగు వీరభద్రరెడ్డిచెప్పినట్లు వ్రాయఁబడియుండు నీపద్యము నిదర్శనము. ఈకవి తన కావ్యములయందే యేవిధముగ భాషను బోషింప యత్నించినదియు నీపద్యము తెలుపును:—

సీ. వచియింతు వేములవాడ భీమనభంగి - నుద్దండలీలనొ క్కొక్కమాటు
భాషింతు నన్నయభట్టుమార్గంబున - నుభయవాక్ప్రౌఢినొక్కొక్కమాటు
వాక్రుత్తు తిక్కయజ్వప్రకారము రసా-భ్యుచితబంధముగనొక్కొక్కమాటు
పరిఢవింతు ప్రబంధ పరమేశ్వరుని రేవ - సూక్తివైచిత్రినొక్కొక్కమాటు.

శ్లో. "కాశీఖండమయఃపిండం నైషధం విద్వదౌషధమ్"

అనునటుల దేవభాషలో మిక్కిలి కఠినములు నాఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంచిన కావ్యముల నీ కవిశిఖామణి సాహసించి తెనింగించెనన నీతనిసామర్థ్యమును గుఱించి వేఱుగఁ జెప్ప నక్కఱ యుండదు. ఈకవి వ్రాసినగ్రంథములలో గొప్పవియు రసవంతములును ముద్రితములు నగు కాశీఖండము నైషధ మనునవి భాషాంతరీకరణములు. తక్కినవియు నారసిచూచినఁ దఱచు దేవభాషలోని యెదేనొక గ్రంథమునందుండి వ్రాయఁబడినట్లె యేర్పడును. ఎట్లనం బ్రకృతము శ్రీసరస్వతియను మాసపత్రికయందు ముద్రింపఁబడుచుండు హరవిలాసమున 4 వ యాశ్వాసమున గౌరీతపస్సు, వివాహసందేశము మొదలగు పట్లం జూడుఁడు. కాళిదాసు కుమారసంభవమునకు యథాశ్లోకము భాషాంతరీకరణముగ నుండుట తెలియును. ఈకవివ్రాసిన భాషాంతరీకరణములు యథాశ్లోకముగ వ్రాయఁబడి యుండలేదు; ఈ విషయమున నీకాలపు భాషాంతరీకరణము లగు కుమారసంభవము శాకుంతలాది నాటకములు మొదలగువానితో నివితులఁదూఁగవు. తనతో సమకాలికుఁడైన బమ్మెరపోతనామాత్యుఁడు మూలమున ననుసరించినంత మాత్రముఁగూడ నీకవి యనుసరించియుండలేదు. దృష్టాంతములంజూడుఁడు:—

24-వ పుట 13 వ పద్యమున "సంతతము దేవవేశ్యాభుజంగుఁడతఁడు" అని యున్నది. దీనికి మూలము "సహిసర్వదేవరాట్" సాధ్యమైనపట్ల నెల్లనిట్లు దేవునకేని గొప్పవారికేని యీ భుజంగత్వముఁ గల్పించుట

యీకవియొక్క గొప్పలోపము. దీనివలననే కృతిపతినింగూర్చి షష్ఠ్యంతములలో "పంచారామవధూటీ పంచాస్త్రవిహారకేలి పాంచాలునకున్" అని వ్రాసెను. ఇది యాకృతిపతికేనిఁ బంచారామవాసు లగు పుణ్యాంగనలకేని గౌరవ జనకంబుగ మాకుఁదోఁచదు.

24-వ పుట 14-వ పద్యము "అతని నిశ్వాసముల మాత్ర ♦ నానొకావొ, వేదములును జరాచర ♦ విశ్వజగము." దీనికి మూలము "భవత్యపాఙ్గమాత్రేణ తస్యసర్వమిదంజగత్."

46-వ పుట 18-వ వచనము. "వేదండవదనశుండాకాండచులికితోన్ముక్తసప్తగోదావరి సలిలధారాఝుణత్కారబృంహిత బ్రహ్మాండగోళంబును" అను దానికిమూలము "సప్తగోదావరతట క్రీడాసక్తస్యశీకరైః । గజాస్యస్య కరోన్ముక్తైః క్లిన్నమార్తాణ్డమణ్డలమ్"

94-వ పుట 153-వ పద్యము "పుండరీకత్వక్ప్ర ♦ కాండాతిమంజిమ, కటిమండలంబు" దీనికి మూలము "పుణ్డరీకోద్భవ శిరోమాలికాహారశోభితమ్" ఇందుఁ బుండరీకశబ్దము తక్క దానియర్థము సహితము భిన్నము.

ఇట్లున్నను నొక్కొక్కయెడ మూలాతిక్రమణమె రసమును మిక్కిలి పోషించినట్లగపడును. సూర్యోదయాది వర్ణనములయందును గృతిపతివంశవర్ణనములందును నీకవి నిజకవితాప్రాగల్భ్యము విపులముగఁ దెలిపియున్నాఁడు. వలయునేని 26-వ పుట 30-వ పద్యము. తే. సంజ కెంపునుదిమిరపుం ♦ జంపునలుపు, గమిచి బ్రహ్మాండ ఖాండంబు ♦ గరము మెఱసెఁ, బరమపరిపాకదశవృంత ♦ బంధ మెడలి, పతనమగుతాటి పంటితోఁ ♦ బ్రతిఘటించి." యను దీనిం జూడుఁడు. ఇట్టివి కొల్లలుగనున్నయవి. కవన మెచ్చుటనేగాని తడవికొనినట్లగపడదు. "ముగుఱంగూర్చిన ముండదైవమునకున్ ♦ మోమోటలేదోసుమీ" యను దానివంటి దేశీయములు మంచినీళ్లప్రాయముగ నీకవి వాడును. వేయేల? హరవిలాసమున "గప్పలు, గఱరవరటుక్కురగవగర గట్టనియఱచెన్" అని కప్పలకూఁతలను గవిత్వమునఁ జేర్చివ్రాసిన యీ మహాకవి శైలియిట్టిట్టి దనవలయునే?

ఇతనికిశైవపక్షపాతము మెండనుట యీతనిచే రచింపఁబడిన గ్రంథములవలననెకాక యీ భీమఖండమునందు శ్రీకూర్మము సర్పపురమునుంగూర్చి మూలమున రెండధ్యాయములు మిక్కిలి విపులంబుగస్తుతిపాఠములతోడ వ్రాయఁబడి

యుండ నాంధ్రంబున నీరెండుస్థలములు నొక్కపద్యమున (29-51) నొక్కొక్క పాదమున నతిసంక్షేపముగ వర్ణింపఁబడుటవలనను దెలిసికొననగును.

91. 137 } ముజ్జగంబు
15. 89 }
38. 120 ఎల్లర్ శిష్యేల
112. 76 సీమటు.

ఇట్టివికొన్ని మృగ్యంబులగు ప్రయోగంబు లీకావ్యంబునఁ గనఁబడినవి. ఆంధ్రలక్షణంబు దెఱుంగుంబట్టి యివిలక్షణవిరుద్ధంబులన సాహసింపము. అఖండయతి యీకవికి సమ్మతము.

ఉత్తరభాగమునం దేకారణముచేతనో యీ గ్రంథము మిక్కిలి యజాగ్రత్తతో వ్రాయఁబడిన ట్లగపడుచున్నది. ఎట్లనిన:—

54—62 తీర్థముల పేళ్లును వరుసయుఁ గ్రమంబుగలేదు.

85 వక్త యెవరయిననియు మఱచి వ్రాయఁబడి యున్నది.

111-వ పుట 66-వ పద్యమున ‘‘అయిదుతరముల పూర్వులనవలమీఁద, నందఱను గాచు నూర్ధ్వలోకాలయముల’’ దీనికిమూలము ‘‘దశపూర్వాన్దశాపరాన్’’అనియున్నది. 10-కి 5 వేసినది సహజోక్తికిని విరుద్ధముగనున్నది.

121-వ పుట 157-వ పద్యము ప్రథమపాదమునఁ బాపములు ప్రబలు ననఁబడియె. 2-వ పాదమున పాపక్షయము పేర్కొనఁబడియె. పాపంబులెట్లు ప్రక్షయంబందునో వ్రాయఁబడియుండలేదు. మూలమున నీపట్టునఁ ‘‘సత్సమాగమమన్నామకథాశ్రవణయోగతః। పాపక్షయోభవేద్దేవి’’ అనియున్నది.

గ్రంథాంతమున యోగవర్ణనముపట్ల మూలాతిక్రమణమును గ్రమభంగమును దండిగఁ గనఁబడు చున్నవి.

ఈ కవి వ్రాసినగ్రంథములలో ‘‘వీథినాటకము’’ అనునదియొకటి పేర్కొనియున్నాముకదా? వీథియనునది దశరూపకములలో నొకటి. శ్రీనాథునకేని యాతని సమకాలికులకేని నాటకములు వ్రాయనేల బుద్ధిపుట్టకపోయెనో యది మిక్కిల్లి చింత్యము.

ఈకవి భాగవతము నాంధ్రంబున రచియించిన మహాకవియగు బమ్మెరపోతరాజునకు బావమఱంది యందురు. వేంకటగిరిరాజులకు మూలపురుషుఁ డగుచెవి

రెడ్డి మొదలు పదవతరమునఁ బుట్టి రాజ్యమేలిన సర్వజ్ఞసింగమనాయని నతనికి ముందువాఁడైన లింగమనేనిని సందర్శించిన ట్లగపడుటచే నీతనికాలము క్రీస్తు 15-వ శతాబ్దముపూర్వార్ధములోనిది యనవచ్చును. భీమఖండము ప్రథమాశ్వాసము 31-వ వచనమువలన నీకవినిఁ బాలించినరెడ్లయాస్థానము రాజమహేంద్రవరమని యేర్పడుటవలనను నితఁడు తన గ్రంథములనెల్ల రెడ్లకో వారివారికో యంకితమిచ్చియుండుట వలనను నితని నివాసభూమి రాజమహేంద్రవర మనియె చెప్పవలసియున్నది. శ్రీనాథుఁడును బోతనామాత్యుఁడును వేంకటగిరి సర్వజ్ఞసింగమనాయని యాస్థానకవులని యాసంస్థానవంశచరిత్రమున వ్రాయఁబడియున్నదఁటయని బ్రహ్మశ్రీ మహారాజరాజశ్రీ రాయబహాదరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులవారు వ్రాయుచు దానినిఁ దాము విశ్వసింపమని తమకవులచరిత్రములోఁ దెలిపియున్నారు. "ఈ సర్వజ్ఞసింగమనాయఁడు కావ్యనాటకాలంకారములయందును దర్కవ్యాకరణాదిశాస్త్రములయందును సమర్థుఁడై కావ్యములు వ్రాయడమునందుఁ బ్రజ్ఞకలవాఁడై సింగభూపాలీయ మనునలంకారగ్రంథమును జేసెను. ఈయన పరాక్రమశాలియై ప్రౌఢదేవరాయలవారి దినములలోఁ బ్రసిద్ధుఁడుగ నుండెను. శ్రీభాగవతముఁ దెనిఁగించిన బమ్మెరపోతరాజనేకవీశ్వరుఁడీయనమీఁద భోగినీదండకమును జెప్పినాఁడు. నైషధముఁ దెనిఁగించిన శ్రీనాథుఁడనుకవీశ్వరుఁడుసింగమనాయనిమీఁదఁ గొన్ని పద్యములఁ జెప్పియున్నాఁడు." అనిమాత్రమె యీవంశమువారి వంశవృక్షమునఁ గనంబడుచున్నది. అయినను దీని నాధారముగఁ గొని యింగ్లీషుభాషలో రాజా టి రామరావుగారిచే వ్రాయఁబడిన వంశచరిత్రమందు మాత్ర మిట్లని యున్నది:—

"His Court is said to have been adorned by several poets among whom were Bammera Pota Raju who translated the Bhagavatam in Telugu and Sreenathudu the Telugu translator of Naishadam. Sarvagna Singama Nayudu formed the subject of a composition by the former called Bhoginee Dandakam and of some stray verses by the latter." పోతన శ్రీరామచంద్రుని యాస్థానకవియేకాని సామాన్యనరపతుల నాశ్రయించినవాఁడు కాఁడనుట లోకవిదితము. శ్రీనాథుఁడు తన గ్రంథములను రెడ్లకును వారిమంత్రులకును భాండాగారాధ్యక్షులకును నంకితం బొసఁగి లాభ మపేక్షించినవాఁడై యుండఁగ నతఁ డాస్థానకవియైయుండినచో "ఇమ్మనుజేశ్వరాధముల కిచ్చి పురంబులు వాహనమ్ములున్ । సొమ్ములుఁ గొన్ని పుచ్చుకొని సొక్కి శరీరము వాసి కాలుచే । సమ్మెటపోటులం బడక సమ్మతి శ్రీహరి కిచ్చి చెప్పె నీ । బమ్మెరపోతరా జొకఁడు భాగవతంబు జగద్ధితంబుగన్ ॥ అని నరాంకితమున కం

తేనియు విముఖుఁడై కేవల ముదాసీనుఁడైయున్న బమ్మెరపోతనామాత్యుని నెట్లో మెప్పించి భోగినీదండకముం గైకొనిన సరసుఁ డగుసింగభూపాలుఁ డితనివలన నొక గ్రంథమేనియు నంకితము వడసియుండమికిం గారణ మేమియై యుండును! కావున నీవార్తవిశ్వసనీయము కానిదే. అయినను శ్రీనాథునకును సింగభూపాలునకును సమాగమము కలిగినదియు వార లొకరియం దొకరు మిగుల గౌరవముంచి యుండి రనుటయు విదితంబ. ఎట్లనిన శ్రీనాథుఁడు సింగమనాయని కొలువుకూటంబు దరియం బోవునపు డీలాగు సరస్వతిని నుతించెనఁట.—

సీ. దీనారటంకాలఁ ♦ దీర్థమాడించితి - దక్షిణాధీశుము♦త్యాలశాలఁ
బలుకుతోడై తాంధ్ర♦భాషామహాకావ్య - నైషధగ్రంథసం♦దర్భమునకుఁ
బగులఁగొట్టించి తు♦ద్భటవివాదప్రౌఢి - గౌడడిండిమభట్టు♦కంచుఢక్కఁ
జంద్రశేఖరక్రియా♦శక్తిరాయలయొద్దఁ - బాదుకొల్పితి సార్వ♦భౌమబిరుద
మెటుల మెప్పించెదో నన్ను♦నింకమీఁద, రావుసింగమహీపాలు♦ ధీవిశాలు
నిండుకొలువున నెలకొని♦యుండినీవు, సకలసద్గుణనికురుంబ♦శారదాంబ.

ఇట్లు నాయనింగారి సన్నిధిం జేరి శ్రీనాథుఁడు,

క. సర్వజ్ఞ నామధేయము, శర్వునకే రావుసింగ♦జనపాలునకే
యుర్విం జెల్లును నితరుని, సర్వజ్ఞుం డనుట కుక్క♦సామజ మనుటే.

యనియెనఁట. అంత నాభూకాంతుఁ డొకసమస్య నొసంగ దాని నిట్లుపూరించెనఁట.

ఉ. తక్కక రావుసింగవసు♦ధాధిపుఁ డర్థుల కిచ్చుచున్నచో
దిక్కులలేనికర్ణుని ద♦ధీచిని ఖేచరువేల్పుమ్రానుఁ బెం
పెక్కినకామధేనువు శి♦బీంద్రుల నెన్నెదు భట్టదిట్టవై
కుక్కవో నక్కవో ఫణివో♦క్రోఁతివో పిల్లివో భూతపిల్లివో.

శ్రీనాథుఁడు సింగమనాయనిఁ జూచినపుడు ముదిమివయసున నుండవలయు. ఏలయన నీవంశమున నెనిమిదవపురుషాంతరమున నుండిన కుమార వేదగిరినాయఁడు మాచారెడ్డిని గొట్టి యాకాలపు దురాచారపద్ధతిని దల దనతమ్మపడిగలోఁ బొదివించెను. మాచారెడ్డి సోదరుఁ డనవేమారెడ్డి యంతటఁ బగఁబూని యాకుమార వేదగిరినోడించి యాతని తలఁ దెగనఱికి దానిం దనతమ్మపడిగలోఁ బొదివించెను. ఆ వేదగిరితమ్ముఁడు లింగమనాయఁడు సింగమనాయని పైతరమువాఁ డా యన వేమారెడ్డిం జంపి యతని తలను దనతమ్మపడిగం బొదిగించినదిగాక సందికంతపోతరాజను కఠారిని సైతముఁ గైకొనెను. ఈ కఠారికై శ్రీనాథుఁడు లింగమనీనిం జేరి

సీ. జగనొబ్బగండాంక • సంగ్రామనిశ్శంక - జగతీశరాయవే • శ్యాభుజంగ
యఖిలకోటలగొంగ • యరిరాజమదభంగ - మేలందుధరణీశ • మీనజాల
మూరురాయరగండ • మురియు రాజులమిండ - యభివృద్ధిమీఱు చౌ • షష్టిమల్ల
ఘనగాయగోవాళ • కామినీపాంచాల - బ్రహ్మాయుశశివంశ • పరశురామ
దండిబిరుదులసురతాని • గుండెదిగుల, భళిరె యల్లయవేముని • పగఱమిండ
రమణమించినమేదిని • రావుబిరుద, సంగరాటోపమాదయ • లింగభూప.

అనుపద్యమును జదివి దానిని మరలఁ బుచ్చుకొనెను. ఇదియునుఁగాక పైనుదాహరింపఁబడిన "నూనూఁగుమీసాల" యనుపద్యమువలన శ్రీనాథుఁడు కాశీఖండమును రచించినపుడు "ప్రౌఢనిర్భరవయఃపరిపాకమును" దాఁటియుండెను. ఆ కాశీఖండ మల్లాడవీరభద్రారెడ్డి కంకితము. వీరభద్రారెడ్డి వేంకటగిరి సంస్థానము వారిలోఁ దొమ్మిదవ పురుషాంతరమునం దున్న లింగమనేని సమకాలికుఁడు. దీనికిఁ బ్రమాణము:—

ఉ. బల్లరగండలింగవిభు • పాదమునందుఁ బసిండియందె తా
ఘల్లురుఘల్లుఘల్లురని • ఘల్లని మ్రోయఁగ భీతి గుండియల్
ఝల్లురుఝల్లుఝల్లురని • ఝల్లన నల్లలనాడుచుందు రా
యల్లయరెడ్డివేముఁడును • నాతని తమ్ముఁడు వీరభద్రుఁడున్.

ఈకవి సింగమనాయనియొద్దకు రాఁ గతము మృగ్యము.

పైనుడువఁబడిన "సర్వజ్ఞ నామధేయము" అనుపద్యమును సింగమనాయని కొలువులో శ్రీనాథుఁడు చదివి మరలిన వెనుక రెడ్లవారతని నిచ్చకాలమారియని యాక్షేపించినట్లును దానికతఁ డాపద్యమున కన్యార్థము కల్పించినట్లును నొక ప్రతీతి బ్రహ్మశ్రీ గురుజాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులవారి కవి జీవితములందుఁ గనఁబడుచున్నది. "దీనారటంకాల" యను పద్యముం జదివినవారును "సింగభూపాలీయ" మను నామాంతరముగల 'రసార్ణవసుధాకరా' ద్యద్గ్రంథకర్తయు రసజ్ఞుఁడును నగు సింగభూపాలునిమహిమ నెఱింగినవారు నీకథ నెంతయు నమ్మరు. 'సర్వజ్ఞ నామధేయము' అని శ్రీనాథుఁడు పొగడినదే నిజమును సలక్షణమును.

ఇంక శ్రీనాథునిఁ బోతనామాత్యునిఁ గూర్చి కొన్ని కథలు కలవు. అవియన్నియుఁ బోతనామాత్యుని పారలౌకిక ధర్మంబును శ్రీనాథుని యైహికభోగేచ్ఛను దెల్పునవి.

ఇంతటి మహాకవి యయ్యును గొప్పవారియాశ్రయము గలిగియుండియు ననేక గ్రంథముల రచించి యనేకుల కంకిత మిచ్చి లాభముఁ బొందియుండియు శ్రీనాథుఁడు తనయందలి గొప్పలోప మగు స్త్రీలౌల్యము వలనఁ గాఁబోలు నవసానదశయందు మిగుల దారిద్ర్యము ననుభవించినట్టు లీక్రిందిపద్యములు తెల్పుచున్నయవి.

సీ. కవిరాజుకంఠంబుఁ◆గౌఁగిలించెనుగదా - పురవీథి నెదురెండ◆బొగడదండ
సార్వభౌముని భుజా◆స్తంభ మెక్కెనుగదా - నగరివాకిటనుండు◆నల్లగుండు
ఆంధ్రనైషధకర్త◆యంఘ్రియుగ్మంబునఁ-దగిలియుండెనుగదా◆నిగళయుగము
వీరభద్రారెడ్డి◆విద్వాంసుముంజేత-వియ్యమందెనుగదా◆వెదురుగొడియ
కృష్ణవేణమ్మ గొనిపోయె◆నింతఫలము, బిలబిలాక్షులు దినిపోయెఁ◆దిలలుఁ బెసలు
బొడ్డుపల్లెను గొడ్డేలి◆మోసపోయి, తెట్లు చెల్లింతుఁ టంకంబు◆లేడునూర్లు.

సీ. కాశికావిశ్వేశుఁ◆గలిసె వీరారెడ్డి - రత్నాంబరంబు లే◆రాయఁడిచ్చుఁ
గైలాసగిరిఁ బండె◆మైలారు విభుఁడేగి-దినవెచ్చ మేరాజు◆తీర్పఁగలఁడు
రంభఁ గూడెఁ దెనుంగు◆రాయరాహుత్తుండు-కస్తూరి కేరాజుఁ◆బ్రస్తుతింతు
స్వర్గస్థుఁ డయ్యె◆విస్సనమంత్రి మఱిహేమ-పాత్రాన్న మెవ్వని◆పంక్తిఁ గలదు
భాస్కరుఁడు మున్నె దేవుని◆పాలికరిగెఁ, గలియుగంబున నిఁక నుండఁ◆గష్టమనుచు
నరుగుచున్నాఁడు శ్రీనాథుఁ◆డమరపురికి, దివిజకవివరుగుండియ◆దిగ్గురనఁగ.

హాటకగర్భముఖ్యనిఖి ♦ లామరమౌళిమహామణిప్రభా
పాటలవర్ణమైన యొక ♦ పావనవర్ణ ముదీర్ణసంపదన్. 30

వ. అప్పుణ్యవంశంబు కంసాసురధ్వంసిచరణపల్లవంబు దనకుఁ బుట్టినిల్లుగావునఁ గాఢ
గుణసంక్రమంబునం బోలెఁ జామరతోమరచ్ఛత్రధనుఃఖడ్గాదిచిహ్నోపశోభితంబై,
చదలేటినీటివలని సోదరీయస్నేహలబ్ధంబులుం బోని పావనత్వ శుచిత్వ గాంభీర్య మా
ధుర్యంబులు చరితమనస్స్వభావవచనంబుల ధరియించి సైదోడుం బోడివి విశ్వవిశ్వంభరా
క్రీడనంబు దనకువిదిర్చిన పరమత్షాంతి యంతరంగంబున సంతరించి నిఖిలప్రపంచంబున
కు నాధారంబై ప్రవర్తిల్లె. అందుఁ బద్మనాయకులను వెలమలనఁ గమ్మలన నరిసర్లన
వంటర్లన బహుప్రకారశాఖోపశాఖాభిన్నంబులైన మార్గంబులం ద్రిమార్గగంగాప్రవా
హంబులుం బోలె గోత్రంబు లెన్నియేనియు జగత్పవిత్రంబులై ప్రవహింపుచుండఁ
గల్పంబులతిక్రమించి మన్వంతరంబులు జరిగి యుగంబులు నరికడచి వత్సరంబులు చని కా
లచక్రంబులతిక్రమించుచుండఁ జతుర్థకులమౌళిమండనంబై కీర్తివిహారఘంటాపథంబైన
పంటమహాన్వయంబు బాకనాటిదేశంబున భద్రపీఠంబునధివసించి సింహవిక్రమనగర
దువ్వూరు గండవరాళి పట్టణంబులు నిజనివాసంబులుగా భ్రూలతాదష్టాష్టాదశద్వీ
పాంతరాళులగు భూపాలగ్రామణులఁ ద్రిలింగభూమండలాఖండలురను బోలయ
వేమాన్నపో తాన్న వేమకుమారగిరీశ్వరాదులం బూజ్యసామ్రాజ్యపీఠస్థులం గాంచె.
తత్సంబంధబాంధవంబున వసుంధరాభారధౌరంధర్యంబునం గంధసింధురఘటాకూట
కపటకిటి కచ్ఛపావతారనారాయణ భుజంగ భూధరంబులకుఁ దోడుజోడై రాయ
గురుపరమేశ్వర సాధుజనవిధేయ ఖోడెరాయ సకలకళాధామాదిబిరుదభాస్వరుండై
భీమయగురువరేణ్య పుణ్యకారుణ్యకటాక్షవీక్షాలబ్ధసుస్థిరైశ్వర్యధుర్యుండై విజయధాటీ
సమాటీకనంబులదిశలల్లాడ నల్లాడభూవల్లభుండు రాజమహేంద్రంబు రాజధానిగా సిం
హాద్రిపర్యంతంబుత్కళ కళింగ యవన కర్ణాట లాటాంత ర్ద్వీపంబైన ప్రతాపంబున దిలీ
ప నల నహుష నాభాగ భరత భగీరథ మాంధాతృ దుందుమార పూరు పురూరవఃప్ర
భావుండై విశ్వవిశ్వంభరాభువనమండలంబుఁ బరిపాలించెఁ దదనంతరంబ. 31

గీ. రాజరఘురాములల్లాడ ♦ రమణసుతులు; ధాత్రిఁ బాలింతు రాచంద్ర ♦ తారకముగ
వేమభూవల్లభుండును ♦ వీరవిభుఁడు, నన్నదమ్ములు హరియును ♦ నారుఁడుంబోలె, 32

ఉ. తమ్ముని వీరభద్రవసు ♦ ధాధిపు విక్రమవీరభద్రుని
న్నమ్మదలీల రాజ్యభర ♦ ణస్థితిఁ బట్టముఁగట్టి బాహుద

ర్పమ్మున వేమభూవరుఁడు ♦ వ్రాసె జగద్విజయప్రశస్తివ
ర్ణమ్ములు దిగ్ధురంధర సు ♦ రద్విపకుంభవిషాణమండలిన్. 33

సీ. పాతాళభువనాధి ♦ పతికిశేషాహికిఁ – బ్రియలతో మనకానఁ ♦ బెనఁగఁగలిగె
దిక్సింధురములకు ♦ దివ్యవాహినిలోనఁ – దేఁట్రి రాయిడి మానఁ ♦ దేలనొదవె
నుర్వీధరములకు ♦ నుదధిలోఁ గాఁపున్న – కులముసాములయిండ్లఁ ♦ గుడువనబ్బెఁ
గుహానాకిటికి లక్ష్మి ♦ కుచకుంభములమీఁది– కుంకుమంబున నునుల్ ♦ కొనఁగఁగూడె
తే. రాయవేశ్యాభుజంగవీ ♦ రప్రతాప, భాసి యల్లాడవిభువీర ♦ భద్రనృపతి
సర్వసర్వంసహాచక్ర ♦ సర్వభరము, పృథుభుజాపీఠమున సంభ ♦ రించుటయును. 34

క. ఏకీధరణిపు లల్లయ, వీరక్ష్మాపతికి సాటి ♦ వితరణగరిమన్
ధారాధరధారాధర, ధారాధరవాహదాన ♦ ధారానిధికిన్, 35

మహాస్రగ్ధర. ఫణిరాజస్తబ్ధరోమ ♦ ప్రకటకమఠరా ♦ ట్పర్వతశ్రేణిదిగ్వా
రణఘోరంధర్యధారా ♦ రభటిసమధిక ♦ ప్రౌఢబాహాప్రతాప
ప్రణతప్రత్యర్థిపృథ్వీ ♦ పతిమకుటమణీ ♦ భాసమానాంఘ్రిపీఠున్
బ్రణుతింతున్ వీరభద్రుం ♦ బ్రతిభటధరణీ ♦ పాలకాలాగ్నిరుద్రున్. 36

సీ. పండువాసురతాణి ♦ పావడం బిచ్చిన – భద్రేభములు వీధిఁ ♦ బాలెముండు
నొడ్డె ధాత్రీనాథుఁ ♦ డుపదపుత్తెంచిన – బింబారుణోష్ఠిసం ♦ బెళవహించుఁ
గర్ణాటభూపతి ♦ కానుక యనిచిన – ముక్తాతపత్రంబు ♦ మ్రోలమెఱయు
యవనాధిపతి యుపా ♦ యనముగా నొసఁగిన – పాగాహయంబులు ♦ వాగెవచ్చు
తే. దూరమంతంతబారుహ ♦ దొంతిమన్నె, సప్తమాడియరాజన్య ♦ సమితిమ్రొక్క
రాయవేశ్యాభుజంగసం ♦ గ్రామపార్థ, గాయగోవాళవేమన ♦ క్ష్మాధవునకు. 37

శా. దేవబ్రాహ్మణభక్తివర్ధితధరి ♦ త్రీచక్రసామ్రాజ్యల
క్ష్మీవాస్తోష్పతి సంస్తుతింపఁగఁదగున్ ♦ శ్రీవేమపృథ్వీశ్వరున్
లావణ్యాపరమత్స్యలాంఛనుని నా ♦ లంకాపురీశంకర
గ్రావాభ్యంతరకూలముద్వహయశః ♦ కల్లోలినీవల్లభున్. 38

క. కాంచీ శ్రీగిరి కాశీ, పంచారామాది దేవ ♦ భవనంబుల వ్రా
యించెను వేమక్ష్మాపతి, యంచితభూదానశాస ♦ నాక్షరపంక్తుల్. 39

---

37. పండువాసురతాణి = పండువాదేశపురాజు ; పావడము = కానుక; ఉపద = కానుక ; సంబెళ = వక్కలాకులతిత్తి; ఉపాయనము = కానుక.

సీ. ధరియింపనేర్చిరి ♦ దర్భ వెట్టెడు వ్రేళ్ల - లీలమాణిక్యాంగు ♦ ళీయకములు
కల్పింపనేర్చిరి ♦ గంగమట్టియ మీఁదఁ-గస్తూరికాపుండ్ర ♦ కములు నొసల
సవరింప నేర్చిరి ♦ జన్నిదంబులమోలఁ - దారహారములు ము ♦ త్యాలసరులు
చేర్పంగనేర్చిరి ♦ శిఖల నెన్నడుములఁ - గమ్మనిక్రొత్తచెం ♦ గల్వవిరులు
తే. ధామముల వెండియును బైఁడి ♦ దడఁబడంగ, బ్రాహ్మణోత్తము లగ్రహా ♦ రములలోన
వేమభూపాలుఁ డనుజన్ము ♦ వీరభద్రుఁ, ధాత్రి యేలింప గౌతమీ ♦ తటమునందు. 40

తే. ధర్మశాసనఘనశిలా ♦ స్తంభమెత్తె, శ్రీముకుందోద్భవస్వామి ♦ శివునిమోల
వీరభద్రేశుఁడాచంద్ర ♦ తారకముగ, నగ్రహారాళినఖిలమా ♦ న్యంబులొసఁగి. 41

సీ. కమలాచలాగ్రమా ♦ ర్కండేయశివశిర - శ్శశిచంద్రికాధౌత ♦ సౌధవీధి
గోదావరీపుణ్య ♦ కూలంకషాజల - స్ఫారితశ్రీరుద్ర ♦ పాదయుగళి
బలవదభ్యున్నత ♦ ప్రాకారపరివేష - గండూషితాజాం ♦ డమండలంబు
గంధదంతావళ ♦ గ్రైవేయఘంటికా - టంకారముఖరఘం ♦ టాపథంబు
తే. రాజబింబాననానూత్న ♦ రత్నపేటి, వీరరాహుత్తసుభటకం ♦ ఠీరవాద్రి
వేమభూపాలరాజ్యాబ్ధి ♦ వృద్ధికరము, సాంద్రవిభవంబు రాజమ ♦ హేంద్రవరము. 42

తే. వీరభద్రేశవేమప్ర ♦ థ్వీధవులకు, మంత్రియగు బెండపూఁడన్న ♦ మంత్రివరుని
విమలవంశావతారంబు ♦ విస్తరింతు, నభ్యుదయహేతువుగఁ బ్రబం ♦ ధాదియందు.

కృతినాయకుని వంశావతారవర్ణనము.

సీ. ఆకాశలక్ష్మికి ♦ నవతంసకంబైన - మునిమండలములోని ♦ మొదలిచుక్క
యఱక్గాల బ్రహ్మాండ ♦ మప్పళించిన యట్టి - చిన్నివేల్పులరాజుఁ ♦ గన్నతండ్రి
యాదికల్పంబునాఁ ♦ డఖిలప్రపంచంబు - సృజియించు బ్రహ్మకుఁ ♦ జేయిదోడు
పరశురామునిచేతఁ ♦ బాథోధిమేఖలా - భరము దానముఁగొన్న ♦ బ్రాహ్మణుండు
తే. పేరుదక్షప్రజాపతి ♦ పెండ్లికొడుకు, కశ్యపబ్రహ్మ నిజవంశ ♦ కర్తగాఁగ
వెలసెనుభయాన్వయంబులు ♦ వృద్ధిఁబొంద, వ్రాలుఁబ్రాలును గలమంత్రి ♦ పోలమంత్రి.

క. సాటి చదలేటినీటికి, హాటకగర్భునివధూటి ♦ కమరద్రువనీ
వాటికి మధుకైటభరిపు, వీటికి శ్రీపోలమంత్రి ♦ విశదయశంబుల్. 45

క. ఆమంత్రికినుదయించిరి, శ్రీమంతులు కార్యఖడ్గ ♦ జితవైరిమహా
సామంతులు శ్రీయల్లా, డామాత్యగ్రామణియును ♦ నన్నవిభుండున్. 46

45. మధుకైటభరిపువీడు=విష్ణునివాసస్థానమగు శ్వేతద్వీపము.

క. అల్లాడవిభుఁడురిపుహృ, ద్భల్లాడంబరుఁడు వాఁడు ♦ భామలమనసుల్
గొల్లాడఁగ మదనుఁడు దిశ, లల్లాడఁగఁజేయుఁ దద్భు ♦ జాటోపంబుల్. 47

సీ. కాకతిక్ష్మాపాల ♦ గంధదంతావళీ - ధ్వజినీమహాధురం ♦ ధరుఁడనంగ
నవలక్షకోదండ ♦ నాథరాజ్యాంభోధి - సంపూర్ణ పూర్ణిమా ♦ చంద్రుఁడనఁగ
నంధ్రభూమండలా ♦ ధ్యక్షసింహాసన - సంప్రతిష్ఠాపనా ♦ చార్యుఁడనఁగ
వీరరుద్రాశేష ♦ విశ్వంభరాధీశ - పృథులదక్షిణభుజా ♦ పీఠమనఁగ
తే. యవనసంహారవిలయకా ♦ లాగ్నియనఁగ, ధాటివిఘటితకుస్మృతో ♦ ద్యానుఁడనఁగ
విశ్వలోకప్రశస్తుఁడై ♦ వినుతికెక్కె, నతులబలసీరి పోలయ ♦ యన్నశౌరి. 48

చ. కొలనుఁ బ్రతాపరుద్రనృప ♦ కుంజరుచేత నరేంద్రసారణీ
సలిలవివర్ధమానబహు ♦ సస్యసమాకులమగ్రహారమై
వెలయ విభాకరగ్రహణ ♦ వేళఁ దగంగఁ బరిగ్రహించిబం
ధులభరియించె నన్నవిభు ♦ తోసరియెట్లు ప్రధానులెవ్వరున్. 49

శా. అయ్యన్నయ్యకు యావదర్థ పదగ ♦ ర్వానర్వాగంభీరవాక్
శయ్యన్గైటభవైరిశయ్యకు ఘనుల్ ♦ షాడ్గుణ్యవిద్యానిధుల్
త్రయ్యంతజ్ఞులు దేవధీమణియునున్ ♦ దల్లప్రభుండున్ సుతుల్
వియ్యంబందుఁ దదీయకీర్తులు దిశా ♦ వేదండతుండాళితోన్. 50

శా. లక్ష్మీదేవిఁ బయోరుహేక్షణునిఁ బో ♦ ల్పం బాత్రులై యొప్పు శ్రీ
లక్ష్మీదేవికి నన్నమంత్రికి సుతుల్ ♦ లావణ్యసంపన్నిధుల్
లక్ష్మీవంతులు దేవమంత్రియును ద ♦ ల్లప్రప్రధానుండు స
ర్వక్ష్మాధీశసభాంతరస్తుతనయ ♦ ప్రాగల్భ్యవాచస్పతుల్. 51

క. పన్నీటగంధజలమున, నన్నయతల్లప్రధానుఁ ♦ డభిషేకింపన్
గన్నప పుక్కిటినీటను, గన్న యరోచికము వాయుఁ ♦ గఱకంఠునకున్. 52

సీ. ముక్కంటిదరహాస ♦ మున కనుప్రాసంబు - మిన్నేటినీటికి ♦ మిక్కుటంబు
శారదజ్యోత్స్నప్ర ♦ సాదంబునకువీప్స - నలువశుద్ధాంతంబు ♦ నకనుభాష
కల్పకారామరే ♦ ఖకుఁబ్రతిచ్ఛందంబు - త్రిదశేంద్రుకరటికా ♦ మ్రేడితంబు
పుండరీకారణ్య ♦ మునకునధ్యాహార - మమృతాంబునిధి కభి ♦ ధాంతరంబు

---

49. కైటభవైరిశయ్య=శేషుఁడు ; త్రయ్యంతము=వేదాంతము. 53. వీప్స=పరంపరగా వ్యాపింపనిచ్చు; పాణింధమంబు=కొలిమితిత్తి. త్రిదశేంద్రుకరటి=ఐరావతము.

తే. గంధసారతుషారపా ♦ ణింధమంబు, దానవిద్యావిలాసవి ♦ ద్యాధరుండు
మంత్రియన్నయదేవయ్య ♦ మహితయశము, నిఖిలది క్తటమంతయు ♦ నిండియుండె.

మహాస్రగ్ధర. వియదాశా భూతధాత్రీ ♦ విఖ్యాతికలనని ♦ ర్విఘ్నసంభారనిఘ్నా
వ్యయకీర్తిస్ఫూర్తిముద్రా ♦ హసితశశికిరీ ♦ టాట్టహాస స్వయంభూ
దయితా మందార చంద్రా ♦ తప సురతటినీ ♦ తార నీహారతో న
న్నయదేవామాత్యుతోడన్ ♦ హరహర సరియే ♦ యన్యభూపాలమంత్రుల్. 54

ఉ. ధీరుఁడు దేవమంత్రి నయ ♦ ధీగుణనిర్జితదేవమంత్రి శ్రీ
వీరయదేవవల్లభధిప ♦ విశ్వగతిప్రియపుత్రి రామమాం
బారమణీమణిన్ భువన ♦ పావనవర్తనఁ బెండ్లియాడె నం
భోరుహనేత్రుఁ డంబునిధి ♦ పుత్రికఁ బెండిలియాడుకైవడిన్. 55

సీ. జగదేకసంస్తుత్య ♦ సౌభాగ్యసంపద - రతిదేవిఁబోలునీ ♦ రాజవదన
పరమపాతివ్రత్య ♦ భాగ్యగౌరవమున - భూపుత్రిఁబోలునీ ♦ పువ్వుఁబోణి
యక్షీణమహిమఁగ ♦ ల్యాణవైభవమునఁ - బార్వతిఁబోలుఁనీ ♦ పద్మగంధి
మృదుగభీరప్రౌఢ ♦ మితభాషణంబుల - భారతిఁబోలు నీ ♦ పరమసాధ్వి
తే. యనుచు బంధులు వినుతింప ♦ నవనిమించె, నధికశుభగాత్రి విశ్వనా ♦ యకునిపుత్రి
యన్నవిభుదేవమంత్రి ♦ యర్ధాంగలక్ష్మి, రమ్యసద్గుణనికురుంబ ♦ రామమాంబ. 56

తే. సింధుకరి కాళ భల్లాణ ♦ సేనయాది, పరమమాహేశ్వరాచార ♦ పరులసరణి
నన్నవిభుదేవయామాత్యు ♦ నెన్నవచ్చుఁ, బార్వతీవల్లభునిమీఁది ♦ భక్తిగరిమ. 57

శా. ఆరామాంబకు దేవమంత్రికిని ద ♦ క్షారామభీమేశ్వర
స్ఫారాపారకృపాగుణోదయమునం ♦ జన్మించి రాత్మోద్భవుల్
ధీరోదాత్తుఁడు లింగమంత్రి విభుఁడున్ ♦ ధీశాలి తల్లన్నయున్
బారావారగభీరుఁ డన్నధరణీ ♦ పాలుండు లక్ష్మీనిధుల్. 58

ఉ. సంగరసవ్యసాచికిఁ బ్ర ♦ శస్తవితీర్ణిదధీచికి న్మహా
మంగళచారుమూర్తికి స ♦ మంచితనిర్మలధర్మమూర్తికిన్
లింగనమంత్రికిన్ విశద ♦ నీతిధురావిబుధేంద్రమంత్రి కు
త్తుంగతరప్రతాపగుణ ♦ ధూర్జటి కెవ్వరుసాటి ధారుణిన్. 59

సీ. ఖండశర్కర జున్ను ♦ కండచక్కెరలు దో - సెలువడలేసె వెపా ♦ సెములతోడఁ
గమ్మఁగాఁ గాఁచిన ♦ కఱియాలనేతితోఁ - గమనీయపంచభ ♦ క్ష్యములతోడ

సంబారములతోడి ♦ శాకపాకములతోఁ - బక్వమైన పెసర ♦ పప్పుతోడఁ
దేనియధారతోఁ ♦ బానకంబులతోడ - శిఖరపాడబరస ♦ ప్రేణితోడ
తే. నచ్చలవణాదికములతోడ ♦ నమృతఖండ, పాండరంబైన దధితోడ ♦ బ్రాహ్మణులకు
భోజనము వెట్టు ద్వాదశీ ♦ పుణ్యవేళ, లింగమంత్రి నవీనరు ♦ క్మాంగదుండు. 60

క. ప్రతిఘటియింపఁగవచ్చునె, ప్రతిభటులకు నసమసమర ♦ ఫల్గునుతోడన్
శతకోటిప్రృథకర్తారు, క్షతశాత్రవుతోడ లింగ ♦ సచివునితోడన్. 61

సీ. ఝూడేశవనప్త ♦ మాడెబారుహదాంతి - వంతునాదిక్షితీ ♦ శ్వరులఁ గెలిచి
యొడ్డాదిమత్స్యవం ♦ శోద్భయార్జును చేతఁ - బల్లవాధిపు చేతఁ ♦ బలచమంది
దండకారణ్యమే ♦ ధ్యపుళిందరాజరం - భాహివంశజులకు ♦ నభయమొసఁగి
భానుమత్కులవీర ♦ భద్రాన్న దేవేంద్ర - గర్వసంరంభంబుఁ ♦ గట్టిపెట్టి
తే. యవనకర్ణాటకటకభూ ♦ ధవులతోడ, బలిమివాటించియేలించెఁ ♦ దెలుఁగుభూమిఁ
దననిజస్వామి నల్లాడ ♦ ధరణినాథు, భళిరె యరియేటిలింగన ♦ ప్రభువరుండు. 62

క. దేవబ్రాహ్మణభూములు, భూవరునకుఁ జెప్పి ధార ♦ వోయించె భళీ
దేవయలింగన ప్రియుసం, భావననిరుపాధి సర్వ ♦ మాన్యంబులుగన్. 63

చ. అవుర! ప్రతాపవేమవసు ♦ ధాధిపుచే నృపపట్టభద్రుచే
భువనమనోహరంబయిన ♦ బోడసకుర్తి మహాస్థలంబునన్
దివిరి పరిగ్రహించె మన ♦ దేవయలింగనమంత్రియన్న చో
డవరమహాగ్రహారముఁ గ ♦ డంకఁ గవిద్విజబంధురక్షకై. 64

సీ. వాహ్యాళిభూమిరే ♦ వంతనైషధు లట్లు - హయరత్నముల నెక్కి ♦ యాడనేర్చుఁ
గవిబుధశ్రేణికిఁ ♦ జెవులుపండువులుగా - నాస్థానమున మాట ♦ లాడనేర్చు
శక్తిత్రయంబునఁ ♦ జతురుపాయంబుల - షాడ్గుణ్యముల బుద్ధిఁ ♦ జరుపనేర్చుఁ
గైనేసి ప్రత్యక్ష ♦ కందర్పమూర్తియై - నిర్వికారంబున ♦ నిలువనేర్చు
తే. నిష్ఠురాటోపవిస్ఫూర్తి ♦ నృహరి కరణి, నతికఠోర కుఠార ధా ♦ రాంచలమున
వైరివక్షస్స్థలమ్ము వచ్చి ♦ వైవనేర్చు, సంగరార్జునుఁడరి యేటి ♦ లింగవిభుఁడు. 65

ఆ-వె. లింగమంత్రిభామ ♦ గంగాంబికాదేవి, గనియె సుతుల నర్థి ♦ కల్పతరుల
భవ్యరూపపంచ ♦ బాణావతారుల, మంత్రిమంత్రి దేవ ♦ మంత్రివరుల. 66

---

60. శిఖర=పండినదానిమ్మగింజలు; పాడబ=మధురమైన; రస = సారము. 62. పలచము=కష్టము. 65. వాహ్యాళి = స్వారి.

తే. కశ్యపాన్వయపాథోధి ♦ కల్పశాఖి, సర్వగుణరత్నరోహణ ♦ క్ష్మాధరేంద్ర
మభ్యుదయమందు మంత్రిలిం♦గయ్యసుతుఁడు, మదనగోపాల సన్నిభ♦మంత్రిమూర్తి.

ఉ. చంచలలోచనాకుసుమ ♦ చాపుఁడు దానకళాదధీచి యా
శాంచలవారణేంద్రదళ ♦ నాంకురనిర్మలకీర్తి వైభవా
భ్యంచితసర్వలోకుఁ డన ♦ పాయరమావిభవప్రపంచరా
త్రించరశాత్రవుండు మన ♦ దేవయతల్లన మంత్రిమాత్రుఁడే. 68

క. ఈవసుధామండలమున, నేవారునుసరియె రూప ♦ హేలానుకృత
శ్రీవత్సలాంఛనునకును, దేవయతల్లనికిమంత్రి ♦ దేవేంద్రునకున్. 69

క. నాళీకభవవధూస్తన, పాళీకల్హారరమ్య ♦ పరిమళలహరీ
శాలీనతావిధాయివ, చోలీలలు తల్లనార్థి ♦ సురభికి నమరున్. 70

తే. తదనుసంభవుఁ డఖిలవి ♦ ద్యావిరించి, యర్థిజనకామధుగ్ధేను ♦ వన్నమంత్రి
క్రీడసల్పునే వానిస ♦ త్కీర్తికాంత, సప్తలోకమహోత్సవ ♦ సౌధవీధి.

మ. అరబీభాష తురుష్కభాష గజక ♦ ర్ణాటాంధ్రగాంధార ఘూ
ర్జరభాషల్ మళయాళభాష శకభా ♦ షా సింధుసౌవీరబ
ర్బరభాషల్ కరహాటభాష మఱియుం ♦ భాషావిశేషంబుల
చ్చెరువై వచ్చు నశేటియన్ననికి గో ♦ ష్ఠీసంప్రయోగంబులన్. 72

ఉ. అన్నయమంత్రిశేఖరుఁడ ♦ హమ్మదుశాసనదానభూమిభృ
త్సన్నిధికెన్మదిన్సముచి ♦ తంబుగ వేమమహీసురేంద్రరా
జ్యోన్నతి సంతతాభ్యుదయ - మొందఁగఁ బారసిభాష వ్రాసినం
గన్నులపండువై యమరుఁ ♦ గాకితమందలి వర్ణపద్ధతుల్. 73

సీ. రాజమహేంద్రదు ♦ ర్గమునఁ గావించె శ్రీ-వీరభద్రునకుఁ బ్రా ♦ కారరేఖ
నిలిపె మార్కండేయ ♦ నీలకంఠుని మ్రోల-రామేశుఁదమతల్లి ♦ నామకముగ
సంగమేశ్వరదివ్య ♦ శంభులింగమునకుఁ-గల్పించెఁ గళ్యాణ ♦ గర్భగృహము
దక్షవాటికయందుఁ ♦ దరుణేందుమౌళికి-మొగలివాకిటధామ ♦ మునురచించెఁ

తే. బ్రాగ్దిశావప్రగోపుర ♦ ప్రాంగణమున, సప్తమునిసింధుసోపాన ♦ సరణికెలనఁ
దీర్చెభవనంబుభీమయ ♦ దేవునగర, మంత్రిదేవయయన్నయా ♦ మాత్యవరుఁడు.

70. నాళీకభవవధూ = సరస్వతి.

ఉ. భావనసంతసిల్లఁగవి ♦ భావనజాప్తుని విద్విషత్పరీ
భావనపీనశౌరిఁ బ్రవి ♦ భావనుని న్నిఖిలక్షమాజనుల్
దీవనలిచ్చి యెప్పుడు సు ♦ ధీవనరాశి నుతింతు రుత్తముల్
దేవనమంత్రియన్నవిభు ♦ దేవనదీవనపావనాన్వయున్. 75

క. సిరియేలికయ్యగు నదకే, సరి యేమోకాని గర్వ ♦ సంరంభమునై
సరి యేపానరఁగ నితరులు, సరియే యరియేటియన్న ♦ సచివాగ్రణికిన్. 76

శా. కాంచీకంకణతారహారకటక ♦ గ్రైవేయభూషావళుల్
లంచంబిత్తురు ఘూర్తికాతతికి లీ ♦ లన్ బెండపూఁడన్ననిన్
బంచాస్త్రోపముఁ దారతార కవయన్ ♦ బ్రార్థించి లోలోపలన్
బంచారామములందుఁ బల్లెలఁబురిం ♦ బ్రౌఢేందుబింబాననల్. 77

తే. తారగిరిమందరముల బ్బం ♦ దారకాది, తారకారాజవదనలు ♦ తారుతార
తారధారా శ్రుతి స్వరో ♦ దారలీలఁ, బాడుదురు బెండపూఁడన్న ♦ భవ్యకీర్తి. 78

సీ. కలకంఠములఛాయఁ ♦ గల కంఠకోణంబు-నాగకుండలముల ♦ నాగరికతఁ
జూడఁజూడఁగనొప్పు ♦ సురసరిత్పూరంబుఁ-గాలఁగాలవిభాళి ♦ కటకముద్ర
మేన మేనాత్మజా ♦ మానినీరత్నంబుఁ-గేలికురంగంబుఁ ♦ గేలి వ్రేల
భస్మోపవాహంబుఁ ♦ బాండుదేహంబునఁ-గటినిబుట్టంబైన ♦ కటికితోలు
తే. వికటశృంగారమున నొప్పు ♦ వేల్పు తేని, నాగమోపనివస్మనో ♦ హరుని హరుని
కర్చనముసేయు సంధ్యాత్ర ♦ యంబులందు, బెండపూఁడన్నకన్నుల ♦ పండువుగను.

సీ. అఖిలదిగ్దంతిదం ♦ తార్గళంబుల వ్రాయు-నధిపుదిగ్జయశాస ♦ నాక్షరములఁ
గువలయాక్షుల మించు ♦ గుబ్బచన్నుల వ్రాయుఁ-గుంకుమపత్రభం ♦ గాంకురముల
గర్వితారాతివ ♦ క్షస్థలంబుల వ్రాయు-నయకార్యసరణికి ♦ ణాంకములను
నర్థిసందోహహస్తా ♦ లాంచలంబుల వ్రాయు-లక్ష్మీప్రదములైన ♦ లక్షణములఁ
తే. బసిఁడిగంటాన భూపాలు ♦ పార్శ్వసీమ, వ్రాయు నయకావ్యసరణి కే ♦ వలమ కాదు
వేమధాత్రీకళత్రు గా ♦ రాము మంత్రి, యతులగుణహారి బెండపూఁ ♦ డన్నశౌరి.

---

75 దేవనదీ=గంగ. వనము=జలము. 79. చూడన్ = శిరస్సునందు. 80 నయకార్య
సరణికి ణాంకములు=నీతికార్యమార్గరూపములగు కాయలచిన్నెలు.

ష ష్ఠ్యం త ము లు.

క. ఇట్టి మహిమంబు గల జగ, జెట్టికి నర్థార్థిలోక ♦ చింతామణికా
రట్టహయఘట్టసేనా, ఘట్టితరిపుపట్టణోప ♦ కంఠక్షితికిన్. 81

క. కంఠీరవవిక్రమునకు, కుంతప్రతిభునకు దాన ♦ గుణసురభికి శ్రీ
కంఠాంఘ్రి కమలనయనో, త్కంఠా వైకుంఠునకు న ♦ ఖండితధృతికిన్. 82

క. దుగ్ధపయోధిసుధారస, ముగ్ధేందుధరాట్టహాస ♦ మురహరశయ్యా
దిగ్ధూర్ధరకరటిఘటా, స్నిగ్ధయశోదిగ్ధరోద ♦ సీకుహరునకున్. 83

క. చెంచుమలమారకారున, కంచితబాహాపరాక్ర ♦ మాధారునకున్
పంచారామ వధూటీ, పంచాస్త్రి విహారకేలి ♦ పాంచాలునకున్. 84

క. శ్రీవీరభద్రవేమ, క్ష్మావరరాజ్యాభివృద్ధి ♦ కారణమునకున్
లావణ్యరూపసంపదఁ, బూవిలుకానికిని బెండ ♦ పూఁడన్ననికిన్. 85

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన యిమ్మహాప్రబంధంబునకుఁ గథానాయకుండైన భీమేశ్వర మహాదేవునకుఁ బ్రియధామంబైన దక్షారామపురవరం బెట్టిదనిన. 86

ద క్షా రా మ పు ర వ ర్ణ న ము.

సీ. పర్యంత మందార ♦ పారిజాతకవనీ - రమమాణనిర్జరీ ♦ సముదయంబు
సరసరసాసిద్ధ ♦ వరవారి సంపూర్ణ - గంభీరతరపరి ♦ ఖాపయోధి
ప్రబలచింతారత్న ♦ పాషాణసంఘాత - వప్రరేఖాచక్ర ♦ వలయితంబుఁ
గామధేనుసహస్ర ♦ కఠినరింఖాటంక - దళనదంతురితర ♦ థ్యాముఖంబు
తే. భద్రపాతాళభైరవ ♦ పాలితంబు, గుహవినాయకరక్షణా ♦ కుంఠితంబు
సప్తమాతృకపరివార ♦ సంకులంబు, వసుమతీనూపురము దక్ష ♦ వాటిపురము. 87

సీ. కాంతిసంపదనేల ♦ కైవార మొనరింప - విధుబింబమున నుద్భ ♦ వించిరనిన
మాధుర్యగుణమేల ♦ మాటిమాటికిఁ జెప్ప - నమృతాబ్ధి నవతార ♦ మందిరనినఁ
దేజోవిశేషంబు ♦ తెలుఁగు పల్కఁగనేల - విద్యుల్లతలలోన ♦ వెడలి రనిన
మోహనాకృతియేల ♦ మునుమాడి కొనియాడఁ - బుష్పచాపునివింటఁ ♦ బుట్టిరనిన

---

83 కరటిఘటా - దిగ్గజములన్నియుఁ దెలుపను ప్రయోగాంతరములు మృగ్యములు.

తే. సంభవించిరి గంధర్వ ♦ జాతిననినఁ, గలితనంజేలపెన్నాట ♦ కంబుసేయ
ననఁగ భీమేశ్వరునిఁగొల్తు ♦ రప్సరమున, సానులను పేరి యప్సర ♦ శ్చంద్రముఖులు.

మ. మెరయించుక్ మరుఁ డిక్షుచాప మనిశం ♦ బుం దక్షవాటీమహా
పురమధ్యంబున ముజ్జగంబు గెలువన్ ♦ బుత్తెంచులీలం బురం
దరవిశ్రాణితదేవతాభువనగం ♦ ధర్వాప్సరోభామినీ
చరణాంభోరుహనూపురస్వనములన్ ♦ జంకించు ఝుంకారముల్. 89

శా. గంధర్వోపనివద్రవాస్యములు వ ♦ క్కాణింతురాలాపసం
బంధప్రస్ఫుటఝుంటుఝుంటుపదగుం ♦ భస్థాపవర్గావళీ
సంధానక్రమదివ్యమంత్రకములన్ ♦ సాయాహ్నకాలంబులన్
గంధర్వాప్సరసల్ పురోపవనికా ♦ కల్పద్రుమచ్ఛాయలన్. 90

సీ. చరణద్వయీభూరి ♦ సౌభాగ్యసంపదఁ - బరిభవింతురు హేమ ♦ పద్మవనము
ఘననితంబస్థలీ ♦ గౌరవాభ్యున్నతి - సంప్రతింతురు నదీ ♦ సైకతముల
గంభీరతరనాభి ♦ గర్తవిభ్రమముల - వ్రక్కలింతురు జలా ♦ వర్తశోభ
గురుపయోధరభార ♦ పరిణాహ విస్ఫూర్తి గుద్దలింతురు హేమ ♦ కుంభగరిమ.
తే. గారవింతురు కంఠోప ♦ కంఠకాంతిఁ, గంబుమణికాంతి బిబ్బోక-డంబరంబు
మచ్చరింతురు ముఖచంద్ర♦మండలములఁ, బూర్ణశశిమండలముతోడఁ♦ బురముసతులు.

శా. దక్షారామవిలాసినీతతుల సౌం ♦ దర్యంబు వర్ణింపఁగాఁ
జక్షుశ్శ్రోత్రకులాధినాయకునకున్ ♦ శక్యంబె? తచ్చారుషా
లక్షేత్రంబునుఁ బోలలేక మునిఁగెం ♦ లజ్జాభరక్రాంతుఁడై
నక్షత్రేశుఁడు శంభుశేఖరసుధాం ♦ భస్సింధుపూరంబులన్. 92

సీ. అంబుధరశ్రేణి ♦ హరిణలాంఛనరేఖ - క్రమకార్ముకవల్లి ♦ కామతల్లి
జలచరద్వంద్వంబు ♦ చంపకప్రసవంబు - బింబంబు దాడిమ ♦ బీజరాజి
శష్కులీయుగళంబు ♦ చారుదర్పణములు - శంఖంబు బిసములు ♦ జలరుహములు
పసిఁడికుంభంబులు ♦ బయలంబువీచులు - పుష్కరావర్తంబు ♦ పులినతలము
తే. కదళికా హేమకాహళ ♦ కచ్ఛపములు, మణులబంతులు తారకా ♦ మండలములు
సంఘటించి పురంబువే ♦ శ్యలసృజించె, జాణదేవరశ్రీపంచ ♦ శరవిరించి. 93

సీ. ముడువంగనేర్తురు ♦ మూలఁగమ్మనితావి - గలుగు క్రొవ్విరులు లోఁ ♦ గండకుండ
మురియంగనేర్తురు ♦ మోహనాస్పదమైన - మొగలివాకిటిచాయ ♦ నగరవీధి

వలపింప నేర్తురు ♦ వలరాజు గెలిచిన - పెద్దగాలము వేల్పు ♦ భీమనాథుఁ
బలుకంగ నేర్తురు ♦ పాటలాధరముల - మొల్కలేనగవులు ♦ ముద్దుగురియఁ
తే. జందురు నితోడఁ గల్పవృ ♦ క్షములతోడఁ, దారతో లక్ష్మితో నమృ ♦ తంబుతోడఁ
గౌస్తుభముతోడ మున్నిటఁ ♦ గలిగినారు, విబుధగంధర్వజాతుల ♦ వీటిసతులు. 94

క. పూఁబోణులకును విటులకు, వేఁబోకలఁదలరుసొంపు ♦ వీడ్కోలుపుఁ బురిన్
వేఁబోకఁబోఁకతోఁటల, పూఁబాళలకమ్మతావిఁ ♦ బొదలినగాడ్పుల్. 95

ఉ. వీటికి నాల్గువంకలను ♦ వెన్నెలతేటలఁబోలు నీళ్ళతో
హాటకపద్మమండితము ♦ లైన కొలంకులు చూడనొప్పగున్
జీటికిమాటికిన్ హరుఁడు ♦ జృంభితలీల నటింప మౌళిమి
న్నేటిక్రపీటనిర్ఝరము ♦ లింతటనంతటఁ జిందెనోయనన్. 96

సీ. తిలకంబు బలు తేని ♦ యలఁబోఁక మోకల - పువ్వుఁబాళలతావిఁ ♦ బుక్కిలించి
కలమగోపికలచ ♦ క్కని చన్నుఁగవలపై - వటపల్లవంబులు ♦ వాయఁదట్టి
సప్తగోదావర ♦ జలతరంగారోహ - కేలీసుఖంబులం ♦ గీకరించి
దేవగంధర్వాలీ ♦ లావతీహాటక - ప్రాసాదవలభిగ ♦ ర్భములుదూరి
తే. ప్రతిదినము దక్షవాటీపు ♦ రంబునందు, మలయ వేలావనీ ♦ మందమారుతంబు
గంధసారలతాకుడుం ♦ గములమెలఁగు, చిలువతేమలు సేవింప ♦ వెలితిపడుచు,

తే. దక్షవాటికఁబశ్చిమ ♦ ద్వారభూమిఁ, బ్రతివసించును సర్వాంగ ♦ రమ్యయగుచు
సేవకులపాలి సురశాఖి ♦ పూవుఁగొమ్మ, కోమలార్ధేందుధరుకొమ్మ ♦ గోగులమ్మ. 98
తే. దక్షపురమున నుత్తర ♦ ద్వారమందు, నూర్జితంబుగ నుండుమ ♦ హోజ్జ్వలాంగి
కామితార్థైకసంకల్ప ♦ కల్పవల్లి, మహితసుగుణమతల్లి శ్రీ ♦ మండతల్లి. 99
క. సారమతి దక్షవాటిక, తూరుపుగవనిన్ బ్రసిద్ధి ♦ తో వసియించున్
హేరాళక్రీడాసం, చారిణి నూకాంబ భక్త ♦ జనరక్షణకై. 100

క. మట్టయినయట్టి దక్షుని, పట్టణమున దక్షిణంబు ♦ పార్శ్వపుఁగవనిన్
నెట్టుకొని వెలసి నిలిచిన, ఘట్టాంబికఁ గొల్వఁ గలుగుఁ ♦ గామితఫలముల్. 101
తే. పృథివిఁ బదునెనిమిది యోగ ♦ పీఠశక్తి, గణములో నెంచ సర్వశృం ♦ గారయగుచు
భీమనాథుని సన్నిధిఁ ♦ బ్రేమ వెలయు, మాణికాదేవి సకల ♦ కల్యాణమూర్తి. 102

---

95 వేఁబోకల=ఉదయకాలములందు. లేఁబోఁక=తిన్ననినడక; పూఁబాళ=పుష్పగుచ్ఛము

ఉ. ఏదెసఁజూచినన్ విబుధు ♦ లేదెసఁజూచిన మౌనిమండలం
బేదెసఁజూచినన్ హరిద ♦ధీశ్వరవర్గము వాసవాది యం
దేదెసఁజూచిన న్నవమ ♦ హేశ్వరమూర్తులు శ్రీనికుంభకుం
భోదరతండుభృంగిరిటి ♦ హూహూకహాహులు దక్షవాటికన్. 103

సీ. విరులదండలతోడి ♦ వేణికాభారంబు - పొంకంబుపిఱుఁదులఁ ♦ బొరలియాడ
మణితులాకోటికో ♦ మలఝుణత్కారంబు - రవలిమట్టెలమ్రోత ♦ యవఘళింపఁ
గుదురునిండినచిన్ని ♦ గుబ్బచన్నులమీఁద - ముత్యాలతిసరంబు ♦ మురువుఁజూప
వలమానతాటంక ♦ వజ్రాంశురచ్ఛాయ - లేఁతవెన్నెలఁబుక్కి ♦ లించియుమియ
తే. సాని యీశానియై మహో ♦ త్సవమునందుఁ, గేల నవచంద్రకాంతపు ♦ గిన్నెపూని
వీధిభిక్షాటనమొనర్చు ♦ వేళఁ జేయు, మరులనృత్యంబు జగముల ♦ మరులుకొలుపు. 104

సీ. వేదండవదనశుం ♦ డాదండచులికిత - ప్రోజ్ఝితాంభశ్ఛటా ♦ ప్లుతనభంబు
దేవగంధర్వాప్స ♦ రోవధూటీస్తన - స్థాసక శ్రీగంధ ♦ ధవళితంబుఁ
గనకసౌగంధిక ♦ గంధోత్తమాగంధ - సారనిష్పందపు ♦ ష్పంధయంబుఁ
జటులవీచీఘటా ♦ ఝూటడోలారూఢ - హంససంసన్నినా ♦ దాలసంబు
తే. భూరితీరావనీఘనీ ♦ భూతచూత, జాతివకుళవనీసమా ♦ చ్ఛాద్యమాన
బహుళసింధు ధునీవన ♦ బకమరాళి, దక్షపురియొద్ద సప్తగో ♦ దావరంబు. 105

సీ. సరివచ్చు ననవచ్చు ♦ శతమన్యుపీటికి - వివిధదేవాగార ♦ విభ్రమమునఁ
బ్రతివచ్చు ననవచ్చుఁ ♦ బాలమున్నీటికి - నక్షయం బగు జీవ ♦ నాభివృద్ధి
నెనవచ్చు ననవచ్చు ♦ నిందుబింబమునకు - సకలకళావిలా ♦ సప్రవృద్ధి
దొరవచ్చు ననవచ్చుఁ ♦ దోయజాక్షునిమూర్తి - కభిరామలక్ష్మీన ♦ మగ్రమహిమఁ
తే. జెప్పనొప్పదె యప్సర ♦ స్త్రీసహస్ర, ధవళతరదీర్ఘదృక్స్పట ♦ ధాళధళ్య
సమ్మిళద్భీమనాథభూ ♦ షాశశాంక, తరళదీధితిపరిపాటి ♦ దక్షవాటి. 106

క. రోధించు నభముఁ బటికపు, సౌధంబులు వీట భీమ ♦ శంకరహర్షో
త్సేధాట్టహాసరేఖా, దీధితిమైత్రీవిధావి ♦ ధేయములగుచున్. 107

చ. ప్రహరిచరింతు రెప్పుడును ♦ భైరవు లర్ధనిశాగమంబులన్
గహకహనిష్ఠురాట్టహాస ♦ గర్వితకంఠకఠోరహుంకృతుల్
బహులభుజా డమడ్డమరు ♦ భాంకృతినాదము మేళగించి ది
క్కుహరములోర్చు హాటకపుఁ ♦ గోటలమీఁదట దక్షవాటికన్. 108

వ. మఱియు నప్పురంబు దళితసమదకరిసహస్రంబులగు సుభటసహస్రంబులవలన సింహసంహతియు, సమధికవితరణశాఖానిరాఘాటకీర్తిస్ఫూర్తులగు వదాన్యులవలనఁ బారిజాతోద్యానంబును, ననేకశతసవనసమజ్యోతిర్హారియగుసుమనోవర్గంబువలనసుధర్మాస్థానంబును, నభిరామరామణీయకసౌభాగ్యరేఖావిలాసపక్ష్మాంతలక్ష్మీవిరాజమానంబగు రాజకుమారలోకంబులవలన గంధర్వలోకంబును, మకరకచ్ఛపముకుందనిధినాథులగు వైశ్యులవలన వైశ్రవణస్థానంబుననందగి, సకలభువనప్రశస్తంబై; భారతవర్షంబునకు ఫలసంపదయునుంబోలె శాఖానగరసహస్రసంబాధపరిసరంబై; సకలజగన్నిర్మాణమాతృకయగు కృతయుగంబునకుం గారణంబనఁ గనకగిరివప్రదీప్రప్రాకారబహుప్రకారవప్రప్రకరపరివేషవలయవలయితంబై; సలిలసంక్రాంతకనకావరణమండలప్రతిబింబంబగుటంజేసి కులిశపతనభయావగాహహాటకక్షితిధరంబగు నపరాంబురాశియుంబోనిపరిఖాచక్రంబు చేతను, క్రీడాగజమదజలపంకిల ప్రాంగణంబులగు భృంగిరిటినికుంభకుంభోదరప్రధాన ప్రమథగణమణిభవనసౌధంబులచేతను, నాసన్నదీర్ఘికావీచీపవనవికీర్యమాణ వికస్వరజలజనిష్యందమధుబిందువర్షాంబుదూరీకృతశంభలీకపోలకస్తూరికాపత్రభంగంబులగు నప్సరోంగనావాటంబులచేతను, గుట్టిమఖచితమణికిరణవిసరణజనితాకాండప్రసారితకదళీపలాశసంగతిసంశోభితకక్ష్యావిభాగంబులగు యక్షగంధర్వకిన్నరకింపురుష సిద్ధవిద్యాధరస్థానంబులచేతను, గారుత్మతరత్నాంశుపటలఘటితపటయామినీతారకాయమానస్థలఖచితస్థూలముక్తాఫలశలాకానికాయంబులగు భైరవాయతనంబులచేతను, బ్రస్నిగ్ధశ్యామలశిలోత్కీర్ణరమ్యోపవాహ్యాశాక్రదంబులగు శంకరాగారద్వారంబులచేతను, దులసీదళశీతలామోదముషితకిల్బిషంబులగు విష్వక్సేనధామంబులచేతను, నిరంతరసంపుల్లమల్లీవల్లికాతల్లజపుష్పనిష్యందమాన మధుమత్తపుష్పంధయవిరుతిపునీతహరిదుపఘ్నంబులగు విఘ్నేశ్వరావాసలలితోద్యానంబులచేతను, బృథులవారిశీకరపటలపానదరవికటకరటిముఖవికలితవరాటకోశవ్యాకోచహాటకకుశేశయంబులగు సప్తగోదావరప్రవాహసలిలంబులచేతను, గోమలకింజల్కగ్రసనజాగ్రచ్చక్రవాకచరణనఖశిఖరసముల్లిఖితకమలకువలయకుముదషండంబులగు తీర్థకుండంబులచేతను, గోదావరీతుల్యభాగాకాంతేయాకణ్వాపగానదీమాతృకాయమానంబై యిరుగారునుబంటపాసంగుపంటవలంతి కేదారక్షేత్రంబులచేతను, నఖండితాంభస్సమృద్ధి విజృంభించి విశ్వంభరాభ్రూలతాకారిసేతురేఖాలంకారంబులై తటతరుకుసుమాంతరక్షరదమందమకరంద సందోహస్యందనకల్లోలంబులై నలిలకేళీలోలకలహంసకామినీకోలాహలానుకృతజలదేవతాచరణమణినూపురఝణఝణత్కారంబులై కారండవపక్షవిక్షేపపరిచరిత

పంకజపరాగపాళీవిరచితాళీక సంధ్యానుబంధచరితచక్రవాకమిథునంబులై పయోధిగన్న
బిడ్డలుంబోని యొడ్డుచెఱువులచేతను, సరససహకారశాఖాశిఖాధిరూఢకోకిలకుటుంబినీ
కంఠనాళకోమలకుహూ కారకోలాహలకలిత విరహిణీహృదయహాలాహలక్షేపంబు
లును మధుకరనికరగుంజాయమానమాధవీనికుంజకుంజసన్నిహిత కిరణపుంజంబులును సము
ద్భిన్నపున్నాగకుసుమపరిమళోద్గార నీహారంబులును సముల్లసితచంపకకళికాకలాపకల్పి
తకందర్పపావకాస్త్రపరిత్రస్తపథికలోకంబులును, బాకపరిస్ఫుటితపుండ్రేక్షుపర్వము
ఖోద్గీర్ణముక్తామణిదర్శితాకార రాకానిశాకరప్రకాశంబులును గోరకప్రకరతారతా
రకితకురువకానోకహంబుల్లును వనితావదనాసవసనాథవకుళవనంబులును మహోదారు
కుచకలశకాంతిపోరఫలకలితలికుచనిచయంబులును మాతులుంగామోదహృదయంగమం
బులును నవనాగరంగసంగసుఖితసారంగమంగళగానసరససంగీతప్రసంగంబులును భుజం
గలతాపరిష్వంగధన్యతరుణపూగద్రుమంబులును లలితలవలీలతాలింగితలవంగంబులును
నగుశృంగారారామంబులచేతను, నభిరామంబై; కలిత చాతుర్వర్ణ్యస్థితియగుటం ద్రిలో
కతిలకంబును, సముద్భాసితాసంఖ్యదేవాలయంబగుట శతమఖనగరంబును, నక్షయజీవన
ధృతియగుట ధర్మపాలమండలంబును, ననధిగతకంటకరుచిరంబగుటం బ్రజాభాగ్యఘం
టాపథంబును, బ్రచురసన్మణివాసంబగుట వసుంధరాధిపస్థానంబునునై, గుహ్యకనగరం
బునుంబోలె వివిధమనుష్యధర్మచరితపవిత్రంబును లంకానగరంబునుంబోలెఁ బుణ్యజ
నాధ్యుషిత సన్నివేశంబును గార్తవీర్యార్జునమూర్తియునుంబోలె నవిరళకరభూషితం
బును నృసింహలీలాడంబరంబునుంబోలెఁ బ్రథితహిరణ్యకశిపుక్షయంబును శరత్కాలం
బునుంబోలె విలసత్ప్రకాశంబును బ్రాహ్మణజాతిధర్మంబునుంబోలె నిగమశాలియునునై;
మహాదుర్భిక్షాన్వితంబయ్యును నిరాక్రోశంబును బ్రకటభుజంగప్రకారంబయ్యును న
దాహితాభయంబును బలిరాజనిలయభూతంబయ్యును గంధర్వభూమియునునై; వర్ణసాంక
ర్యంబు వాసవకోదండంబునంద, యహిభయంబు వల్మీకంబులయంద, జీవనసంశయంబు
వారిదంబులయంద, వృషాతిక్రమంబు గృహంబులయంద, పరదర్శనంబు యతులయం
ద, దోషోల్లాసంబు కువలయంబులయంద, కౌరవపదానుసరణంబు కిరాతులయంద, తర
ళత్వంబు కరికరసంతానంబులయంద, విపత్క్షోభంబు కొలంకులయంద, యాత్తగంధ
త్వంబు చందనంబులయంద, కాని తనయందుఁ బొందనీక విభవంబునకుఁ బ్రభవంబును
విలాసంబునకు నివాసంబును నపవర్గంబునకు సర్గంబును ధర్మంబునకు మర్మంబును
దానంబునకు నిధానంబును నానందంబునకు మూలకందంబును విద్యకు నిషద్యయు విశ్రా
మంబునకు ధామంబునునై యొప్పునప్పట్టణంబున కధీశ్వరుండు.

సీ. హాలాహలంబను ♦ నల్లానేరెడుపండు - మిసిమింతుఁడునుగాక ♦ మ్రింగినాఁడు
పెనుబ్రేలికొనగోర ♦ బిసరుహాననుమోముఁ - గెందమ్మివిరివ్రాలె ♦ గిల్లినాఁడు
పంచవన్నెయతోడఁ ♦ ప్రబసవనారాచుని - నెట్టిచిచ్చుఱకంట ♦ జుట్టినాఁడు
మెఱుఁగుఁగోఱలుదుల్ల ♦ మృత్యుదేవతనోరు - ధట్టించియఱకాలఁ ♦ దన్నినాఁడు.
తే. త్రిపుర దైత్యావరోధనా ♦ రీవిలాన, దంతతాటంకములకెగ్గు ♦ దలఁచినాఁడు
దక్షపురిసానికూఁతులఁ ♦ దవిలినాఁడు, విశ్వలోకకుటుంబిభీ ♦ మేశ్వరుండు. 110

మ. ఎనయంగల్గినకూర్మి భృంగిరిటిఁగా ♦ నీ తండుఁగానీ నికుం
భునిఁగానీ కయిదండపట్టుకొని సం ♦ భోగేచ్ఛ నంతఃపురాం
గనలంగన్నుమొఱంగి యప్పరమునం ♦ గన్నెఱకాఁదారిప్రా
ద్దున భీమేశుఁడు సానివాడ కరుగున్ ♦ ధూర్తప్రకారంబునన్. 111

క. పదునాల్గుమహాయుగముల, ముదుకగుభీమేశ్వరునకు ♦ మొగచాటైయుం
డదు సానిపెండ్లి యెప్పుడు, నది దక్షారామమహిమ ♦ మగునో కాదో ? 112

సీ. నేదిష్ఠమునసప్త ♦ గోదావరంబున - నఘమర్షణస్నాన ♦ మాచరించి
త్ర్యాలియుతమంత్రాక్ష ♦ తాభిమంత్రితమైన - విమలభూతి త్రిపుం ♦ డ్రముధరించి
మొగలివాకిలిఁ దూఱి ♦ దిగువశాక్వరరాజు - నగరిపైవెన్నుని ♦ ననువుఁజూచి
మణిశిలాసోపాన ♦ మధ్యమార్గంబుగా - నభ్రంకషంబైన ♦ హర్మ్యమెక్కి
తే. సప్తపాతాళభువన వి ♦ ష్కంభములను, దెఱచివెడలినజ్యోతిః ప్ర ♦ దీప్తమూర్తి
శంభుభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిఁగొలుచు, పరమమాహేశ్వరునకేమి ♦ బ్రాఁతిముక్తి.

క. పరమ్మాశించును భీమే, శ్వరుననుమతిఁజేసి చోడ ♦ వంశాభరణుం
డరికాలుఁడు కరికాలుఁడు, ధరణీధరపత్ని మనసు ♦ దైన్యము ముంచెన్. 114

సీ. గజచర్మమెన్నఁడో ♦ కాని నిచ్చలుగట్టు - పసిఁడికమ్ములపట్టు ♦ పచ్చడంబుఁ
భసితమెన్నఁడోకాని ♦ ప్రతిదినంబు నలందు - మలయజంబుకురంగ ♦ మదముగూర్చి
నిడుదపాములరాజు ♦ తొడవులెన్నఁడోకాని - తారహారములు ని ♦ త్యము ధరించు
నృకరంకరుండమా ♦ లిక లెన్నఁడోకాని - ధరియించు కల్హార ♦ దామమెపుడు.
తే. కాటనడుచక్కి నెన్నఁడో ♦ కాని యుండు - దక్షవాటిసువర్ణ సౌ ♦ ధములమీఁద
నెన్నఁడోపిశాచులనుగాని ♦ యిందుముఖుల - నెల్లకాలంబుఁ దలఁచు భీ ♦ మేశ్వరుండు.

సీ. ఒకవేళ ధరియించు ♦ యువనాశ్వుఁడిచ్చిన - కట్టాణిముత్యాల ♦ కంఠమాల
మాంధాతృఁడిచ్చిన ♦ మాణిక్యఖచితకే - యూరంబు ధరియించు ♦ నొక్కవేళ

111. కాఁదారి = నడురేయి. 113. నేదిష్ఠము = మిక్కిలి సమీపము.

నిష్కాసుఁడిచ్చిన ♦ హీరాంకురంబుల - యుంగరంబు ధరించు ♦ నొక్కవేళ
ఘనచక్రవర్తి యి ♦ చ్చిన ప్రవాళంబుల - యొడ్డాణము ధరించు ♦ నొక్కవేళ,

తే. వేడ్క ధరియించు నొక్కొక్క ♦ వేళయందు, భరతదుష్యంతరంతినా ♦ భాగనహుష
నలభగీరథనృగమహీ ♦ నాథదత్త, హేమమణిభూషణములు భీ ♦ మేశ్వరుండు. 116

వ. వెండియు భీమేశ్వరుండు పండువుపండువు నఖండవిభవంబున నాఖండలాదివిబుధ మండలంబు పరివేష్టింప చలిగొండరాచూలియుందానును మార్తాండచంద్రమండలంబు వలనను బాలసముద్రంబువలనను మధుకైటభారియూరుకాండంబువలనను గృపీట భవజ్వాలాజాలంబువలనను, గంధర్వసార్వభౌమువలనను బ్రభవించి కంతుకుంతంబులనఁ గామతోమరంబులన మదనముద్గరంబులన శంబరారికఠారంబులన నంగభవుకొంగ వాలులన సిరిపట్టిసెలకట్టియలన వలరాజుభిండివాలంబులనఁ, దళతళంబొలయు తొలకరిమెఱుంగుమొలకలఁ గలకలనగు కలికితెలిగన్నుఁగవయును, జక్కవకవలఁ దక్కవపఱచుచుఁ గ్రిక్కిఱిసినమెఱుంగు నిబ్బరంపుగుబ్బచన్నులును, మిలమిలనిజిలుఁగువలిపెంపు వలువల తెరలయెడల వెలువడి కేలిగడలుకొను పసిమిగలపసిండితగటునుం దెగడు నును దొడలజిగియును, బగడంపుఁజిగురుటధరములతుదల నిగురుచుఁ జిఱుతనగవులుబిగియ నగినం దెగిపడియెడుననువడువున నడుగడుగునకు వడవడ వడంకుచుం బిడికిటనడంగు నడుములబెడంగునుం గల్గి, ఘుమఘుమం గురంగనాభిసౌరభసారంబులతోడంగూడి నంకుమదపంకపరిమళంబుల ఝుంకించు కర్పూరవాసనాసముల్లాసంబును, గర్పూరవాసనా సముల్లాసంబు నుల్లసంబాడు కాలాగురుకర్దమామోదంబునను౦బునుంగుపసం బిసాళించు గొజ్జంగినీటినెత్తావియును, గొజ్జంగినీటినెత్తావి బిత్తరించు గంధపొడిపొలుపును, గంధ పొడిపొలుపునుం గుమ్మరించు ధమ్మిల్లమల్లికాహల్లకవకుళవాసంతికాజాతికేతకీకుందకుసు మగంధంబులును నిఖిలదిక్సంధిబంధంబుతో బాంధవం బనుసంధింప, నిలింపగంధర్వా ప్సరోజాతులగు సానికూఁతులు గొలువ, జగనొబ్బగండ జగదగోపాల పల్లవాదిత్య పల్లవత్రినేత్ర కేళాదిరాయ రాయవేశ్యాభుజంగ బిరుదాభిరామాల్లయ వేమభూపాల రాజ్యభారధురంధరుండై, బెండపూఁడన్నయామాత్యుఁడు గట్టించినమొగసాల వాకిటి మహోత్సవమండపంబునందుఁ, బేరోలగంబుండి, కుండలీదండలాసకప్రేరణీ ప్రేంఖణసింధుకందుకధమాళిచేలమతల్లీ హల్లీసకాదినృత్యంబు లవలోకింపుచుఁ, బంతంబు లవధరింపుచు, మేలంబు లాలకింపుచుఁ, జంపూచాటు నాటకోదాహరణ జయఘోషచక్రవాళ చతుర్భద్రచతురాతిప్రబంధంబు లాకర్ణింపుచు, వేణువీణామృదంగ కాంస్యకాహళ పటహ ఢక్కా హుడుక్కానక ఝల్లరీహృద్యవాద్యానుషంగంబు లాదరింపుచు, సంగీతభంగీతరంగంబు లంగీకరింపుచు, నిగమంబులు గ్రహించుచుఁ బురాణం

బులు వినుచు, నితిహాసంబు లిచ్ఛగింపుచుఁ, దర్కంబులు వితర్కింపుచు, నాగమంబులు పరీక్షింపుచు, నిఖిలలోకరక్షణార్థంబుగా వివిధవిద్యాకలాపంబుల వినోదింపుచుండు.

క. ఏతాదృశప్రభావు, పేతుండగుదక్షవాటి ♦ భీమేశ్వరువి
ఖ్యాతకథచెప్పెదను శుక, తాతకృతపురాణసరణి ♦ తప్పకయుండన్. 118

కథా ప్రారంభము.

వ. ఇమ్మహాపురాణంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన:—నైమిశారణ్యపుణ్యక్షేత్రంబున ద్వాదశవార్షికంబైన దీర్ఘసత్రంబు ప్రవర్తిల్లుచుండఁ గులపతిశౌనకుండను పరమఋషి మొదలుగాఁగలసంయమీశ్వరులు యదృచ్ఛాసమాగతుఁడైన రోమహర్షణిపుత్రుఁ బాదరాయణప్రియశిష్యుఁ బౌరాణికు సూతు న్యాహసంభవు సూతు నర్చించి యతనివలనను బంచాశత్ఖండమండితంబును, బహుసంహితాసమాకీర్ణంబును, సపాదలక్షగ్రంథసంఖ్యాసమన్వితంబును, నైన స్కాందపురాణంబు వినువారును నందుఁబూర్వఖండంబునం బారాశర్యుండు నిజాపరాధంబు గారణంబుగా విశ్వనాథుచేతనధిక్షేపింపంబడి వారణాశి వెల్వడియె ననివిన్నవారగుటంజేసి యుటమీఁదివృత్తాంతంబు వినువేడుక నమ్మునీంద్రు నభినందించియిట్లనిరి. 119

తే. కాశి వెలువడివచ్చి ప ♦ రాశరాత్మ, జుండు ఖేదంబు నొందె శి ♦ ష్యులును దాను
నెచట వసియించె నెచ్చోట ♦ నేమిచేసె, ననఘ యేతీర్థమాడె మా ♦ కానతిమ్ము. 120

వ, అనియడిగిన. 121

మ. సరసీజాసనవంశమౌక్తిక కళా ♦ సర్వజ్ఞవిజ్ఞానశాం
కరినాథాంఘ్రిసరోజషట్పద సమి ♦ ద్గాండీవకోదండ భూ
భరణప్రౌఢభుజాభుజంగ మహిళా ♦ పాంచాల వేమక్షమా
వరసామ్రాజ్యరమాధురంధర జగ ♦ ద్వ్యాప్తప్రతాపోదయా. 122

క. శ్రీవీరభద్రభూపతి, సేవాహేలాకటాక్ష ♦ సిద్ధసమృద్ధ
శ్రీవిభవపాకశాసన, భావభవారాతిభక్తి ♦ పరతంత్రనిధీ. 123

మాలిని. అకుటిలనయమార్గా ♦ యాశ్రితార్థిప్రవర్గా
సుకృతిసరణిపాంథా ♦ శుద్ధకీర్తిప్రబంధా
సకలజనవిధేయా ♦ శారదాభాగధేయా
ప్రకటసుగుణసంగా ♦ రాయవేశ్యాభుజంగా. 124

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ
శ్రీనాథనామధేయప్రణీతంబైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణంబను
మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీఖండ ఘుసృణ మకరీ
రేఖాలంకార సుంద ♦ రీ స్తనయుగ పా
ళీ ఖచిత భుజాంతర విభ
వాఖండల ! బెండపూఁడి ♦ యన్నా మాత్యా !

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునులకుం జెప్పందొడంగె. 2

తే. మృడునిచే నిట్లు కోపానఁ ♦ బడి కలంగి, గంగ దరినుండి నిజశిష్య ♦ గణము తోడ
మద్గురుస్వామి సకలధ ♦ ర్మజ్ఞుఁ డపుడు, పృథివిఁ గలతీర్థముల లెక్క ♦ వెట్టి చూచి. 3

వ. ఇట్లనియె. 4

తే. అంబపార్వతి నాతోడ ♦ నానతిచ్చెఁ, గాశి యెక్కుడు తీర్థసం ♦ ఘములలోనఁ
గాశికన్నను నెక్కుడు ♦ గౌరవమున, మోక్షభోగ నివాసంబు ♦ దక్షవాటి. 5

వ. తొల్లి దక్షప్రజాపతి భూచరఖేచరులగు నఖిలగీర్వాణుల రప్పించి హాటకగర్భకైటభారులఁ బురస్కరించికొని మహాధ్వరంబు సేయం బ్రారంభించి. 6

గీ. అర్థితో నోషధీశ్వరుఁ ♦ డాదియైన, పెండ్లికొడుకుల నెల్లను ♦ బిలువ నంపె
గబ్బితనమున జగదీశుఁ ♦ గాలకంఠుఁ, బిలువఁ బంపక మానె న ♦ బ్బిరుదులాఁడు. 7

క. అజ్ఞానంబున హరునక, వజ్ఞ దలఁచి యతని నొసలి ♦ వ్రాఁతఫలమునన్
యజ్ఞము సేసెను సురలయు, నుజ్ఞం బరవృద్ధి కష్ట ♦ నులు సమకొనునే. 8

7. పెండ్లికొడుకు = అల్లుఁడు.

ఉ. అల్పపుబుద్ధి నీక్రియమ ♦ హా క్రతుతంత్రముఁబన్నగాధిపా
కల్పనిఁ బ్రాయఁబెట్టి కను ♦ గానక దక్షుఁడు చేయఁజొచ్చి యా
వేల్పులుఁ దానుదుర్దశల ♦ వేఁగె మహాప్రళయాగ్ని రుద్రునిం
బోల్పఁగ వచ్చునట్టి పటు ♦ భూరివిభుండగు వీరభద్రుచేన్. 9

తే. పువ్వుముడిచిన పురవీధి ♦ భూమియందుఁ, గట్టె మోపంగవలసిన ♦ కారణమున
వీరభద్రునిచే దైన్య ♦ వృత్తినొందె, దక్షుఁడట్టి మహాధ్వర ♦ స్థానమునను. 10

క. తుదిఁబోయి యమ్మహేశ్వరు, పదపద్మములాశ్రయించి ♦ బ్రదికెం దానుం
ద్రిదశులుఁ బెద్దలునయ్యె, యదనునఁజూపుదురునిగ్ర ♦ హానుగ్రహముల్. 11

సీ. దక్షప్రజాపతి ♦ తప్పులోఁగొని యాత్మఁ - గృపపుట్టి మిగుల ర ♦ క్షించెఁగాన
హరివిరించిపురంద ♦ రాది దైవతకోటి - మించి క్రమ్మఱగార ♦ వించెఁగాన
నరిగియంతర్ధాన ♦ మందినతనదేవి - నెడమమేనఁ బరిగ్ర ♦ హించెఁగానఁ
గోపాగ్నిఁ గడుఁబరి ♦ తాపంబు నొందెడు - రుసులకు నభయంబు ♦ లొసఁగెఁగాన
తే. నజ్జుదెగనేసి జన్నపు ♦ టిత్తి శిరము, గరిమచెడకుండ దివిబ్రేలఁ - గట్టెఁగాన
నయముగలవేల్పు శ్రీభీమ ♦ నాయకుండు, దక్షవాటంబు తీర్థంబు ♦ ధరణియందు. 12

తే. కాలకూటోపసంహార ♦ కారియతఁడు, త్రిపురదైత్యాధిపతుల మ ♦ ర్దించెనతఁడు
నిగ్రహానుగ్రహ ప్రౌఢి ♦ నిపుణుఁడతఁడు, సంతతము దేవవేశ్యాభు ♦ జంగుఁడతఁడు.

తే. ఏమిచిత్రంబు భీమేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు, నిగ్రహానుగ్రహక్రియా ♦ నిపుణుఁడగుట
యతని నిశ్వాసముల మాత్ర ♦ నౌనొకాదొ, వేదములును జరాచర ♦ విశ్వజగము. 14

వ. బ్రహ్మాది సంస్తుతుండై నిజార్ధదేహంబున నున్నమాయారూపిణి, మహామాయాభువనమోహిని, దేవకార్యప్రయోజనంబును, మేనకాదేవిభాగధేయంబును, హిమవంతుని తపోవిశేషంబును, గారణంబుగాఁ దద్దేహంబున జన్మింప నియోగించిన భువనేశ్వరి మహేశ్వరుని దేహంబువలన నిర్ముక్తయయ్యెం గావున దక్షారామంబు ముక్తిక్షేత్రంబు నాఁబరఁగె వెండియు. 15

క. దక్షుని సవనాగారము, దాక్షారామంబు శివుఁడు ♦ దన్మధ్యమునం
సాక్షాత్కరించియుండుట, మోక్షము భోగంబు బ్రాఁతె ♦ ముజ్జగములకున్ ? 16

తే. ధాత్రివలయంబులో భోగ ♦ దములుగొన్ని, మోక్షదంబులుగొన్నిప ♦ రీక్షసేయ
భోగమోక్షములకు జన్మ ♦ భూమియైన, దక్షవాటంబుతావు తీ ♦ ర్థములకెల్ల. 17

తే. భీమనాథేశ్వరునికన్న ♦ పెద్దవేల్పు, దక్షవాటంబుకంటె ను ♦ త్తమపదంబు
సప్తగోదావరము కంటె ♦ సకలతీర్థ, సారమగుతీర్థరాజంబు ♦ జగతిలేదు. 18

క. అచ్చమగు భోగమోక్షము, లచ్చోటం దొరకుఁ గరత • లామలకముగన్
విచ్చలవిడిఁ బ్రదికినను, జచ్చినఁగడు లెస్స భీమశంకరునగరన్. 19

క. దక్షిణవారాణశికిని, మోక్షశ్రీభోగవిభవ • మూలంబునకున్
దక్షారామంబునకు స, దృక్షంబగునట్టి పుణ్య • తీర్థము గలదే! 20

సీ. కాలకూటవిషాగ్ని • కబళహేలాగ్రస - కల్మాషితాసిత • కంఠుచేతఁ
గుంభినీధరసుతా • కుచకుంభపరిరంభ - సంభావనాకేళి • శాలిచేత
గగనకల్లోలినీ • కల్లోలమాలికా - స్ఫాలితబాలేందు • మౌళిచేతఁ
గుటిలకుండలిరాజ • కుండలాలంకార - విలసితగండమం • డలునిచేత
తే. ద్రుహిణపంచమమస్తక • ద్రోహిచేత, భీమనాథునిచే జగ • త్స్వామిచేత
హరునిచేత సనాథమై • యతిశయిల్లు, మోక్షభోగనిదానంబు • దక్షవాటి. 21

వ. అని దక్షారామమాహాత్మ్యం బభివర్ణింపుచు. 22

మ. కినుకం బుట్టినయట్టి మౌనిహృదయ • క్లేశంబు శాంతంబుగా
మునిశిష్యప్రకరంబుతోడ గమనో • న్ముఖ్యంబునన్ ముచ్చటల్
తనియం జెప్పుచు వేల్పుటేటి నికట • స్థానంబునం దుండఁగా
వనజాతాప్తుని మండలంబు దిగియె • న్వారాశిదిక్సీమకున్. 23

సూర్యాస్తమయవర్ణనము.

తే. అల్లనల్లన గగనమ • ధ్యమునుండి, వ్రాలె నస్తాద్రి కరుణసా • రథిరథంబు
పశ్చిమాంభోధిమారుతా • స్ఫాలనమునఁ, గేతనముమీఁది పసిఁడికిం • కిణులు మొరయ. 24

క. తారాపథాంచలము డిగి, వారిజహితమండలంబు • వ్రాలె నపరది
క్పారావారంబునకై, పారావతపతగపాద • పాటల మగుచున్. 25

తే. మూడిమొప్పారె న • స్తాద్రికూటకోటి, భానుబింబంబు కన్నుల • పండువుగను
విశ్వనాథుని గుడిమీఁది • విమలకాంతి, భాసురంబైన హేమకుం • భంబువోలె. 26

క. చరమాచలశిఖరంబునఁ, దిరమైయొక్కింత తడవు • దినకరుఁడొప్పెన్
వరుణుని శుద్ధాంతంబున, నరవిందాక్షులకు మించు • టద్దంబగుచున్. 27

సీ. సిద్ధవాహిని నీటఁ • జిఱుబంతి పసుపాడి - శ్రీవిశాలాక్షికై • సేయఁబోడఁగ
మొరసె నంతర్గేహ • మునవిశ్వనాయక - తాండవారంభమ • ద్దెలరవంబు

మందారతరుపుష్ప ♦ మధుపానగోష్ఠికిఁ - బ్రారంభ మొనరించె ♦ భైరవుండు
కొక్కొరో కొ యని ♦ కొమరుసామి రథంబు - కంఠంబు సాఁచి క్రేంకారమిచ్చె

తే. మొగుడఁబాఱిన యరవింద ♦ ములను బాసి, గములుగములుగ మత్తభృం ♦ గములు గూడి
డుంఠివిఘ్నేశు చెక్కుల ♦ త్యంతఁ జేరె, నభినవంబైన యపరసం ♦ ధ్యాగమమున. 28

చ. ప్రమదమదాతిరేకమునఁ ♦ బాశివిలాసవతీకదంబకం
బుమిసిన తమ్ములంపుఁగఱ ♦ యోయన నింగిలికంబు ఛాయచేఁ
గమిసిన దాసనంపుఁబువు ♦ కాంతికి డాసిన కూర్మి చుట్టమా
కొమరున సంజ యంబరము ♦ కొంగున నూన్చెఁ గుసుంభరాగముల్. 29

తే. సంజకెంపును దిమిరపుం ♦ జంపు నలుపు, గమిచి బ్రహ్మాండ భాండంబు ♦ గరము మెఱసె
పరమపరిపాకదశ వృంత ♦ బంధ మెడలి, పతనమగు తాటిపంటితోఁ ♦ బ్రతిఘటించి. 30

తే. కామినీవిప్రయోగదుః ♦ ఖమునఁ గుందెఁ, జక్రవాకంబు సురనదీ ♦ సైకతమునఁ
గాశికావిప్రయోగదుః ♦ ఖమునఁ గుందు, బాదరాయణమునిసార్వ ♦ భౌముకరణి. 31

శా. ఆకాశాంచలవీథుల న్నిగిడె సం ♦ ధ్యారాగరేఖావళుల్
పాకోన్ముద్రితపారిభద్రకళికా ♦ పాండిత్య వైతండికో
త్సేకస్ఫూర్జితచండతాండవరయో ♦ ద్రేకారభట్యుద్భట
శ్రీకంఠస్థిరదీర్ఘపాటలజటా ♦ శ్రేణిన్ విడంబించుచున్. 32

వ. అప్పుడు బాదరాయణుండు సంధ్యాసమయంబు నిరూపించి యమరసింధు ప్రవాహంబునం గాలోచితక్రియాకలాపంబులు నిర్వర్తించి యొక్క నిర్మలసైకత ప్రదేశంబునం గూర్చుండి పార్వతీవల్లభుండు తనకుఁ జేసిన యవమానంబునకు నుల్లంబునం దురపిల్లుచుండె నయ్యవసరంబున. 33

క. వెల్లిగొనె నఖిలదిక్కుల, నల్లనిచీఁకటి నవాంజ ♦ న ప్రతిభటమై
భల్లూకసటావల్లిమ, తల్లీ విభ్రమదమై య ♦ దభ్రస్ఫురణన్. 34

సీ. గిరినికుంజములఁ గుం ♦ జరపుంజ మనుశంకఁ - గంఠీరవంబు ల ♦ త్యంత మెగయఁ
బల్వలంబులఁ గిరి ♦ ప్రకరంబు లనుశంక - నెఱుకరాజులు వింటి ♦ లెక్కువెట్టఁ
గడలి మధ్యంబునఁ ♦ గాకోల మనుశంక - జలదేవతలు భీతి ♦ సంభ్రమింప
వనములఁ గువలకా ♦ నసవాటి యనుశంక - నిందిందిరశ్రేణు ♦ లెదురు కొనఁగ

తే. రజతగిరియందుఁ దాండవా ♦ రంభరభస, భంగిపతితపరశ్వధ ♦ పాణివికట
కంధరారుద్ధగజకృత్తి ♦ కంథశంక, ప్రమథులకుఁ దోఁప నంధకా ♦ రంబు ప్రబలె. 35

తే. ప్రబలమై యంధకారంబు ♦ బలిసియుండఁ, దారకంబులు కాంతిసెం ♦ తయును బెరసె
నీలి పుట్టంబుఁబఱచి పైఁ ♦ నిలిపినట్టి, వలుఁద ముక్తాఫలములతో ♦ వళము లట్లు, 36

శా. శ్రీవారాణశివిశ్వనాయకగళ ♦ క్ష్వేళానుకారక్రియా
హేవాకోద్ధతిఁ జీఁకువాల్ప్రబలఁగా ♦ హేలావతీ కోటిపైఁ
బూవుందూపులజోదుపుచ్చుకొనియెన్ ♦ భూపాలలీలావతీ
భ్రూవల్లీ నిభశృంగకంబగు లస ♦ త్పుండ్రేక్షు కోదండమున్. 37

వ. అంత. 38

చంద్రోదయవర్ణనము.

ఉ. ఆతతలీలఁ గోమల ♦ నవాంశుకపాళి మహాంధకారసం
ఘాతము మీఱె నద్భుతము ♦ గా శశలాంఛనుఁ డభ్రవీథికిన్
శ్వేతవరాహమూర్తి యగు ♦ వెన్నుఁడు ప్రస్ననియొంటికోఱ ధా
త్రీతలమెంత యంతయు ధ ♦ రించిన యట్టి విజృంభణంబునన్. 39

తే. అర్ధమండల ముదయించు ♦ నమృతభానుఁ, డుదయరాగంబుతోఁ గూడ ♦ నొప్పమిగిలెఁ
బ్రకటతాంబూలరాగసం ♦ రక్తమైన, ప్రాగ్దిశాకాంతబింబాధ ♦ రంబువోలె. 40

క. సంకలితోదయరక్తిశ, శాంకుఁడు శోభిల్లె గైరి ♦ కావనిధరవ
ప్రాంకక్రీడాపాటల, సంకరభృతకాలకూట ♦ సంకాశుండై. 41

సీ. కాదు కా దుదయాద్రి ♦ కనకకూటంబిది - డంబైనపాసవ ♦ ట్టంబుగాని
కాదు కా దిది సుధా ♦ కరపూర్ణబింబంబు - కాశ్మీర శంభులిం ♦ గంబుగాని
కాదు కా దుదయరా ♦ గప్రకాశంబిది - నవకుంకుమా లేప ♦ నంబుగాని
కాదు కా దిది కళం ♦ కచ్ఛటారించోళి - పూజచేసిన కల్వ ♦ పువ్వుగాని

తే. యనఁగ సప్తార్ణవములు మి ♦ న్నందికొనఁగఁ, జంద్రకాంతోపలంబులుఁ ♦ జాలువాఱ
నసమశరసార్వభౌము ము ♦ త్యాలగొడుగు, విధుఁడు విశ్వంబు వెన్నెల ♦ వెల్లిఁ దేల్చె. 42

తే. ఉదయ రాగమునిం ♦ చించుకుజ్జగించి, నిండుచంద్రుండు కన్నుల ♦ పండువయ్యె
దానరాగాంతరస్నిగ్ధ ♦ దాక్షిణాత్య, రాజశుద్ధాంతదంతవ ♦ జ్రములకాంతి. 43

సీ. అభిషేక మొనరించు ♦ నమృత ధారావృష్టి - మదనాంతకుని ముక్తి ♦ మంటపికకు
నలవ్రాకగా విశా ♦ లాక్షీమహాదేవి - నిద్దంపు చెక్కుల ♦ నీడఁ జూచు
నెరయించు మిన్నేటి ♦ యిసుక తిన్నెలమీఁదఁ - జక్రవాకాంగనా ♦ సముదయంబు
దంతి విఘ్నేశుని ♦ స్ఫురకంఠవేదిపైఁ - గొదమ చుక్కలరాజుఁ ♦ గుస్తరించుఁ

తే. గాయు వెన్నెల యానంద ♦ కాననమునఁ, గాలభైరవు దంష్ట్రికు ♦ డాలుకొలుపు
విధుఁడు వారాణశీ సోమ ♦ వీథిచక్కి, నభ్రఘంటా పథంబున ♦ నరుగునపుడు. 44

సీ. రోహిణీగాఢోప ♦ గూహనంబునఁ గన్న - కస్తూరికాస్థాన ♦ కంబనంగ
రాహుదంష్ట్రాఘాత ♦ రంధ్రమార్గంబున - లలిఁదోఁచు నాకాశ ♦ లవమనంగ
నైర్మల్యమునఁజేసి ♦ నడుమఁ గానఁగవచ్చు - కమిచి మ్రింగిన యంధ ♦ కారమనఁగ
జన్మవేళను మంథ ♦ శైలాభిఘట్టన - సంభవించిన కిణ ♦ స్థానమనఁగ

తే. విరహపరితాపవేదన ♦ వేఁగుచున్న - చక్రవాకాంగనల కటా ♦ క్షములయగ్గి
నావహిల్లినకలదూప ♦ మనఁగనొప్పు - నుడుగణాధీశబింబంబు ♦ నడిమిమచ్చ. 45

సీ. కాలభైరవుఁడు ఢ ♦ క్కాడిండిమము మ్రోయ - బహుభూతములుఁద్వారఁ ♦ బహరిదిరుగఁ
జంద్రికామధు వాని ♦ చాకోరముల్ క్రక్కి - దేవతాసౌధవీ ♦ థికల సోగయు
నానందకాననా ♦ భ్యంతరంబులయందు - సిందువారమునఁ బూ ♦ శిథిలపడఁగఁ
గడునివాతములైన ♦ కలుమతంబులయందు - యతులు ప్రాణాయామ ♦ మభ్యసింప

తే. దొడ్డవయసున శీతాంశుఁ ♦ డొడ్డగిల్లెఁ, దఱపిచంద్రాతపము నేల ♦ చఱచికాయ
వంతదురపిల్లి వెన్నెల ♦ వగచివగచి, గంధవతిపట్టి యొకభంగిఁ ♦ గన్నుమోడ్చె. 46

వ. అంత. 47

సూర్యోదయవర్ణనము.

చ. వెలవెలఁబాఱెఁ జంద్రుఁడును ♦ విన్నన దారకచక్రవాళముల్
పలపలనయ్యె దీర్ఘికలఁ ♦ బద్మవనంబుల షట్పదాంగనా
కలకలముల్ చెలంగె వెడ ♦ కన్ను మొగిడ్చె లలిం గుముద్వతుల్
తెలతెలవాఱె జంభరిపు ♦ దిక్కునఁ దోఁచె ననూరురాగముల్. 48

సీ. ప్రథమసంధ్యాంగనా ♦ ఫాలభాగంబునఁ - జెలువారు సిందూర ♦ తిలక మనఁగఁ
గైసేసి పురుహూతు ♦ గారాపుటిల్లాలు - పట్టిన రత్నద ♦ ర్పణ మనంగ
నుదయాచలేంద్రంబు ♦ తుదఁ బల్లవించిన - మంజుకంకేలిని ♦ కుంజ మనఁగ
శతమన్యుశుద్ధాంత ♦ సౌధకూటముమీఁదఁ - గనుపట్టు కాంచన ♦ కలశ మనఁగఁ

తే. గాల మనియెడు సిద్ధుండు ♦ గమిచి మ్రింగి, కుతుక మొప్పఁగ నుమిసిన ♦ ఘుటిక యనఁగ
గగనమందిరదీపికా ♦ కళిక యనఁగ, భానుఁ డుదయించె దేదీప్య ♦ మానుఁ డగుచు. 49

వ్యాసమహర్షి యాత్రకు వెడలుట.

వ. ఇట్లు సూర్యోదయంబగుటయు బాదరాయణుండు కాలోచితకృత్యంబులు నిర్వ
ర్తించి గమనోన్ముఖుండై కాశీవియోగజనితవేదనాభరంబు దుస్సహంబై యంతరం

గంబుఁ గొండింప నెట్టకేలకు నేటికెదురీఁదువిధంబున శిష్యులుం దానును గనద్భునకనక మణిమయసౌధాట్టవిలాసంబైన యప్పట్టణంబునకుఁ బ్రదక్షిణక్రమంబునఁ జనువాఁడై లోలార్క కేశవులకు నభివాదనంబును భాగీరథికి నంజలిబంధంబును విశ్వనాథునకు వినుతియు విశాలాక్షికిఁ బ్రార్థనంబును మోక్షమంటపంబునకు జయకారంబును నంత గ్గేహంబున కామంత్రణంబును గాలభైరవునకు జోహారును ఢుంఠివినాయకునకు శరణార్థము దండపాణికి దండప్రణామంబును గుక్కుటచతుష్టయంబునకు మ్రొక్కును సకలదేవతా కోటికి నేటికోళ్ళును జేసి చనునప్పుడు కతిపయదినప్రయాణంబున. 50

సీ. గంగానదీప్రవాహ • కణము మాధవదేవు-దోరంతరంబుఁ శ్రీ • తులసిచిగురుఁ
బురుషోత్తమమునందుఁ • బుండరీకాక్షుని-దివ్యపాదాంభోజ • తీర్థజలము
శ్రీకూర్మమునయందు • శేషాహిపర్యంకు-కంఠంబు క్రొత్తచెం • గల్వదండ
సింహాద్రియందు ల • క్ష్మీనృకంఠీరవ-సార్వభౌము ప్రసాద • చందనంబుఁ
తే. గాశికావిప్రయోగోరు • గాఢతాప, శాంతికొదవెను శిశిరోప • చారమగుచుఁ
జాయతెరువున శ్రీపాద • రాయణునకు, హరిహరధ్యానపూజాప • రాయణునకు.

పీఠికాపురవర్ణనము.

సీ. ఏపట్టణము మ్రోల • నేలేఱు ప్రవహించుఁ-బృథివికి ముత్యాల • పేరు వోలె
మున్నాట యనువది • మూర్తిభేదములతో-విహరించు నేపీట • వేల్పుపిండు
పీఠాంబచెలి యోగ • పీఠిహుంకృతిదుర్గ-ననిచికాపుండు నే • నగరికెలనఁ
గుంతీమహాదేవి • కూర్మి మేనల్లుఁడు - మాధవుం డేపీట • మరగినాఁడు
తే. పెద్దగవనులనేపుట • భేదనమున, నెలమినిలుచుండు ప్రీడావి • హీనజఘనుఁ
డట్టి పీఠాపురముఁ జేర • నరుగుదెంచెఁ, బరమశైవుండు శ్రీపరా • శరసుతుండు. 52

తే. నారికేళంపుమట్టనె • న్నడిమిచాయ, దళములందును బోలె నం • తరముఁ బాఱు
వేణికాసారణులయందు • విస్మయముగ, జగతి నెక్కడి వేలేటి • సాటినదులు. 53

సీ. ఏఁటేఁట విరినీట • నిరుగారునుం బండుఁ-బ్రాసంగు వరి చేలఁ • బసిఁడిచాయఁ
బరిపాకమున వేరుపనస • పండులతావి-యిందిందిరములకు • విందు సేయు
వేఁబోకఁబోలుపారు • వింధ్యాద్రి పవనంబు-పోఁకపువ్వుల తావిఁ • బుక్కిలించు
వేశ్యవాటికలందు • విహరించు వలరాజు-ననయంబుఁ జెఱకువి • ల్లును ధరించు
తే. నారదంబుల వలపు పా • న్నలఁ బెనంగి, వికచకిలామోదములతోడ • వియ్యమందుఁ
బాటలీపుష్పకేతకీ • పరిమళములు, పొదల విలసిల్లుఁ బీఠికా • పురమునందు. 54

వ. వెండియు నవఖండమండలంబగు మహీమండలంబునకు మకరకుండలాలంకారంబునుం బోలె భీమేశ్వరమండలంబు పొరవునఁ ద్రిలింగోత్కలతలంబులనంది వింధ్యాచలపాదంబునఁ గేదారకుంభకోణార్కస్థానంబుల కుపమానంబనఁ జాలి యేలేటి మేటి కాలువలవలన నదీమాతృకంబులగుపంటవలంతి సలిలధౌతకలధౌతశలాకాశకలసంకోచంకరణంబులై యంకురించినవియును, గొదమపసరుటెక్కలపక్కిడాలు పుక్కిలించి యుమియుంజాలు చాయలేర్పడం బసరుపాఱు నవియును, దక్షారామ రామాజనంబుల చిఱుపిక్కలచక్కఁదనంబు నెకసక్కెంబాడు బిగువుపొట్టలం గనుపట్టునవి యును, బథికనాసాపుటీకుటీరంబులకుఁ గుటుంబకములగు కమ్మదనంబులీని పాలుకుడిచి సుందరీప్రాయంబున నామువలుచునవియును, బదియాఱువన్నె కుందనంపుఁబగడుఁ దెగడుచుఁ బండి యుద్దండకేదారవలయకుముదషండంబు లాఘ్రాణింపనుం బోలెఁ గ్రైవ్రాలు నవియు నై కలమశాలిశారదాముఖాది వ్రీహిసస్యంబులవలనను, నిరంతరనారికేళిచ్ఛద చ్ఛాయాచ్ఛన్న హరిదంతరంబుల భుజంగవల్లీ మతల్లికాలింగితక్రముకకంఠోపకంఠంబులఁ గ్రీడించు క్రోడదళసదష్ట స్వాదిష్ఠపనసఫలరససారణీ పరంపరాసంపూర్ణచంపకద్రుమాలవాలవలయంబులు, వనదేవతావిలాసతాళ వృంతాయమానరంభాపలాశసంభారంబులుఁ, దిలకతిలకితంబులు, విదేశవిచికిలంబులుఁ, గోరకితకురువకంబులు, నిబిడరసకేసరంబులు, నఖిలభువనాభిరామంబులునై నయారామంబులవలనను గన్నులపండువై కుంతీమాధవదేవునకు విశ్రాంతిప్రదేశంబును, హుంకారిణీమహాదేవికి విహారసంకేతభవనంబును, పీఠాంబికాలక్ష్మి కాటకూటంబును, హేలాసానికి హాలాపానగోష్ఠీమంటపంబును, ననందగి భూతబేతాళడాకినీ ప్రేతరంక భైరవవ్రాతనిర్మితప్రాకారవప్రహట్టకుట్టిమంబగు పీఠాపట్టణంబుఁ బ్రవేశించిరంత. 55

సీ. త్రపుసపుష్పలతామ ♦ తల్లీపటోలికా-కారవేల్లకుడుంగ ♦ కములతోడఁ
గూష్మాండవృంతాక ♦ కోలకచించికా-కాయమానకదంబ ♦ కములతోడ
శాకినీమూలకచ్ఛత్రాక ♦ సారణీ - ధాన్యాక మేఘనా♦దములతోడఁ
బిప్పల్యుపోదకీ♦పీతపలాండుక- వాస్తుశాఖా కోటి ♦ వాటితోడ
తే. రాజనలతోడ శృంగబే♦రములతోడఁ, జిఱుగడఁపుఁ బెండలముతోడఁ ♦ జేమతోడ
నొప్పునాలుగు పొలములం♦దుపవనములు, భువనసారము పీఠికా♦పురవరమున. 56

ఉ. హాటకపానపాత్రయును ♦ నారఁగఁ బండినమాతులుంగమున్
ఖేటము లోహదండము నె ♦ గింధరియించి పురోపకంఠశృం

గాటకభూమి భాగమునఁ • గోపురముండెడు పీఠికాంబకుం
కైటభదైత్యవైరి ప్రియ • కాంతకు మ్రొక్కె నతండు భక్తితోన్. 57
శా. అంతర్వాణి భజించెఁ గుక్కుటపతిన్ • హాలాహలగ్రీవునిన్
శాంతస్వాంతుఁడు గొల్చె దానవనమూ • సంహారిణిన్ హుంకృతిన్
జింతించెన్ మునిసార్వభౌముఁడు పుర • క్షేత్రాధిదైవంబులం
గుంతీమాధవుఁ బూజచేసె ఋషివా • క్పుష్పోపహారంబులన్. 58
తే. హేల నీలాతరంగిణీ • కూలనిలయు, బాలబాలారుణాశోక • పల్లవోష్ఠి
వేలవేలావనోద్దేశ • విహృతిలోల, నేల నేలాయనక పాడె • ఋషివరుండు. 59
వ. అనంతరంబ యొక్కింత మార్గాంతరం బతిక్రమించి. 60

కుమారారామవర్ణనము.

శా. ఆలోకించె మహామునీంద్రుఁడు కుమా • రారామమున్ వింధ్యకు
క్ష్మాలోపాంతధరాలలామము బహు • క్రీడావనశ్యామమున్
ప్రాలేయాచలకన్యకాధవజటా • భారానసార్ధేందురే
ఖాలానాయితహేమకూటకలధౌ • తాట్టాలకగ్రామమున్. 61
సీ. క్షామరేటి కల్యాణ • కమలషండంబుల-సౌరభ్యభారంబు • నంతరించి
నారికేళాటవీ • నవపుష్పకుహళికా-వితతికన్నెటికంబు • వీడుకొలిపి
యప్సరఃకాంతావి • హారహాటకహర్మ్య-శశికాంతమణిగవా • క్షములదూరి
భీమనాయకదేవు • పేరురంబునఁగ్రాలు - భుజగహారములకు • భుక్తిపెట్టి
తే. రాజనారాయణస్వామి • రమ్యభవన, తార్క్ష్యకేతనపతికి న • ర్తనము గఱపి
పాలసెనధ్వపరిశ్రాంతి • పోడవడంగ, మానివరుపైఁ గుమారవ • నానిలములు. 62
తే. బాదరాయణుఁ డత్యంత • భక్తినియతి, దివ్యవాహినిఁ గోమరేటఁ • దీర్థమాడి
శిష్యవర్గంబుఁదాను న • తించి మ్రొక్కె, శాశ్వతునకుఁ జాళుక్యభీ • మేశ్వరునకు. 63
వ. వెండియుఁ గొంత దవ్వుచని. 64

సర్పపురవర్ణనము.

శా. కాంచెన్ సర్పపురాభిధానముఁ ద్రిలిం • గక్షోణి వైకుంఠమున్
ముంచెన్ నారదకుండికాజలముల • స్నానంబుతో దేహమున్
జించెన్ గాశివియోగదుఃఖము మహా • క్షేత్రంబు వీక్షించి ద
ర్శించెన్ సన్ముని లోచనోత్సవముగా • శ్రీభావనారాయణున్. 65

సీ. శ్రీసుదర్శన శంఖ ♦ చిహ్నాంకితముగాక-యెపుడు మిన్నకయున్న ♦ యిల్లులేదు
బహుళోర్ధ్వపుండ్రసం ♦ పదలేక వృథయైన-ఫాలరేఖలతోఁటి ♦ ప్రజయులేదు
వైష్ణవోత్తమ భాగ ♦ వతసాత్త్వికులగోష్ఠి- వెలియైనవాటికా ♦ వేదిలేదు
నలినేక్షణుఁడు భావ ♦ నారాయణస్వామిఁ-దప్పించి పరదైవ ♦ తంబు లేదు

తే. పరమగీర్వాణయాగవై ♦ భవము నెలవు, నిఖిలకల్యాణగుణకేళి ♦ నిలయ మనఘ
దివ్యములునూటయెనిమిది ♦ తిరుపతులకుఁ, బరమపదమైనశ్రీసర్వ ♦ పురమునందు. 66

మ. శనివారోత్సవ మాచరించె మునిశి ♦ ష్యవ్రాతముందానుఁ గ
మ్మనిపణ్యారముతోడ బూరెగమితో ♦ మండెంగ తండంబుతో
ననుగుంబాసెముతోడఁ బాండుకలమా ♦ హారంబుతో నేతితో
ఘనరంభాఫలఖండశర్కరలతోఁ ♦ గారుణ్యపాథోధికిన్. 67

తే. ద్వాదశాక్షరదివ్యమం ♦ త్రమునఁబూన్చెఁ, జెంగలువ పువ్వుదండ ల ♦ క్ష్మీధవునకు
శ్రీమదష్టాక్షరమున స ♦ ర్చించెఁ దపసి, భావనారాయణస్వామిఁ ♦ బసిఁడివిరుల. 68

వ. అనంతరంబ కతిపయప్రయాణంబులఁ దుల్యభాగాతీరంబున. 69

శా. చేతోమోదమెలర్పఁ గట్టెదురఁ గాం ♦ చెన్ భారతామ్నాయవి
ద్యాతంత్రగ్రథనాబ్జసంభవుఁడు వే ♦ దవ్యాసుఁ డభ్యర్హిత
జ్యోతిర్లింగమయస్వరూపుల జటా ♦ జూటావనాగేంద్రులన్
వాతాపీల్వలవైరి గౌతమనదీ ♦ వాస్సంగమేశానులన్. 70

తే. వేదశాఖావిభాగసం ♦ వేదియతఁడు, లలితబిల్వత్రిశాఖాప ♦ లాశసమితి
సంగమేశఘటోద్భవ ♦ శంకరులకు, నర్చనముసేయుఁ బ్రణవపం ♦ చాక్షరముల. 71

వ. మఱియుఁ దుల్యభాగాతీరంబున సాంపరాయణగ్రామంబుచేరువ బిల్వాటవీ వాటిఁ
గపటభిల్లుండైన చలిగొండ ఱేని యల్లుని ముక్తేశ్వరు దర్శించి. 72

ఉ. వేదవిభాగముం బరిఢ ♦ వించిన పుణ్యుఁడు వేదుఁ బూన్చె బి
ల్వదళీపూజనంబు గడు ♦ లెస్సఁగఁ గూరిమి శిష్యపంక్తితో
నాదిమభిల్లు నిత్యకరు ♦ ణామృతపూరముఁ జల్లు పుండరీ
కోదరభల్లు నృత్తకరి ♦ యూథపుమల్లునిఁగొండయల్లునిన్. 73

తే. పదియునార్వన్నెబంగారుఁ ♦ బరిహసించు, నవనవారగ్వధప్రసూ ♦ నములు గోసి
సాంపరాయమహాగ్రామ ♦ సవిధనిలయు, నభవుఁ బూజించెఁ బుండరీ ♦ కాక్షమూర్తి.

క. పంచబ్రహ్మంబుననున్, బంచాక్షరమంత్రమునను ♦ బంచాననునిం
బంచమవేదంబభిని, ర్మించినముని పూన్చెఁ బుంప ♦ రీకకళికలన్. 75

వ. ఇవ్విధంబునఁ గాలకంఠునకుఁ బ్రభాతకాలపూజ నిర్వర్తించి సాత్యవతేయుండు గమ
నోన్ముఖుండై యున్నసమయంబున. 76

సీ. ఎవ్వాఁడు వింధ్యాద్రి ♦ నిట్టింకులింకించె-గంభీరహుంకార ♦ గర్జనమునఁ
బ్రణవపంచాక్షరో ♦ పనిషత్ప్రపంచంబు-లెవ్వాఁడు శివునిచే ♦ నెఱిఁగికొనియె
గడసిల్లుధరయొడ్డ ♦ గెడవైననెవ్వాఁడు-త్రాసుపైఁ గట్లెచం♦దమునవంచె
నంభోనిధులేడింటి ♦ నాపోశనంబెత్తి-కలిగించెనెవ్వాఁడు ♦ క్రమ్మఱంగ
తే. భీమనాథేశ్వరుఁడు గౌరిఁ ♦ బెండ్లియాడి, దక్షిణాముఖకల్యాణ ♦ దర్శనమున
వత్సరము వత్సరంబు నె♦వ్వానిఁ జూచు, నతఁడు గగనాగ్రమాణిక్య♦మరుగుదెంచె.

తే. మలయదర్దురగిరిమహా ♦ మందిరుండు, తామ్రపర్ణీజలస్నాన ♦ ధౌతమలుఁడు
కలుషితాంభఃప్రసాదైక ♦ కతకఫలము, కోమలియుఁ దాను నేతెంచెఁ♦ గుంభభవుఁడు.

శా. ద్వీపాంతోద్భవుఁడైన సంయమికులా ♦ ధీశుండు కాలోచిత
వ్యాపారంబులు దీర్చి రేపకడ ద ♦ క్షారామయాత్రోద్యమం
బాపాదింపుచు నొంక్రియానగరప ♦ ర్యంతార్థమార్గంబునన్
లోపాముద్రయుఁ దాను వచ్చుముని నా ♦ లోకించె దాదవ్వులన్. 79

తే. ద్వాదశక్షేత్రయాత్రావి ♦ ధాననియతి, భీమమండలిఁ జరియింపఁ ♦ బృఘులభక్తిఁ
గుక్కుటేశ్వరు దర్శింపఁ ♦ గోర్కెపుట్టి, యట్టి పీఠాపురంబున ♦ కరుగువాని. 80

ఉ. ఏపులు భీమలింగము గు ♦ ఱించి జపం బొనరించి నిచ్చలున్
మాపటిదాఁకఁ దీర్థముల ♦ మజ్జనమాడుచు నుండు వానిఁ బీ
ఠాపురికుక్కుటేశ్వరుని ♦ డాయఁగఁ బోయెడువానిఁ దుల్యభా
గాపగ చెంత శంకరగృ ♦ హాంగణ బిల్వవనాంతరంబునన్. 81

వ. అప్పరమమాహేశ్వరుం గనుంగొని సాత్యవతేయుండు ప్రత్యుత్థానంబుచేసి యెదు
ర్కొనియె నతండును. 82

సీ. భస్మత్రిపుండ్రాంక ♦ ఫాలప్రదేశుని-రుద్రాక్షమాలికా ♦ రూఢవక్షు
నుపవీతకృష్ణాజి ♦ నోత్తరాంగునిఁబల్ల-వారుణాంచితజటా ♦ పటలధారుఁ
దామ్రిపాత్రాంగుళీ ♦ దర్భమూలపవిత్రుఁ-దరుణకింశుకలతా ♦ దండధారుఁ
బ్రావృషేణ్యావినీల ♦ పాథోధరశ్యాము-సాలవృక్షప్రాంశుఁ ♦ జారుదేహుఁ
తే. బరమభాగవతోత్తమ ♦ ప్రథమగణ్యు, విమలమాహేశ్వరాచార ♦ వీథిపథికు
నఖిలశీవారముష్టింప ♦ చాగ్రవరునిఁ, బులిసంభవుఁ బొడగాంచెఁ♦గలశజుండు, 83

ఉ. యోజనగంధినందనుఁడు ♦ నూర్వశిపట్టియు నిర్విరోధని
ర్వ్యాజనిరంకుశ ప్రణవ ♦ వైభవసంపద సొంపు మానసాం
భోజములం దలిర్ప ముని ♦ పుంగవు లొండొరుఁగౌఁగిలించి వి
భ్రాజితలీలఁ జెప్పిరి ప ♦ రస్పరముం గుశలప్రసంగముల్. 84

క. వినయము భక్తియు సంభ్రమ, మును సౌహార్దంబు హృదయ ♦ ముల మొలతేరన్
వినుతి యొనర్చె రగస్త్యున, కును వైశంపాయనాది ♦ కులు మునిశిష్యుల్. 85

వ. అనంతరం బాతుల్యభాగాతీరబిల్వతరువనాంతరమున శశికాంతశీతలశిలాతలప్రదేశంబున నాసీనులై యిల్వలాసురదమనుండును బరాశరనందనుండును గొంతతడవు విష్టకథావినోదంబులఁ బ్రొద్దుపుచ్చి రప్పు డగస్త్యుండు సాత్యవతేయున కిట్లనియె. 86

అగస్త్యుఁడు వ్యాసమహర్షిఁ గాశిఁ బాసి వచ్చుటకుఁ గారణం బడుగుట.

తే. ఆననమునందు వైవర్ణ్య ♦ మగ్గలించెఁ, గన్నుగవయందు దైన్యంబు ♦ గానఁబడియె
నార్తి నేఁడేనియొకటి నీ ♦ యంతరంగ, మూనియున్నది యిదియెట్టు ♦ లొక్కొ యనఘ.

సీ. లోలార్కునకు నీవు ♦ లోలోన నేమేనిఁ-బోటిపుట్టదు గదా ♦ మాటమాట
వెనకయ్య శ్రీకుంతి ♦ విఘ్నేశ్వరస్వామి-ధిక్కరింపఁడు గదా ♦ తెగువ నిన్ను
నాఁకొన్న నిన్ను మ ♦ ధ్యాహ్నకాలంబున-నరయకుండదు గదా ♦ యన్నపూర్ణ
నెపమేమియును లేక ♦ నీయెడాటమ్మునఁ-బాటిఁదప్పఁడు గదా ♦ భైరవుండు

తే. ఎట్టు పాసితి మిన్నేటి ♦ యిసుకతిప్ప, యెట్టుపాసితి వాస్థలం ♦ బేనుకోను
లెట్టుపాసితివవిముక్త ♦ హట్టభూమి, యెట్టుపాసితి విశ్వేశు ♦ నిందుధరుని. 88

క. కాశీనందన కంతే, కాలుల శిరములకు విరులు ♦ కల్పించు నొకో
లీలావనాంతరమునను, మాలోపాముద్రయిడిన ♦ మల్లీవల్లుల్. 89

శా. ఆమందాకిని యా త్రివేణి వలనం ♦ బాబాహ్యకక్ష్యాస్థలం
బామధ్యాంతరకక్ష్య లావిమలది ♦ వ్యజ్యోతిరుజ్జృంభణ
శ్రీమద్విశ్వపతీశలింగము మదిం ♦ జింతింపఁ గాశీమహా
గ్రామంబెప్పుడు నాకనుంగవకు సా ♦ క్షాత్కారముంగై కొనున్. 90

శా. ఆనందంబున నర్ధరాత్రములఁజం ♦ ద్రాలోకముల్ కాయఁగా
నానాసైకతవేదికాస్థలములన్ ♦ నల్దిక్కులన్ శంభుఁ గా
శీనాథున్ దరుణేందుశేఖరు శివున్ ♦ శ్రీకంఠునిన్ బాడుదు
న్నెన్నెల్లన్ బులకాంకురప్రకరముల్ ♦ నిండార మిన్నేటిలోన్. 91

క. గంగాయమునాతీరో, త్సంగమునఁ బ్రయాగనున్న ♦ దాశివు విశ్వే
శుం గూర్చి తపము చేసితి, నంగుష్ఠము ధరణి మోపి ♦ యతిఘోరముగన్. 92

తే. విస్మయము నాకు మదిలోన ♦ విస్తరిల్లెఁ, బరమధర్మజ్ఞ కాశికా ♦ పట్టణమున
నుండు మూఢాత్ముఁడైనను ♦ నొందుకడకుఁ, బోవఁ దలఁపఁడు నీ కెట్లు ♦ బుద్ధి పుట్టె!

వ. అనినఁ బారాశర్యుండు వాతాపిదమనున కిట్లనియె. 94

వ్యాసులు తాను గాశిఁ బాసిన కారణంబుఁ జెప్పుట.

చ. సమధికసత్కవీశ్వరులు ♦ జైమినిపైలసుమంతులాదిగా
శమదమసద్గుణాన్వితులు ♦ సానులు శిష్యులు తోడఁ గూడిరాఁ
గ్రమమునఁ దీర్థయాత్రకు ధ ♦ రాతలమం దఖిలంబుఁ ద్రొక్కి భా
వము భవభక్తియుక్తముగ ♦ వచ్చితిఁ గాశికిఁ బుణ్యరాశికిన్. 95

క. ఏమిశకునమునఁ జొచ్చితి, మో మన్మథదమనుపీ ఠ ♦ హేమారాత్రంబుల్
మేమేడునాళ్లదనుకను, స్వామీ! యుపవాసముండి ♦ జడిసితిమి మదిన్. 96

క. గేహములకేగి భిక్షాం, దేహియనన్ వీట నొక్క ప ♦ తివ్రత యైనన్
సౌహార్దంబునఁ దెద్దెం, డాహారము పెట్టదయ్యె ♦ నా దినములలోన్. 97

శా. శ్రీవిశ్వేశ్వరదేవదేవుని కృపా ♦ శ్రీచే దివోదాసు బా
హావిక్రాంతబలంబుచేత ధవళ ♦ న్యాయప్రజావృద్ధినె
పై విశ్రామముగల్గి సుస్థిరతరం ♦ బై యుండి భాసిల్లఁగా
నీ వారాణశిలోన భిక్ష కఱవ ♦ య్యెం జూడుమీ కుంభజా. 98

శా. వైశంపాయనుఁ డెంతయున్ సుడివడె ♦ న్వ్యాడె న్సుమంతుం డతి
క్లేశం బందిరి పైలజైమినులు దుః ♦ ఖించెన్ మదిన్ దేవలుం
డాశాంతంబులు చూచె దాల్భ్యుఁ డుదరో ♦ దగ్రక్షుధాక్షోభచేఁ
గాశీపట్టణవిప్రవాటికల భి ♦ క్షాలబ్ధి లేకుండుటన్. 99

తే. అక్కటా యేమి చెప్ప విం ♦ ధ్యాద్రిదమన, కాశిలో నేడు నాళ్లు ని ♦ ష్కారణంబ
శిష్యులును నేను నిట్రుపా ♦ సెంబు వడితి, మమర గంగానదీసైక ♦ తములయందు. 100

వ. అష్టమదివసంబుసందరుణోదయకాలంబున గంగాపులినోత్సంగంబులం గుశశయనంబున మేలుకాంచి యభ్యుదితంబైన మార్తాండమండలం బాఖండలదిశావేదండకంఠగ్రైవేయకసకఘంటికాతంకారంబునుం బోలె నుదయగిరిశిఖరతటనవిధంబునఁ గెంకుమరజప్రాసరేణువిసరంబునుం బోని నిగనిగనుజిగిగీలుకొని కోమల జిలుఁగుజిగికొనలు గగనతల మలమికొనుకొలఁది మణికర్ణికాంభఃప్రవాహంబున నఘమర్షణస్నానంబా

చరించి యత్తీరవాసిజనవిరచితవాలుకాలింగంబులకుఁ బీఠార్చనాశంభులింగంబులకును మంత్రాక్షతపుష్పకపూర్వకంబుగా నభివాదనంబుఁ జేసి పంచబ్రహ్మపంచాక్షరీమంత్రప్రధానంబులు జపియించి సిద్ధమునిపరంపరాసంకులంబైన ఘంటాపథంబునం. గంగాబహిర్గేహదేహళీవిభాగంబును నంతర్గేహసౌధవీథికాట్టకుట్టిమప్రఘణంబులును గడచి లోలార్క కాలభైరవడుంఠివినాయకవిశాలాక్షీ ప్రముఖపరివారదేవతాకోటికి నేటికోళ్లు సమర్పించి విశ్వేశ్వరు విరూపాక్షు నక్షీణమోక్షలక్ష్మీసామ్రాజ్యసింహాసనారూఢుం దారకోపదేశదేశికు దాక్షిణ్యపుణ్యకరుణాకటాక్షవీక్షాపేక్షునిఁ బ్రదక్షిణక్రమదండప్రణామపురస్సరంబుగా సేవించి ముక్తిమంటపంబునఁ గొంతతడవుండి మధ్యాహ్నకాలం బగుట నిరూపించి భిక్షాపాత్రంబులఁ గేలంబూని యతికఠోరజఠరక్షుధాగ్నితాపంబునకుఁ దోడగు తపనమయప్రచండకిరణకాండప్రకాండంబులు నెత్తి మండింప లేదు నడువుండు పొండు కూడ దను నిషేధవాక్యంబులు చెవులునిండికొన విప్రవాటంబులఁ బ్రతిగేహంబును బరిభ్రమించి విసికి విసిమాలి వేసరి యలసి యారటఁబొంది సొలసి జూఁకించి తూలి దూఁపటిలి యుల్లంబునఁ గ్రోధం బుద్భవించిన.

శా. కుక్షిప్రోద్భవనిష్ఠురక్షుధితదు ♦ ష్క్రోధాంధ కారంబునం
జక్షుల్ రెండునుఁ జిమ్మచీఁకటులుగా ♦ సంరంభ శుంభద్గతిం
బ్రేక్షచ్ఛాత్రులు భీతిఁబొందఁ గడును ♦ ద్రేకించి హట్టంబునన్
భిక్షాపాత్రలు రాతిమీఁద శతధా ♦ భిన్నంబుగా వైచితిన్. 102

క. అటు పౌరవీథిచక్రటిఁ, బటుకునఁ బడవైచి క్రోధ ♦ పరిపాటిమెయిం
గటములదరంగ భ్రూకుటి, నిటలములను జెమటనీరు ♦ నిండ ఘటిల్లన్. 103

క. ఏమి యని చెప్పుదును లో, పాముద్రా ప్రాణనాథ ♦ ప్రజ్ఞావిభవం
బేమాయయి చెడిపోవఁగ, నామది నెన్నండు లేని ♦ నైచ్యము పొడమెన్. 104

సీ. ఏలా విచారింప ♦ నిందురేఖామౌళి - వివిధమౌక్తికధాతు ♦ విశ్వనాథు
నేలా వితర్కింప ♦ హిమశైలశేఖరో - పీపకాశేయంబు ♦ సిద్ధతటిని
నేలా పరీక్షింప ♦ నిభరాజ వదనుని - డుంఠి విఘ్నేశు మం ♦ డూకజఠరు
నేలా విలోకింప ♦ ప్రీశాకళాశూన్య - కటిఁ గాలభైరవు ♦ వటుకనాథు

తే. నిఖిలకైవల్యకల్యాణ ♦ నిలయమైన, కాశిపైఁ గూడు లేకుండు ♦ కారణమున
నలిగి శపియింపఁగాఁ బూని ♦ యందుకొంటి, ధృతకమండలు భాగీర ♦ థీజలంబు. 105

ఉ. కోపము సంహరించు ముని ♦ కుంజరయంచు లలాటదేశసం
స్థాపితపాణిపద్మయుగ ♦ సంఘటితాంజలిబంధులై మహా

తాపసశిష్యబృందములు ♦ ధర్మపథంబును దెల్పి చెప్పఁగా
శాపజలంబు పూనితిఁ బ్ర ♦ శాంతివిహీనత నేమి చెప్పుదున్. 106

వ. ఇవ్విధంబున సప్తవాసరోపవాసాయాససంభూతప్రభూతరోషావేశంబున నంగుళీపవిత్రసనాథంబైన హస్తంబున మణికర్ణికాజలంబులు ధరియించి యిట్లని శపియింప నుద్యోగించితి. 107

వ్యాసులు కాశిన్ శపింపఁబూనుట.

శ్లో. మాభూత్త్రైపూరుషీ విద్యా, మాభూత్త్రైపూరుషమ్ధనమ్
మాభూత్త్రైపూరుషీభక్తిః, కాశ్యామ్ నివసతామ్ సదా. 108

తే. అని శపింపఁగఁ బూనున ♦ య్యవసరమున, నేమి చెప్పుదు నో సంయ ♦ మీంద్రవంద్య
యుదిలగొని కంప మందుచు ♦ నుండెఁ గాని, శాపజల మందుఁ గోఁగేలు ♦ సాఁగదయ్యె.

వ. ఆసమయంబునఁ గాశికానగరసోమవీథికాభవనవాటికామధ్యంబున నొక్కయింటిమచ్చుకంటి పంచాశద్వర్షదేశీయపలితసారంబైన వేణికాభారంబు గైవడ మెుదుసలిచక్రవాకంబులతో నెకసక్కెంబాడు వీఁగుచన్నుల ప్రేఁగుఁదనంబునఁ దనతనూవల్లి జలదరింపఁ గంకణఝణఝణత్కారంబు దోరంబుగాఁ గ్రక్కున గోపురద్వారంబు బోరుతలుపు వాయందట్టి యందియలరవలితోడం గూడి మట్టియల ప్రమోఁత త్రిభువనంబులు నురుజగొనం దేరుగడుపయోలం జరణపల్లవంబుఁ జాఁచి యనంగధ్వజపటకఠోరపాళీనచ్ఛాయాదాయాదంబులైన వెడఁదకన్నులు తలచుట్టునుం బలిసి పొలయు కలమగురవీణాక్వాణపాణింధమంబైన యెలుంగునెత్తి యో బ్రాహ్మణోత్తమా! శాపము సంహరించి యిటు రమ్మని నన్నుఁ జేరం బిలిచిన. 110

ఉ. సంతసమంది యే నపుడు ♦ శాపజలంబులు పాఱఁజల్లి వే
దాంతవచోమహోపనిష ♦ దర్థమయిన్ శుభరూప వృద్ధసీ
మంతినిఁ గాశికానగర ♦ మధ్యనివాసిని విశ్వనాథుసి
ద్ధాంతము దాయఁబోయితిఁ బ్రి ♦ యంబును భక్తియునుం దలిర్పఁగన్. 111

ఆ. దాయఁబోయి యప్పు ♦ డాయమ్మ యెవ్వరో, యేకులంబునదియొ ♦ యెఱుఁగకయును
నే జొహారునిడితి ♦ హృదయంబ నేరుచు, నెదురు ప్రాభవంబు ♦ నేర్పరింప, 112

వ. అంత నన్నుం జేరఁబిలిచి యక్కాంత యిట్లనియె, 113

తే. భిక్ష లేదని యింత కో ♦ పింతురయ్య? కాశికాపట్టణముమీఁదఁ ♦ గాని నేయ
నీమనశ్శుద్ధిఁ దెలియంగ ♦ నీలకంఠుఁ, డింత చేసెను గాక కూ ♦ డేమి ప్రాఁతి. 114

తే. శ్రీవిశాలాక్షి బంగారు ♦ తెడ్డునందు, నమృతపాయస మొసఁగు న ♦ భ్యాగతులకుఁ
గాశికాపురి మధ్యాహ్న ♦ కాల మనఁగ, వినియు నెఱుఁగవె యాతిథ్య♦ వేళలందు.

ఉ. ఏడు దినంబు లన్నమున ♦ కెడ్డము పుట్టిన యంతమాత్రలో
నేడు మచున్నవాఁడవు ము ♦ నీశ్వర నేఁడును నీదు ధీరతల్
పాడటిపోయెనే శివుని ♦ భార్యకుఁ గాశికిఁ బుణ్యరాశికిం
గాడు నెనర్పఁ జూచెదవు ♦ కంఠపుఁ గ్రోధము పెచ్చులెచ్చఁగన్. 116

ఉ. క్రొన్నెలపువ్వుదాల్పునకుఁ ♦ గూరిమిభోగపురంధ్రి కక్కటా
యిన్నగరీలలామమున ♦ కీపరిపాటికి నిట్టికోప మే
లన్న! ఘటించె దో మునికు ♦ లాగ్రణి నిక్కమువో బుభుక్షితగ
కిన్నకరోతిపాపమను ♦ కేవలనీతిఁ దలంచిచూడఁగన్. 117

తే. కాశిపైఁ గోపగించంగఁ ♦ గాదు నీకు, నెంత కోపించునో యింత ♦ కిందుమౌళి
విప్రుఁడవు గాన నేరము ♦ వెదకఁ దగదు, భిక్షఁ గొన రమ్ము మాటలు ♦ పెక్కులేల.

వ. అనిన నవ్వాలుఁగంటికి నిట్లంటి, 119

శా. తల్లీ! యిన్ని దినాలకేనియు సుధా ♦ ధారారసస్యందియై
యుల్లంబున్ సుఖియింపఁజేయు పలు కె ♦ ట్లోవింటి నిప్పాటిలోఁ
బెల్లాఁకొన్నతనాస నే నెకఁడనే ♦ భిక్షానకున్ వత్తునో
యెల్లన్ శిష్యులఁ గొంచు వత్తునె నిజం ♦ బేర్పాటుగాఁ జెప్పుమా. 120

తే. ఈవు పెట్టిన భిక్ష మే ♦ మిందఱమును, బంచుకొని చేయువారము ♦ ప్రాణరక్ష
నాతి యందఱవియును బ్రా♦ణములు కావె! నాయదియె ప్రాణమని వత్తు♦ నా! భుజింప.

వ. అనిన మందస్మితవదనారవిందయై యయ్యిందుబింబానన యిట్లనియె, 122

శా. అంతేవాసులు నీవుఁ గూడుకొని మ ♦ ధ్యాహ్నాభిషేకక్రియల్
శాంతస్వాంతత జాహ్నవిం జలిపిపె ♦ ల్బున్ రందు నే నింతలో
నంతర్గేహమునన్ సమగ్రముగ మీ ♦ కాహారము ల్వేగఁ గ
ల్పింతున్ భోజన మిష్ట మిందఱికిఁ దృ ♦ ప్తిన్ బొందఁగాఁ బెట్టెదన్. 123

క. ఆఁకొంటి రిన్ని దినములు, పోఁకంతయు భిక్ష వీటఁ ♦ బుట్టక యునికిన్
ఆకట దూఁకట నలిగితి, రేకట వాయంగ భిక్ష ♦ లిడియెద రండీ. 124

వ. అనిన నేమును వియల్లోకకల్లోలినికిం జని యాప్లవనం బాచరించి యుభయపవిత్రీ

బులు ధరియించి వేదంబులు పఠియింపుచు వచ్చి యమ్మచ్చికంటియింటి మొగసాలఁ
గూర్చుంటిమి. 125

క. మున్నాఁటి శిష్యులును నే, నన్నెలతుకతోడ మాట • లాడిన యయ్య
భ్యున్నతసౌధముమీఁదను, సున్నము నిగుడించినట్టి • జోడరుగులపై. 126

వ. ఉండి యాసారప్రసారంబులు చేయు శంభళీజనంబులచేతను మా రాక యెఱింగిం
చిన నబ్బోటి హాటకమయంబైన గొడుగుపావలుగిలుకలు గులుకరింపఁ గుసుమ
కోదండసమ్మోహనకాండంబునుం బోని యొక్క రెండవవయసు తాంబూలకరండ
వాహినిం గైదండపట్టుకొని యేతెంచి రండు విచ్చేయుం డని సబహుమానంబుగాఁ
దోడ్కొనిపోయి చంద్రికాసంకాశకౌశేయశతసహస్రసందానితవితానోపశోభితం
బును, గాలాగురుధూపధూమవాసనాసనాథంబును, గర్పూరరచితరంగవల్లీవేల్లితంబు
ను, గస్తూరికాలేపనసురభిశశికాంతమణిశిలాకుట్టిమంబును, నగు చతుశ్శాలాభోజ
నమందిరంబున వృద్ధానుపూర్వకంబుగ నుచితాసనంబులం గూర్చుండ నియమించిన.

క. మొగి విరిసి కఱకుగూడక, పగులక వెడలుపును నిడుపుఁ • బసిమియుఁ గలలేఁ
జిగురరఁటాకులు పెట్టిరి, దిగదిగ నద్దేవియాజ్ఞ • దివ్యపురంధ్రుల్. 128

న. అనంతరంబ. 129

తే. అర్చనలు చేసి గంధపు • ష్పాక్షతముల, ధూపమిచ్చెఁ గాలాగురు • ధూమరేఖఁ
గప్పురంబు నివాళించెఁ • గమలనేత్ర, పంక్తిపంక్తికి నేతెంచి • బ్రాహ్మణులకును. 130

ఉ. ఇందఱుఁ గూడి శాంతి పఠి • యింపుఁడు మజ్జనమాచరింపుఁ డ
ర్ధేందుకళాకిరీటునకు • నీయమృతాన్నము లీ పదార్థముల్
మందగతిం భుజింపుఁడు స•మస్తజగత్పతి కాశికాపురీ
మందిర విశ్వనాయకుఁ డు•మాపతి ప్రీతి వహించుఁగావుతన్. 131

వ. అని పంక్తిపంక్తి నడుమ నిలుచుచుఁ నయ్యింతి భక్తిశ్రద్ధా తాత్పర్య విశ్వాస పూ
ర్వకంబుగా నుర్వీగీర్వాణవర్గంబులఁ బ్రార్థింపుచు నాపోశనంబులు వోయింపుచుం
డె నప్పుడేను పైలసుమంతుజైమినివైశంపాయనాదిశిష్యప్రకరంబు నెమ్మనంబులనిట్లని
వితర్కింపుచుంటిమి. 132

ఉ. వండినచొప్పునుం బాగయు • వాసనయుం బొగపాలు చందనున్
భాండసమృద్ధి సంపదయుఁ • బానవిభూతియు సర్వమంగళం
బండజయానరిత్తప్రియ • మాడెడు నేఁడును భోజనంబు లే
కుండుట గాసనయ్యె నసి • తోత్పలగంధియు నేమిమాయయో. 133

ఉ. చల్లని సౌమ్యదృష్టియుఁ బ్ర ♦ సాదము మాధురియున్ వివేకము
నెల్లదనంబు భాగ్యమును ♦ నిర్మలినత్వముఁ జూడవచ్చినం
గల్ల యొకింతయేనిఁ బొడ ♦ గానఁగరా దరఁటాకుఁజూచినన్
ఝల్లనె గుండె యోగిరము ♦ శాకములుం బొడగానరామికిన్. 134

తే. పాత్రసంశుద్ధి కాజ్యంబు ♦ పస్తరించి, యూరకుండిరి యిదియేమి ♦ యొక్కొ వీరు
కానరావిప్డు శాకపా ♦ కములు నెదుర, మనకు నిజమయ్యె నలచంద ♦ మామఘుటిక.

మ. అవుగాకేమి నిజంబు తేటపడఁగా ♦ నర్చించె గంధాక్షతా
దివిశేషంబుల శాంతిపాఠమును సం ♦ దీపించె విశ్వేశ్వరున్
శివు నుద్దేశము చేసి మ్రొక్కి వివిధా ♦ శీర్వాదముల్ గైకొనెం
ధవళాంభోరుహనేత్ర యింతయును మి ♦ ధ్యాదృష్టి గానేర్చునే. 135

క. కానీ యీదివసంబును, నే నిన్నఁటియట్లుకాక ♦ యేమనఁగ నపో
సానంబులు వడ్డించిరి, మానవతీజనులు లీల ♦ మహిదివిజులకున్. 136

తే. పోసి రాయెల్లవారి కా ♦ పోశనములు, నారగింపుఁడు లెండు మీ ♦ కమృతమస్తు
ప్రొద్దుపోయెను జుండని ♦ బుజ్జగించి, మ్రొక్కి యంజలియొత్తె న ♦ మ్ముదుకపణఁతి. 137

శా. ఆముత్తైదువ యాజ్ఞ విప్రనికరం ♦ బాపోశనంబెత్తినన్
సామర్థ్యం బది యెట్టిదో నిఖిలమున్ ♦ సంపూర్ణమై పత్రిపా
త్రీమధ్యంబునఁ బిండివంటకములుం ♦ దివ్యాన్నముల్ వ్రదనీ
సామగ్రీరుచిమత్పదార్థచయము ♦ ల్సంధిల్లె నొక్కుమ్మడిన్. 138

ఉ. పప్పును బిండివంటలును ♦ బాయసముల్ ఘృతముల్ గుడంబులుం
గుప్పలుగాఁగఁ జుట్టునను ♦ గూర్పఁగఁ గూడిన యేరుఁబ్రాలతె
ల్లప్పరభోగివంటకము ♦ గమ్మని తాలిపు సాజ్జెపిండితో
నొప్పులుగా భుజించిరి బు ♦ ధోత్తములాఁకటిచిచ్చు పెచ్చునన్. 139

క. తరుణి యిది యన్నపూర్ణా, పరమేశ్వరి గాని యితర ♦ భామిని గాదం
చరవాయి గొనక మెసఁగిరి, పరమమునీశ్వరులు పంచ ♦ భక్ష్యాన్నంబుల్. 140

శా. దాక్షాపానకఖండశర్కరలతో ♦ రంభాఫలశ్రేణితో
గోక్షీరంబులతోడ మండెఁగలతోఁ ♦ గ్రొన్నేతితోఁ బప్పుతోఁ
నక్షయ్యంబగు నేరుఁబ్రాలకలమా ♦ హారంబు నిశ్శంకతం
గుక్షుల్ నిండఁగ నారగించితిమి య ♦ క్షుద్రక్షుధాశాంతికిన్. 141

ఆ. ఎవ్వఁడే పదార్థ • మెంతేనిఁ జింతించు, నతని కా పదార్థ • మంత గలిగి
యరఁటియాకు మీఁద • నవతారమై యుండు, నిట్టి మహిమ చూడ • మెన్నఁడేని.

ఉ. వేలుపుగిడ్డియుం బరుస • వేదియుఁ గల్పకుజంబుఁ దోడ రా
లాలితపాదనూపురఝు • ళంఝుళనాదములుల్లసిల్లఁ బైఁ
జేలచెఱంగు దూలఁగ వి • శృంఖలవృత్తిఁ జరించుచుండె నీ
లాలక యన్నపూర్ణ యమృ • తాన్నముఁ బెట్టుచు నన్నిపంక్తులన్. 143

వ. ఇవ్విధంబున నాజ్యధారాప్రవాహంబును, శర్కరాక్షోదసికతాంచితంబును, బాయసాపూపసంపన్నంబగు కలమాన్నపూర్ణంబును, ద్రాక్షాగోక్షీరక్షౌద్రపుండ్రేక్షుఖండమండితంబును, రంభానారికేళఫలపాకశాకసాకల్యకల్యంబును, షాడబరసావళీపానకప్రచురంబును, శరచ్చంద్రచంద్రికాధవళదధిసమృద్ధంబును నైన భోజనోత్సవంబు వైశంపాయనమనఃప్రమోదనసంపత్సంపాదనలంపటంబును, సుమంతుసంతోషకారణంబును, పైలరసనాతపఃఫలంబును, జైమినికామనాకామధేనువును, దేవలముదావహంబును, రోమహర్షణహర్షోత్కర్షావహంబును, సూతకౌతూహలహేతుభూతంబును, సన్న్యన్మనోరథవిహారఘంటాపథంబునునై ప్రవర్తిల్లెఁ దదనంతరంబ. 144

ఆ. హస్తములను గడిగి • యాచమనక్రియా, వ్యాప్తిదీర్చి దేవి • యాజ్ఞ మేము
విమలసౌధమధ్య • వేదికాస్థలమున, విశ్రమించియున్న • వేళయందు. 145

వ. అభ్యంతర భవనంబునందుండి. 146

విశ్వనాథుఁడు పార్వతితోడ వ్యాసాదులుండిన వేదికకడకు విజయముచేయుట.

సీ. చంద్రబింబానన • చంద్రరేఖామౌళి-నీలకుంతలభార • నీలగళుఁడు
ధవళాయతేక్షణ • ధవళాఖిలాంగుండు-మదనసంజీవని • మదనహరుఁడు
నాగేంద్రనిభయాన • నాగకుండలధారి-భువనమోహనగాత్ర • భువనకర్త
గిరిరాజకన్యక • గిరిరాజనిలయుండు-సర్వాంగసుందరి • సర్వగురుఁడు

తే. గౌరి శ్రీవిశ్వనాథుండు • కనకరత్న, పాదుకలు మెట్టి చట్టలు • పట్టికొనుచు
నేగుదెంచిరి యొయ్యార • మెసక మెసఁగ, విహరణక్రీడ మాయున్న • వేదికపుడు.

తే. జయయు విజయయు నొకవంక • నరన రారు, నందికేశుండు ముందర•నడచి రాఁడు
ప్రథమదంపతు లేమి సం•భ్రమము లేక, యరుగుదెంచుట యద్భుత•మయ్యె మాకు.

శా. గౌరిం జూచినయప్పు • డంచితమహాకారుణ్యసంపత్తియుం
దారానాయకమౌళిఁ జూచినపుడు • ద్యత్క్రోధసంరంభముం

దోరంబై యపు డంతరంగముల సం ♦ తోషంబు సంత్రాసముం
బూరించెన్విను మేమి చెప్పుదు మహా ♦ పుణ్యాత్మ కుంభోద్భవా. 149

తే. కాశి శివునకు శుద్ధాంత ♦ కాంతగాన, దానిపై నల్గి కోపపా ♦ త్రంబు నైతిఁ
గాశి గౌరికి సవతియోఁ ♦ గాన నేను, దానిపై నల్గి ప్రేమపా ♦ త్రంబు నైతి. 150

వ. అనంతరంబ యేము ప్రత్యుత్థానంబు చేసి యా పురాణదంపతులకుఁ బ్రణామంబులా
చరించి మడిసందులం జేతులిడి యొక్క కెలన నిలిచి యుండితిమి. పార్వతీపరమేశ్వ
రులు వేదికాస్థలంబున విజయంచేసి కూర్చుండి రప్పుడు శంభుండు కోపసంరంభం
బున నాదిక్కు చూచి ధిక్కరించి యిట్లనియె. 151

శంభుండు వ్యాసునిశిష్యులతోడఁ గాశి వెడలిపొమ్మనుట.

సీ. ఓరి దురాత్మ! నీ ♦ వారముష్టింపచా-భాస! యోజనగంధి ♦ ప్రథమపుత్ర!
దేవరన్యాయదు ♦ ర్భావనాపరతంత్ర! బహుసంహితావృథా ♦ పాఠపఠన!
భారతగ్రంథగుం ♦ భనపండితంమన్య! నీవా మదీయప ♦ త్త్నికి నశేష
కైవల్యకల్యాణ ♦ ఘంటాపథమునకుఁ-గాశికాపురికి ని ♦ ష్కారణంబ
తే. శాపమిచ్చెద నని యనా ♦ చారసరణి, నడుగువెట్టినవాఁడవ ♦ హంకరించి
పొమ్ము నిర్భాగ్య మాయూరి ♦ పొలము వెడలి, యెచటికేఁ శిష్యులును నీవు ♦ నీక్షణంబ.

క. పోక నడగొట్టితేనియు, రాకింతుఁ జుమీ మొగంబు ♦ రాచట్టుపయిం
శ్రీకాశిక నిందించిన, నీకెంతట నేలపోవు ♦ నీచచరిత్రా. 153

క. వడి విడువక యివ్వడువున, నుడుపతిమకుటుండు చెవుల ♦ కొసరని నుడుగుల్
నొడివిన నే నయ్యిరువుర, యడుగులఁ బడి కాశి వెడలి ♦ యరిగెడు వేళన్. 154

చ. వెఱవకుమో కుమార! పది ♦ వేలవిధంబులనైన నిన్ను నే
మఱవ మకేడకుం జనుట ♦ మాని సుఖంబున దక్షవాటికన్
దుఱఁగలి గొన్న సమ్మదము ♦ తో గమనింపుము భీమనాయకుం
డఱగొఱలేని వేల్పు నిఖి ♦ లాభ్యుదయంబులు నీకు నయ్యెడున్. 155

వ. అనిన నంబవచనంబులు విని విశ్వేశ్వరదేవ రచితన్యక్కారమహోపద్రవసంభూత
వేదనాదూయమాన మానసుండ నయ్యును భవానీకృపాపాంగవీక్షావిక్షేపదాక్షిణ్యం
బున నొక్కింత యంకిలి దెలిసి శిష్యసహితుండనై యెన్నఁడెన్నఁడు భీమేశ్వరుఁ దర్శిం
తునో యని యువ్విళ్ళూరి యేతెంచుచున్నవాఁడఁ బరమమాహేశ్వరుండవైన నిన్నుం
గనుంగొంటి నింక నామనోరథం బవ్యాహతగతిం బ్రవర్తింపఁగలయది. 156

తే. అనవధానత నావగిం ♦ జంతెనూవె, పర్వతంబంత యపరాధ ♦ భరముకొలిపి
కాశివెడలంగ మొత్తినఁ గాసిబొంది, తిరుగుచున్నాఁడ నిదె యేను ♦ దిక్కుమాలి. 157

తే. కడుదయాళురు దేవతా ♦ గణములెల్లఁ, గాలభైరవు చిత్తంబు ♦ కఠినపాక
మీరసము పెద్ద డుంఠివి ♦ ఘ్నేశ్వరునకుఁ, గాశిమనబోంట్లకెల్లను ♦ గానిబ్రతుకు. 158

క. అని కుంభసంభవునకును, దన వృత్తాంతంబు చెప్పి ♦ దైన్యమునొందెన్
గనుగవ నశ్రులుదొరుఁగఁగ, ననఘుఁడు సత్యవతిసూనుఁ ♦ డని చెప్పుటయున్. 159

వ. అటమీఁది వృత్తాంతం బెయ్యది యని యడిగిన. 160

మ. స్మరజిద్భూధరదిక్కరిద్రుహిణయో ♦ షాచంద్రికాభ్రాపగా
శరదభ్రాభ్రభ్రమువల్లభప్రతిభట ♦ స్వాయస్ఫురత్కీర్తిని
ర్ఝరగర్భోదయభూర్భువస్స్వరఖిల ♦ బ్రహ్మాండభాండోదరా!
యరివేదండఘటావిఘట్టనకఠో ♦ రాటోపకంఠీరవా! 161

క. అసమసమవిషమసమర, ప్రసృమరరిపు సుభటనిటల ♦ పట్టవిఘట్ట
వ్యసనదృఢదోఃకఠారా, కుసుమశరాసనసమాన ♦ కోమలమూర్తీ 162

స్రగ్విణీ. రామమాంబాసుతా ♦ రాజవిద్యాధరా
కామితార్థైకసం ♦ కల్పకల్పద్రుమా
వేమసత్క్షోణిభృ ♦ ద్వీరభద్రేశ్వరా
స్వామికార్యాభిర ♦ క్షాక్రియాదక్షిణా. 163

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథ
నామధేయ ప్రణీతంబైన భీమేశ్వరపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందు

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీ మే శ్వ ర పు రా ణ ము.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

శ్రీభీమేశ్వరకరుణా
లాభసముజ్జృంభమాణ ♦ లక్ష్మీవిభవా
ప్రాభవకశ్యపమునివం
శాభరణా! బెండపూఁడి ♦ యన్నామాత్యా. 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పందొడంగె. 2

గీ. అవ్విధంబున బాష్పధా ♦ రావలాత్ముఁ, డగుచు సత్యవతీసూనుఁ ♦ డడలుటయును
నెలఁతయును దాను గన్నుల ♦ నీరునించెఁ, గరుణ చిత్తంబులో నుబ్బఁ ♦ గలశభవుఁడు. 3

వ. అన్నంతరంబ యంతరంగంబున సంతాపంబు డిందుపఱచుకొని సత్యవతీనందనుండు కమండలుజలంబులు కన్నులఁ దడుపుకొని నిట్టూర్పు నిగుడించి కాశికావియోగక్లేశంబున సమానవ్యసనుండైన కుంభసంభవున కిట్లనియె. 4

ఉ. ఈవును నేనపోలెను ము ♦ నీశ్వర భాగ్యము లేమిఁజేసి కా
శీవిరహాగ్నితాపమునఁ ♦ జేడ్పడినాఁడవు చెప్పవయ్య నా
త్రోవ మహాత్మ దక్షపురి ♦ ధూర్జటి శంభుఁడు భీమనాథుఁ డా
ర్యావిభుఁ డాశ్రయార్హుఁడగు ♦ నా? నను నేలికొనందలంచునా? 5

మ. జగతీమాళివతంసభూషణము వి ♦ శ్వఖ్యాతముం గాశికా
నగరంబు న్నెడఁబాసి నీకును జగ ♦ న్మాన్యైకచారిత్ర యీ
చిగురుంబోఁడికి నాకునుం గటకటా ♦ చేట్పాటు వాటిల్లె నీ
ముగురిం గూర్చిన ముండదైవమునకున్ ♦ మోమోట లేదో సుమీ? 6

సీ. నిండి పాఱుచు నుండు ♦ నే నిదాఘములందుఁ-దలకొత్తు సప్తగో ♦ దావరంబు?
షట్కాలశంభుపూ ♦ జావిధానములకుఁ-బల్లవప్రసవద ♦ ళ్ళలును గలవె?
కాంతాజనంబులు ♦ కమియార నిడుదురే-పురములోఁ దత్కాల ♦ పుణ్యభిక్ష?
ఘనతపంబునకు వి ♦ ఘ్నంబు సేయరుగదా-యమరేంద్రుఁ డొసఁగిన యప్సరసలు?
తే. కాలభైరవవిఘ్నేశ ♦ కార్తికేయ, వీరభద్రాదిపరివార ♦ వీరగణము
స్వాగతము సేయునే కార్య ♦ సాధకులకు, దక్షవాటికయందు వా ♦ తాపిదమన? 7

ఉ. ముక్కుమొగంబుచూడ కొక ♦ మోసపుమాటకు విశ్వనాయకుం
డెక్కడికైనఁ బొమ్మనుచు ♦ నెట్టనిచూపులఁ జూచె నల్కతో
ధిక్కరణంబు సేయఁ జను ♦ దెంచితిఁ గాశినినుండి నాకుఁ దా
దిక్కయి భీమనాయకుఁడు ♦ దీర్చునొకో యవమానదుఃఖముల్. 8

తే. నన్ను గన్న తల్లి ♦ యన్నపూర్ణామహా, దేవి విశ్వనాథ ♦ దేవు తరుణి
గుఱుతుచెప్పి తన్నుఁ ♦ గొలువంగఁ బుత్తేర, వచ్చినాఁడ ♦ నేలవలదె తనకు? 9

సీ. భీమేశ్వరేశ్వర ♦ శ్రీమహాదేవుండు-కరుణించునే నన్నుఁ ♦ బరమశైవ?
సప్తగోదావరో ♦ త్సంగధాముఁడు నన్ను-నాదరించునె యిల్వ ♦ లాసురారి?
సప్తపాతాళవి ♦ ష్కంభమూలస్తంభ - మూరడించునెనన్ను ♦ నుపరతాత్మ?
దక్షిణాంభోరాశి ♦ తటమేదినీభర్త - రక్షించునే నన్ను ♦ బ్రహ్మవాది?
తే. స్వాగతముసేయునే నాకుఁ ♦ జంద్రమౌళి, కాంక్షితం బిచ్చునే నాకుఁ ♦ గాళగళుఁడు?
కాశిలోఁ బడ్డ మానభం ♦ గంబువాయఁ, గుస్తరించునె నను శూలి ♦ కుంభజన్మ? 10

ఉ. దోసము పెద్దలేదసక ♦ ధూర్జటి నిష్ఠురకంఠహుంక్రియా
భ్యాసముమై నడల్చి యద ♦ యస్థితిఁ గాశి వెలార్చెఁ నింక నే
నా సరిసంయమీంద్రుల స ♦ నాథత నేమెయిఁ జూతు దక్షవా
టీసదనుండు ప్రేమ ఘటి ♦ యింపక తాను నుపేక్షచేసినన్. 11

— కలశభవుఁడు పారాశర్యునకు దక్షారామమహిమంబు చెప్పుట. —

వ. అనినఁ బారాశర్యునకు నత్తపోధనవర్యుం డిట్లనియె. 12

మ. వితతాష్టాదశసంహితాగమకథా ♦ వీథీసహస్రంబు భా
రతతంత్రంబఖిలంబు నీయది యపా ♦ రంబైనయామ్నాయసం
తతి నీచే వివరింపఁగాఁబడియె వి ♦ ద్యావధూనా నీవు నీ
క్షితిలోఁ గానని తీర్థముల్ గలవె? యీ ♦ చింతాభరం బేటికిన్. 13

వ. భీమలింగంబు మాహాత్మ్యంబు నీవెఱుంగనియదియునుంగలదె? దక్షారామపుణ్య క్షేత్రం బఖిలపురాణప్రసిద్ధంబు కాదే? నీమనోవినోదంబు సంజేసి యెఱుంగనివాఁడ వుంబలె నడిగెదవుగాక, యైన నడిగిన యర్థంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. 14

ఉ. మోక్షస్థానము భోగభూమియును నై ♦ మున్నాఱుతీర్థంబులన్
సాక్షాద్బ్రహ్మపదంబనంగ నపర ♦ స్వర్గంబునా నొప్పగున్
దక్షారామము భీమనాయకమహా ♦ ధామంబు లోకత్రయీ
చక్షుఃప్రాఘుణకాయమానసుషమా ♦ సంపత్సముద్దామమై. 15

తే. రాజవంశజుఁడగు భగీ ♦ రథుని వెనుకఁ, బాఱుతెంచిన చదలేఱు ♦ పాటియగునె
సప్తమునిరాట్ప్రతాపసం ♦ ప్రాప్తమైన, సప్తగోదావరంబుతో ♦ సారమహిమ.

సీ. దక్షప్రజాధినా ♦ థమహాధ్వరక్రియా, దీక్షాధిగమపుణ్య ♦ దేశమునకు
బ్రహ్మవిష్ణుపురంద ♦ రప్రధానసుపర్వ - పరమసంయమిసభా ♦ భవనమునకు
దాక్షాయణీయోగ ♦ దహనార్చిరుత్క్షేప - సామిధేనీమంత్ర ♦ జాతమునకు
వీరభద్రభుజావి ♦ హారహేలాసమా - రంభనాటకనాట్య ♦ రంగమునకు

తే. నమృతమయదివ్యతేజస్స్వ ♦ యంభులింగ, శాంతభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్థానమునకు
దక్షవాటంబునకు మోక్ష ♦ ధామమునకు, భోగజన్మస్థలమున కే ♦ పురము సరియె?

వ. వెండియుఁ జండభానుకృతప్రతిష్ఠుండును, నాఖండలముఖనిఖిలబర్హిర్ముఖ శిఖామణి మయూఖకిమ్మీరితచరణారవిందుండును, సప్తపాతాళభువనవిష్కంభనిర్భేదనసమాసాదితావిర్భావుండును, దివ్యామృతస్వయంభూరుజ్జ్యోతిర్లింగమయమూర్తిధరుండు నైన, భీమేశ్వరుండు భోగమోక్షప్రదాన దీక్షాధురంధరుండై యందు వసించియుండు నమ్మహాదేవుచేత నప్పుణ్యక్షేత్రంబు భీమమండలంబనఁ బంద్రెండు యోజనంబులమేర కై పల్యంకల్యాణ మండపంబును భోగలక్ష్మీవిలాస భవనపుండరీకంబును నైకుండలాముఖసంవేద్యశార్దూలతీర్థంబులు మొదలుగాఁ గల శాఖోపశాఖాతీర్థంబులం గలిగి దక్షిణజలధివేలావనోపకంఠంబున వేదండవదనశుండాకాండచుళికితోన్ముక్తసప్తగోదావరసలిలధారాఘుణత్కారబృంహితబ్రహ్మాండగోళంబును, తుల్యభాగాప్రవాహలహరికాఘోషఘుమఘుమాయమానదిగ్విభాగంబును, నేలానదీమాతృకాయమానకేదారక్షేత్రసంవర్ధితానేకవ్రీహిభేదసంపత్సంపన్నంబును, ఫలభరితనారికేళషండమండితప్రాంతపీఠాపురోపకంఠసీమాబహిర్భాగంబును, మాతృకాయమాన గోదావరీతీరపుణ్యాగ్రహార పరంపరాభూనిలింప సంపత్సంపాదితాధ్వరక్రియాసమాహూతపురుహూతాదిదేవతాకదంబ సంబాధసంచరితంబును, గాంతేయవాహినీప్రాంతసంతప్యమానసహకారకాంతారఫలరసాస్వాదమోదమానపుంస్కోకిల కుటుంబకంఠనాళకోమ

లసహూంకారకోలాహలప్రపంచితపంచమంబును, హరివంశంబునుంబోలె బలభద్రప్ర
ద్యుమ్నానిరుద్ధపురుషోత్తమాధిష్ఠితంబును నై, మహాక్షేత్రంబన, మహాలింగస్థానంబన,
దక్షిణకాశియనఁ, గళ్యాణనిలయంబనఁ, గైలాసప్రతిబింబంబన, ననశ్వరమహైశ్వర్యం
బును, నప్రతిమవైభవంబును, నవాఙ్మానసగోచరంబును, నసంఖ్యాతప్రమథగణసమా
కీర్ణంబును నై, యశేషకల్యాణనిలయం బై యొప్పు నమ్మహాస్థానంబునందు. 18

సీ. పాటలంబగు జటా ♦ జూటంబునను నట్టి-పూపచుక్కలరాజు ♦ పొడవుచూపు
వెడఁద యైన లలాట ♦ వీథీవిటంకంబు-కట్టెఱ్ఱ కొవ్వేఁడి ♦ కన్ను గూర్చుఁ
గంబుసన్నిభ మైన ♦ కంఠప్రదేశంబు-గరళకూటముఛాయఁ ♦ గ్రాఁచి యుమియుఁ
గడు మనోజ్ఞము లైన ♦ కర్ణపార్శ్వంబులఁ-బెనుపాఁపపోఁగులు ♦ బిత్తరించు

తే. భీమమండలికా పుణ్య ♦ భూమియందు, వివిధకైవల్యకళ్యాణ ♦ వేదినసఁగఁ
గీటపక్షిసరీసృప ♦ క్రిమిచరాది, జంతుకోటికిఁ బ్రాణావ ♦ సానవేళ. 19

సీ. ఒకచోటఁ గోటివ ♦ ల్లూఁడు రాజకోటీర-విభ్రాజితోత్సంగ ♦ వృద్ధగంగ
యొకచోటఁ బీఠాంబి ♦ కోన్నతస్తనభరా-స్ఫాలజర్జరితక ♦ ల్లోలయేల
యొకచోటఁ జటులస ♦ క్రకుళీరపాఠీన-తోయగర్భాభోగ ♦ తుల్యభాగ
యొకచోటనప్సరో ♦ నికరసంసేవితాం-తరముశ్రీస ప్తగో ♦ దావరంబు

తే. నమరు నాగరఖండసి ♦ ద్ధాంతజాతి, నాగవల్లీసమాక్రాంత ♦ పూగఖండ
మండితోద్యానవాటికా ♦ ఖండవిభవ, పాత్రమగు భీమమండలీ ♦ క్షేత్రమునకు. 20

సీ. త్ర్యంబకాచలశిఖా ♦ గ్రమునందు నుదయించి-పొదలి యార్యావర్త ♦ భూమిదఱిసి
మలఁగి దండకవనీ ♦ మధ్యభాగముననా-ప్రస్రవణాచల ♦ ప్రస్థము ఱసి
పట్టిసశ్రీవీర ♦ భద్రేశు సేవించి-తీరసోమేశుమం ♦ దిరము డాసి
యేచి యనంతభో ♦ గేశ్వరస్థానంబు-రుద్రపాదములపైఁ ♦ ద్రోవఁగాఁగఁ

తే. గోటిపల్లీశు కోమలాం ♦ ఘ్రులకు మ్రొక్కి, కుండలాముఖతీర్థంబుఁ ♦ గుస్తరించి
భీమమండలి డాపలఁ ♦ బెట్టుకొనుచు, గౌతమీగంగ లవణాబ్ధి ♦ గౌఁగిలించె. 21

తే. నీరుకడఁ గోళ్లఁ గూడిము ♦ న్నీటిఁ గవయు, మొగులు బడి వాహినులకెట్లు ♦ మొరయ వచ్చు
వార్ధులేఁడింటికి వలపు ♦ వనితయైన, మంగళోత్సంగ గౌతమీ ♦ గంగయెదుర 22

ఉ. ఎక్కడఁ జూచినం సరసి ♦ యెక్కడఁ జూచిన దేవమందిరం
బెక్కడఁ జూచినం దటిని ♦ యెక్కడఁ జూచినఁ బుష్పవాటికం
బెక్కడఁ జూచిన న్నదిమ ♦ హీవలయంబున భీమమండలం
బెక్కడ యస్యమండలము ♦ లెక్కడ భావన చేసి చూచినన్. 23

తే. బ్రహ్మహత్యాదులగు మహా♦పాతకములు, ధాత్రి జనులకు నిమిష మా♦త్రమునఁ బాయు
భీమనాథమహాదేవు ♦ పెండ్లినాఁటి, దక్షిణాముఖమండప ♦ దర్శనమున. 24
తే. కార్తికీవేళ భీమశం ♦ కరునినగరఁ, దూఱు నెవ్వాఁడు చిచ్చఱ ♦ తోరణంబు
వాఁడు దూఱఁడు ప్రాణని ♦ ర్యాణవేళ, ఘోరయమపట్టణద్వార♦తోరణంబు. 25
తే. ద్వాదశక్షేత్రపుణ్యతీ ♦ ర్థములతోడ, రమ్యమగుసప్తగోదావ ♦ రంబుతోడ
వరదభీమేశ్వరేశ్వరా ♦ వాసమైన, దక్షవాటంబుకళ్యాణ ♦ ధామమమరు. 26
తే. అప్పురంబుప్రభావంబుఁ ♦ జెప్పనేల, తిరిగిపాఱంగయోజన ♦ త్రితయభూమి
వాపికాకూపగర్తప ♦ ల్వలతటాక, తీర్థజలములుభాగీర ♦ థీజలములు. 27
సీ. పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పారాయణంబులు-జపియించు శారికా ♦ సముదయములు
నీలకంఠస్తోత్ర ♦ కోలాహలప్రౌఢిఁ-జూపునున్మత్తపుం ♦ స్కోకిలములు
శతరుద్రసచ్ఛ్రుతి ♦ స్వాధ్యాయపాఠంబుఁ-బరిఢవించుఁ గిశోర ♦ బంభరములు
ప్రణవాక్షరాభ్యాస ♦ పరిపాటిఁ బాటించు-నానావిధంబుల ♦ నమిలిపిండు
తే. సప్తగోదావరంబుని ♦ ర్ఝరసహస్ర, సారణీసేకసాంతత్య ♦ సంప్రవృద్ధ
వివిధతరుగుల్మవల్లికా ♦ వేలమైన, తత్పరోద్యానవీథికాం ♦ తంబునందు. 28
సీ. నిఖిలపుణ్యక్షేత్ర ♦ నివహంబునందును-నత్యంతమాశ్రయం ♦ బనఁగ నెగడి
యైంద్రసంపదకెల్ల ♦ నాధారభూతమై-దక్షునియజ్ఞంబు ♦ తానకమయి
ద్వాదశపుణ్యతీ ♦ ర్థములతో సంధిల్లి-భోగమోక్షవిహార ♦ భూమి యగుచు
నియమయాత్రామాత్ర ♦ నిశ్శేషదోషాఘ-హరణంబొనర్పన ♦ మర్థమగుచు
తే. సిద్ధనిర్మలనిరవధి ♦ శ్రీస్వయంభు, ధన్యభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్థాణులింగ
దైవతస్థితిసంభవ ♦ స్థానమైన, దక్షవాటంబు వర్ణింపఁ ♦ దరమె మనకు. 29
క. దక్షిణకాశీనగరము, దక్షారామంబు భీమ ♦ ధామము ధన్య
త్వక్షితిక్షోణీమండల, రక్షామణి దానిఁ బొగడ ♦ బ్రహ్మకు వశమే. 30
సీ. భీమేశ్వరేశ్వర ♦ శ్రీమహాదేవుండు-హిమధామమౌళివి ♦ శ్వేశ్వరుండు
సప్తగోదావర ♦ సలిలప్రవాహంబు-సాక్షాత్కరించిన ♦ జహ్నుకన్య
తిరుపుట్టుమాలెలోఁ ♦ దిరమైనగణపతి-యేకాంతదంతివి ♦ ఘ్నేశ్వరుండు
దక్షిణంబుననున్నఁ ♦ దండపాణిఁ దూ-హింపంగ దండపా ♦ ణీశ్వరుండు
తే. భైరవస్వామి శ్రీకాల ♦ భైరవుండు, నంది నందీశ్వరుం డేమి ♦ సందియంబు
దక్షవాటంబు కాశికా ♦ స్థలముగాదె, తీవ్రకరతేజ సత్యాన ♦ తీతనూజ. 31
వ. మఱియు భీమేశ్వరమండలమునకు సీమాసంవిభాగంబు. 32

తే. జంభరిపుదిక్కునకు సీమ ♦ సలిలరాశి, పశ్చిమమునకు సీమ త్ర్యం ♦ బకతనూజ
ద్యుమ్నపతిదిక్కునకు సీమ ♦ తుల్యభాగ, దక్షిణమునకు వృద్ధగౌ ♦ తమియెసీమ. 33

తే. భోగమోక్షమహైశ్వర్య ♦ యోగకాంక్ష, భీమమండలిఁ గాఁపుండఁ ♦ బ్రియమువుట్ట
మర్త్యయోనిజనింపంగ ♦ మదిఁదలంత్రు, వివిధగంధర్వకిన్నర ♦ విబుధవరులు. 34

తే. భీమమండలికాపుణ్య ♦ భూమియందుఁ, దేజరిల్లెడు పంద్రెండు ♦ తీర్థములకు
జాతరలు సేయ నప్సర ♦ స్సతులతోడ, నాకమున నుండి యేతెంచి ♦ నముచివైరి. 35

సీ. ఏడురసాతల ♦ క్రోడంబులును విని - ర్భేదించి వెడలిన ♦ పెద్దవేల్పు
మార్తాండుచే నభో ♦ మణిచేత రవిచేఁ బ్ర-తిష్ఠఁ బొందిన మహా ♦ దివ్యమూర్తి
సప్తర్షు లరుదేర ♦ సప్తగోదావరం-బనగాహనము చేసి ♦ నట్టిపోడ
త్రోలుమామ యగు దక్షు ♦ నెలదోఁటనడుచక్కి - విహరణం బొనరించు ♦ వేడ్కకాఁడు
తే. విశ్వపతి భీమనాథేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు, కర్తయై యుండి భోగమోక్షములనిచ్చు
భక్తజనులకు నట్టివై ♦ భవపదంబు, మండనము మేదినికి భీమ ♦ మండలంబు 36

సీ. ఎచ్చోటఁ దాఁ బాసె ♦ నిత్త్రిరూపముఁ బాల్చి - యతిసాధ్వసంబుతో ♦ నధ్వరంబు
పాటిల్లె నెచ్చోట ♦ భాషావధూటికి - నతిజుగుప్సితమైన ♦ యంగవికృతి
యెచ్చోట ముచ్చిచ్చు ♦ నేడేసినాల్కలు - కొండనాల్కలదాఁక ♦ కోఁతవడియె
నెచ్చోట నులివేఁడి ♦ యెండఁ బండులురాలి - పూషార్కువదనంబు ♦ బోసివడియె
తే. దక్షుఁ డెచ్చోటఁ బొట్టేలి ♦ తల ధరించెఁ, జిందువందయ్యె నెచ్చోట ♦ నిందుఁ డనుచుఁ
జెప్పుదురు వీరభద్రుని ♦ జృంభణంబు, భీమమండలి నుండు పాఁ ♦ బెద్దమునులు. 37

వ. నీవు విశ్వేశ్వరదేవవిరచితావమానమనశ్శల్యంబున డస్సి ఖిన్నుండవై యున్నవాఁడవు; నిన్ను విడిచి పోవుట నాకు నుచితంబు గాదు; నీవు నేనునుం గూడి ద్వాదశపుణ్యక్షేత్రయాత్రాప్రసంగమునఁ గుక్కుటేశ్వరదేవు దర్శింపఁగలవార మీవేళ దక్షారామంబునకు మగిడి పోదము లెమ్మని యతండును దానును, లోపాముద్రయును శిష్యమండలంబునుం గడలి యిష్టాలాపంబులఁ బ్రొద్దుపుచ్చుచుం జనిచని. 38

సీ. తుల్యభాగాతటీ ♦ దుగ్ధిమమండలం బైన - సాంపరాయపురంబు ♦ సరణిఁ బట్టి
చూతాటవీవాటి ♦ శోభమానం బైన - పులుగుర్తిసోమేశు ♦ వలపలించి
యోంకారపురిఁద్రికూ ♦ టోపరిస్థితులైన - హరిహరబ్రహ్మల ♦ నభినుతించి
శిలామహాగ్రామ ♦ సింహాసనస్థున - కురగహారున కెదు ♦ రుండి మ్రొక్కి
తే. యరుగువారు మునుల్ పరా ♦ శరసుతునకు, దక్షవాటిఁ బ్రవేశింపఁ ♦ దగినయట్టి
శుభముహూర్తంబునకుఁ గాల ♦ శుద్ధి దెలియఁ, దలఁచి కూర్చుండి రొకవివి ♦ క్తస్థలమున.

వ. అప్పుడు కాలశుద్ధి విమర్శించి మైత్రావరుణుండు పరాశరసుతున కిట్లనియె. 40

తే. గార్గ్యసిద్ధాంతమతమునఁ • గాలకలన, శకున మానుట యది బృహ • స్పతిమతంబు
విప్రజనవాక్య మరయంగ • విష్ణుమతము, సర్వసిద్ధాంత మభిజిత్తు • సమ్మత మగు. 41

తే. అసురపురములు సాధించె • నంధకారి, యమరపాథోధి మథియించి • రమరవరులు
దివ్యసింహాసనం బెక్కె • దివిజభర్త, సిద్ధమధ్యాహ్నవేళాభి • జిత్తునందు. 42

వ. ఇంక నొక్క విచారంబు. 43

తే. నాభిమండలమిచ్చోటు • నడుము గాన, భీమమండలికా పుణ్య • భూమి యెల్ల
నిచ్చటనె యుండి వీక్షింత • మే? మునీంద్ర, యాకసం బెక్కి యోగవి • ద్యాబలమున. 44

క. భద్రగతి నేను లోపా, ముద్రయు నిర్నిద్రయోగ • ముద్రాశక్తిం
రుద్రవిహారాలయము న, ముద్రముతోఁ గూడఁ జూతు • మో మునివర్యా. 45

తే. ఇపుడు ఘటికాద్వయం బయ్యె • నినుఁడు పొడిచి, దవ్వు చాలదిచ్చోటికి • దక్షవాటి
కేవలము మంచినడకైనఁ • గీసవెల్తి, రెండు జాములు నిట నూర • కుండ నేల. 46

వ. ఈ యోంకారపురపుణ్యక్షేత్రంబునం ద్రికూటదివ్యభవనవాటంబున మునిసంఘంబు
డునది; మనము సభామండలంబున కెగసి ముహూర్తమాత్రంబునఁ గన్నులపండువులు
గా భీమమండలిపుణ్యక్షేత్రంబు గనుంగొంద మనుటయుఁ బారాశర్యుండు సబహుమా
నంబుగా సమ్మతించిన. 47

వ్యాసాదు లాకసంబుననుండి భీమ మండలంబుఁ గనుఁగొనుట.

మ. పరమర్షుల్ భృగురోమహర్షమునిలో • పాముద్రయుం దారు నం
బరమధ్యంబున నావహం బను జగ • త్ప్రాణప్రవాహంబుపైఁ
బరిలంఘించిరి భుక్తిముక్తిరమణీ • ప్రత్యగ్రలీలాస్పదం
బరసాధంబగు భీమమండలము స • ర్వంబుం గ విలోకింపఁగన్. 48

వ. ఇవ్విధంబున నావహస్కంధగంధవాహప్రవాహమధ్యంబునఁ దపగిరిప్రభావావష్టంభం
బునె నిలిచి కుంభసంభవుండు బాదరాయణున కిట్లనియె. 49

సీ. ఆంధ్రభూభువనమ • ధ్యము పుండరీకంబు-సప్తగోదావర • జలము తేనె
బ్రహ్మసంవేద్యాది • బహుతీర్థములు రేకు-లకరులు చారుది • వ్యస్థలములు
నాళంబు లవణాబ్ధి • వేలావిభాగంబు-కళ్యాణభోగమో • క్షములు తావి
దక్షవాటీమహా • స్థానంబు కర్ణిక-హంసంబు భీమనా • యకుఁడు శివుఁడు

తే. గౌతమీసింధుకౌంతేయ ♦ కణ్వనదులు, తుల్యభాగయు నేలేఱు ♦ దుమ్మికోనలు
భువనసంభావ్య మైన యీ ♦ పుణ్యభూమి, యనఘ సంసారతాపశాం ♦ త్యౌషధంబు. 50

సీ. సర్వంసహకుఁ గాసె ♦ నమకట్టుపుట్టంబు–గగనంబునకు నెల్లఁ ♦ గలువసెజ్జ
యవటంబు మేఘవా ♦ హనుగంధకరటికి–నభ్యవహారమౌ ♦ ర్వాగ్నిశిఖకు
పంటిల్లు యామినీ ♦ శ్వరకళామాళికిఁ, దరిచోటు నిఖిలబృం ♦ దారకులకుఁ
గూటకచ్ఛపనాయ ♦ కునకు నిశాంతంబు, మరుజనకునికిని ♦ మనికిపట్టు
తే. ఘనతరోద్దండపాఠీన ♦ కమఠనక్ర, తిమితిమింగిలచక్రవి ♦ క్రమవిహార
ఘుమఘుమారంభ గంభీర ♦ ఘోషఘటిత, లటదిశాప్రతిశబ్దోప ♦ లబ్ధియబ్ధి. 51

సీ. జనమేజయారబ్ధ ♦ సర్పాధ్వరాహూత–చక్షుశ్శ్రవస్సహ ♦ స్రములఁ బోలి
బ్రహ్మాండమండల ♦ ప్రాసాదసంభార–హారిమణిస్తంభసం ♦ హతులనంగ
జంభారిదోస్స్తంభ ♦ దంభోళిఖండితాం–జనశైలశిఖరపుం ♦ జములఁ బెనఁగి
సంహారసమయఝం ♦ ఝామారుతోద్ధూత–కాలాంబువాహసం ♦ ఘములఁ గెలిచి
తే. యాడుచున్నవి తీండ్రిల్లి ♦ యంబరమునఁ, జేయుచున్నవి త్రిభువనా ♦ శ్లేషకంబు
నబ్జనాభుని తూఁగుటు ♦ య్యాలలుగంటె, వేనవేలు పయోరాశి ♦ వీచిఘటలు. 52

శా. కాశిం జచ్చిన యంత్యగాని పడయం ♦ గారాని కైవల్యమ
క్లేశం బౌనటు వేద్యనాయకునిచే ♦ లీలాగతిం జేరు రా
రో శీఘ్రింబున మర్త్యులార యను నా ♦ రూపంబునన్ మ్రోయు నా
కాశాస్ఫాలనగౌతమీజలధిసం ♦ గస్థానకల్లోలముల్. 53

మ. అదె సంవేద్యము; కోటిపల్లి యదె; ద ♦ క్షారామమన్ పట్టణం
బదె; యభ్రంకషసౌధకూటఘనసే ♦ లావాసముచ్ఛ్రాయసం
పద సొంపారెడు భీమలింగము మహా ♦ ప్రాసాదభూమీధరం
బిదె; సప్తర్షినదీప్రవాహ మిదె; సం ♦ వీక్షింపు మేకాగ్రతన్. 54

సీ. అదె పట్టిసస్థాన ♦ మందుండు వీరభ–ద్రేశ్వరస్వామి య ♦ ర్ధేందుమౌళి
యదె పుండరీకాద్రి ♦ యచట మార్కండేయు–నిలువేల్పు ముక్కంటి ♦ వెలసె వొల్లి
యదె కుమారారామ ♦ మాహార్మ్యరేఖయు–చాళుక్యభీమేశు ♦ సదనవాటి
యదె కుక్కుటేశ్వరం ♦ బయ్యుపాంతము మేడ–హుంకారిణీదేవి ♦ యోలగంబు
తే. వాఁడె మాయింటివేల్పు ప ♦ ల్వాలపురమునఁ, నుండులింగంబు ఫణిరాజ ♦ కుండలుండు
సప్తమునిసింధుసంగమే ♦ శ్వరుఁడు వాఁడె, కుండలాముఖ మదె మౌని ♦ కులవరేణ్య.

క. అని చూపి చెప్పి కుంభజుఁ, డినుఁ గనుఁగొని శుభముహూర్త ♦ మిదె యేతెంచెన్
మనము దిగవలయుం జనుచును, మునిమండలి బ్రోలఁ దిగిరి ♦ ముగురుం ధరకున్. 56

వ. అనంతరంబ కుంభపులినసంభవులు సంబవులు దొడిగికొని కదలి, కదళికారామంబుల రామణీయకంబును, నుల్లసిత బిల్వచిరిబిల్వవిటపంబుల పొల్పును, ద్రాక్షారుద్రాక్షఖర్జూరకేసరసరళపున్నాగనారంగంబులరంగంబును, లవంగలుంగలవలీమల్లీవల్లీమతల్లీవేల్లనంబులయుల్లాసంబును, ఘోంటాకురంటకఝంటికాకంటకఫలకపిత్థలోధ్రజంబూజంబీరపారిభద్రభద్రదారుశాల్మలీగుల్మలీలాహేవాకంబు నుద్రేకంబును, గోమలతరతమాలమాలాకారశాకోట విటపిషండంబుల మెండును, జొంకుముంకకంబును, బ్రాసంగుమిసిమియుఁ, జెంగల్వతావిశేవయుం, గుసుమవాటిసొసకంబును, నుభయపార్శ్వంబులం గల ఘంటామార్గంబునం గా నెడనెడం గుసుమభారారంభసంభారకుసుమగుచ్ఛచ్ఛాయావిభాసితసంధ్యారాగసరభసంబును, గందియందంబును, జెసరసిరియును, మినుముసలువును, గోధూమ శ్యామాకవరగయును, మాషతోరసముస్నేహంబును, నేసియేపును, ననంతినకేతనంబును, నువ్వుమవ్వంబును, గుళుత్థశుద్ధార్థమానవృద్ధియుఁ, బ్రత్తిసంపత్తియు, బొబ్బరయుబ్బరంబును, నందసందర్భంబును, యవయావనాళప్రియంగుగుళజతిలపరిస్ఫూర్తియు, దవ్వొందలసందడియు, గంటెకొఱ్ఱఱుచును, గసగసలివయును, జెంగలించు జాంగలిక్షేత్రంబున నేత్రంబులకు నింపుసొంపు నంపాదింప ననంతానంతరాంతరంబులు, తరతరంబు తరళతరతరంగరింఛోళికాంచలంబులం జెంగులం దువాళించుచు నతిశిశిరసలిలశీకరనికర నిరతకరణపరిణతిం గొల్పి పొల్పమోఁకల పూవుఁబాలల నెత్తావికిం దావలంబులై కేవలంబుపోలయు సప్తగోదావర సమీరణంబులు నాసికాపుటకుటీరంబులకుఁ గుటుంబకంబుగా మందమందగమనంబున సహిమకరబింబం బంబరవీథీసౌధకూటంబున హాటకకలశభంగినంగీకరించు కొలఁది నభిజిద్వేళ వేలావనోపకంఠకంఠాలంకారహారధామంబైన దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించి రంత. 57

వ్యాసాదులు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట.

క. ఇటు కృష్ణద్వైపాయన, ఘటజన్ములు భీమనాయ ♦ కస్వామిమహా
కటకము ముక్తివధూటీ, కటకాభరణంబుఁ జొచ్చి ♦ కడు వేడుకతోన్. 58

తే. కర్ణికారాంబికామహా ♦ కాళిగుడికి, నందముగ నూలుపట్టిన ♦ యట్టిచాయ
సూర్యవీథికిఁ జనిరి సం ♦ శుద్ధమతులఁ, బశ్చిమద్వారమునకునై ♦ పరమమునులు. 59

వ. అప్పుడు ఘటోద్భవుండమ్మహాస్థానంబు సత్యవతీసూనునకుఁ జూపి వెండియునిట్లనియె.

సీ. లీలావిలాసలా ♦ లితలోకహర్షంబు - గోమేధికాక్లృప్త ♦ గోపురంబు
గోపురస్థితశాత ♦ కుంభకుంభశతంబు - దివ్యరత్ననిబద్ధ ♦ దేవగృహము
దేవగేహాకీర్ణ ♦ దివిజాప్సరశ్శ్రేణి - యఖిలవస్తుప్రపూ ♦ ర్ణాపణంబు
వివిధాపణస్వర్ణ ♦ వేదికాధ్యాసిత - యక్షగంధర్వవి ♦ ద్యాధరంబు

తే. శంఖభేరీమృదంగని ♦ స్సాణపటహ, ఝల్లరీవేణువీణాది ♦ శబ్దనివహ
కలకలోద్వేజితాశేష ♦ కల్మషంబు, నయనభాగ్యంబు దక్షిణా ♦ నందనవనము. 61

సీ. ఘల్లుఘల్లనిరత్న ♦ కంకణంబులు మ్రోయ - గంధవాహునియాలు ♦ కసవునూడ్చు
లక్ష్మికెంగేలిలీ ♦ లారవిందమ్మునఁ - గలయంపిచిలికించుఁ ♦ గమ్మఁదేనెఁ
ద్రామపర్ణియుఁ దాను ♦ తారకాపథగంగ - వలిముత్యములరంగ ♦ వల్లిఁదీర్చు
నధివాసమును జేయు ♦ యమునిశుద్ధాంతంబు - ధూపార్తిమహిసాక్షి ♦ ధూమఘుటిక

తే. సప్తపాతాళనాగేంద్ర ♦ చంద్రముఖులు, ఫణమణిజ్యోత్స్నదివియగం ♦ బన్ను లగుదురు
సోమమకుటుని గారాబు ♦ జోటియైన, దక్షవాటికఁ బ్రతిమహో ♦ త్సవమునందు.

మ. ధనకోటీవినిబద్ధకేతనశత ♦ ద్రాఘిష్ఠ వైశ్యాలయం
బనువేలధ్వనితార్థదానవిధిఘం ♦ టారావవేశ్యాగృహం
బనిమేషాక్షినిరీక్షితేశ్వరమహో ♦ ద్యచ్ఛోణి బృందారకం
బనుసంధ్యాగతలోకపాలకము ద ♦ క్షారామ మభ్యున్నతిన్. 63

తే. మొగులుముట్టిన సురసద్మ ♦ మూర్ధవీథిఁ, గోటిపడగలఁ బొలుపారుఁ ♦ గూటికోటి
పట్టణమ్ము నిజాంగుళీ ♦ పల్లవముల, నెట్టుకొని పాపములఁ బాయఁ ♦ దట్టుకరణి. 64

సీ. ఎచ్చోటతీర్థంబు ♦ లేఁకారుజనుల కీ-చ్చాభమాత్రభోగమో ♦ క్షప్రదములు
కీర్తింతురెద్దాని ♦ కీర్తి గంధర్వులు - గాంధర్వమున యక్ష ♦ గానసరణి
జంకించు నెద్దాని ♦ శబలసౌధోపరి-ధ్వజపటంబులు దేవ ♦ తాగృహముల
వసియింతురెద్దాన ♦ వాలఖిల్యాదులు-తపసులష్టాశీతి ♦ దశశతములు

తే. నెద్దియుమహేంద్రుపురలక్ష్మి ♦ కింతపెద్ద, యట్టిశ్రీదక్షవాటీమ ♦ హాపురంబు
నద్భుతంబందిచూచిరి ♦ యాదిమునులు, సత్యవతినందనుఁడు గుంభ ♦ సంభవుండు. 65

సీ. దక్షాధ్వరానల ♦ త్రయతీర్థమొక్కటి-యోగాగ్నినెందేని ♦ నురిసెగౌరి
యఖిలేష్టసంసిద్ధి ♦ యందు రెండవతీర్థ-మెందేని నుమ గాంచె ♦ నిష్టసిద్ధి

సోమేశ్వరం బంద్రుఁ ♦ సొరిది మూఁడవతీర్థ-మెందేని నఘము లిఙ్కింకులింకు
హైమవతం బందు ♦ రదినాలుగవతీర్థ-మెందేని హిమవంతుఁ ♦ డొం దెవరము

తే. సప్తగోదావరంబు పం ♦ చమసుతీర్థ, మఖిల శుభములు నెందేని ♦ నావహిల్లుఁ
బంచతీర్థంబు లివి యాడి ♦ పంచజనుఁడు, పాయుఁ బంచేంద్రియోద్భవ ♦ పాతకములు

గీ. శిష్టమునిలోక విబుధాభి ♦ సేవ్యమైన, యిమ్మహాతీర్థములశక్తి ♦ నేమి చెప్ప
వానిపైఁబాఱి వెడలెడు ♦ వాయువేని, జీవకైనను గైవల్య ♦ సీమ నొసఁగు. 67

వ. అని దక్షారామ మహాత్మ్యంబు వర్ణింపుచుఁ బ్రదక్షిణక్రమంబున భీమేశ్వరుదివ్యమం
దిరంబు వలపలించి సప్తగోదావరంబునకు డిగ్గి కృతస్నానులై రప్పుడు సాత్యవతే
యుండు కుంభసంభవునకిట్లనియె. 68

తే. ద్వాదశక్షేత్రశివలింగ ♦ దర్శనంబు, మొదలఁ జేయంగవలయుట ♦ ముఖ్యపక్ష
మానతీఁదగు నాకు నీ ♦ వానుపూర్వి, శంభులింగంబు లవియెవ్వి ♦ కుంభజన్మ. 69

క. ఇటముఖ్యదక్షవాటీ, కటకంబునయందుఁ బెద్ద ♦ కాలంబువసిం
చుటఁ దీర్థంబులు నీకుఁ, ఘటసంభవ యాడినవియె ♦ కావెతలంపన్. 70

వ. అనిన విని యగస్త్యుండు సాత్యవతేయున కిట్లనియె. 71

తే. పూర్వజన్మకృతంబైన ♦ పుణ్యరాశి, పాకదశఁ బొందు నెప్పుడ ♦ ప్పాటఁగాని
సకలసంసారదురితని ♦ స్తారమైన, శివకథాగోష్ఠిచెవులకుఁ ♦ జెలువుగాదు. 72

వ. అని పలికి సత్యవతీసూనునకుఁ గుమారవక్త్రంబునఁ దాను విన్నప్రకారంబున మైత్రా
వరుణుండు ద్వాదశతీర్థమాహాత్మ్యంబు నిట్లని చెప్పందొడంగె. 73

సీ. ఇంద్రేశతీర్థంబు ♦ ఋషిసమాకీర్ణంబు-సిద్ధేశ్వరము సర్వ ♦ సిద్ధికరము
యోగీశతీర్థంబు ♦ యోగలక్ష్మీదాయి-కాశేశ్వరము భక్త ♦ కల్పతరువు
శమనేశతీర్థంబు ♦ శాంతిదాంతివిధాయి-వీరభద్రేశంబు ♦ విశ్వనుతము
బ్రహ్మేశతీర్థంబు ♦ బ్రహ్మర్షిసేవ్యము-ప్తైశ్వర్యదము కపా ♦ లేశ్వరంబు

తే. కుక్కుటేశంబు కాశికిఁ ♦ గొంతవెలితి, సోమనాథేశ్వరము ముక్తి ♦ సూచకంబు
శ్రీమహేశ్వరతీర్థంబు ♦ శివునిమెచ్చు, త్రిభువనాభ్యర్చితం బుమా ♦ తీర్థమనఘ. 74

క. గూఢములు నిగూఢంబులు, గూఢాగూఢములు నగుచుఁ ♦ గోటుల నంఖ్యల్
గాఢమహేశ్వరభక్తిని, రూఢిం దీర్థములు గలవు ♦ రుద్రునివాటిన్. 75

తే. గరుడగంధర్వయక్షకి ♦ న్నరులచేత, దివిజఖేచరదైత్యదా ♦ నవులచేత
ద్వాదశక్షేత్ర తీర్థమ ♦ ధ్యంబునందు, భక్తి శివలింగకోటి ని ♦ ల్పంగఁబడియె. 76

క. ద్వాదశతీర్థకపరివే, షోదరమున భీమనాథుఁ ♦ డుజ్జ్వలతేజః
ప్రాదుర్భావుం డొప్పగు, నాదిత్యుఁడు పరిధినడుమ ♦ నమరెడుభంగిన్. 77

తే. ద్వాదశక్షేత్రవికచప ♦ త్రములతోడి, దక్షవాటిక యనెడి కెం ♦ దమ్మివిరికి
సప్తగోదావరంబుని ♦ ర్ఝరము తేనె, నడుమ రాయంచ శ్రీభీమ ♦ నాయకుండు. 78

తే. భైమమీశానలింగం బ ♦ పారతేజ, మక్షయం బప్రధృష్యం బ ♦ నాదినిధన
మమ్మహాజ్యోతిరత్నదీ ♦ పాంకురంబు, కనకగర్భాండభవనవి ♦ ష్కంభమునకు. 79

చ. అమృతపయోనిధానమున ♦ యందుదయించెఁ గళానమృద్ధిఁ ద
న్నమర సుధాకరుండు నిజ ♦ మారఁగఁ జూచిన దక్షవాటికా
రమణుఁడు భీమనాయకుఁడు ♦ రాజశిఖాభరణుండు గానినాఁ
డమరమునీంద్రసంఘముక ♦ రాంబుజముల్ మొగడంగ నేర్చునే. 80

తే. విమలపాథోధిఁ బుట్టిన ♦ యమృతమూర్తి, భీమనాథుఁడుమా స్వామి ♦ కేమిచోద్య
మహరహంబును బాదసే ♦ వానురక్త, భక్తజనలోకభవరోగ ♦ భంజనంబు. 81

తే. భీమనాథునిఁ ద్రిభువన ♦ స్వామినాథుఁ, బార్వతీనాథు శశ్వత్కృ ♦ పాసనాథు
దక్షవాటాధినాథు వే ♦ దత్రయైక, నాథు నానాథుఁ గొలుతు శ్రీ ♦ నాథునాథు. 82

సీ. భవు భవానీభర్త ♦ భావసంభవవైరి-భవరోగభంజను ♦ భాలనయను
భోగప్రదుని భోగి ♦ భోగిరాజవిభూషు, భూనభోభివ్యాప్తు ♦ భువనవంద్యు
భగవంతు భర్గుని ♦ భసితాంగరాగుని-భానుకోటిప్రభా ♦ భాసమాను
భాగీరథీమౌళి ♦ భగదృగ్విపాటను-భూరథాంగుని భద్ర ♦ భూతిధరుని
తే. భామినీసువిలాసార్ధ ♦ వామభాగు, భక్తితోడభజింపరో ♦ భవ్యమతులు
భావనాభాజుల కతండు ♦ ఫలము లొసఁగు, భాగ్యసౌభాగ్యవైభవ ♦ ప్రాభవములు.

క. తేజితవిష్ణుశిలీముఖుఁ, దేజఃప్రదు దక్షవాటి ♦ తీర్థైకమహా
రాజాధిరాజరాజును, రాజకళాధరు భజింప ♦ రారో విబుధుల్. 84

క. రారో ప్రియశుద్ధాంతవ, రారోహానహులు విబుధు ♦ లంబుజహంస
క్షీరామలదేహుని ద, క్షారామపురీనివాసు ♦ నభవునిఁ గొలువన్. 85

ఉ. నందివినాయకాదిగణ ♦ నాథులు గూడి ధృతాస్త్రశస్త్రులై
యొందఱు పాలెముందురు మ ♦ హీధరకన్యకు సావధానులై
నందివినాయకాది గణ ♦ నాథులు గూడి ధృతాస్త్రశస్త్రులై
యందఱు పాలెముందురు మ ♦ హాప్రభుపీటికి దక్షవాటికిన్. 8

సీ. భానుమండలములు ♦ పండ్రెండుసుదయించి-కరపాళిబిట్టెండ ♦ గాయకుండ
సంరంభమున నేడు ♦ ఝంఝూనిలంబులు-వెగ్గలం బగు మ్రోఁత ♦ విసరకుండఁ
బుష్కలావర్తకం ♦ బులు లోనుగాఁగల-క్రొమ్మేఘములు వృష్టి ♦ గురియకుండఁ
బరపి లంఘించి స ♦ ప్తమహార్ణవంబులు-విన్నందిపెనువెల్లి ♦ విరియకుండ
తే. నాజ్ఞవెట్టించుఁ బ్రమథనా ♦ యకులచేత, విశ్వపతి యైన భీమేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు
దక్షవాటికి నాత్మీయ ♦ స్థానమునకు, నవహితస్వాంతుఁ డగుచుఁ గా ♦ లాంతవేళ.

తే. భైరవుం డర్ధరాత్రంబు ♦ ప్రహరిఁ దిరుగుఁ, బాయకుండును నడురేయి ♦ ప్రమథగణము
గవనికాపులవారుది ♦ క్పాలవరులు, దక్షవాటికి భీమేశు ♦ ధామమునకు. 88

వ. అని ప్రసంగించి శివలింగార్చనాపరాయణుండైన మైత్రావరుణుఁ డు త్రిలింగవిషయ
మంగళాలంకారంబగు భీమేశ్వరమండలంబునఁ బండ్రెండుశివలింగస్థానంబులు వివరిం
చువాఁడై యిట్లనియె. 89

తే. ఉత్సవం బుత్సవము దప్ప ♦ కుండసురలు, వత్తు రౌత్సుక్యమున దక్ష ♦ వాటమునకు
శాంభవీశక్తి మర్త్యవే ♦ షంబు దాల్చి, భీమలింగంబుఁ ద్రిభువన♦ స్వామిఁ గొలువ.

క. తాండవమాడుఁ గుమారశి, ఖండి మహోత్సవమువేళ ♦ గంభీరములై
డిండిమనిర్ఘోషంబులు, పండువుపండువున నుఱుము ♦ భంగి వహింపన్. 91

తే. మర్త్యభూములు విబుధ♦భూములును గలసి, యుత్సవములందు వర్తింపు♦చున్న యపుడు
దక్షవాటంబు వీట భే ♦ దంబు దెలియు, దృజ్నిమేషానిమేషప్ర ♦ దీప్తివలన. 92

శా. అర్కేందూపలరత్ననిర్మితమహా ♦ హర్మ్యాగ్రభాగంబులం
దార్కాన్ తారక మండలంబుగని ము ♦ గ్ధస్త్రీలు రేలప్పొరిం
గర్కంధూఫలసన్నిభంబయిన ము ♦ క్తాజాలమున్ చింతచేఁ
దర్కింపం దిలకించి నవ్వుదురు గం ♦ ధర్వాంగనా పల్లవుల్. 93

తే. దక్షమునిరాజు సంతరు ♦ ద్యానవనము, దక్షవాటంబు శివుని యుత్తమపురంబు
బహుళకైవల్యఫలధర్మ ♦ పాదపంబు, దీనిఁ గాతురు చుట్టును ♦ దిరిగి సురలు. 94

తే. గౌరి యొక్కతె యాకాశ ♦ గంగయొకతె, కాశి యొక్కతె దక్షిణ ♦ కాశి యొకతె
నలుగురును శంభునకు లోక ♦ నాయకునకు, రాణివాసంబు లనురాగ♦ రసముపేర్మి.

వ. ఒక్క సమయమ్మున దక్షారామమున కేతెంచి భీమమండలంబునందు. 96

క. శోభనముహూర్తమున భుజ, గాభరణుఁ బ్రతిష్ఠచేసి ♦ యర్చించి మహా
వైభవమొనర్చి పొందె మ, నోభిమతము విబుధనాథుఁ♦ డధికస్ఫురణన్. 97

తే. దేవతాభర్త శంభుప్ర ♦ తిష్ఠ చేసి, సురగణంబుల లోకపా ♦ లురను జూచి
యనియె మీరును భీమనా ♦ యకుని పీట, సిద్ధశివలింగములఁ బ్రతి ♦ ష్ఠింపవలయు.

— ఇంద్రుఁడు దేవతలకు శివలింగమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట. —

సీ. శ్రీకంధరుని బ్రతి ♦ ష్ఠించు నెవ్వఁడు వాఁడు-పాపియైనను శంభు ♦ పదముఁ గాంచు
శివలింగపదయాత్ర ♦ శివలింగసంవీక్ష-శివలింగసంస్పృష్టి ♦ శివసమర్చ
నాకలోకాధి రా ♦ జ్యైకకారణములౌ-నయమార సాధార ♦ ణస్థలములఁ
గళ్యాణభోగమో ♦ క్షనివాసమైనయీ-దక్షవాటీపుర ♦ స్థానభూమిఁ
తే. జెప్పనేటికి సకలసం ♦ సిద్ధిఁ గోరి, దక్షిణాంభోనిధానంబు ♦ తటమునందు
సంప్రతిష్ఠింపుఁ డీశానుఁ ♦ జంద్రమౌళి, విశ్వలోకాధినాథు నో ♦ విబుధులార. 99
క. సిద్ధించు మీ కభీష్టము, సిద్ధ మిది యమర్త్యులార ♦ శీఘ్రమున జటా
రుద్ధశశి మహోపనిష, త్సిద్ధాంతరహస్యమును బ్ర ♦ తిష్ఠింపుఁ డిఁకన్. 100
తే. దర్శనముకంటె మేలు సం ♦ స్పర్శనంబు, సంస్పృశించుటకంటె న ♦ ర్చనములెస్స
యర్చనముసేయుకంటెన ♦ నంతఫలద, మశ్రితగళుని బ్రతిష్ఠించు ♦ టమరులార.
సీ. సకలలోకప్రపం ♦ చమును లింగమయంబు-త్రిజగంబు లింగప్ర ♦ తిష్ఠితంబు
సంభవస్థితిలయ ♦ స్థానంబు లింగంబు-లీనార్థగమకంబు ♦ లింగ మనఁగ
లింగప్రసాదంబు ♦ లేక,సిద్ధింపవు-భోగమోక్షంబు లే ♦ యోగములను
లింగాజ్ఞవెలిగాఁగ ♦ లేశమాత్రంబును-సంచలింపదుపోత్ర ♦ ణాంచలంబు
తే. మంటిదైనను లింగంబు ♦ మలిచి కొలుఁడు, ఇసుకదైనను లింగంబు ♦ నేర్చి కొలుఁడు
పేఁడదైనను లింగంబుఁ ♦ బెట్టికొలుఁడు, నీటదైనను లింగంబు ♦ నిలిపి కొలుఁడు. 102
వ. అని యుపన్యసించి యింద్రుండు తానును లోకపాలకులును దివిజులునుం దమతమ-
పేర శివలింగంబులఁ బ్రతిష్ఠించిరి. 103

మ. హిమధామార్ధజటాకిరీటుఁ డభవుం ♦ డింద్రేశ్వరుం డింద్రుచే
నమరవ్రాతముతోడఁ గూడఁగఁ బ్రతి ♦ ష్ఠాంతంబుసం భక్తిసం
భ్రమతాత్పర్యసమగ్రచేఁ గయికొనెన్ ♦ బాథోధివధ్వాపగా
విమలస్వర్ణసరోజపూజ హృదయా ♦ విర్భూతసంతుష్టుఁడై. 104

ఉ. ఆగమమంత్రతంత్రములు ♦ సాంగములై నడువంగ సర్వవి
ద్యాగురుఁడైన ప్రెగ్గడ బృ ♦ హస్పతితోడుగ వీతిహోత్రది
గ్భాగమునం బురందరుఁడు ♦ భక్తిఘటించిన వాసవేశ్వరున్
భోగివిభూషణుం గొలుచు ♦ పుణ్యుల కబ్బును భోగమోక్షముల్. 105

తే. ఇంద్రుఁ డేఁటేఁట జాతర ♦ కేగుదెంచి, సప్తగోదావరమున సు ♦ స్నాతుఁ డగుచు
భుజగభూషణు నింద్రేశుఁ ♦ బూజసేయు, ధవళమందారతరుపుష్ప ♦ దామములను.

క. ఇంద్రప్రతిష్ఠితుం డగు, నింద్రేశ్వరుఁ గొలువ నెవ్వఁ ♦ డేకాగ్రతమై
రుంద్రమతిని సప్తసింధువు, నంద్రిషవణమాడునతఁడు ♦ నాకం బెక్కున్. 107

క. సకృదాలోకనమున మఱి, సకృదర్చన సకృదుపాస ♦ సకృద్దానతులన్
సకృదాలయప్రదక్షిణ, సకృజ్జపంబుల మహేంద్ర ♦ శంభుఁడు మెచ్చున్. 108

తే. ఐంద్రపదభోగ మెవ్వఁడే ♦ నభిలషించు, నాతఁ డింద్రేశ్వరేశ్వరు ♦ నాలయమునఁ
బ్రణవపంచాక్షరీమంత్ర ♦ పాఠనియతి, నమ్మహాఫల మొందుఁ ద♦త్త్వార్థ మిదియ.

తే. స్నానదానాగ్నిహోత్రదీ ♦ క్షావిధాన, మంత్రవాదములైనక ♦ ర్మంబులొకటి
కోటిగుణితంబు శ్రీదక్షు ♦ వాటియందు, సప్తగోదావరేంద్రేశ ♦ సవిధభూమి. 110

వ. అటమీఁద సిద్ధేశ్వరస్థానంబు సిద్ధలింగాధిష్ఠితంబు ధర్మార్థకామమోక్షపురుషార్థసంసిద్ధికై యాసిద్ధలింగంబు సిద్ధులచేతఁ బ్రతిష్ఠింపంబడి సిద్ధసాధ్యగంధర్వగీర్వాణవిద్యాధరారాధ్యం బై యుండు నా స్థానంబు దక్షయజ్ఞప్రాగ్వంశక్షేత్రంబు. 111

క. జపహోమదానయజ్ఞము, లుపవాసాదివ్రతంబు ♦ లొక్కొక్కటి కో
టిపరిమితంబులు సిద్ధే, శపదంబున సాధకులకు ♦ సత్యం బరయన్. 112

వ. మఱి యోగీశ్వరంబను స్థానంబునందు యోగీశ్వరేశ్వరుండు సనకసనందనాదియోగీశ్వరులచేతఁ బ్రతిష్ఠితుండని చెప్పంబడును. 113

గీ. అది భవాబ్ధితరణి ♦ యదిసాధకవ్రాత, కల్పవృక్ష మది జ ♦ గత్పవిత్ర
మది యుపాసకులకు ♦ నణిమాదికైశ్వర్య, లాభమునకుఁ గరత ♦ లంబుపసిఁడి. 114

సీ. మంకణుం డను మహా ♦ మౌనియోగీశ్వర-శ్రీమహాదేవుని ♦ శివు భజించి
బ్రహ్మసాక్షాత్కార ♦ పర్యంతమైనప్ర-బోధసంపదము క్తి ♦ పాలముగాంచె
నొకమాఱు సప్తసిం ♦ ధూదకంబులఁ గ్రుంకి-నరుఁడు యోగీశ్వరే ♦ శ్వరునిగాంచ
నణిమాదికాష్టవి ♦ ధైశ్వర్యసంసిద్ధిఁ-బొందు యోగీశున ♦ ర్ధేందుధరుని
తే. సప్తగోదావరమునీట ♦ జలకమార్చి, పుష్పగంధాక్షతంబులఁ ♦ బూజచేసి
కలికిషవం బైన కలుషంబుఁ♦ గ్రాఁచిపుచ్చి, మర్త్యుఁ డొందును వేగం బ♦మర్త్యపదవి.

వ. మఱియు యమేశ్వరలింగంబు యమప్రతిష్ఠితంబు సకృద్దర్శనమాత్రంబున మర్త్యుండు యమభయంబునుం బాయు వెండియు. 116

సీ. యజ్ఞతటాకంబు ♦ నందుఁ గ్రుంకులు వెట్టి-బ్రహ్మర్షిపితృతృప్తిఁ ♦ బ్రస్తరించి
యమలింగసన్నిధి ♦ నష్టోత్తరసహస్ర- సంఖ్య మృత్యుంజయ ♦ జపముఁ జేసి

జపవిధానమునందు ♦ నరవిమృత్యుంజయు - నపమృత్యుభయశాంతి ♦ నర్థి నడుగ
నపమృత్యుదేవతా ♦ హంకారభవమైన - సంతాపిసె మొందఁడు ♦ సాధకుండు

తే. శ్రాద్ధపిండోదకాదివి♦శ్రాణనముల, శ్రీయమేశ్వరతీర్థానఁ ♦ జేసి మనుజుఁ
డుద్ధరించును నరకకూ ♦ పోదరముల, బెగ్గడిలు నేడుతరముల ♦ పితృగణముల. 117

క. శ్రీకాళేశ్వరుసన్నిధి, నేకాంతము జపము వ్రేల్మి ♦ యోగియు శ్రాద్ధం
బేకైకము కోటిగుణం, బై కలిగించును సమగ్ర ♦ మైనఫలంబుల్. 118

తే. వీరభద్రాదిదేవతా ♦ వీరగణము, శంభులింగంబు నిలిపెఁ బ్ర♦శస్తవేళ
దక్షవాటీదదాఖ్యసం ♦ స్థాపనమున, వీరభద్రేశుఁడయ్యెన ♦ వ్వేల్పుఱేఁడు 119

క. శ్రీవీరభద్రలింగము, సేవించిన మానవుండు ♦ చిరకాలమునం
గేవలగాణాపత్యము, హావిభవము నొందు శివుని ♦ యాస్థానమునన్. 120

తే. వీరభద్రేశదేవతా ♦ విభునియాజ్ఞఁ, గలుగుధర్మార్థకామమో ♦ క్షములుజనుల
కక్షయంబైన దక్షవా ♦ టాభిధాన, భోగమోక్షరమాజన్మ ♦ భూమియందు. 121

తే. అగ్నిహోత్రంబు దానమ ♦ ధ్యయనజపము, లాదియగునిత్యనైమిత్తి♦కాదివిధులు
బహుఫలంబుల నొసఁగు న ♦ ద్భక్తియుక్తి, దక్షవాటికవీరభ♦ద్రస్థలమున. 122

ఉ. యాగతటాకతీర్థమున ♦ యందును నంబుధిసార్వభౌమది
గ్భాగవిభూషణం బయిన ♦ పద్మినియందును దీర్థమాడి ని
ష్ఠాగరిమంబునం ద్రిపుర ♦ శాసను దక్షపురోపకంఠధా
త్రీగృహమేధిఁ గొల్వఁడు ప్ర ♦ తిష్ఠితభర్గుని వీరభద్రునిన్. 123

వ. తొల్లి బ్రహ్మాదు లగుదేవతలు సురేంద్రవిహితవిభవుండైన భీమనాథేశ్వరు దర్శించు
వేడుకంజేసి బ్రహ్మలోకంబుననుండి భోగమోక్షక్షేత్రంబైన దక్షారామంబునకు వచ్చి
సప్తగోదావరంబునఁ బంచతీర్థంబులాడి పండ్రెండు దివ్యలింగస్థానంబులు దర్శించి
యమృతమయస్వయంభూజ్యోతిర్లింగమూర్తి నిఖిలదేవతాచక్రవర్తి యగు భీమే
శ్వరేశ్వరు దర్శించి పరమానందకందళితస్వాంతులై యిట్లనిరి. 124

బ్రహ్మాదులు భీమేశ్వరు వర్ణించుట.

శా. ఆహా! యెంతమనోహరంబగునె ద ♦ క్షారామ మివ్వీటిలో
నీహారాంశుకళాకిరీటుఁడు భవా ♦ నీభర్త దివ్యాప్సరో
వ్యూహంబుల్ ప్రతిసంధ్యయుం గొలువఁగా ♦ నున్నాఁడు గోదావరీ
వాహీనిష్ఠసమీరపానకలనా ♦ వర్ధిష్ణుకేయూరుఁడై. 125

క. ముంగిటను సప్తసింధువు, చెంగటఁ గ్రతుసరసి నడుమ ♦ శ్రీభీమమహా
లింగము దక్షారామము, సంగతి నెన్నంగఁ బురము ♦ జగతిం గలదే. 126

తే. శివశివా యెంత భాగ్యంబు ♦ చేసినారొ, దక్షవాటీపురీమహా♦స్థానజనులు
కన్నులారంగ వీక్షింపు ♦ చున్నవారు, భీమనాథేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిమూర్తి. 127

చ. అహహా! దయారసానుగత ♦ మైన మనంబున దక్షవాటికా
గృహపతి భీమనాయకుఁడు ♦ కీటపతంగసరీసృపాళికిన్
సహజగళత్సమీరమగు ♦ సంకటకాలము వీనులం దను
గ్రహమొనరించునట్టి మధు ♦ రంబగు తారక మంత్రరాజమున్. 128

సీ. భీమనాథేశ్వర ♦ శ్రీమన్మహాలింగ-భాస్వత్పరబ్రహ్మ♦భవనమునకుఁ
గల్పాంతసమయభీ ♦ కరసాగరోద్ధత్య-భీతత్రిలోకమ ♦ హాతరికిని
ద్వాదశక్షేత్రతీ ♦ ర్థపలాశమండల-వ్యాకోచనవపుండ ♦ రీకమునకు
జంబూతరుద్వీప ♦ సర్వసర్వంసహా-పాటీరలేపనై ♦ పథ్యమునకు

గీ. శివకళత్రమునకు శివ ♦ క్షేత్రమునకు-శివునిమూర్తికి శ్రీసదా ♦ శివునికీర్తి
కితరతీర్థంబు సరిపోల్ప ♦ నెట్లువచ్చు, దక్షవాటంబునకు మహా ♦ స్థానమునకు. 129

క. మంకణమహామునీశ్వర, సంకల్పవితీర్ణకల్ప ♦ శాఖికి భువనా
లంకృతికి దక్షవాటికి, శంకరనటనటనసనాట్య ♦ శాలకు జేజే. 130

క. కాశీప్రతిబింబమునకుఁ, గాశీప్రతినిధికిఁ గాశి ♦ కాప్రకృతికెనిం
గాశీప్రతిమకు దక్షిణ, కాశికి శ్రీదక్షవాటి ♦ కటకంబునకున్. 131

క. మోక్షస్థానంబునకున్, దక్షారామమున కమృత ♦ ధామంబునకున్
దక్షాధ్వరక్రియోచిత, దీక్షాక్షేత్రమున కభవు ♦ దేవికి జేజే. 132

వ. అని నమస్కరించి శతానందుండు. 133

మ. శివలింగంబుఁ బ్రతిష్ఠచేసి కణఁకన్ ♦ శ్రీసప్తగోదావరాం
బువులం జేసెను మంత్రపూర్వకముగాఁ ♦ బుణ్యాభిషేకంబు వై
భవముల్ పెక్కువిధంబులం జరపె శ్రీ ♦ బ్రహ్మేశ్వరుం డంబుజో
ద్భవసంచ్యుం డది యాదిగాఁ గరుణమైఁ ♦ బాలించు భక్తావళిన్. 134

వ. అంతదేవసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరగంధర్వోరగాదులును దమతమ నామధేయంబుల లింగం
బులఁ బ్రతిష్ఠించిరి తదనంతరంబ. 135

సీ. బ్రహ్మప్రతిష్ఠితు ♦ బాలేందుశేఖరుఁ-బురుహూతుఁ డతిభక్తిఁ ♦ బూజచేసె
నలువయర్చించె సా ♦ న్ప్రకారంబుల-హరిహయస్థాపితుం ♦ డగుమహేశు

దక్షవాటికఁజూచి ♦ దక్షప్రజాపతిఁ-బాగడె సల్మోర్లనం♦భోజభవుఁడు
ప్రణమిల్లె దక్షుఁడు ♦ భారతీభర్తకు-నాత్మప్రశంసకు ♦ సణఁగి మదిని
తే. వేల్పులందఱుదారును ♦ నిల్చినట్టి, శంభులింగంబులకు మ్రొక్కి ♦ చనిరి దివికి
సరసిజాసనుచే నను ♦ జ్ఞాతులగుచు, సత్యలోకంబునకు నర్థిఁ ♦ జనియెవిధియు. 135

క. బ్రహ్మప్రతిష్ఠితుండగు, బ్రహ్మేశ్వరదేవుఁగొలుచు ♦ భాగ్యాఢ్యులకుం
బ్రహ్మక్షత్రాదులకును, బ్రహ్మాచ్యుతశంభుభవన ♦ పదవులు గలుగున్. 136

క. అధ్యయనశ్రుతదానత పోధ్యానసమాధిమంత్ర ♦ పూజాదిమహా
విధ్యనుసంధానమున న, సాధ్యంబులు లేవు బ్రహ్మ♦ శంకరుపదవిన్. 137

వ. మఱియుఁ గపాలేశ్వరస్థానంబు. 138

ఉ. చిక్కటి కాలభైరవుని ♦ చేతివిధాతృకపాలపాత్ర యే
చక్కటియందు జాఱిపడె ♦ సప్తనదీతటభీమభూమియం
దక్కడనుద్భవించిన శ ♦ శాంకకిరీటుఁ గపాలి శంభు స
మ్యక్కృతిఁ గొల్చు మానవుల ♦ మానుగఁ జేరవు పాతకౌఘముల్. 139

తే. ఆకపాలమోచ ♦ నాభిధానం బైన, పుణ్యతీర్థరాజ ♦ మునను జలుపఁ
గడిఁదిఁ గోటిఫలముఁ♦గాంచునొక్కొక్కటి, దానహోమయజ్ఞ♦తంత్రవిధులు, 140

చ. అట వరుణేశ్వరం బనా న ♦ నాదిఁబ్రచేతసుచేత వాహినీ
తటమునఁ దొంటి నిల్పఁబడి ♦ దక్షమహేశకరారవిందసం
పుటమునకున్ వరాటకము ♦ పూలె వెలింగెడు బాలతారకా
విటమకుటావతంసునకు ♦ విశ్రమకారణ మైె తపోనిధీ. 141

తే. వరుణలింగంబునకుఁ దీర్థ ♦ వారిధార, వేయిఘటముల నభిషేక ♦ విధియొనర్ప
వఱపుదోసంబు వాయంగ ♦ వానగురియుఁ, గొండ్రలంబందు నారబ ♦ కోటులెల్ల.

ఉ. కుక్కుటపక్షిసంఘము ల ♦ కుంఠితభక్తిఁ బ్రదక్షిణంబు స
మ్యక్కృతిఁ జేసి యెవ్వని కృ ♦ పాతిశయంబున మోక్షసత్పదం
బెక్కె సమస్తలోకముల ♦ కెల్లఁబ్రియుం దరుణేందుశేఖరుం
గుక్కుటనాథదేవు ఫణి ♦ కుండలునిం గొలువుండు మానవుల్. 143

తే. ఒక్కపక్షంబులెంతయు ♦ నుర్విమోవ, గుడిఁ బ్రదక్షిణ మొనరించు ♦ కుక్కుటముల
కక్షయంబగు మోక్ష మే♦యయ్యయొసఁగె, నట్టి శివుఁగుక్కుటేశ్వరు♦నాశ్రయింతు.

క. చరణాయుధేశ్వరేశ్వరు, శరణాగతకల్పతరువు ♦ సంపూర్ణమహా
కరుణాకరుణాలయునిం, గరుణామృతకిరణధరుని ♦ దర్శింపవనా. 145

క. కోణార్కక్షేత్రము వా, రాణశి కేదారతీర్థ ♦ రాజము కుంభీ
కోణంబు కుక్కుటేశ, స్థాణుస్థానంబు మోక్ష ♦ ధామములెందున్. 146

తే. అచట దానంబు హోమ ♦ మధ్యయనవిధులు, శ్రాద్ధమును దేవతాసమ ♦ ర్చనము వ్రతము
లొక్కటొక్కటి కోటిగు ♦ ణోపలబ్ధి, సంభవించును సతతంబు ♦ సాధకులకు. 147

వ. మఱియు సోమేశ్వరతీర్థంబు సర్వదేవతా నమస్కృతంబు. 148

క. అమృతమయుఁ డైనసోముఁడు, సమయంబున నే మహేశు ♦ సంస్థాపించెన్
విమలసుధాజ్యోతిర్లిం, గము సోమేశ్వరుని గరళ ♦ కంఠు భజింతున్. 149

సీ. సోమతీర్థమునందు ♦ సుస్నాన మొనరించి-శ్రీసోమశంభు భ ♦ జించు ధన్యుఁ
డిహజన్మమునయందు ♦ నేపాప మొనరించెఁ-బాప మెద్ది యొనర్చెఁ ♦ బ్రాగ్భవమున
నది యశేషంబును ♦ నాశనంబునఁ బొసి- దేహాంతమునఁ గూడుఁ ♦ ద్రిపురహరుని
ద్యాగంబు భోగంబు ♦ దానంబు సత్యంబు - భాగ్యంబు కీర్తి సౌ ♦ భాగ్యలక్ష్మి

తే. బుద్ధి తత్సేవ నత్యంత ♦ వృద్ధిఁ బొందు, సతతధర్మంబు నిచ్చు న ♦ క్షయఫలంబుఁ
దతఫలంబులు పితౄర్థ్వ ♦ దైహికములు, సత్య మిది సోమనాథప్ర ♦ సాదమహిమ.

క. సురలును విద్యాధరులును, గరుడోరగకిన్నరులును ♦ గంధర్వులు కిం
పురుషులు యక్షులు సోమే, శ్వరదేవునిఁ గొల్తు రధిక ♦ వరభక్తిమెయిన్. 151

వ. మఱియు మాహేశ్వరతీర్థంబు సర్వదేవనమస్కృతంబు మునిసిద్ధచారణవిద్యాధరుల
చేతఁ బ్రతిష్ఠితంబైనయది పితృపిండదానం బేకవింశతికులంబునకుఁ దృప్తికరంబు. 152

తే. సప్తగోదావరంబను ♦ సారతీర్థ, ముత్తమోత్తమ మందు ♦ మర్త్యుఁ డొండు చేయు
శ్రాద్ధతిలతర్పణాదు ల ♦ క్షయఫలములు, తత్సదాసేవనము శివ ♦ స్థానదంబు. 153

తే. దత్తమిష్టంబు హుత మధీ ♦ తంబు నరుల, కచట నక్షయఫలముఁ జే ♦ యుంగఁజాలుఁ
శ్రాద్ధపిండప్రదానాది ♦ సకలవిధులు, నందు ఫలియించు నగ్గయ ♦ యందుఁబోలె.

క. మఱి రామేశ్వరతీర్థము, కలికంతున కాటపట్టు ♦ కామితఫలముల్
తలుఁగనిధాన్యములగుచును, నెఱయంగ ఫలించు నందు ♦ నిష్ఠయుఁ గలుగున్. 155

క. శ్రీరుద్రపాదయుగళీ, శ్రీరామేశ్వరసమీప ♦ సీమం బిత్రృయ
జ్ఞారంభం బొనరింప న, పారఫలప్రాప్తిచెందుఁ ♦ బంచజనులకున్. 156

తే. ప్రథిత మగు సప్తగోదావ ♦ రంబునకును, నభవునకు భీమనాథున ♦ కంతర్గమున
నేమి సుకృతంబు చేసిన ♦ నేకతంబ, వేయు విధముల ఫలియించు ♦ వేయునేల. 157

సీ. వినుము పారాశర్య ♦ వేవేలమాటలఁ-బనియేమి తీర్థముల్ ♦ పదియురెండు
నని చెప్పనేల ద ♦ క్షారామమండలిఁ-దీర్ఘంబుగాని ప్ర ♦ దేశమెద్ది

సప్తగోదావరో ♦ త్సంగస్థలమునకుఁ-గాశి కేదార మ ♦ క్షయవటంబు
తరముగా కితరతీ ♦ ర్థమ్ములు సాటియె-భోగమోక్షములకుఁ ♦ బుట్టినిల్లు
తే. రుద్రవాటిక భీమేశ్వ ♦ రునినివాస, మందు రామేశ్వరస్థాన ♦ మభ్యధికము
రామతీర్థంబునందు సా ♦ రంబుసాటి, ధర్మమర్మంబు రుద్రపా ♦ దస్థలంబు. 158

అగస్త్యుండు వ్యాసునకుఁ బంచతీర్థంబుల వివరించుట.

వ. మఱియుఁ బంచతీర్థంబులు వివరించెద సవహితుండవై యాకర్ణింపుము. 159
చ. అహిపతికంకణుండు తన ♦ యల్లుఁడుగా మదిఁ గోరి నిష్ఠతోఁ
దుహినధరాధరేంద్రుఁడు చ ♦ తుర్దశదివ్యమహాబ్దముల్ సుదు
స్సహముగఁ జేసె నయ్యెడఁ బ్ర ♦ చండతపం బచటన్ శివుం డను
గ్రహమున నుద్భవించె నని ♦ క్రచ్చుఱఁ బల్కుఁ బురాణసంహితల్. 160
క. అదియాదిగఁ దీర్థంబులు, పదియును రెండయినఁదీర్థ ♦ పాలీజాతం
బదియ కడునెక్కు వై యు, న్నది నప్తతటంబునందు ♦ నస్మునివర్యా. 161
క. లంకించియరుంధతిపతి, మంకణునకుఁ జెప్పె ననుఁగు ♦ మామకు గిరికిన్
సంకల్పసిద్ధిదుండగు, శంకరుఁ డఖిలార్థిపారి ♦ జాతంబనుచున్. 162
క. గిరిసార్వభౌమకన్యా, కరగ్రహణసుమంగళైక ♦ కౌతుకసంప
త్పరిపూర్ణహృదయు శ్శంకరుఁ, గరుణాకింకరుని నురగ ♦ కంకణుఁగొలుతున్. 163
క. నీహారభూధరేశ్వరు, నీహారమణీయమూర్తి ♦ నిందుకరహిమా
నీహారహీరకుముదను, ధావీరసమానకాంతి ♦ నభివర్ణింతున్. 161
సీ. భూధరేశ్వరతీర్థ ♦ మునఁ గృతస్నానుఁడై-భూధరేశ్వరుఁగొల్చు ♦ బోధఘనుఁడు
నిత్యమంగళుఁడు ని ♦ర్నిద్రభద్రుండును-లక్ష్మీవిలాసైక ♦ లక్షయుతుఁడు
నగుఁ దీర్థములలోన ♦ నత్యుత్తమం బైన-తీర్థంబు భుక్తిము ♦ క్తిప్రదంబు
మంగళమంగళా ♦ త్మకముకళ్యాణక-ళ్యాణస్వరూప మి ♦ యాస్పదంబు
తే. ధరణిధరనాయకునకుఁ బ్ర ♦ త్యక్ష మైన, యవ్విరూపాక్షునగరమ ♦ ధ్యాహ్నవేళ
భోగఘంటాస్వరము విన్న ♦ భూజనులకు, నవల వినవచ్చు ముక్తిక ♦ ళ్యాణఘంట.
మ. హిమవద్భూధరసార్వభౌమవరవి ♦ శ్వేశోపహారక్రియా
క్రమసంతాడితఘంటికాఘణఘణ ♦ త్కారంబు విన్నట్టి యు
త్తమపుణ్యుండు వినండు ప్రాణపవనో ♦ త్క్రాంతివ్యథావేళ దు
ర్దమవైవస్వతవాహ్యఘోరమహిష ♦ గ్రైవేయఘంటాధ్వనుల్. 166
తే. శ్రాద్ధపిండప్రదానాది ♦ సకలవిధులు, నొక్కటొక్కటికోటిగు ♦ ణోదయమునఁ
దృప్తిఁ గల్పించు దివిపితృ ♦ దేవతలకు, ధరణిధరరాజశంభుతీ ♦ ర్థంబునందు. 167

తే. సప్తగోదావరముఁ దెచ్చి ♦ సప్తమునులు, సప్తసప్తేందుశిఖివిలో ♦ చనుని నిలిపి
రమ్మహాశంభులింగమ ♦ భ్యర్చితులకుఁ, గామితార్థప్రదానైక ♦ కల్పకంబు. 168

క. ఒకమాటు జలకమార్చిన, నొకమాటొకపువ్వుమాలి ♦ నునిచిన నొకమా
టకుటిలమతి గుడిఁ దిరిగిన, సకలేప్సితముల నతండు ♦ సంపాదించున్. 169

తే. భీమనాథేశ్వరునిపార్శ్వ ♦ భూమియందుఁ, బంచశివలింగములకు నా♦స్పదములైన
పంచతీర్థంబులును నాడు ♦ పంచజనులు, పాయుదురు పంచవిధమహా ♦ పాతకముల.

తే. అందు వాపితటాక కు ♦ ల్యాదులందుఁ, దీర్థమాడ వివేకి బు ♦ ద్ధిం దలంపఁ
బంచతీర్థంబు లందించుఁ ♦ బంచజనుల, కాత్మసలిలావగాహపు ♦ ణ్యాతిశయము. 171

వ. అగస్త్యేశ్వర, రామేశ్వర, నాకులేశ్వర, గణేశ్వర, పాతాళభైరవేశ్వరులను దేవతాపంచకంబుఁ బంచతీర్థంబులను దర్శించి మానవుఁడు పండ్రెండు పుణ్యక్షేత్రంబులు దర్శించిన ఫలంబులందు మూలస్థానేశ్వరలింగం బాదిమూలం బద్దివ్యలింగంబు దర్శించి భీమమండలంబునందు శివలింగస్థానంబులెన్నిగల వన్నియు దర్శించిన ఫలంబు గైకొను వెండియు.

తే. సప్తగోదావరము భీమ ♦ శంకరునిని, నాకులేశస్వయంభుఁ బి ♦ నాకపాణి
రుద్రపాదంబులును సమా ♦ రూఢభక్తిఁ, దలఁతురెవ్వారు వారపో ♦ ధన్యమతులు.

వ. అని దక్షారామమాహాత్మ్యంబును భీమలింగమహిమంబును సప్తగోదావరప్రశస్తియు ద్వాదశతీర్థప్రభావంబును బంచతీర్థప్రయోజనంబును వినుపించి కుంభసంభవుండు.

తే. భీమనాథునిఁ ద్రిభువన♦స్వామిఁ గొలువఁ, బోదమే యిప్డు మధ్యాహ్న♦భోగవేళ
నదెవిజృంభించె నాట్యసౌ ♦ ధాంతరమున, నృత్యజగఝుంకృతమృదంగ ♦ నిస్వనంబు.

వ. అని పలికి యనంతరం బయ్యిరువురు రాజమార్గంబున. 176

అగస్త్యవ్యాసులు భీమేశ్వరాలయంబుఁ బ్రవేశించుట.

సీ. త్రిపురసంహారంబు ♦ దివిజనాయకభుజా- స్తంభదంభోళిసం ♦ స్తంభనంబు
గరళకూటమహాగ్ని ♦ కబళనాటోపంబు - దక్షాధ్వరక్రియా ♦ ధ్వంసనంబు
మత్స్యలాంఛనదర్ప ♦ మథనసంరంభంబు, దేవదారువనప్ర ♦ దేశవిహృతి
నుతలింగమూర్తివి ♦ స్ఫూర్ణవిలాసంబుఁ, గాత్యాయనీకర ♦ గ్రహణకేలి

తే. గండవేదండదానవ ♦ ఖండనంబు, దండపాణిజలంధరాం ♦ ధకవధంబుఁ
బాడు గంధర్వపతులచే ♦ భరితమైన, మొదలివాకిలి సొచ్చి ర ♦ మ్మునిబుషభులు.

సీ. పంచాంగశుద్ధిగాఁ ♦ బఠియించుచు భృంగి-మతినాడు నెందేని ♦ ప్రతిదినంబు
త్రిదశవర్గంబుమ ♦ ప్పదిమూఁడుకోట్లును-నేకదేశమున నెం ♦ దేనియుండుఁ

బలుకుఁబోణి యు ♦ ర్వదినాల్గుకళలతో-విహరించు చెందేని ♦ విద్యచూపు
సాని యీశానియై ♦ సవరించు నెందేని-మహితపింఛాలీల ♦ మరులు వీట
తే. నెద్ది కైలాసశిఖరికిఁ ♦ బెద్దయొద్ది, పాలమున్నీటి కెయ్యది ♦ ప్రసవభూమి
చంద్రలోకంబునకు నెద్ది ♦ సాటియట్టి, భవునికళ్యాణమణిమండ ♦ పంబుఁ గనిరి. 178

ఉ. దానికిఁ దూర్పుదిక్కున సు ♦ ధాకరబింబసహస్రకోటి శో
భానిభకాంతితో గగన ♦ భాగము రాయుచు భీమనాయకే
శానమహోత్సవోసరుచి ♦ సంపద సొంపువహించి సత్త్రిశ్రీ
భానుజధారమండపము ♦ భవ్యమునీంద్రులు గాంచి రయ్యెడన్. 179

వ. అనంతరం బా బహిర్గేహప్రదేశంబున. 180

తే. నిఖిలపరివారదేవతా♦నివహమునకు, వందన మొనర్చి యుత్తర♦ద్వారభూమి
శశికళామండనునకును♦శంకరునకుఁ, జేసి రభివాదనంబులు♦సిద్ధమునులు. 181

ఉ. తండుభుజాగ్రళాకలిత ♦ తప్తమహోకలధౌతఘంటికా
మండితవేత్రదండపరి ♦ మర్దనభీతివశాత్పలాయితా
ఖండలముఖ్యదైవతని ♦ కాయము సంయమిభాగధేయముం
ఖండనుతారుమోసలను ♦ ఖంబునఁ జొచ్చిరి శైవపుంగవుల్. 182

వ. ప్రవేశించి భక్తిశ్రద్ధానపూర్వకంబుగా నంతర్భవనప్రదక్షిణంబు చేయునప్పుడు తిరుచు
ట్టుమాలికయందు. 183

సీ. వణఁకుగుబ్బలిరాచ ♦ వారికూరిమికన్య – భీమయ్య శుద్ధాంత ♦ భామఁ గొలిచి
కంధరంబుననుండి ♦ గంధసింధురమైన – గుజ్జువేల్పుఁ గుమార ♦ గురుని గొలిచి
కైవల్యనిధికి దు ♦ ర్గామహాదేవికి – సర్వమంగళకు సం ♦ జలిఘటించి
యాశాతటీపట ♦ లీశాటికాకటు – వటుకభైరవు నిష్ట ♦ వరదుఁ జూచి
తే. నలువసేవించి యిందిరా ♦ నాథుఁ గాంచి, యితరపరివారదేవతా ♦ వితతి కెల్ల
నేటికోళ్ళిచ్చి యెక్కి ర ♦ మ్మేటిమునులు, మృడునిహాటకశైలంబు ♦ మీఁదినిలువు. 184

శా. సందర్శించిరి భీమనాథుఁ ద్రిజగ ♦ త్సమ్మోహనాకారు న
ర్ధేందూత్తంసుని దక్షిణాబ్ధిలహరీ ♦ హేలావిహారక్రమా
స్పందాయాగతగంధవాహపరివ ♦ త్త్వానాతిరేకస్ఫుర
త్తుందిస్వాంగకదందశూకకటకా ♦ స్తోకేష్టబాహార్గళున్. 185

క. దృష్టించి భక్తిపరతను, సాష్టాంగం బెరఁగి యమ్మ ♦ హాదేవుని నా
శిష్టమునుల్ పూజించిరి, యష్టాపదనిర్మితంబు ♦ లగుకుసుమములన్. 186

ఉ. కేవలభక్తిసంపదలు ♦ గీలుకొనన్ హృదయాంబుజంబులన్
దేవరకుం గృపానిధికి ♦ దేవశిఖామణి కర్థిసప్తగో
దావరవాహినీకనక ♦ తామరసంబులఁ బూజచేసె మై
త్రావరుణుండు దానును బ ♦ రాశరసూనుఁడుఁ గూడి వేడుకన్. 187

వ. అప్పుడు పారాశర్యుండు పెన్నిధానంబుఁ గన్న పేదయుం బోలెఁ బరమానందంబునుం బొంది కుంభసంభవుం జూచి మునీంద్రా నీప్రసాదంబున భీమమండలం బవలోకించితి, ద్వాదశక్షేత్రతీర్థంబులు చూచితిఁ, బంచదీర్థంబు లాడితి, దక్షారామంబుఁ గంటి, భీమేశ్వరు దర్శించితి, ధన్యుండ నైతిఁ గృతార్థుండ నైతి నింక నీవు పత్నీసహితంబుగా నేవలనైన నుండి తపంబు సేయుము. నేనును విశ్వనాథవిరచితావమాన ఖేదంబువాయ నీస్వామిని సేవించెద నని పలికి సముచితప్రకారంబున నమ్మహాత్ముని వీడుకొలిపి యనంతరంబ శిష్యులుం దానును. 188

వ్యాసుఁడు భీమేశ్వరార్చనంబు సలుపుట.

సీ. పంచతీర్థములాడి ♦ భవలింగసన్నిధిఁ - బ్రాసాదపంచాక్ష ♦ రము జపించి
సారిదినల్ దిక్కుల ♦ సోమేశ్వరములందు - భక్తిఁ బ్రదక్షిణం ♦ బాచరించి
కుక్కుటేశ్వరుకేళ ♦ కూళి నుద్భవ మైన - మణికర్ణికనొనర్చి ♦ మజ్జనంబు
నోంకారపురత్రికూ ♦ టోదరస్థితులైన - హరిహరబ్రహ్మల ♦ నభినుతించి
తే. తుల్యగోదావరీనదిఁ ♦ దోయనిధిని, సప్తగోదావరంబున ♦ స్నానమాడి
యాచరించు శివార్చనం ♦ బనుదినంబు, దక్షవాటికనుండి స ♦ త్యవతిసుతుఁడు. 189

క. భీమేశ్వరమహిమంబున, నామోదముతోడ నోల ♦ లాడుచు నుండున్
భీమేశ్వరచరణారుణ, తామరసంబులకు సంత ♦ తముఁ బ్రణమిల్లున్. 190

సీ. మాతృగర్భాగార ♦ జాతఖేదమువాయ - హరునిగర్భాగార ♦ మాశ్రయించుఁ
బరమేశ్వరార్చనా ♦ పరత నించుక తన్ను - నత్యంతధన్యుఁగా ♦ నాత్మఁదలఁచు
హర్షించి హర శివ ♦ త్ర్యంబకాచలగర్భ - భవ యంచు రోమాంచ ♦ పటలిఁదాల్చుఁ
గరతాళకలన శం ♦ కరగీతములువాడు - లజ్జాభిమానంబు ♦ లుజ్జగించి
తే. భీమభీమేశ్వరేశ్వర ♦ భీమనాథ - దక్షవాటీపురాధ్యక్ష ♦ దర్పకారి
సప్తగోదావరోత్సంగ ♦ జయమహేశ - నన్నురక్షింపు మనుచువి ♦ న్నపము సేయు.

క. బాలోన్మత్తపిశాచద, శాలంబనమునఁ జరించు ♦ నంగడివీథిన్
వ్రీడాశూన్యతఁ గంతే, ఖాలునిపాదములమీఁదఁ ♦ గలుగువి రాళిన్. 192

సీ. పరిరంభ మొనరించు ♦ బాహాద్వయంబున - దేవదేవుని సుధా ♦ దివ్యమూర్తిఁ
దాఁకించుకొను జటా ♦ స్తబకంబు విరియంగఁ - బానపట్టముతోడ ♦ ఫాలతలము
గురుదక్షపురితోడఁ ♦ గూడఁ బట్టణమున - కంగప్రదక్షిణం ♦ బాచరించుఁ
బాతాళభైరవ ♦ ప్రముఖనానాదిశా - పరివారదేవతా ♦ ప్రతతిఁ దెలుచుఁ
తే. గాశికాపట్టణద్రోహిఁ ♦ గావు మభవ - విశ్వపతిదూషితుని బ్రోవు ♦ విశ్వనాథ
కల్లచేసితి రక్షింపు ♦ కాలకంఠ - యనుచుఁ బ్రార్థించు భీమనా ♦ యకుని దపసి.
సీ. అఘముల కొండ్రుప్రా ♦ యశ్చిత్తములు లేవు - నిన్నుజూచుటకంటె ♦ నీలకంఠ
నీమండలంబున ♦ నిఖిలజంతువులకుఁ - దారకం బల భ్రాంతి ♦ దశను దోఁచుఁ
గలియుగంబునయందుఁ ♦ గడుదుర్లభంబులు - భవదీయదర్శన ♦ స్పర్శనములు
నీదక్షవాటికా ♦ నిలయంబునందుండు - జనులకు భోగమో ♦ క్షములు వలఁతి
తే. శిష్యులును నేను మిమ్ముగొ ♦ ల్చెదము భక్తి, విశ్వపతికోపమునఁ గాశి ♦ వెడలివచ్చి
తరసి రక్షింపు మమ్ము ద ♦ యార్ద్రహృదయ, శాంతభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామినాథ. 194
వ. అని మఱియుఁ గృష్ణద్వైపాయనుండు భక్తితృష్ణాతిశయంబున. 195

వ్యాసుఁ డీశ్వరు నుతించుట.

సీ. దేవదేవునకు నా ♦ దికి నాదియగువాని - కంబికాపతికి ద ♦ క్షాధ్వరారి
కహితపురత్రయా ♦ ధ్యక్షసంహారునకు - హరిలోచనాంబుజా ♦ భ్యర్చితునకు
బ్రహ్మాదిదేవతో ♦ పాస్యసన్మూర్తికి - నమృతమూర్తికిని స్వ ♦ యంభువునకు
నిగమార్థవిద్యోప ♦ నిషదంగనామౌళి - చుంబితశ్రీచర ♦ ణాంబుజునకు
తే. భోగమోక్షంబు లతిపాప ♦ బుద్ధులకును, గరుణనొసఁగెడు ప్రత్యక్ష ♦ కల్పశాఖి
కఖిలగంధర్వయక్షసి ♦ ద్ధాదిదివ్య, వంద్యునకు మ్రొక్కెదను భక్త ♦ వత్సలునకు. 196
సీ. శ్రీభీమనాయక ♦ శివనామధేయంబుఁ - జింతింప నేర్చిన ♦ జిహ్వ జిహ్వ
దక్షవాటీపురా ♦ ధ్యక్షమోహనమూర్తిఁ - జూడంగ నేర్చిన ♦ చూపు చూపు
దక్షిణాంబుధితట ♦ స్థాయిపావనకీర్తి - చే నింప నేర్చిన ♦ చెవులు చెవులు
తారకబ్రహ్మవి ♦ ద్యాదాతయౌదల - విరులు పూన్పఁగ నేర్చు ♦ కరము కరము
తే. ధవళకరిశేఖరునకుఁ బ్ర ♦ దక్షిణంబు, నర్థిఁ దిరుగంగ నేర్చిన ♦ యడుగు లడుగు
లంబికానాయకధ్యాన ♦ హర్ష జలధి, మధ్యమునఁ దేలియాడెడు ♦ మనసు మనసు. 197
ఉ. మాటలు పెక్కులేటికిని ♦ మందరభూధరమంథనక్రియా
పాటలఘూర్ణమానజల ♦ భారమహోదధికాలకూటసం

ఘాటకృపీటసంభవశి ♦ ఖావికటస్ఫుటవిస్ఫులింగవి
స్ఫోటపవిత్రసద్భువన ♦ భూతభయాపహు నాశ్రయించెదన్. 198

స్రగ్ధర. కాక్షింభర్యంబుదీర్వం ♦ గడుపున కిడుదుం ♦ గాలసంప్రాప్తభిక్ష
స్వీక్షింతుం బోధశక్తి ♦ న్విషయముల మదిన్ ♦ నిస్పృహత్వంబు దాల్తున్
దక్షారామాధినాథున్ ♦ ధవళవరకరో ♦ త్తంసజూటీవిటంకు
న్వీక్షింతున్ భీమనాథుం ♦ ద్రిభువననమితున్ ♦ నేత్రముల్ తృప్తిపొందన్. 199

శా. అష్టాశీతిసహస్రిసంయమిజన ♦ వ్యాకీర్ణతీరద్వయీ
జుష్టోదంచితసప్తసింధుసలిల ♦ స్రోతోవగాహక్రియా
తుష్టస్వాంతుఁడనై భజింతుఁ గరుణా ♦ దుగ్ధాబ్ధిభీమేశ్వరున్
దృష్టాదృష్టఫలప్రదానవిభవా ♦ ధిష్ఠానచేతస్కునిన్. 200

ఉత్సాహము. యక్షసిద్ధసాధ్యఖేచ ♦ హార గరుడకిన్నరా
ధ్యక్షమణికిరీటకోటి ♦ తరుణకిరణమంజరీ
ప్రేక్షణీయచరణకమలు ♦ భీమనాథదేవునిన్
దక్షవాటికాపురైక ♦ ధాము నాశ్రయించెదన్. 201

ఉత్సాహము. నిష్ఠతో భజింతు భీము ♦ నిం భుజంగహారునిన్
దిష్ఠునిన్ రవిష్టసంప్ర ♦ తిష్ఠునిం గరిష్ఠు భూ
యిష్ఠు దక్షవాటికాప్ర ♦ లీశు దేవతాకుల
జ్యేష్ఠునిం వసిష్ఠముఖ్య ♦ శిష్టమునిజనార్చితున్- 202

లయగ్రాహి.

నీమముస్రమొక్కెదను ♦ హేమగిరిచాపునకు ♦ సామజజలంధరము ♦ ఖామరవిరోధి
గ్రామమదహారి కభి ♦ రామశుభనిర్మలను ♦ ధామయశరీరునకుఁ ♦ గామితవితీర్ణ
శ్రీమహిమశాలికి జ ♦ రామరణదోషపరి ♦ శామకనిజాంఘ్రియుగ ♦ భీమతికి దక్షా
రామపురధామునకుఁ ♦ గోమలజటామకుట ♦ ధామహిమధామునకు ♦ భీమునకుభక్తిన్.

సీ. కొలుతుఁ సద్యోజాతుఁ ♦ గోమలైందవతనుఁ - బెద్దగుబ్బలిరాజు ♦ పెండ్లికొడుకు
సేవింతు శ్రీవామ ♦ దేవు మహాదేవు - నేడులోకంబులు ♦ నేలుఱేనిఁ
దెలుతుఁ దత్పురుషు నిం ♦ దీవరవరనీల-చారుకంధరుని బ ♦ హ్వల్లలాటుఁ
బ్రణుతింతు నీశాను ♦ ఫాలనేత్రానల-జ్వాలాసమాలీఢ ♦ శంబరారి

తే. సర్గసంసారశూన్యుని ♦ సంస్తుతింతు, సర్గసంసారహేతువు ♦ సంస్మరింతు
సర్గసంసారరూపిని ♦ సంశ్రయింతు, నభవు భీమేశ్వరేశ్వరు ♦ నభిలషింతు. 204

సీ. ఎవ్వని యాజ్ఞ నీ ♦ రేడులోకంబులు-వర్తించు నట్టిదే ♦ వరకుఁగాక
గ్రహతారకములు ని ♦ క్కముగ నెవ్వని యాజ్ఞ-వర్తిల్లునట్టిదే ♦ వరకుఁగాక
మనువులుపదునాల్గు ♦ రును యదాజ్ఞాయుక్తి-వర్తింతు రట్టిదే ♦ వరకుఁగాక
భువనపాలకులు య ♦ ద్భ్రూలతాజ్ఞాయుక్తి-వర్తింతురట్టిదే ♦ వరకుఁగాక
తే. ధూర్జటికిఁగాక భీమనా ♦ థునకుఁగాక, నిఖిలకారుణ్యకల్యాణ ♦ నిధికిఁగాక
యన్యదైవంబులకు నేల ♦ యధికభక్తి, సంఘటింతుఁ గరాంబుజాం ♦ జలిపుటంబు.

క. క్షమియింపు భీమనాయక, కమలభవాద్యమరరాజ ♦ కాంచనమకుటీ
సముదయమణిఘృణిరేఖా, కమనీయపదాంబుజోప ♦ కంఠోద్దేశా. 206

క. కావుము దక్షారామపు, రీవల్లభ భీమనాథ ♦ త్రిజగదధీశా
కైవల్యభోగలక్ష్మీ, ప్రావీణ్యప్రదకటాక్ష ♦ భక్తాధీనా. 207

క. కృపగల్గి భీమనాయక, యపరాధము సైఁపు తండ్రి ♦ వాదోకావ్రా
కృపగల్గి సుతుఁడు చేసిన, యపరాధముతండ్రిసైఁపు ♦ టర్హంబె కదా. 208

వ. అని ప్రార్థించి భక్త్యావేశంబున గద్గదస్వరకంఠుండును బాష్పాకులలోచనుండును రో
మాంచపటలకంచుకితనిఖిలావయవుండును నై వెండియును. 209

సీ. గరళకూటవినీల ♦ కంఠాయశంభవే-మదనాంతకాయోన్న ♦ మశ్శివాయ
కాద్రవేయాధిప ♦ గ్రైవేయభూషాయ-మనుభిత్సఖాయోన్న ♦ మశ్శివాయ
కుంభినీధరసుతా ♦ కుచకుంభపరిరంభ-మహాలోలుపాయోన్న ♦ మశ్శివాయ
వేదాదినిశ్శ్రేష ♦ విద్యావధూమౌళి-మణికపాలాయోన్న ♦ మశ్శివాయ
తే. గంధదంతావళజలంధ ♦ రాంధకారి, విబుధపరిపంధివాహినీ ♦ నిబిడవర్గ
బంధఘోరాంధకారసం ♦ భారకిరణ, మాలినేశాశ్వితాయోన్న ♦ మశ్శివాయ. 210

వ. ఓం జయజయ దేవదేవ గంధర్వసిద్ధవిద్యాధరచారణకిన్నరకింపురుష లహంపూర్వికాసంపుల్లపుటంబు లగుచేతస్సంపుటంబులం బుటపుట నగుభక్తివిశేషంబుల శేషాహికటకభూషావిశేషాభిరామంబు లగుమీ కోమలశ్రీపాదకిసలయంబుల ఘుసృణమణికోటీరకోటీవిటంకసందానితమందారమాలికామకరందబిందుధారాధోరణీప్రవాహంబుల నహరహంబును నభిషేకింతురు ; కంఠేకాలా! మీకంఠమూలంబునం గలువదండకైవడిం గనుపట్టు కరాళకాలకూటవిషమషీకళంకపంకచ్ఛాయాచ్ఛటాగుచ్ఛంబులవలన నిఖిలలోకసంరక్షణంబు నిగమవ్యాఖ్యాతంబు; మహానటా! మీజటాజూటపటలంబున డిగిన వియద్గంగానిర్ఝరస్రోతశ్శిలాకానికాయంబులఁ ద్రిలోక కంఠోప

కంఠంబులు తారహారవల్లీమతల్లిభంగి నంగీకరించు; శంకరా! నీవు సంకర్షణరుద్రావతా
రంబునఁ బాతాళగోళంబు వెడలి విషదహనవిస్ఫులింగవికటదంష్ట్రాటంకకిటకిటత్కా
రఘోరంబును జిహ్మాలంబును నగువదనగహ్వరంబునఁ బుండరీకభవాండపిండంబుల్గాం
డొండయణంగఁ గవిసి మ్రింగుదు; ధూర్జటీ! విలయపర్జన్యగర్జాడంబరంబున విడంబించు
కహకహాట్టహాసంబునఁ బిట్టుఘట్టించియవష్టంభసంభారదుర్వారగర్వారంభసముజ్జృం
భితుం డగుజంభారిభుజార్గళవిజృంభణంబు హస్తధృతదంభోళితోడన స్తంభించితి; ధన
దసఖా! నిఖిలకకుభవధిపరిధివలయంబులఁ గలయఁ గనత్కనకసఖశలాకానికాయ
చ్ఛాయాదాయాదంబు లగుసముజ్జ్వలజ్వాలాజాలంబులు విజృంభింప ననలస్తంభ
దివ్యలింగాకారంబున నావిర్భవించి నిలువు భూభువనచక్రవాళపర్యంతం బాక్రమించి
పెరిగినప్పుడు విరించి రాయంచయుఁ గ్రైటభారి కిటియును నై యెగసియు డిగియును
దుదమొదలు దెలియరైరి; రుద్రా! నీవు భద్రదేవద్రుమాటవీవాటియందు దిసమొలదూఁ
బఱదిండిమిండజంగంబవై ఋషులపుణ్యాంగనల యీలువు లపాంగరంగస్థలీలాస్యలం
పటంబులగుకటాక్షవీక్షణంబుల హరింపుచుఁ భిక్షాటనక్రీడను నటించితి; చండీశ్వరా!
నీవు మేరుకోదండంబునఁ బుండరీకాక్షకాండంబు దొడిగి ఘుండలిజ్వాలావల్లరీఝుల్లరీ
ఝుంకారంబునఁ బంకరుహభవాండంబు బీఁటగిల్ల నిశాటపుటభేదనంబు లొక్కయేటు
నఛటచ్ఛట నేసితివి; నీలలోహితా! యహరహావధిసంధ్యా సమయారంభంబుల
నుద్దేశదినావసానంబుల సానందంబుగాఁ బరిఢవించు జగఝ్ఝుంకారంబైన యారభటి
తాండవసముద్దండపాదభ్రమణవిభ్రమంబునఁ ద్రిభువనభయంకరంబు గావించితి; స
ర్వజ్ఞా! నిర్వికల్పంబు నిరస్తసమస్తోపాధికంబును సత్యజ్ఞానానందంబునకు నికేతనంబు
ను నగునిష్కళంకస్వరూపం బగువేదానువచనశాంతిదాంతిక్షాంతిశ్రవణనిధిధ్యాసనా
దు లగుసాధనంబుల నిర్ణిరోధనిరవగాఢనిరవబోధకత్వావిభాగంబునం దక్షీభవించి ము
ముక్షులు లాభలక్ష్యంబును నభీక్షణంబును నభీప్సితంబును ననుభవింతురు; భర్గా! భార్గ
వభృంగ్వంగిరసప్రధాననానామునినమూహవిహితచరితాఘమర్షణస్నానాహ్నికౌఘయు
నిజజలావగాహోపహానిఖిలాఘయు జాహ్నవీసపత్నియు నగుగోదావరీమహానది
నీకుఁ గేలీవిహారం బగుకేళాకూళి; నిటలనయనా! గిటగిటని నడుగు నడుగు నడుఁకు
నడుములు, వెడఁద లగుతెలికన్నులును నెఱికురులును, వలుదచనుచేమ్ములును గలిగి
ననవిల్తునకుఁ బసగలపసిండి మెఱుంగు ములుకులనం గలికిచిలుకలకొలుకు లగుబిసరుహ
దళనయనలు ముసురుకొని బలసి నిలిచి కొలువఁ బ్రతిసంక్రమణ వారోత్సవాదులయం
దుఁ జేరోలగం బవధరింతువు; శర్వా! నీవు శర్వరీసార్వభౌము సొక్కుహజ్జునగుజ్జ

రూపంబునమట్టితివి; కుసుమశరమథనా! బిసరుహభవుని కిసలయోష్ఠి నాసికాతిల
ప్రసూనంబు నఖశిఖరాగ్రంబున మొదలంటం జిదిమితి; వృషభధ్వజా! నీవుపూషుండ
నుపేరి రవిపండ్లురాలగుద్దితి; యీశ్వరా! నీవువైశ్వానరుని సప్తజిహ్వాపల్లవంబు
లుపెల్లగిలగిల్లితి; విరూపాక్షా! నీవు దక్షప్రజాపతికంఠంబున మేషంబుతల నిల్పితి;
మృగవ్యాధా! నీవధ్వరమృగంబు మస్తకంబు సభస్తలంబున వ్రేలంగట్టితి; ముక్కం
టీ! నీకుమ్రొక్కెదను; శివా! నీకునవాంజలి; భవా! నీకునభివాదనంబు; పాం
డురాంగా! నీకుదండంబు; రాజశేఖరా! నీకుజేజే; హరా! నీకుజోహారు; గిరీశా!
నీకు వరివస్య; యష్టమూర్తీ! నీకుఁబ్రతిష్ఠ; యీశానా! నీకుదాస్యంబు; త్రిపురహ
రా! నీకుపాసన; మృడా! నీకు శరణు; మృత్యుంజయా! నీకుఁ బ్రపత్తి; ప్రమథా
ధిపా! నీకునారాధనంబు; పినాకీ! నీకు నమస్కారంబు; కైలాసనిలయా! నీకుఁ
గోపులు; పశ్యల్లలాటా! నీకు నేటికోళ్ళు; గౌరీమనోహరా! నీకు నమస్కారంబు;
జయజయ జలంధరాంతకా! గంధసింధురాదిదనుజకంధరాపీఠధమనీగళితరక్తధారా
భిషిక్తప్రచండఖండపరశుభిండివాలశూలప్రముఖబహువిధప్రహరణపరంపరాభీలమహా
కారా! జయజయ జగత్సంభారకుంభకల్పనాకుంభకారా! కుంభీనసభూషణభీ
షణభూతప్రేతపిశాచశాకినీడాకినీప్రౌఢపరీవారా! జయజయ వియద్వాయుధరణీ
తరణిశీతభానుబృహద్భానుసలిలయజమానమూర్తికల్పితాష్టభేదప్రపంచిత విశ్వప్రపం
చపంచవదనపంచాక్షరీమూలమంత్రకారణపాంచభూతికవ్యవహారా! నిర్మలజ్యోతిర్లిం
గమయమంగళాకారా! జయజయ సప్తపాతాళ భువనవిష్కంభ నిర్భేదనసమాసా
దితావిర్భావభావజసంహారా! సర్వమంగళాకుచకలశపాళికేళీతూలికాకారమకరికా
ముద్రికాభిముద్రితోరఃప్రదేశమహేశ! జయజయ భక్తభావనాసులభస్వభా
వనాతీతపావనాకారధావళ్య విగ్రహా! శ్రీమన్మహాదేవ! దేవదేవతారాధ్య! దక్షవాటీ
పురాధ్యక్షా! ఆపద్ధ్వాంతదివాకరా! పరమదయాకరా! జయజయ శ్రీభీమేశ్వరా!
నమస్తేనమస్తేనమః. 211

మ. అనుచుం దాండవ మాడుచుండె శివభ • క్త్యావేశలీలార్భటి
న్మునిశార్దూలము దక్షవాటినడుమ • న్లోలజ్జటాభాగుఁడై
వినుపించెన్ నశరీరభారతి నభో • వీథీవిటంకంబునన్
నినురక్షించెను భీమనాయకుఁడు కా • నీనా! సుఖం బుండుమీ. 212

తే. కాచె నీతప్పుకల్మష • కంధరుండు, శిశిరకరశేఖరుండు ర • క్షించె నిన్ను
భీమనాథుని త్రిభువన • స్వామిఁగొలుము, కార్యసంసిద్ధిఁ బొందెదు • కానినేయ. 213

వ. అని యివ్విధంబున నశరీరవాణి పలికిన విని యయ్యంతర్వాణి శర్వాణీవల్లభుం
దలంచి పునఃపునఃప్రణామంబులు చేసి నితాంతసంతోషతరంగితాంతరంగుండై. 214

సీ. పైల! దక్షారామ ♦ పతిభీమనాథుండు-మనపాలికల్పక ♦ క్ష్మాజమయ్యె
సూనుమంతుడ! దక్షి ♦ ణోద్యానవాటికా-నిలయుండు మనపాలి ♦ ఫలము సువ్వె
జైమినీ! దేవతా ♦ సార్వభౌముఁడు విరూ-పాక్షుండు ప్రత్యక్ష ♦ మయ్యెఁ జువ్వె
దేవల! సప్తగో ♦ దావరీతీరైక - వాసుండు మనవంక ♦ ప్రాలెఁ జువ్వె

తే. భారతాదిబహుగ్రంథ ♦ పారవశ్య, యోయిజనమేజయుండ! యీ ♦ యుక్షగమనుఁ
డంబికాభర్త యఖిలక ♦ ళ్యాణములును, మనకుఁ గృపసేయ గలఁడు స♦మ్మదము తోడ.

వ. ఇంకఁ గృతార్థులమైతి మని శిష్యవర్గంబునుం దానును దక్షారామంబున నభిరామంబైన
పరమజ్ఞానానందసుఖం బనుభవించుచుండె 216

క. శ్రీరామాయణమును ద, క్షారామాయణముఁ గలిమ ♦ లాపహములు స
త్సారమతులు వాల్మీకికిఁ, బారాశర్యునకు వినుతి ♦ పాత్రములయ్యెన్. 217

వ. అని చెప్పిన విని యభినందించుటయు భీమేశ్వరుమాహాత్మ్యంబు విను వేడుకం బరమే
శ్వరుం డుద్భవించిన విధంబును సప్తఋషులు సప్తగోదావరంబుఁ దెచ్చిన విధంబును
నాస్వామిని బ్రతిష్ఠ చేసిన భంగియు, నెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన. 218

శా. గాంధర్వోపనిషన్మతంగ రసవ ♦ త్కావ్యానుసారానుధా
రంధర్యాపరభోజరాజ రమణీ ♦ ప్రద్యుమ్న దోర్వీర్యగ
ర్వాంధారాతివరూధినీపరివృఢ ♦ ప్రాణానిలాహారవా
తాంధక్రూరకృపాణ రాజహితకా ♦ ర్యారంభపారంగతా. 219

క. దక్షారామవధూటీ, వక్షోరుహమృగమదాది ♦ వాంఛితవిలస
ద్వక్షగికవాటబాంధవ, రక్షావిధివజ్రపంజ ♦ ర కృపాజలధీ. 220

పంచచామరము. అభంగవీరవిక్రమార్క ♦ యాజిగాండివాయుధా
ప్రభాతకాలభానుసన్ని ♦ భప్రభావిభాస్వరా
యిభద్విడుగ్రవిక్రమా; స ♦ మిద్ధనర్తనభ్రమి
న్నభస్సరిత్పయఃపృషద్గ ♦ ణాచ్ఛవిస్ఫురద్యశా. 221

గద్య. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథనా
మధేయప్రణీతంబైన భీమేశ్వరపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీధామ యశేషదిశా
సౌధాగ్రస్ఫటికకుంభ ♦ సంభారకళా
సాధీయస్సితకీర్తి బు
ధాధార యరేటియన్న ♦ యామాత్యమణీ. 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె. 2

గీ, బాదరాయణునకుఁ గుంభ♦ భవుఁడు చెప్పి,నట్టి యాత్రాక్రమం బిది♦యనఘులార
యమరమునినారదుఁడు మునీం♦ద్రాదులకును,నర్థిఁజెప్పినపరిపాటి♦యది వినుండు.3

వ. మీర లడిగినయర్థంబుఁ బర్యాయక్రమంబున వినుపించెద. 4

తే. పోయె వారణాశికి బాద♦ రాయణుండు, శిష్యులును దాను గైవల్య♦ సిద్ధిఁగోరి
మనము పోదము గాకంచు♦మనసు వేడ్క,నరిగి రభ్యర్హితులు వసి♦ష్ఠాదిమునులు.5

క. యాత్రాజిగీషఁ బుణ్య, క్షేత్రంబులమీఁదఁ దీర్థ ♦ సేవాపరులై
మైత్రావరుణబృహస్ప, త్యత్రిభరద్వాజముఖ్య ♦ లగుమునివృషభుల్. 6

ఉ. కాశికి నేగుదెంచి మణి ♦ కర్ణికయందుఁ బ్రయాగయందు నా
కాశనదీప్రవాహమునఁ ♦ గాయము దొప్పఁగఁదోఁగి శంభు వి
శ్వేశు శశాంకశేఖరు న♦ నేకవిధంబులఁ గొల్చి సంతత
క్లేశవినాశహేతువునఁ ♦ గేవలతాసుఖ మిచ్చఁ గోరుచున్. 7

క. కేవలతాయకరంబును, భావలతావాటిమలయ ♦ పవనాగమునై
కేవలతాలీలావతి, కేవల తాకాశి మరగు ♦ కృతమతి మనసా. 8

వ. అని కాశీనగరంబునందుఁ గైవల్యాపేక్షఁ బెద్దగాలం బుండ నిశ్చయించి సాత్యవతేయు వెదకి యెచ్చటం గానక. 9

శా. కాశీస్థాననివాసులన్ యతులభి ♦ క్షావృత్తులం గాంచి పా
రాశర్యుం డెటఁ బోయె నంచు నడుగం ♦ బ్రహ్మావిహీనాత్మకుం
డాశౌత్యుం డెటఁబోయెనో యెఱుఁగ మ ♦ య్యా మీరు పోపొండు వి
శ్వేశద్రోహి నెఱుంగ నేమిపని వాఁ ♦ డెచ్చోటికిం బోయెనో. 10

వ. అని సాత్యవతేయుండు చేసిన యపరాధంబు తేటపడం జెప్పిన. 11

తే. కూడుపెట్టక యేన్నాళ్లు ♦ కుటిలపఱచి, గాసిసేయుట యిది తప్పు ♦ గాదె తనకు
నెదురుకెదు రేల కోపించె ♦ నిందుధరుఁడు, అకట గ్రుడ్డెత్తి బాదరా ♦ యణునిమీఁద,

క. ద్వైపాయనముని వెడలం, ద్రోపించిన కోపగాఁడు ♦ ధూర్జటి యీకా
శీపతి మసలను ననుకం, పాపరుఁడై యిచట నేల ♦ బ్రతుకఁగ నిచ్చున్. 13

వ. కృష్ణద్వైపాయనుతోడిద లోకంబు గాక యనుచు నమ్మునిలోకంబు కాశికానగరంబు వెలువడి శాఖోపశాఖల నతని చొప్పు పట్టికొని దక్షారామంబు ప్రవేశించి. 14

తే. తీర్థయాత్రాక్రమంబులు ♦ తెలియలేక, నారదుండు నానాపురా ♦ ణజ్ఞుఁడగుట
నతని బూజించి యందఱు ♦ నడిగి రప్పు, డత్రిజమదగ్ని భృగువసి ♦ ష్ఠాదిమునులు. 15

మత్తకోకిలము. నీవెఱుంగనితీర్థముల్ ధర ♦ నీతలంబున లేవు స
ద్భావ మొప్పఁగఁ జెప్పు దైవత ♦ తాపసోత్తమ తీర్థయా
త్రావిధానము దక్షవాటిక ♦ థాక్రమంబును సప్తగో
దావరప్రథిమంబు భీమస ♦ దాశివోద్భవు లీలయున్. 16

వ. అని యడిగిన నారదుం డిట్లనియె, 17

తే. అఖిలతీర్థోత్తమోత్తమం ♦ బనఘులార, పావనం బైనసప్తగో ♦ దావరంబు
తనకుఁదాన మహానదీ ♦ తటమునందు, నెలమినున్నాఁడుభీమేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు. 18

తే. సప్తగోదావరంబు ని ♦ ర్ఘరమనంగ, భీమనాథేశ్వరస్వామి ♦ వేలుపనఁగ
ధర్మపరులార శబ్దభే ♦ దంబ గాని, యర్థభేదంబు లేదు ప ♦ దార్థసరణి. 19

తే. విమలమతిసప్తగోదావ ♦ రమునఁ గ్రుంకి, సప్తసప్తిప్రతిష్ఠఁ బ్ర ♦ సన్నుఁడైన
భీమనాథేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిఁ జూచు, మనుజులకుఁ బాయు సప్తజ ♦ న్మములయఘము,

వ. సప్తగోదావరస్నానమంత్రద్వయ శ్లోకములు. 21

శ్లో. సప్తగోదావరమ్ తీర్థమ్ సర్వతీర్థోత్తమోత్తమమ్
అత్రసన్నిహితో రుద్రో భీమనాథేశ్వరేశ్వరః. 22

శ్లో. నమస్తే భీమనాథాయ సప్తగోదావరాంభసే
పాపేంధసాగ్నయేతుభ్యం నిమజ్జామిహరత్వయి. 23

ఉ. ఆతతభక్తిభావమున ♦ నాదియుగంబున సప్తసంయము
ల్గౌతమముఖ్యులైందవక ♦ ళాధరు భీమయదేవు లోకవి
ఖ్యాతిఁ బ్రతిష్ఠచేసి యభిషేకజ ♦ లార్థము తోడితెచ్చి ర
స్వ్రతసమస్తతీర్థమయి ♦ విశ్రుతి కెక్కిన సప్తసింధువున్. 24

మ. తనతీరంబునఁబాయకున్నఁ దనపా ♦ థఃపూరముల్ గ్రోలినం
దనవీచీతతిఁ దేలినం దనమరు ♦ ద్వ్రాతంబు సేవించినం
దనుగీర్తించిన లోకపావనునిఁగా ♦ ధన్యాత్ముఁగాఁ బుణ్యుఁగా
నొనరించున్ నరు సప్తసింధు నది యం ♦ హోభంజనప్రౌఢిమన్. 25

క. చూడుం డాస్వాదింపుం, డాడుఁడు భీమేశ్వరేశ్వ ♦ రాకృతిఁ దటినీ
చూడారత్నము జడధి, క్రోడాభరణంబు సప్త ♦ గోదావరమున్. 26

సీ. పాతాళశ్రీకాల ♦ భైరవస్వామికి - నందికి నభివాద ♦ నం బొనర్చి
నాకులేశ్వరదేవు ♦ నకుఁదాండవాకార - గణనాయకున కును ♦ బ్రణుతిచేసి
కొమరసామిని విష్ణుఁ ♦ గొల్చివిరూపాక్షు - నాగేంద్రులకువంద ♦ నంబునడిపి
నీహారగిరినంద ♦ నికిమహాలింగంబు - భీమనాథేశ్వర ♦ స్వామి కెరఁగి

తే. మర్త్యుఁడేకాదశేంద్రియ ♦ మదవికార, సంభృతములైయనన్యైక ♦ సాధ్యములయి
జన్మజన్మాంతరంబులఁ ♦ జాగుచుండు, కల్మషంబులఁబాయుఁద ♦ త్క్షణమునంద. 27

శా. జ్ఞానాజ్ఞానకృతంబులైన యఘముల్ ♦ సర్వంబునొక్కుత్తున
స్నాను స్నానవకోటి కుద్ధురగతి ♦ న్సప్తాపగాతీరసం
స్థానావాసుని రామనాథుని జటా ♦ ఝూటాటవీవాటికా
స్థానాధిష్ఠితదుర్గకంతనవము ♦ గ్ధస్నిగ్ధకీర్తిద్యుతిన్. 28

తే. ద్వాదశక్షేత్రశివలింగ ♦ దర్శనమున, నెట్టి సుకృతంబు సిద్ధించు ♦ నట్టిసుకృత
మాక్షణంబున సిద్ధించు ♦ దక్షవాటి, రామనాథేశుఁగన్నులా ♦ రంగఁగనిన. 29

తే. ద్వాదశక్షేత్రతీర్థయా ♦ త్రాభివృద్ధి, నిర్జితేంద్రియులై సేయ ♦ నేర్చిరేని
పాపములుచేసినట్టిని ♦ ర్భాగ్యులైన, డాయఁ బోవరు జమునిప ♦ ట్టణముగవిని. 30

ఉ. దక్షిణకాశికాతుహిన ♦ ధామకిరీటునిదిక్కు సీమగా
దక్షపురంబునందు బహు ♦ ధామములన్ శివలింగముల్ సహ
స్రాక్షహుతాశనాదివివి ♦ ధామరముఖ్యప్రతిష్ఠితంబులై
లక్షలసంఖ్యలున్నవి య ♦ లక్ష్యములయ్యెను గానవచ్చియున్. 31

సీ. వలవ దగ్నిష్టోమ ♦ వాజపేయాదుల-నూమపానముఁజేసి ♦ దుఃఖపడఁగఁ
దీర్ఘసేవార్థమై ♦ దేశాంతరంబులు-గాలుచేడ్పడఁ దన ♦ కేల తిరుగ
నశ్వగోమహిషరూ ♦ ప్యసువర్ణవస్త్రింబు-లెన్ని వెచ్చించిన ♦ నేమిఫలము
సంతతంబును గృచ్ఛ్రి ♦ చాంద్రాయణాదుల-వరటుచునుంటయె ♦ వ్వారికిమెచ్చు
తే. దూరముననుండితలఁచిన ♦ దురితహరుని, జేరికొలిచిన సకలార్థ ♦ సిద్ధికరుని
నంత్యమావస్థమోక్షదీ ♦ క్షైకగురుని, భీమనాథేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిఁగొలుఁడు. 32

సీ. నేఁ గొమ్మఁటేనుఁగు ♦ నే విహంగంబను-నే స్తబ్ధరోమంబ ♦ నేను గొఱియ
నేను బకంబను ♦ నేను గర్కటకంబ-నే నచ్ఛభల్లంబ ♦ నేను నక్క
నేను మండూకంబ ♦ నేను గించులికంబ-నేను గీటంబ ♦ నే వానరంబ
నే శుకకీటంబ ♦ నేఁ బుండరీకంబ-నేఖంజరీటంబ ♦ నేను దోమ
తే. నేను మానిసి మున్నంచు ♦ నేకతమున,నొండొరులతోడుతనుజెప్పు ♦ కొండురుబుసఁ
దారకబ్రహ్మమణిపేటి ♦ దక్షవాటి, సంభవించినప్రత్యగ్ర ♦ చంద్రధరులు. 33

తే, అఖిలతీర్థప్రదేశంబు ♦ లడవు లిండ్లు, యజ్ఞవాటిక పల్లకా ♦ దనువిభేద
మించుకయులేదు భీమనా ♦ థేశభూమి, జంతువులు శంభులగుదురు ♦ చచ్చినపుడు.

శా. సాక్షాద్దక్షిణకాశికానగరి ద ♦ క్షస్థాన మవ్వీటిలో
మోక్షార్థాక్షరదీక్ష నక్షయసుఖం ♦ బుం బ్రాణికిన్ సత్కృపా
వీక్షాపక్షశితానురాగుఁడగుచున్ ♦ విశ్వేశుచందంబునం
దక్షిష్ముండీశుఁడు భీమనాథుఁ డొసఁగుం ♦ బ్రాణావసానంబునన్, 35

శా. శ్రీభీమేశ్వరపాదపీఠవిలుఠ ♦ చ్చిత్రిసప్తగోదావరి
వ్యాభుగ్నోర్మిపరంపరాఘుమఘుమ ♦ ప్రారంభకోలాహల
క్షోభోద్వేజితపాతకౌఘము జగ ♦ చ్చూడావతంసంబు ల
క్ష్మీభద్రాసన మొప్పు దక్షనగరీ ♦ క్షేత్రంబు ధాత్రీస్థలిన్. 36

వ. అని నారదుండు చెప్పిన విని తపోధనులు భీమనాథుమాహాత్మ్యంబునకు దక్షారామ
ప్రభావంబునకు సప్తగోదావరమహిమంబునకు విస్మయంబందియు దర్శించియు
నమస్కరించియు ధన్యులైన యాత్మారాము లమ్మహారామంబునఁ జరియించువారును
నగుచు సత్యవతీసుతుం గాంచి దక్షారామాయణుండైన బాదరాయణువలన నప్పు
ణ్యస్థానంబున మఱియుం గల యశేషవిశేషంబు లెఱింగి. 37

చ. అటఁజనియొక్కచోటఁ గమ ♦ లాసనబంధముపూని వాహినీ
తటమున బిల్వకాననల ♦ తాగృహమధ్యమునందు నాసికా
పుటశిఖరాగ్రదృష్టి యగు ♦ పుణ్యుని గాంచిరి మౌనిపుంగవుల్
ఘటముననుద్భవించినయ ♦ గస్త్యు యశోనిధి ఇల్వలాంతకున్. 38

వ. తదనంతరంబ యతనితో సల్లాపంబుల నపనయించి తీర్థమాహాత్మ్యంబడిగిన నతం
డిట్లనియె. 39

అగస్త్యుఁడు తీర్థమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట.

సీ. జహ్నుకన్యాతీర ♦ సన్నివేశమునకు-దక్షిణాంభోరాశి ♦ తటముసాటి
కమనీయమణికర్ణి ♦ కాప్రవాహమునకు-సప్తగోదావర ♦ జలముసాటి
కటకరక్షకుఁ డైన ♦ కాలభైరవునకుఁ-బ్రకటపాతాళభై ♦ రవుఁడుసాటి
విశ్వాధిపతియైన ♦ విశ్వనాయకునకు-భీమనాథేశ్వర ♦ స్వామిసాటి
తే. మోక్షవిభవంబునకు సాటి ♦ మోక్షలక్ష్మి, భోగమహిమంబునకుసాటి ♦ భోగమహిమ
వారణాశికి శ్రీదక్ష ♦ వాటమునకుఁ, దారతమ్యంబుఁజర్చింప ♦ ధర్మమగునె. 40

తే. తరమె వర్ణింప సప్తగో ♦ దావరంబు, సలిలకల్లోలశిఖరహ ♦ స్తంబులెత్తి
పాతకంబుల జంకించు ♦ బహువిధముల, ఘుమఘుమారంభహుంకార ♦ ఘోష మెసఁగ.

వ. అని కుంభసంభవుండు చెప్పిన విని యమ్మహాత్ములీడ్కొని నగరప్రదక్షిణపూర్వకం
బుగా భీమేశ్వరు దర్శించి కృతార్థులై యొక్కరమ్యస్థలంబున నమ్మహామునులు గూ
ర్చుండిరి యనంతరంబ. 42

ఉ. ఆమునిమండలంబునకు ♦ నంజలి బంధముతోఁ బ్రదక్షిణ
గామినమస్కృతుల్ గడపి ♦ గారవమారఁగ మంకణుండు ఋ
క్సామయజుర్విశారదుఁడు ♦ శైవపురాణకథారహస్యగో
ష్ఠీముదితాంతరంగుఁడు ప్ర ♦ సిద్ధుఁడు భక్తి దలిర్ప నిట్లనున్. 43

సీ. పరమపుణ్యుఁడ నైతి ♦ భాగ్యవంతుఁడ నైతి-ధన్యుండ నైతి నా ♦ తపసు పండెఁ
దీర్థంబులన్నియుఁ ♦ దిరిగి చూడఁగఁజాల-నొక్క జన్మమున నీ ♦ యుర్వి లోన
దిగ్దేశముల సర్వ ♦ తీర్థంబులను నాడి-తీర్థభూతత్వప్రా ♦ ప్తిఁ గన్న
మిమ్మందఱను గంటి ♦ మీ కృపాబలమున-నేను దీర్ఘము నైతి ♦ నింత నిజము
తే. భీమనాథమాహాత్మ్యంబు ♦ పెంపు వినఁగ, వేడ్క యగుచుండు నాకు నీ ♦ వేళయందుఁ
బ్రార్థనము చేసి వేఁడెద ♦ భవ్యులార, యానతీఁదగు నాకు మీ ♦ లోన నొకఁడు. 44

వ. అనిన విని యందఱు వసిష్ఠమహామునిం బ్రార్థించిన సకలమునిజనానుమతంబునఁ గుంభసంభవుని నియోగంబున నప్పుడు మైత్రావరుణుండు మంకణున కిట్లనియె.

క. భీమ మగు గరళకూటము, భూమియు గగనమును దిశలఁ ♦ బొడచూపినచో
భీమగతి మ్రింగెఁ గావున, భీమేశ్వరుఁ డయ్యె నితఁడు ♦ బిరుదాంకమునన్. 46

వ. అనిన విని మంకణుండు పంకజాసనసంభవునితో మునీంద్రా దక్షవాటికాధీశ్వరుండు కాలకూటంబు నెబ్భంగి నుపసంహరించె నక్కథాక్రమంబు పరిపాటిం దేటపడ నాకెఱింగింపవే యనుటయు నతం డిట్లని చెప్పం దొణంగెఁ దొల్లి జలం

క్షీరసాగర మథనకము ప్రారంభము.

ధరాంధకమహిషాసురబిడాలాక్షధూమ్రాక్షగంధసింధురాసురవిద్యున్మాలితారకబలిబాణపౌలోమనివాతకవచకాలకేయాదులగు రాక్షసులును పాకశాసనపావకప్రేతరాజపలలాశిప్రాచేతసపవనపౌలస్త్యపశుపతి ప్రధానులగు వేల్పులును దమలోన దాయాదసంబంధంబునం బొడమిన వైరానుబంధంబునం బరస్పరవిజిగీషులై రోషంబున నెదురువేలంబులు పెట్టి కట్టుపకాసులై ప్రతిఘటించి బెట్టయి నెట్టుకొని యున్న సమయంబున. 47

సీ. దివ్యాయుధములైదు ♦ ధృతి చేతనంబులై-శత్రుసంహారంబు ♦ సంస్తుతింపఁ
బులుగుఱేఁడు కరాబ్జ ♦ ములు రెండు మొగిడించి-భూరిలతాదేశంబు ♦ పాలుపునరయ
సౌఖశాయనికులై ♦ సనకాదియోగీంద్రు-లనురాగవీక్షణం ♦ బభిలషింప
నూరురంభాస్తంభ ♦ యుగళంబు పైనుంచి-లక్ష్మీ శ్రీపాదప ♦ ల్లవములొత్తఁ
తే. పన్నగాధీశభోగత ♦ ల్పంబు మీఁదఁ, దత్ఫణారత్నదీప్తి మై ♦ తళుకుఁ జూపఁ
బాలమున్నీటిలో నిద్ర ♦ మేలుకొన్న, హరికిఁ బొడచూప నేతెంచె ♦ హరిహయుండు. 49

వ. ఇట్లు చనుదెంచి.

తే. ఒంటి నేతెంచి మంతనం ♦ బుండి నిలిచి, చక్రధరుతోడ హితకార్య ♦ చర్చచేసి
యేగె దేవేంద్రుఁ డిరుచెవి ♦ నెఱుఁగకుండ, సిద్ధసంకల్పుఁడై యాత్మ ♦ శిబిరమునకు.

వ. తదనంతరంబు శ్రీమన్నారాయణుండును. 51

క. ఓవేల్పులార యేటికి, యీ వెడఁగు విచారములు స ♦ హింపఁగ రాదా
యేవారి కైన మేలా, చావు లతర్కితములుగ ♦ సంగ్రామములన్. 52

తే. కుడిచికూర్చుండి మీ రేల ♦ కొఱఁతద్దైన, కుమ్ములాడెదరో యన్న ♦ దమ్ములార
గాత్రక్రోధ్వియు సెలఁగట్టెఁ ♦ గొట్టికినట్లు, కటకటా మీవివేకంబు ♦ గాడుపడఁగ.

ఉ. భద్రము మీకుఁ గావలెన ♦ పారముగా సురదైత్యులార యీ
విద్రవ ముజ్జగింపుఁడు వి ♦ వేకము పాకము దప్పకుండఁగా
భద్రసువర్ణపీఠికల ♦ పైఁ గొలువుండి త్రిలోకరాజ్యము
చ్ఛిద్రముగాఁగ నేలుట వి ♦ శేషమొ చచ్చుట తా విశేషమో. 54

వ. అది గావున సుధాపానంబున జరామరణంబు లుజ్జగించి సుఖం బనుభవింపుఁడు
క్షీరసముద్రమథనంబునం గాని సుధారసంబు సంభవింపదు గావున. 55

శా. క్షీరాంభోధి మథింపఁ గావలయు న ♦ క్షీణప్రతాపప్రభా
వారంభంబున నాదికచ్ఛపము మూ ♦ లాధారకుండంబుగా
సారోదారము మందరాచలము చం ♦ చన్మంథదండంబుగా
గారామార రసాతలాధిపతిదృ ♦ క్కర్ణుండు సూత్రంబుగన్. 56

గీ. అనిన శౌరిపల్కు ♦ విని సమ్మతించి యా, దేవతలును బూర్వ ♦ దేవతలును
నమృతమథనమునకు ♦ నారంభ మొనరించి, రుల్లమునఁ బ్రమోద ♦ ముప్పతిల్ల. 57

శా. బాహాస్తంభచతుష్టయంబున ముర ♦ ప్రధ్వంసి లంఘించి యు
త్సాహంబొప్పఁగ నెత్తె మందరమహీ ♦ ధ్రంబుద్ధతిం గూటసం
దోహంబుల్ ద్రుహిణాండకర్పరము ను ♦ న్మూలింప దిక్సీమలం
గ్రాహింపం బతయాళునిష్ఠురమహా ♦ గండోపలధ్వానముల్. 58

సీ. కపటకచ్ఛపమైన ♦ కైటభాంతకువీఁపు-కొమరు మీఱినచుట్ట ♦ కుదురుగాఁగ
నారసాతలమూల ♦ మైనమందరమహా-ధరణీధరంబు మం ♦ థానకముగ
దందశూకాన్వయా ♦ ధ్యక్షుండు వాసుకి-తతపరిగ్రహణసూ ♦ త్రంబుగాఁగ
నావహప్రవహాదు ♦ లగుమారుతంబులు-తగులఁగట్టినయాక ♦ త్రాళ్లుగాఁగ

తే. బలిపురోగములగు దైత్య ♦ పరివృఢులును, దివిజనాయకుఁడాదిగా ♦ దేవతలును
దరిచి రంభోధి ఘుమఘుమ ♦ ధ్వానరవము, భువనగోళంబు దిక్కులు ♦ చెవుడువడఁగ.

వ. ఇవ్విధంబున సురాసురవ్యూహంబు లుత్సాహంబులు మదంబులు ముదంబులు శౌ
ర్యంబులు ధైర్యంబులు క్రౌర్యంబులు వీర్యంబులు హుంకారంబులు. హుంకారంబులు

ల్లాసంబులు ప్రహాసంబులు బలంబులు చలంబులు జవంబులు రవంబులు నదల్పులు విదల్పులు వీఁకలు తాఁకులు జూఁకలు కూఁకలు మూఁకలు వేఁకలు తెగింపులు నగింపులు నింపులు సొంపులు పెంపులు గుంపులు పరువులు మురువులు గెఱయ మెఱయ బాహాస్తంభసంరంభవిజృంభణంబునఁ దరతరంబు తరువందరువఁ దరిత్రాడు పాపఱేనియొడలి మలకలు పురులు విడి తరులువడి దిర్దిరందిరుగు మందరగిరికందరాఘాతంబులం గలగుండువడి కరిమకరతిమింగిలమత్స్యకచ్ఛపఝషులీకులీరంబులు సవ్యాపసవ్యయాతాయాత పరిభ్రమణంబులచేత విచేతనావస్థఁ బరిభ్రమించి యంతర్మగ్నంబులయిన పక్షక్షోణీధరంబులు ఱెక్కలుముణుఁచుకొని క్రుంగి యణంగి తరంబులనొందుగ దుగ్ధార్ణవంబు ఘూర్ణమానంబయ్యె నప్పుడు భుజంగపుంగవవదన నాసానిష్ఠ్యూతనిష్ఠురవిషనిశ్వాసపవన ధారాసంధుక్షణంబున నభిస్యంద జ్వలనంబు ప్రజ్వలించెనో యన భుగభుగధ్వనితోడం గూడి సుడిగొనసెగయుక్రొంబొగల వెంబడి విస్ఫులింగంబు లాస్ఫాటించి దిక్కులంజూఱ పుచ్ఛంజిచ్చు పెచ్చుపెఱిగి కోమలతమతమాలపల్లవంబుల యుల్లాసంబునుల్లసంబాడు నల్లనినాలుకలు విషం బుమియుచుం గమియుచు భృంగసంకాశంబును నీలజీమూతసన్నిభంబును గల్పాంతసమయవహ్నికల్పంబును గాలమృత్యుప్రతిమంబును యుగాంతాగ్నివర్ణనంబును నై ఛటచ్ఛటాశబ్దంబులతో నసహ్యావిషజిహ్వాలకలాపంబులు బ్రహ్మాండకర్పరంబునప్పళింప నిప్పులు చెదరి చదలు దరికొల్పు నుల్కాపాతంబులుం బోలెదిక్కులం జురజురస్రుక్కలావెక్క సప్తపాతాళభువనచక్రవాళంబు పురపురం బొక్కవెక్కసంబయి క్షోలాహలాభీలంబయి హాలాహలం బుద్భవించిన. 60

సీ. పంకజప్రభవుఁడ ♦ బ్రహ్మాణ్యమొనరించెఁ - దాళసన్నిభభుజా♦ స్తంభమెత్తి
తరిత్రాడువిడిచిబృం ♦ దారకాసురకోటి - పంచబంగాళమై ♦ పాఱిపోయె
హాహానినాదకో ♦ లాహలోత్తాలమై - త్రైలోక్యమునుభీతిఁ ♦ దల్లడిల్లెఁ
గనకవర్ణుండైన ♦ కైటభాసురవైరి - పొగచూరి నల్లనై ♦ బొగ్గుపడియెఁ
తే. బెట్టిలె బ్రహ్మాండభాండంబు♦చిటిలెదిక్కు, లురలెపాతాళభువనంబు♦లుదిలెనభము
మేటి ధాటీజనితకాల ♦ కూటవిషము, చిచ్చు విడువడి యంతంత♦ హెచ్చుపెరుగ. 61

వ. అప్పుడు మిసిమింతుడునుం గాక పయోధిప్రాంతంబున దక్షవాటంబున హాటకసింహాసనాసీనుండయిన లలాటలోచను భవబంధమోచను సోమశేఖరుని శరణంబు సొచ్చి హరివిరించి పురందరాది బృందారకులిట్లనిరి. 62

చ. అభయము పార్వతీశ యభ • యంబు మహేశ శశాంకశేఖరా
యభయము శూలపాణి యభ • యంబు మదాంధకకృతాంతమర్దనా
యభయము ఫాలనేత్ర యభ • యంబు కృపామయదివ్యమానసా
యభయము భీమనాథ యభ • యం బభయం బభయంబు శంకరా. 63

తే. అనిభయభ్రాంతు లగుచు శ•క్రాదిసురలు,బలిపురోగము లగుదైత్య•పరివృఢులును
శరణుచొచ్చిన నభయహ• స్తంబుసాఁచి,వెఱవకుండుఁడు మీ రని•విశ్వవిభుఁడు.64

శివుఁడు హాలాహలము మ్రింగుట.

మ. పటుహుంకారమహాట్టహాసకలనం • బాతాళభూస్స్వర్గసం
కటసన్నాహసముద్భవం బయినయా • కాకోలకాలాగ్ని ధూ
ర్జటి హస్తాబ్జమునందుఁగైకొనియె నా • జ్వాలాకులక్ష్వేళ మ
ప్పటివేళన్ మదభృంగమయ్యె శశిభృ • త్పాణ్యబ్జమధ్యంబునన్. 65

క. కటకమగువిషము విషధర, కటకం బగుకేలఁ బూని • కౌతూహలియై
ఘుటికాసంసిద్ధుఁడు రస, ఘుటికయనుఁబోలెశివుఁడు • గుటుకన మ్రింగెన్.66

క. అపుడు హిమాచలకన్యక, యుపగూహనమాచరించు • నోఁ యపునఁ జుట్టెం
ద్రిపురాంతకుకంఠంబునఁ, దపనీయచ్ఛాయనొప్పు • తనదోర్వల్లిన్. 67

ఉ. చుట్టిబిగించిపట్టె పుర • సూదన యీ గరళాగ్నిఁ గంధరా
ఘట్టమునందు నిల్పు మది • గాక దిగంబడనిచ్చితేని లోఁ
బట్టుననున్నలోకముల • భస్మముసేయు వెలార్చితేని వె
ల్పట్టుననున్నలోకముల • భస్మముసేయు నిజంబు చెప్పితిన్. 68

వ. అనుటయు. 69

శా. శంభుం డంబికపల్కుఁ గైకొని జగ • త్సంరక్షణార్థంబు సం
స్తంభించెన్ నిజకంఠగోళమున వి • శ్వక్షోభసంత్రాససం
రంభారంభవిజృంభణోద్భటకళా • రౌద్రంబుఁ గాకోలమున్
జంభారాతి మణిప్రకల్పితవిశే • షానిర్విశేషంబుగన్. 70

వ. అప్పుడు మహాదేవుని దేవత లిట్లని స్తుతియించిరి. 71

దేవత లీశ్వరుని స్తుతించుట.

సీ. సచరాచరం బైన • జగము రక్షించితి-హాలాహలానలం • బారగించి
శరణాగతత్రాణ • పరతంత్రభావంబు-నిఖిలలోకేశ్వర • నీకె యొప్పు

భువనైకరక్షణ ♦ వ్యవహారచిహ్నకు-గుఱుతయ్యెనీకంఠ ♦ కోణచిహ్న
త్రైలోక్యభీమంబుఁ ♦ గాలకూటము మ్రింగి-కైకొంటిభీమాఖ్యఁ ♦ గాలకంఠ
తే. యఖిలదిక్పాలకులును నీ ♦ యాజ్ఞవారు, నీదునిశ్వాసపవనంబు ♦ నిగమరాశి
యమరకులసార్వభౌమ లో ♦ కాభిరామ, దక్షవాటీపురీకేలి ♦ ధామ భీమ. 72

తే. దేవదేవ మహాదేవ ♦ దివిజవంద్య, సర్వలోకైకరక్షణ ♦ చతుర శర్వ
హాలహాలకూటసంపర్క ♦ నీలకంఠ, మ్రొక్కెదము దేవికిని నీకు ♦ ముదముతోడ. 73

మ. బహిరంతస్స్థితలోకరక్షణకళా ♦ పారీణ శైలాత్మజన్
బహిరంతస్స్థితలోకరక్షణకళా ♦ పారీణునిన్ దేవర
న్మహనీయస్థిరసత్కృపాగుణనిధా ♦ నం బైనదాక్షాయణి
న్మహనీయస్థిరసత్కృపానిధి నిను ♦ న్వర్ణింతు మే మీశ్వరా. 74

తే. సంహరించితి భువనశో ♦ షకమువిషము, నభయమిచ్చితిరక్షించి ♦ తఖిలజగము
శాంతమయ్యె నరిష్ట మి ♦ ష్టంబు ప్రబలె, దక్షిణాబ్ధితటావని ♦ ధామ భీమ. 75

క. ధరణియుఁ గగనము దిక్కులు, దరికొని మండెడు విషాగ్నిఁ ♦ దత్క్షణమాత్రం
గరమున ధరించి మ్రింగిన, నిరుపమధృతి నీక యొప్పు ♦ నీలగ్రీవా. 76

ఉ. ఆయతసత్కృపామహిమ ♦ హాలహలాగ్నిభయంబు నీమహో
పాయముచేతఁ బాపితివి ♦ ప్రాల్గలవాఁడవు దక్షవాటికా
నాయక భీమలింగ శమ ♦ నం బొనరించితి గాక యింతకుం
గోయిలవన్నెఁ జెంది మటిఁ ♦ గొక్కెరవంకర వోవె లోకముల్. 77

క. లోకత్రయైకసంర, క్షాకల్పన మాచరింప ♦ సదృశులు వేల్పుల్
నీకితరులు లే రధికులు, లేకుండుటఁ జెప్ప నేల ♦ లేఖాధ్యక్షా. 78

తే. మమ్ము రక్షించి తని యేల ♦ మాటిమాటి, కభినుతింపంగ దక్షవా ♦ టాధినాథ
తల్లిదండ్రులు రక్షింపఁ ♦ దలఁపకుండ్రె, ప్రజల భీమేశ బహువిధో ♦ పద్రవముల. 79

సీ. శ్రీభీమనాయకా ♦ శివ మమ్ము రక్షింపు-విశ్వైకనాథ దే ♦ వియును నీవు
శ్రీనీలకంధరా ♦ శేషాహిభూషణ-మమ్మురక్షింపుమ ♦ మ్మయును నీవు
రక్షింపు మమ్ము శ్రీ ♦ దక్షవాటీశ్వరా-వేదాంతవేద్య దే ♦ వియును నీవు
దక్షిణాంబుధితటీ ♦ ధామ నిర్జితకామ-మమ్మురక్షింపుమ ♦ మ్మయును నీవు
తే. వేడ్కరక్షింపు దేవ దే ♦ వియునునీవు, ప్రతిభరక్షింపు గిరిశ యం ♦ బయును నీవు
దుగ్ధపాథోధిభవవిని ♦ ర్ధూమధామ, కాలకూటాగ్నిసంహార ♦ కారి యభవ. 80

క. శరణము భజింతు మభవుని, శరణము భజియింతు మర్ధ • చంద్రాభరణున్
శరణము భజింతు మీశుని, శరణము భజియింతు మద్రి • జావల్లభునిన్. 81

తే. సిరియు వాణియు మొదలైన • సురపురంధ్రు, లట్టుగడుపునుజల్లఁగా • నభిలషించి
నియమమునఁ గొల్తు రెవ్వని • నిత్యకలన, నట్టిభీమేశు నినుఁ గొల్తు • మహరహంబు. 82

సీ. విశ్వంబుసృజియించు • విధి మహేంద్రుఁడుగొను-వివిధాధ్వరముల హ • విర్విభాగ
మగ్నియాహుతి మోయు • నమరసంఘమునకుఁ-బాపపుణ్యంబు లే • ర్పఱచుయముఁడు
ప్రత్యవాయములచే • బ్రతుకురాక్షసతతి-వర్షించుఁబర్జన్య • వరుణమూర్తి
గ్రహచక్రవాళంబు • గాలియెప్పుడుమోచుఁ-గొంద్రుసంతృప్తిల • గ్గునఁబితరులు
తే. నవనిధానములున్నయక్షు • నాథుఁడేలు, నాసదాశివుఁ డీశానుఁ • డై తనర్చుఁ
బరఁగనేనాజ్ఞ నింద్రియ • ప్రతతినడుచు, నట్టిభీమేశ్వరుఁడుమాకు • నభయమొసఁగు. 83

సీ. వరుణుఁడెవ్వనియాజ్ఞ • వారాశిఁబాలించు-గాలియెవ్వనియాజ్ఞఁ • గంపమొందు
నవనిధానములుచిం • తారత్నసురభులు-యక్షురా జెవ్వని • యాజ్ఞ నేలు
నెవ్వని యాజ్ఞ న • ర్కేందుగ్రహంబుల్ని-చదలమార్గంబున • సంచరించు
శైలకాననవార్ధి • సహితమాయీధాత్రి - నహినాథుఁడెవ్వని • యాజ్ఞఁ దాల్చు
తే. నట్టి భీమేశు వేదవే • దాంతవేద్యు, సర్వకేయూరదేవతా • సార్వభౌము
సప్తగోదావరోత్సంగ • సన్నివిష్టు, నాశ్రయింతుము నిన్నుఁజం • ద్రార్ధమౌళి, 84

వ. దేవదేవ మహాదేవ సదాశివ యీశ యీశాన తత్పురుష యఘోర సద్యోజాత వామదేవాఖ్యాన పంచవదన మూర్తివిశేషప్రకృతిప్రధానకారణ! మీకు సాష్టాంగనమస్కారంబు. 85

క. నీమహిమార్ణవమునకును, సీమాంతము గలదె రాజ • శేఖర దక్షా
రామపురధామ శంకర, భీమేశ్వర నీలకంఠ • పేశలకరుణా. 86

వ. అని యనేకప్రకారంబుల బృందారకదైత్యులు తన్నుఁ బ్రస్తుతింపఁ గాలకూటంబు హరించినపంచాననుం డగుభీమేశ్వరుండు హరివిరించిపురందరాదుల నాలోకించి యిట్లనియె. 87

శివునియాజ్ఞను సురాసురులువిఘ్నేశుని బూజించి పాల్కడలితరియించి చంద్రాదులఁబడయుట.

తే. మనము విఘ్నేశు సేవింప • మఱచినార, మతని సేవింపకున్న నే • లాఫలించు
నఖిలకార్యంబులును నవ • శ్యముఫలించు, నర్థిఁగార్యార్థమిభవక్త్రు • ననుసరింప.

మ. అని యంభోధితటోపకంఠమునఁ ♦ దారామమధ్యంబునన్
ఘనునిం దాండవవిఘ్ననాయకు మహా ♦ కాయున్ సముత్తప్తకాం
చనసంకాశు ననేకరత్నఖచిత ♦ స్వర్ణాగ్రసింహాసనం
బునఁ గూర్చుండఁగఁబెట్టి భక్తిపరతం ♦ బూజించి రవ్యగ్రులై. 89

సీ. జలకమార్చె బలారి ♦ సప్తగోదావర-సలిలధారా హేమ ♦ కలశసమితిఁ
గర్పూరకస్తూరి ♦ కాగంధసారంబు-నలఁదె వైవస్వతుం ♦ డంగకములఁ
బ్రన్నఁగాఁబెనగొన్న ♦ బ్రహ్మసూత్రంబులఁ-బసపూన్చియర్పించెఁ ♦ బద్మభవుఁడు
పారిజాతకతరు ♦ ప్రసవమాల్యంబులు-వక్షస్థ్సలంబున ♦ వైచె శౌరి

తే. ధూమకేతుండుమహిసాక్షి ♦ ధూపమిచ్చెఁ, బూన్చెయతాధిపతిమణి♦ భూషణముల
నంధకాసురుఁ డిడియె దూ♦ర్వాంకురములు, వీచెఁబవనుండుకుంచియ♦విఘ్నపతికి.

వ. అనంతరం బామోదకాపూపపాయసఘృతమధుక్షీరశర్కరానూపజంబూకపిత్థచూ
తఖర్జూరకదళీనారికేళఫలపుంజేక్షుసమన్వితంబుగా మహోపహారంబులఁ గల్పిం
చి వేల్పులుఁ బ్రావేల్పులును ననల్పభావనావిశేషంబుల నశేషవిధంబుల మూషక
వాహనునకుఁ బ్రదక్షిణంబులు ప్రణామంబులుం జేసి వలగొని క్రమ్మఱపయోనిధి
మథనంబునకుఁ బ్రారంభించిన. 91

తే. మందరాచలమంథాన♦మథ్యమాన, దుగ్ధపాథోధిలో సము♦ద్భూతమయ్యె
బాలశశిరేఖ యసురులు ♦ వేలుపులును, నిచ్చి రవ్వస్తు వర్థి భీ ♦ మేశ్వరునకు. 92

వ. వెండియుఁ దరువందరువఁ గల్పతరువును నప్సరస్సతులును గౌస్తుభమాణిక్యంబును
నుచ్చైశ్శ్రవం బనుహయంబును నైరావతం బనుధవళగజంబును నాదిగా సకలకామ
దంబులు సర్వమంగళాస్పదంబులు నిఖిలభువనమోహనంబులు నైనపదార్థంబు
లుద్భవించెఁ దదనంతరంబ. 93

క. తరతరమ దరువఁదరువం, దరియం దుదయంబు నొందె ♦ ధన్వంతరి సా
గరమునఁ గడుగరగరనై, కరమునఁ గరమమరు నమృత ♦ కలశముఁదానున్. 94

సీ. సంపూర్ణపూర్ణిమా ♦ చంద్రబింబంబుతోఁ-బుట్టెఁదెల్లనితమ్మి ♦ పువ్వుమొగ్గ
విరిసె నొయ్యొయ్యన ♦ వేలావనీవాటి-పవమానకోమలా ♦ స్ఫాలనమున
వాసించెనఖిలది ♦ గ్వలయంబు మధురవి-స్తారకేసరధూళి ♦ సౌరభముల
నంభోజమధ్యంబు ♦ నందుద్భవంబొందె-మహితకాంతిచ్ఛటా ♦ మండలంబు

తే. అందుమణికర్ణికాగ్రసిం ♦ హాసనమున, లక్ష్మియుదయించిహస్తప ♦ ల్లవమునందుఁ
బసిఁడిపూదండఁబూ ♦ జించెఁబద్మనయను, నర్థివరియించెలీలాస్వ ♦ యంవరమున. 95

దేవాసురు లమృతమునకై పోరుటయు శ్రీమన్నారాయణుండు దేవారుల వంచించుటయు.

ఉ. అంతులుమీఱి మిక్కిలిగ ♦ తాఁగతనంబున దొమ్మిచేసి దు
ర్దాంతపరాక్రమోన్నతులు ♦ దానవదైత్యులు వేల్పువెజ్జు ధ
న్వంతరిచేతి దుగ్ధమయ ♦ వార్ధిసుధారసపూర్ణకుంభమున్
సంతనకట్టి పుచ్చుకొని ♦ చయ్యన నేగిరి నిర్విశంకతన్. 96

వ. అప్పుడు. 97

క. నారాయణుండు మాయా, నారీరూపమునఁ గపట ♦ నాటకలీలా
పారాయణత హరించె సు, రారులచే నమృతకలశ ♦ మాసమయమునన్. 98

చ. అమృతముఁగోలుపోయి విబు ♦ధారులు గంధగజాసురాంధక
ప్రముఖులు మోములందువినఁ ♦ బాటు దలిర్పఁగఁ గూడియున్నచో
సమరఁగ నప్పు డేను గగ ♦ నాగ్రమునం జను దెంచి వారికిం
బ్రమదముతోడ నిట్లనుచుఁ ♦ బల్కితి వాక్పరిపాటి యొప్పఁగన్. 99

నారదోక్తి నసురు లీశ్వరుని బూజించి వరంబుల్గ వడసి లోకముల బాధించుట.

శా. రక్షోనాయకులార నిర్జరవర ♦ వ్రాతంబుచేతన్ సుధా
భిక్షాపాత్రము వోయెనంచు మదిలో ♦ బెగ్గిల్లఁగా నేటికిన్
రక్షార్థంబు భజింపరాదె యభవుం ♦ ద్రైలోక్యకుక్షింభరున్
దక్షారామపురాధినాథుని సుధా ♦ ధామార్ధచూడామణిన్. 100

క. అనుచు న్నే నిటు పల్కిన, విని యందఱు భీమనాథు ♦ విశ్వేశ్వరునిన్
ఘనభక్తి దక్షునిరా, ధ్వనమధ్యమునందుఁగొల్చి ♦ వర్ధితబలులై. 101

మ. త్రిపురావాసులతోడఁ గూడి కడిమిన్ ♦ దేవాహితుల్ లోకముల్
తపియింపంగఁ దపంబు చేసిరి దృఢ ♦ స్థైర్యంబు పాటించి పా
శుపతాచారనిరూఢి నందఱును సం ♦ శుద్ధాంతరంగంబులం
దుపమాతీతుని భీమనాయకుని నా♦ద్యున్ శంభు సేవింపుచున్. 102

సీ. అరుణోదయంబున ♦ నాకాశవాహినీ-హేమాంబుజంబుల ♦ నిందుధరుని
మిహిరోదయంబున ♦ మహిసాక్షిగుగ్గుల-ధూపధూమంబుల ♦ దురితహరుని

సంగమంబున గంధ ♦ సారకుంకుమచంద్ర-జంబాలమునఁ బుష్ప ♦ చాపమథను
మధ్యాహ్నమునఁ బక్వ ♦ మధురాన్నపాయసా-పూపాజ్యదధిఫలం♦బులఁద్రిణేత్రుఁ
తే. బరమసంధ్యాగమంబునఁ ♦ బటహశంఖ, ఝల్లరీమడ్డుడమరుఝ ♦ ర్ఝరులఁ బ్రోత్త
నర్ధరాత్రంబులందు వీ ♦ ణారవముల,హరుని బూజింతు రతిభక్తి ♦ నసురవరులు. 103
శా. పంచబ్రహ్మషడంగమంత్రములనుం ♦ బ్రాసాదపంచాక్షరిం
బంచాస్యుక్ బహుబిల్వపత్రముల న ♦ భ్యర్చింతు రవ్యగ్రత
న్మంచుంగొండ యనుంగుఁబెండ్లికొడుకు ♦ న్వర్ణింతు రేకాగ్రతం
జంచద్వేదపురాణమంత్రముల ని ♦ ష్ఠాయుక్తి నక్తంచరుల్. 104
వ. ఇవ్విధంబున నిష్టార్థప్రదుం డైనయమ్మహాదేవు శ్రీభీమనాథు సేవించి యద్దేవునిప్ర
సాదంబున ననశ్వరంబును నతూర్జితంబును నసాధారణంబును నగునైశ్వర్యంబు
నుంబొంది. 105
తే. అపుడు గర్వించి నిర్జించి ♦ రఖిలజనుల, నిర్జరుల బాధ పెట్టిరి ♦ నిరపరాధ
మప్రతీకమహాప్రతా ♦ పాతిరేక, ఖిర్వ్విశంకావలేపులై ♦ పూర్వసురులు. 106

బ్రహ్మవిష్ణ్వాదులు శివునికడ కేగి మొఱవెట్టుట.

సీ. వజ్రహస్తుని చేతి ♦ వజ్రాయుధముజాగ్ర-దుద్దీప్తి పాడరి ♦ మొద్దువోయె
నతితీక్ష్ణతరమైన ♦ యాశుశుక్షణి తేజ-మింగాలతేజమై ♦ యింకిపోయెఁ
జండభీషణమైన ♦ జముగదాదండంబు-బిఱుసంతయును బాసి ♦ బెండుపడియెఁ
బాథోధివల్లభు ♦ పాశవల్లిమతల్లి-దర్పంబు దిగద్రావి ♦ త్రాడుపడియె
తే. గాలిదూలెను ధనపతి ♦ ఘనతయణఁగె,గ్రహములకునిగ్రహముపుట్టెఁ ♦ గాలవశతఁ
గాలకేయాదిరాక్షస ♦ గణములెల్ల, భీమలింగంబుకృపఁబెచ్చు ♦ పెరుగునపుడు, 107
వ. అప్పుడు హరివిరించులునక్తంచరులచేతఁబంచకరపాట్లువడి యంతగికరణంబులఁజిం
తించి రాయంచనుం గాంచనవర్ణగరుదంచలంబగుపులుఁగుఱేని నెక్కి దక్షిణజల
ధిపంచ దక్షారామంబున నధివసించిన మంచుఁగొండయల్లునిఁ బంచబాణవిరోధిని
డాయంజనుదెంచి పంచాక్షరీపంచబ్రహ్మమంత్రంబుల మంత్రోచ్చారణపూర్వకం
బుగా సాష్టాంగదండప్రణామంబులాచరించి ప్రపంచరక్షణార్థంబుగా నిట్లని
స్తుతియించిరి. 108
సీ. అవధారు దేవ ద ♦ క్షారామవల్లభ-సప్తగోదావరో ♦ త్సంగనిలయ
కాలకూటానల ♦ జ్వాలానలముఁ బాపి-మమ్మురక్షించిన ♦ మహితకరుణ

భీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిమహాదేవ-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ దీలుపడితి
మత్యంతదుఃఖము ♦ లనుభవించితిమి య-నాథులమైతి మ ♦ నాథనాథ

తే. మొదల దేవారులను గాచి ♦ పిదపసురలఁ, గాచి పిమ్మట నసురులఁ ♦ గాచినాఁడ
వింకమముఁగావువరుస ♦ భోగీంద్రకటక, నీవెఱుంగవె ధర్మంబు ♦ నీలకంఠ. 109

తే. చటులతరకాలకూటాగ్ని ♦ సంజహర్ష, పాల్కడలి నట్టనడుమ సం ♦ ప్రభవమైన
యమృతలింగంబవగునిన్ను ♦ నాశ్రయింతు, మభవ భీమేశ దక్షవా ♦ టాధినాథ. 110

క. ప్రణవోత్తమాంగ ఫణిభూ, షణ గగనమణీందువహ్ని ♦ చక్షుస్త్రితయా
ఫణికటక జితమనోభవ, యణిమాదివిశేషదా ప ♦ రాశ్రయచరణా. 111

ఉత్సాహము. నీలకంఠ భక్తలోక ♦ నిధి భవాబ్ధితారణా
ఫాలభాగమత్కృపీట ♦ భవశిఖా హుతస్మరా
శూలపాణి మమ్ముఁ గరుణఁ ♦ జూడు త్రిపురదానవుల్
జాలిఁ బెట్టుచున్నవార ♦ సహ్యవిక్రమోద్ధతిన్. 112

సీ. అర్కేందుహవ్యవా ♦ హనలోచనత్రయా-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ నపనయింపు
మంబికాహృదయాంబు ♦ జాకరకలహంస-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ నపనయింపు
నిత్యనిర్మలశుద్ధ ♦ నిరవద్యనిర్ద్వంద్వ-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ నపనయింపు
దీప్తదీప్తాయుధ ♦ స్థిరమహాదోర్దండ-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ నపనయింపు

తే. డమరుపట్టసపరశుఖ ♦ డ్గత్రిశూల, చాపఖట్వాంగధర నీవె ♦ శరణుమాకు
నన్యథాశరణంబులే ♦ దభవ భీమ, యపనయింపుము త్రిపురాసు ♦ రాదిబాధ. 113

క. ముక్త విశుద్ధ నిరంజన, ముక్తప్రియ నిత్య యష్ట ♦ మూర్తి ప్రతాపో
ద్వృత్తత్రినగరపరివృఢ, నక్తంచరబాధమాన్ప ♦ నాగాభరణా. 114

క. దగ్ధస్మరాంగశంకర, ముగ్ధేందుకళాకలాప ♦ మూర్ధాయన సు
స్నిగ్ధవిధాతృకపాల,ప్రస్థారి ఘటింపుత్రిపుర ♦ సంహారంబున్. 115

క. అద్వయ సత్య క్షరాక్షర, సద్వంద్య యనాదినిధన ♦ సర్వేశ్వర కృ
ష్ణద్వైపాయనశుకముఖ, విద్వన్నుత సంహరింప ♦ వే త్రిపురంబుల్. 116

క. సర్వేశ్వరసర్వాత్మక,* శర్వ సదాశివ మహేశ ♦ శాశ్వత రుద్రా
సర్వజ్ఞ భీమనాయక, గర్వాంధులనణఁపుత్రిపుర ♦ కర్బురపతులన్. 117

---

* శర్వభవానీశ శరణు ♦ జగదాధారా
సర్వంబుఁ దామెయనుచును, గర్వించిరి యసురులెల్ల ♦ గౌరీరమణా. పా.

సీ. ప్రణతార్తిహర దేవ ♦ పరమేశ దక్షవా-టాధీశ యభవమా ♦ కభయమిమ్ము§
మంత్రోపనిషదర్థ ♦ మన్మథాంతకగంధ-సింధురాసురవైరి ♦ సేమమిమ్ము
భక్తవత్సలశూల ♦ పాణి దక్షిణవార్ధి-వేలాతటీవాస ♦ విజయమిమ్ము
సంసారమాయాను ♦ షంగశాశ్వతతమ-స్కంధమార్తాండ యై ♦ శ్వర్యమిమ్ము

తే. సద్యరక్షింపువామదే ♦ వాద్యప్రోవు, జయజయాఘోరతత్పురు♦షజయ మొసఁగు
భద్రమీశానసేయుము ♦ ప్రబలులైన, త్రిపురదైత్యులగర్వంబు ♦ ధిక్కరింపు. 118

శా. త్రైలోక్యంబుభుజాప్రతాపమున ని ♦ ర్వక్రంబుగా నేలుచున్
హేలాహుంకృతిఁ గామగత్రినగరీ ♦ హృద్యప్రచారంబులన్
వాలాయంబును మమ్ము వెట్టిగొనుచున్ ♦ వర్తింపుచున్నారు మీ
రాలస్యం బొనరించినన్ బ్రతుకశ ♦ క్యం బెట్లు మాబోంట్లకున్. 119

క. లోకంబులు త్రిపురాసురు, లేకచ్ఛత్రంబుగాఁగ ♦ నేలఁగ నున్నా
రో కాలకంఠ యింకిటు, మా కాపులుగావు ధర్మ ♦ మార్గముదలఁగెన్. 120

మ. అభయిం బిందుకళాకిరీట శివదా ♦ యామ్నాయచూడామణీ
యిభరాట్చర్మపటీకటీర యభవా ♦ యీశాన మొఱ్ఱో గిరి
ప్రభవామానసపద్మపద్మహిత య ♦ బ్రహ్మణ్యమాలింపు మా
కభిమానచ్యుతిపాటిలెం ద్రిపురదై ♦ త్యగ్రామణీశ్రేణిచేన్. 121

క. కరుణింపు దక్షవాటీ, పురనాయక భీమలింగ ♦ భోగికులేంద్రా
భరణవిషదహనభయమును, బురదనుజభయంబు సరియ ♦ భువనంబులకున్. 122

ఈశ్వరుఁడు త్రిపురాసురుల నిర్జించుట.

వ. అనియీప్రకారంబున బ్రహ్మవిష్ణువులుపురందరపురోగము లగుబృందారకులతోడం గూడి యభినందించినం బరమానందంబునుం బొంది యభ్భువనగోప్త సప్తపాతాళభువనగర్భగోళంబునందుండి యావిర్భవంబునొందిన దివ్యస్వయంభూజ్యోతిర్లింగమూర్తి భీమేశ్వరుండు నిర్వికల్పంబును నిరస్తసమస్తోపాధికంబును నైననిష్కళంకస్వరూపంబు విడిచి యారకూటపాటలంబై కుసుంభచ్ఛాయనగు జటాపటలంబును, బాండురపుండరీకముకుళదుండుభంబులను శంక నంకురింపం జేయుంజాలు బ్రహ్మకపాలమాల్యంబును,జిఱునవ్వుజిగి మెఱుంగిడినచెక్కుటద్దంబుల నీడచూచు నిద్దంపు

§ దానవసంఘమే ♦ తత్క్షణంబునఁద్రుంతు - ననుచును మాకిప్పు ♦ డభయమిమ్ము
మమ్ములఁగృపఁజూడు ♦ మన్మథాంతకగంధ-సింధురాసురవైరి ♦ సేమమిమ్ము. పా.

నాగకుండలంబులును, గ్రొత్తయఱసంజకెంజాయ రంజిలు కాఱుమొగులు కైవడిఁ జిలుపచిలుపనినెత్తురుల జొత్తిల్లిన పచ్చియేనికతోలుపచ్చడంబును, గంఠోత్కంఠ భువన భువనరక్షణ దాక్షిణ్య లక్షణ కస్తూరికాలేపనమై పథ్యంబునుం బోని కాలకూటవిషమషీ కంఠంబును, సాయాహ్న సమయ సంఫుల్ల మల్లికాకుసుమస ముల్లాసంబు నుల్లసంబాడు తెల్లనిమేనును, మొఱకుఁదనంబున నేతెంచిన కఱకు చెఱకువిల్తునిజూఱఁబుచ్చినదైచిగురు తేలన నుప్పతిల్లుచు మినుమినుకు మనునులివేఁడి చూపువలనఁ గోపాటోపావార్యహవ్యవాహనాడంబరం బగులలాటలోచనజ్వల నంబు ప్రజ్వలించి నికటజటాటవీవాటంబు నాస్ఫోటించునోయని యవధరించిన చందంబున నందం బగుమందాకినీసలిలపూరసంభరితం బైనశాతకుంభకుంభంబునుఁ బోని కిరీటకటాహంబును, జంద్రఖండంబులుమూఁగినభంగి నంగీకరించినయకించన శశాంకరేఖాలంకారంబును, జెంగలువ టెక్కెడాలుఁజక్కనేలినకేలియంగుటంబు నం జవమత్తురపుటంబులమోపి నింగికినెగయ నంజచాఁచులీలాకురంగశాబకంబును గనుపట్టు సర్వకళారూపంబు ధరియించి సర్వమంగళాకుచకలశలేపనానైపుణ్య కుంకుమాంగరాగవ్వాసనాసనాథంబును, గరళకూటపావకోత్పత్తినిరస్త మణికుల ప్రశస్తంబును నైనశ్రీహస్తంబు విస్తరించి యభయంబు ప్రసాదించి సజలజలధర ధ్వానగంభీరోదారం బైనకంఠస్వనంబున నిట్లని యానతిచ్చె. 123

మ. అరవిందాసనతార్క్ష్యవాహనసహ ♦ స్రాక్షాదిబృందారకుల్
చిరకాలంబును బద్ధపాట్లు మదిలోఁ ♦ జింతింపు చున్నాఁడ ని
ర్భరదర్పోద్ధతులం బురాసురుల నే ♦ భంజించెదన్ మీరునుం
బరిపాటిన్ నను గొల్చి రండు సమర ♦ ప్రారంభసన్నద్ధులై. 124

ఆ. అని ముహూర్తమాత్ర ♦ మద్దేవతాచక్ర, వర్తి దక్షవాటి ♦ వల్లభుండు
మనమునందుఁ దలఁచె ♦ మదనాంధకారాతి, శత్రునగరవిజయ ♦ సాధనంబు. 125

వ. అనంతరంబ తదభిజ్ఞానప్రభామహామహిమంబునఁ దదాజ్ఞాతిశయంబున, 126

సీ. జలరాశిమేఖలా ♦ వలయంబు రథ మయ్యె-రవియుఁ జందురుఁడుఁ జ ♦ క్రంబు లైరి
శారదాజీవితే♦శ్వరుఁడుసారథి యయ్యె-శ్రుతులు నాలుగును వా♦రువము లయ్యెఁ
బ్రణవమ్ము త్రైకాక్షు ♦ రము ప్రతోదం బయ్యెఁ-దారకావీథి ప ♦ తాక మయ్యె
రత్నసానుధరాధ ♦ రము ధనుర్లత యయ్యె-నాగప్రధానుండు ♦ నారియయ్యె
తే. గంధవాహంబు లేదును ♦ గఱులు గాఁగ, విలయకాలానలజ్వాల ♦ ములికి గాఁగ
లచ్చిచన్నుదోయికుంకుమ♦బచ్చనయుగఁ,బాలమున్నీటియల్లుండు♦బాణ మయ్యె. 127

వ. ఇవ్విధంబున సకలసాధనంబులు సన్నిహితంబు లైనక్షణంబ దక్షారామంబున నయనాభిరాముండు భీమేశ్వరుండు త్రిపురవిజయార్థంబు దివ్యస్యందనం బెక్కె నప్పుడు. 128

సీ. సరిబ్రాహ్మిమొదలైన • సప్తమాతృకలు దం-డ్గూడ సేసలు చల్లె • గోగులమ్మ
పసిఁడివేత్రము పట్టె • పాతాళభైరవుం-డందండసందడి • నపనయించె
దివ్యదుందుభినాద • దీర్ఘగర్జితముతోఁ-గురిసెమిన్ననుండి • కుసుమవృష్టి
జయజయధ్వని దేవ • సంయమీశ్వరకోటి-సంఘటించెఁగరాంబు • జంబు నొసలఁ
తే. త్రిపురసంహార మొనరింప • దీక్ష చేసి, భీమనాథే శ్వరేశ్వర • స్వామి శివుఁడు
దక్షవాటీవిభుఁడు మేరు • ధనువు పట్టె, యేచి పంటవలంతి తేఁ రెక్కనపుడు. 129

సీ. కమ్మినూకినసూత్న • కలధౌతమును బోలెఁ-జక్కంగ నిక్కమై • సొక్కమానె
నంతరాంతరములం • దస్థిబృందంబులు-పెళపెళమనియెడు • గిలుకు లెసఁగెఁ
బగిలి బీటలువాఱె • తగ డెత్తెఁ గుబుసంబు-తోరంపు వెల్లులి • తునకలట్ల
మహనీయతరఫణా • మండలంబులు లేఁత-చిగురుటాకులచ్ఛాయ • జేగురించె
తే. హాటకాద్రిధనుర్దండ • కూటకోటి, వంచి బాహావలేపదు • ర్వారలీలఁ
గాలకంఠుండు త్రిపురసం • క్షయ మొనర్ప, నెక్కు వెట్టినయపుడు భో • గీశ్వరునకు.

క. ముక్కంటి మేరుచాపం, బెక్కిడి సారించెఁ బన్న • గేంద్రగుణంబుఁ
మక్కువ హిమగిరికన్యక, త్రిక్కటిసిన కుచము లలము • కేలుందమ్మిన్. 131

క. తాటించి నిటలనయనుఁడు, హాటకగిరిచాపవల్లి • నహిశింజిని నా
స్ఫోటించెఁ దత్కఠోరమ, హాటంకృతి కమలజాండ • మటపగులంగన్. 132

మ. గిరిశస్థూలభుజాపరీతవిభవ • క్రీడాసమాస్ఫాలిత
స్థిరబాణాసనగాఢ పాద్గుణలతా • దీర్ఘోగ్రఘోషంబునన్
ధరణీచక్రము దిర్దిరం దిరిగెఁ బా • తాళంబు ఘూర్ణిల్లె నం
బరముం దిక్కులు వ్రయ్యలయ్యెఁ బగిలెన్ • బ్రహ్మాండభాండంబులున్. 133

క. మృడుఁడు కనకాద్రిచాపము, గుడుసువడం దివియఁ గూడి • క్షుశలుప్రశ్నం
బడిగిరి యొండొరులను గని, కడకొమ్ముల నున్న యదితి • కద్రువతనయుల్. 134

క. తెగనిండ ఫాలనయనుఁడు, నగచాపము దిగిచినపుడు • నాగేంద్రుండ
భృగువున మొగంబులదరుటఁ, బొగ లెగయఁగ విషముభుగులు • భుగులనఁ గ్రక్కెన్,

క. విషధరపరివృఢనాసా, సుషిరవినిశ్వాసపవన ♦ ఘూత్కారరవ
ద్విషవహ్నిజ్వాలంబులు, వృషభధ్వజు చేతి కొండవింట ♦ జనించెన్. 136

క. శ్రీకంఠకఠినభుజపరి, ఘాకృష్టసువర్ణగిరిశ ♦ రాసనమౌర్వీ
కాకోదరముఖసంభవ, కాకోలానలము ముజ్జ ♦ గము దరికొనియెన్. 137

క. కటకాముఖహస్తంబున, నిటలాక్షుఁడు కొండవిల్లు ♦ నెవ్వడిఁ దివియన్
ఘుటియిల్లె నురగరాజ, స్ఫుటహాలాహలకృపీట ♦ భవకీలలటన్. 138

వ. ఇవ్విధంబున భీమనాథుండు త్రిపురదమనారంభసంరంభంబున శాతకుంభకుంభినీధరకోదండం బుద్దండభుజాదండచండిమంబునఁ గుడుసుపడం దిగిచినఁ దత్సమాకృష్టభారంబున భుజంగపుంగవుండు వేయుపడగలను విషంబుఁ గ్రక్కఁ దృక్కర్ణవదన నాసారంధ్రసముదీర్ణసంభవం బయినయకాలకూటవిషంబు కృపీటభవజిహ్వాకలాపంబులు గ్రోయుచుఁ దోయధిమథనంబున సంభవించినహాలాహలంబునుం బోలెఁ బ్రజ్వరిల్లి సముజ్జ్వలజ్వాలాజాలంబులఁ ద్రైలోక్యంబు నాక్రమింపం దొణంగినం దెగ యుడిపి ఖట్వాంగపాణి యుత్తమాంగంబు జాడించి గంగాంభఃప్రవాహనిర్ఝరవారిపూరంబులు చల్లియు వామలోచనహిమధామకిరణవ్రాతంబులం బ్రోక్షించియు నమ్మహోపద్రవం బుపశమింపం జేసి దుర్గాసహాయుండును విఘ్నరాజప్రసాదోపలబ్ధసంభావితుండును నై విషమలక్ష్యంబులయిన త్రిపురంబులు వీక్షించి వెండియు నాదినారాయణునిం బురాణపురుషునిఁ బురుషోత్తము ననాదినిధనుని బాణంబు చేసియరింబోసి పాశుపతాస్త్రసమంత్రకంబుగా నభిమంత్రించి యాకర్ణాంతంబుగాఁ దిగిచి లలాటేక్షణజ్వాలాజాలంబు మునుముట్టనిగుడించి బిట్టుహుంకరించి యట్టహాసంబు చేసి యేసిన నమ్మహాస్త్రంబు.

సీ. కరపల్లవంబులు ♦ గబళించుఁ గబళించి-ప్రబలనితంబభా ♦ రముల వ్రాలుఁ
జెక్కుటద్దములపైఁ ♦ జెరలాడుఁ జెరలాడి-శ్రవణావతంసమం ♦ జరులుముట్టు
వలిచన్నుఁగవలపైఁ ♦ బొలసాడుఁ బొలసాడి-నాభిరంధ్రములపై ♦ నటనసేయు
వేణీభరములపై ♦ విహరించు విహరించి-బింబాధరములపై ♦ బిత్తరించు

తే. నభవు కరముక్తనారాయ ♦ ణాస్త్రవహ్ని, కాముకుని కోమలాంతసం ♦ గంబుపగిదిఁ
దెగువమీఱంగఁ ద్రిపురదై ♦ తేయరాజ, సదనశుద్ధాంతభామినీ ♦ జనములందు. 140

క. లోహమయదైత్యనగరీ, గేహంబులు హరశరాగ్ని ♦ కీలాజ్వాలా
దాహమునఁ గరఁగి మూఁడుస, మూహములై పెద్దపెద్ద ♦ ముద్దలునయ్యెన్. 141

వ. అంత. 142

సీ. భస్మరేణువులయ్యెఁ ♦ బ్రాకారగోపుర-ప్రాసాదకుట్టిమ ♦ ప్రాంగణములు
మసిబూడిదయ్యెని ♦ ర్మలకేలిదీర్ఘికా-కమలినీకహ్లార ♦ కైరవములు
దగ్ధమయ్యెను సమ ♦ స్తప్రశస్తమహాస-భాభ్యంతరాంతఃపు ♦ రాంగణములు
దూళియ్యెమారుతో ♦ ద్ధూతపుష్పపరాగ-వాసనాదిశలగు ♦ వనచయములు
తే. కాలకంఠభుజాదండ ♦ గర్భభార, కుండలీకృతమేరుకో ♦ దండపరిధి
వలయనిష్ఠ్యూతకైటభ ♦ ధ్వంసిబాణ, దహనసంధానమునఁ బుర ♦ త్రయమునందు,
క. ఫాలేక్షణాస్త్రవహ్ని, జ్వాలాజాలముల నసుర ♦ వరనగరంబుల్
కాలిన నప్పుడు కాలక, కాలాంతకలింగ మొకటి ♦ కడు నొప్పారెన్. 144
తే. ఆదిలింగోద్భవమునాఁటి ♦ యభవుభంగి, నింగిమోచిన యాశంభు ♦ లింగమూర్తి
భీమవరవహ్నిపురములఁ ♦ బ్రేల్చునపుడు, నగ్నిసెగదాఁకకేమియు ♦ నడలకుండె.
మ. అసురాధీశసమర్పితంబులగు లీ ♦ లారామకల్పద్రుమ
ప్రసవంబుల్ కసుగందవయ్యె విలస ♦ త్పాటీరగోరోచనా
ఘుసృణాలేపనపంకితాకలనమై ♦ గుంఫించె నారాయణా
స్త్రసముజ్జృంభణభీమలింగమునకున్ ♦ దైతేయరాట్స్వామికిన్. 146

వ. ఇవ్విధంబున నున్నఁ జూచి భీమేశ్వరుండు ఋక్సామయజురథర్వణవేదపారాయణతురంగకంబును రవిశశాంకరథాంగకంబును గమలభవసారథికంబును నగు విశ్వరథంబెక్కి భుజంగమరాజశింజినీకంబయిన కాంచనధరాధరధనుర్దండంబును బుండరీకాక్ష బాణంబును సంధించి పురత్రయంబుల దహించి విజయలక్ష్మిఁ బరిగ్రహించి విశ్వావసుప్రధాన నానాగంధర్వజేగీయమాన భుజావధానుండై ప్రమోదాతిశయంబున. 147

శా. ఆడెం దాండవ మార్భటీపటహాలీ ♦ లాటోప విస్ఫారిత
క్రీడాడంబరముల్లసిల్ల గరళ ♦ గ్రీవుండు జూటాటవీ
క్రోడాఘాతకఠోరకోటకరుటీ ♦ కోటీలుఠచ్ఛింధువీ
చీడోలాపటలీపరిస్ఫుటతర ♦ స్ఫీతధ్వనిప్రౌఢిమన్. 148
వ. ఇట్లు త్రిపురవిజయానంతరంబునం గృతాంతదమనుండు వెండియు. 149
చ. డమరుకడిండిమప్రకట ♦ టంకృతియుం గళినాట్టహాసవి
భ్రమమును దాండవారభట ♦ పాటవముం ఘటియిల్ల మాతృకా

సముదయభూతభైరవపి • శాచనిశాచరడాకినీగణ
ప్రమథసమూహముల్ పొగడ • భర్గుఁడు సంతసమందె నెంతయున్. 150

వ. అనంతరం బాయంబికావల్లభుండు జాంబూనదశైలకోదండం బెక్కుడించి యాస్థానంబున నునిచి నారి యగుపాపఱేనిని విశ్వంభరాభరణంబునకు నియోగించి క్షీరాంభోరాశితూణీరంబున వైకుంఠబాణంబు చేర్చి వేల్పుల వీడ్కొలిపి బ్రహ్మను సత్యలోకంబున కనిచి వేదంబులం దన నిట్టూర్పుగాడ్పులలోనం గలిపి చంద్రసూర్యులం గాలంబుగడుప నియోగించి కృతకృత్యుండై త్రిపురదైతేయుల కులదైవతంబైన యద్దివ్యలింగంబును బంచబ్రహ్మ పంచాక్షరీపంచతత్త్వ పంచభూతమయంబగుటం జేసి పంచఖండంబులుగా ఖండించి కృష్ణవేణీమహానదీతీరంబున ధరణాలకోటయను గ్రామంబున నమరేశ్వరునిచేతం బ్రతిష్ఠితంబగుటం జేసి యమరలింగంబునాఁ బ్రసిద్ధంబైన యమరారామంబును గౌతమీ తీరంబున దక్షిణకూలంబున గుణపూడియనుగ్రామంబున సోమునిచేతఁ బ్రతిష్ఠితంబు సేయంబడుటం జేసి సోమలింగంబనఁ బ్రఖ్యాతంబైన సోమారామంబును బాలకోటయనుగ్రామంబున శ్రీరామచంద్రునిచేఁ బ్రతిష్ఠితంబగుటం జేసి రామలింగంబునాఁ బ్రసిద్ధంబైన క్షీరారామంబును జాళుక్యవంశరాజధానియగు చాళుక్యభీమవరనామగ్రామంబునఁ గుమారరత్నంబైన కుమారస్వామిచేతం బ్రతిష్ఠితంబగుటం జేసి కుమారభీమలింగంబనఁ బ్రఖ్యాతంబునొందిన భీమారామంబును మొదలి మామ యగుదక్షప్రజాపతి యునికిపట్టైన యారామంబగుట దక్షారామంబున శివసన్నిధానంబై దానుండునట్టుగా నీప్రకారంబున భోగమోక్షప్రదంబులైన పంచారామంబులను బ్రతిష్ఠనొందించి తానును దక్షవాటంబున మున్నీటితటంబున విశుద్ధస్ఫటికసంకాశంబును త్రిదశలోకభామినీవిలోకనచ్ఛాయాగుళుచ్ఛాచ్ఛజ్యోత్స్నాభిషిక్తయుక్తాంగంబగు శ్రీభీమేశ్వరలింగంబునం దధివసించె నిది త్రిపురవిజయోపాఖ్యానంబు దీని వినినను బఠించిన వ్రాసినఁ బ్రశ్న చేసిన బోధించినవారికి సకలపాతకనివర్తనంబై భుక్తిముక్తులు గలుగును సకలకల్యాణకరంబనిన విని. 151

ఉ. అప్పుడు సప్తదివ్యమును • లంచితభక్తిరసప్రయుక్తులై
చప్పటతాళముల్మొరయ • సంస్తుతిపూర్వముగాఁగ నాడుచున్
ముప్పిరిగొన్న మోదమున • మ్రొక్కుచు మైఁ బులకాంకురావళుల్
కుప్పలుగా భజించిరి య • కుంఠితభావన భీమలింగమున్. 152

సీ. ఆఖండపంచకం • బాఖండలాదిక, విబుధమండలనిషే • వితము చంద్ర
మార్తాండశతకోటి • మహనీయ తేజంబు, కుండలిగ్రామణి • కుండలంబు
పుండరీకత్వక్ప్రి • కాండాతిమండిత, కటిమండలంబు శ్రీ • ఖండఘటిత
పాండురబ్రహ్మాక • పాలసంపుటము బ్ర, హ్మాండకోటిస్ఫుర • దమృతపిండ
తే.మభవ మద్వయ మాద్యంబ•నాదినిధన,మప్రమేయం బజయ్యంబు•నప్రధర్ష్య
మఖిలవేదాంతవేద్య • మత్యంతభక్తి, భావనాయుక్తి గలవారి • పాలిసురభి.

శా. ఎంచన్ బెక్కు విశేషముల్ ధరణిలో • నింపారుచున్నట్టి శ్రీ
పంచారామములందు దక్షిణమహా • పాథోధితీరంబునన్
బంచబ్రహ్మమయామృతప్రకటసం•భ ద్దివ్యలింగాకృతిన్
మంచుంగుబ్బలియల్లుఁడొప్పెసఁగుభీ•మస్వామి యుద్దాముఁడై. 154

శ్లో. కాశీక్షేత్రమృతేజీవి పునర్జన్మశివాకృతిః
చిత్రం దక్షపురీజీవి నజన్మ సశివాకృతిః॥ 1

శ్లో. మత్తోన్యాస్త్యపరం దైవం న దేవీగిరిజాసమా
దక్షారామాత్పరం క్షేత్రం నభూతో నభవిష్యతి ॥ 2

శ్లో. రథ్యాంతరే మూత్రపురీషమధ్యే । చండాలవేశ్మన్యథవాశ్మశానే
క్షతప్రయత్నో హ్యప్రకృతిప్రయత్నో । దక్షస్యపుర్యాధ్రపురంతముక్తః ॥ 3

వ. అట్టిదివ్యక్షేత్రంబునందు. 155

క. ఆలింగమూర్తి శశ్వ, జ్జ్వాలామాలాకరాళ • సందీప్తంబై
యాలోకింపంబడినం, దేలిరి యానందజలధి • దివ్యమునీంద్రుల్. 156

తే. సంస్మితం బైనమదనశా•సనునిముఖము
చూచి యానందమునఁబొంది • సురలుమునులు
రాక్షసకృతావరోధసం • రంభమింకఁ
దమకు లేదని తెలిసిరి • తత్త్వబుద్ధి. 157

శా. కారాగారనిబద్ధలైన దివిష • త్కాంతాజనుల్ వారికిం
గారామైనతనూజులున్ బతులు దగి • ఖంబాలగోదావరీ
వారిం దీర్థములాడి కాంచిరి జగ • ద్వంద్యుం బురారాతి ద
క్షారామాధిపు భీమనాయకుఁ ద్రిలో • కాహ్లాదసంధాయకున్. 158

వ. తదనంతరం బాభరద్వాజాదిమహామునులు శివున కర్ఘ్యపాద్యాచమనీయార్థంబు
భీమనాథమహాదేవునిసమీపంబున గోదావరీవాహినిం బ్రవహింపఁజేయువారై
ప్రారంభించి. 159

సీ. పంచభూతమయంబు ♦ పరమపంచబ్రహ్మ, తత్త్వతేజస్సము♦ద్భాసితంబు
పంచాక్షరీమహా ♦ పరమంత్రమూలంబు, శాశ్వతంబజరంబ ♦ నశ్వరంబు
భైమేశ్వరంబు శో♦భన మాదిమధ్యాంత, శూన్యంబు సకలంబు ♦ శుద్ధబుద్ధ
మనవద్య మచ్ఛేద్య♦మక్షోభ్య మఖిలది, గ్దేశకాలాపరి ♦ క్షీణమనఘ
తే. మంబరము మోచి యున్నలిం♦గంబుఁ జూచి, సంప్రతిష్ఠ యొనర్పంగ♦సమ్మతించి
కాలమీక్షించితగినలగ్నంబుఁ జూచి, సకలసంభార నిచయంబు♦సంగ్రహించి.

తే. గౌతమీగంగఁ బాపి యి♦క్కడికి నొక్క, సిద్ధవాహినిఁ బ్రవహింపఁ♦జేసికాని
లింగసంస్థాపనంబుఁగ♦ల్పింపమనుచుఁ, బరమసంయములేడ్వురుఁ♦బ్రతినవట్టి.

సీ. ఆలగ్న వేళకు ♦ నమృతదివ్యస్వయం, భూమహాలింగైక ♦ మూర్తియైన
శ్రీభీమనాథుని ♦ శీతాంశు శేఖరు, నభిషేక మొనరింప♦నభిలషించి
కదలి సప్తర్షులు ♦ గౌతమాదులుశిష్య, సహితంబుకడుభక్తి ♦ సంభ్రమమున
దక్షవాటీపుర ♦ స్థానంబునందుండి, యేగియంతంతఁగ ♦ ట్టెదురఁ గనిరి
తే. గౌతమీగంగ నాలోల♦ఘనతరంగఁ, గేళిడోలావిహారసం♦క్రీడమాన
చక్రవాకబకక్రౌంచ♦సారసాళి, హంసకారండవాదిమా♦ద్యద్విహంగ. 162

క. గౌతమకన్యాతటినిన్, బ్రీతిఁ బయఃపానమాచ♦రించిన మనుజ
వ్రాత మొనర్పదుమఱల, న్మాతృపయోధరపయఃక♦ణాస్వాదనమున్. 163

వ. అని మునీంద్రులు తమలోన వెండియు నొండొరులం గనుంగొని. 164

తే. కంటిరే ఘోరపాతకౌఘముల నెల్లఁ, గడిమి జంకింపుచున్నది♦గంగ యిపుడు
వీచికాహస్తవిన్యాస♦విభ్రమముల, ఘుమఘుమధ్వానహుంకార♦ఘోష మెసఁగ.

తే. యక్షగంధర్వసిద్ధవి♦ద్యాధరోర, గామరవ్రాతభరితాభ ♦ యప్రతీర
పృథివియెల్లను రక్షించు♦పేరఁటాలు, మమ్ము రక్షించు గోదావ♦రమ్మ యెపుడు.

తే. అమృతమైనపయోధార ♦ నహరహంబు, సృష్టిఁ గల జంతుకోట్ల ర♦క్షింతు వీవు
జనని వౌటకు నేమి సం♦శయము చెపుమ, గౌతమీగంగ యాలోల♦ఘనతరంగ.

క. త్రైలోక్యవరద పావన, నాళీకాసనకరాబ్జ ♦ నవమణికుండీ
కూలంకషసలిలామృత, పాలింపు గిరీశజాయ ♦ పర్వతతనయా. 168

క. గోదావరి గోదావరి, గోదావరి యంచుఁ బల్కు ♦ గుణవంతులకున్
గోదావరితల్లి సం, పాదింతుగదమ్మ నీవు ♦ భవ్యశుభంబుల్. 169

క. కంబుశశిరజతశుక్తివి, డంబసితచ్ఛాయకలిత ♦ డంబరములు నీ
యంబువు లమృతోపమరుచు, లంబా మా కొసఁగుఁగాత ♦ నభ్యుదయంబుల్.

శా. ఆపాతాళగభీరనీరకసుధా ♦ హారామలచ్ఛాయకున్
ద్వీపాలంకృతికి న్మహేంద్రనగరీ ♦ నిశ్రేణికాయష్టికిం
దాపోపాయవిధావిహర్త్రికి మహా ♦ దన్యాదృఢాలింగన
వ్యాపారప్రతిపన్నసౌఖ్యకు నసా ♦ ష్టాంగంబు గంగమ్మకున్. 171

శా. రంభోరూకరశాతకుంభఘటధా ♦ రాపూరణప్రక్రియా
గంభీరక్వణసాంద్రభిన్నకరిరా ♦ డ్గండూషనిర్భిన్నకున్
సంభావించి నమస్కరింతుము త్రిసం ♦ ధ్యంబున్ ముదంబొప్ప నీ
కంభోజాసనకుండికాంబుజవనీ ♦ హంసాభ గోదావరీ. 172

క. గౌతమికిన్ బంచమహా, పాతకపటలాంధకార ♦ పాటవవిధిరా
డ్గౌతమికి నమస్కారం, బాతతమతిఁ జేయుదము ప్ర ♦ యత్నంబెసఁగన్.
వ. అని ప్రార్థించి యిట్లనిరి. 174

సీ. విచ్చేయవమ్మ శ్రీ ♦ వృషభవాహనధర, సామజకటమదా ♦ సారధార
పయనంబుగావమ్మ ♦ భర్గజటాటవీ, కుటజశాఖాశిఖా ♦ కోరకంబ
రావమ్మ యాదిమ ♦ బ్రహ్మదోగ్గిపల్లవ, స్థితకమండలుపుణ్య ♦ తీర్థజలమ
లేవమ్మ విశ్వంభ ♦ రావధూటీకంఠ, తారమౌక్తికహార ♦ ధామకంబ
తే. తెరలతో వీచికలతోడఁ ♦ దరులతోడ, విమలడిండీరఖండతం ♦ డములతోడ
మురువు లీవియు నామోద ♦ మునుజవంబు, వడువు నొప్పంగ గంగమ్మ ♦ నడువవమ్మ.

మ. అదె మాస్వామి సుధారసోద్భవుఁడు ద ♦ క్షారామభీమేశుఁ డ
భ్యుదయంబొంది ప్రతిష్ఠఁగైకొనెడు నం ♦ భోరాశితీరంబునన్
బదమా షట్పదమాలికాపరిలస ♦ త్పాథోఘనీసంపదా
స్పదనానాసలిలప్రవాహలహరీ ♦ సంభారగోదావరీ. 176

తే. సోమశేఖరుండు ♦ భీమేశ్వరస్వామి, తివిరినాఁడు సంప్ర ♦ తిష్ఠఁబొంద
వేళదప్పకుండ ♦ విచ్చేయఁగారాదె, త్ర్యంబకాద్రిసరసి ♦ ధామలక్ష్మి.

మ. అని మెప్పించి మహర్షు లేడ్వురును న ♦ త్యాశ్చర్య మొప్పన్ బ్రభా
వనిరూఢిం గొనివచ్చి రంధ్రవసుధా ♦ వక్షోజహారావళిన్
మునిబృందారకసేవ్యమానసలిలన్ ♦ గోదావరీవాహినిన్
వెనుక న్ముందఱఁ బార్శ్వదేశముల నా ♦ వేశించి సేవింపుచున్. 178

వ. అప్పుడు ప్రతిష్ఠావలోకనంబునకు లోకపాలకగంధర్వయక్షసిద్ధసాధ్యవిద్యాధ
రోరగామరసహితుండై దేవేంద్రుం డంబరమార్గంబున ఋషుల ననుసరించి యే
తెంచుచుండె నాసమయమ్మున. 179

తే. ఒక్కనదిపొంత గార్హస్థ్య ♦ యుక్తమైన,పుణ్యతపమాచరించుచుఁ ♦ బుణ్యజనులు
తారు బంధులుఁ దామర ♦ తంపరగుచుఁ,గూడియుండంగ నెంతయుఁ ♦ గాడుచేసి.

తే. ఋషుల వెంబడి సంరంభ ♦ మెసఁగవచ్చు
తటిని నడుత్రోవ వనములోఁ ♦ దపము సేయు
దైత్యమునుల పుణ్యాశ్రమ ♦ స్థలము సొచ్చి
వఱదఁగొనిపోయె నిండు స ♦ ర్వస్వములును. 181

శా. ప్రాగ్వంశంబులు స్రుక్స్రువంబులును యూ ♦ పస్తంభపఙ్క్తుల్ హవి
ర్భుగ్వేదీనిలయంబులున్ వఱదలోఁ ♦ బోవంగ దేవార్చనా
స్రగ్వ్యాసోఘటికాకమండలు బ్రుసీ ♦ సంఘాతముం జేలిపో
వాగ్వాదం బొనరించి రప్పుడు ముని ♦ వ్రాతంబుతో దానవుల్. 182

క. ఆకాశదివ్యమునులును, నాకౌకగిప్రత్యనీక ♦ నాయకమునులున్
వాకాటులకుం జొచ్చిరి, పాకంబులు దప్పినట్టి ♦ పటురోషములన్. 183

తే. శిఖలు వీడఁగ ముఖములు ♦ జేగురింపఁ, గటము లదరంగ నొకవిడిఁ ♦ గాటులాడి
యొండొరులమీఁద శాపంబు ♦ లుగ్గడించి,హస్తములయందుసలిలంబు ♦ లందుకొనిరి.

వ. ఇట్లందుకొని దానవులు సప్తర్షిసమానీత యైనయవ్వాహిని శుష్కతోయ యయ్యె
డు మనియును మునులు దానవులకు సమాశ్రయం బైనయప్పుణ్యవాహిని యపూ
జ్యయై యస్పృశ్యయయ్యెడుమనియును శపియించి రప్పుడు. 158

తుల్యభాగయుత్పత్తిక్రమము.

తే. అసురులకు నాశ్రయంబైన ♦ యాస్రవంతి,తుల్యభాగాహ్వయుండు దై ♦ త్యురిదు దేరఁ
బూర్వమున గౌతమీగంగఁ ♦ బుట్టివచ్చె, నందు రితిహాసతత్త్వజ్ఞు ♦ లైనబుధులు.

వ. తుల్యభాగుం డను దైత్యుండు పరమార్థతత్త్వజ్ఞుండై పక్షపాతంబు లేక సురా
సురులకు మాధ్యస్థ్యంబున వివాదంబులు తీర్చుచుండుటను సమర్థుం డగుట నద్దా
నవుండు,తుల్యభాగాహ్వయుం డనం బరఁగుట నన్వర్థనామధేయుండు. 187

క. ఆతుల్యభాగుపేరను, నాతటినికిఁ దుల్యభాగ ♦ యనునామము ప్ర
ఖ్యాతివడసె నవ్వాహిని, గౌతమకన్యకకుఁ గూర్మి ♦ కన్యక మొదలన్. 188

సీ. ఆతుల్యభాగమ ♦ హామునీంద్రుఁడు ప్రీతి, మునిదానవశ్రేణి ♦ మ్రోల నిలిచి
వరుసతో వాదించి ♦ యిరువెఱంగులవారి, వారించి కోపంబు ♦ వలదు మీకు
శపియింపఁ దగునయ్య ♦ సర్వసర్వంసహా, భువనపావనలైన ♦ పుణ్యనదులఁ
గ్రమ్మఱింపుఁడు శాప ♦ గరళాక్షరంబులు, క్రోధంబు లేల త ♦ పోధనులకు

తే. ననుటయును వారలామాట ♦ లాదరించి, క్రమ్మఱుపరాదు పలుకమో ♦ ఘమ్ము మాకు
నీవు నిప్పుడు చెప్పిన ♦ హితవు నూది, వేఱుచందాన మేలుగా ♦ వింతుమింక.

వ. అని రాక్షసులు సప్తమునిసింధువునకు నంతర్ప్రవాహంబును మునులు తుల్యభాగకు నుత్తరాయణ దక్షిణాయన పుణ్యకాలంబులను సూర్యచంద్రగ్రహణంబులను బ్రతిభానువారంబునను దర్శపౌర్ణమాసీప్రభృతిమహాపర్వకాలంబులను సంక్రమణంబులు మొదలైనవిశేషకాలంబులను స్నానదానజపతపహోమశ్రాద్ధదేవార్చనావిధానంబు లక్షయఫలంబు లగునట్టుగాను బతిసమేతంబుగా సతికి రజస్వలాత్వాద్యంతరాయంబు లేక యధశ్శయన బ్రహ్మచర్యోపవాసనియమంబులతో భానువారచతుష్టయంబు స్నానంబు సిద్ధించిన సంతానప్రాప్తి యగునట్టుగాను వరంబు ప్రసాదించిరి తదనంతరంబ. 190

మ. కెలనన్ ముందర సిద్ధకింపురుషులుం ♦ గీర్వాణులు న్నాగసా
ధ్యులు విద్యాధరకిన్నరేంద్రులు సము ♦ ద్భాషింప దివ్యాప్సరో
లలనాబృందము లాడ దానవులు పి ♦ ల్లంగ్రోల్లు పట్టంగ బో
బ్బలు నార్పుల్ వటుసింహనాదములు ను ♦ త్పాదిల్ల ధాత్రీస్థలిన్. 191

చ. మలఁగి మలంగి భీమపతి ♦ మందిరమండలసిద్ధభూమికిన్
దొలఁగి తొలంగి యుచ్చలిత ♦ తోయతరంగపరంపరోద్ధతిన్
జెలఁగి చెలంగి యారభటి ♦ శీర్ణధరాధరధాతురేణులం
గలఁగి కలంగి పాఱె వడి ♦ గౌతమకన్యక దక్షవాటికన్. 192

తే. దేవదుందుభులుడువీథి ♦ దీటుకొలుప, నమరు లందంద పుష్పవ ♦ ర్షములు గురియ
మునిజనంబులుజయజయ ♦ ధ్వనులొనర్ప, దక్షవాటంబుచొచ్చె గౌ ♦ తమతనూజ.

వ. ఇవ్విధంబునగోదావరీపుణ్యవాహినింగొనివచ్చిసప్తర్షులుపరమహర్షోత్కర్షంబున.

శ్రీభీమనాథేశ్వరుఁడు దనకుఁదాన ప్రతిష్ఠితుండగుట.

తే. తారు దలఁచిన శుభవేళ ♦ దప్పకుండ, సంప్రతిష్ఠితుఁడై సమ ♦ ర్చనము గొన్న
యమృతలింగంబు భీమనా ♦ యకునిఁ జూచి, చాల విస్మయ మందిరి ♦ సప్తమునులు.

వ. ఇట్లాశ్చర్యంబునుం బొంది. 196

ఉ. తారు వినిశ్చయించిన ప్ర♦ధానమహూర్తము దప్పకుండఁ గా
మారి ప్రతిష్ఠఁ బొందుటకు ♦ నాత్మల సంతసముల్ వహించి యె
వ్వారొకొ మమ్ముఁ గైకొనక ♦ నారక మేమొనరింప నున్న సం
స్కారము తారచేసి రెడ ♦ సందున నంచుఁ గలంగి యెంతయున్. 197

తే. రోషసంరంభములును సం♦తోషములును
హృదయములంబిక్కటిలనున్న ♦ ఋషుల కడకు
నంతరిక్షంబు నందుండి ♦ యతిరయమున
భానుమంతుండు భక్తిసం ♦ భ్రమము లెసఁగ. 198

వ. వచ్చి యభివాదనంబు చేసి ముకుళితకరకమలుండై కమలమిత్రుం డమ్మహాముసు
ల కిట్లనియె. 199

చ. పరమమునీంద్రులార మిముఁ ♦ బ్రార్థన సేయుచు విన్నవించెదన్
గరుణ దలిర్ప మీ చనవుఁ ♦ గైకొని నన్ను ననుగ్రహింపుఁ డీ
తెరువున మీకు నంకిలులు ♦ దీర్పఁగఁ గాలవిలంబమైన దా
హరుఁడు ప్రతిష్ఠితుండు నగు ♦ నప్పుడు నేనటు పూజచేసితిన్. 200

క. మీ రొనరించు ప్రతిష్ఠా, ప్రారంభము నాకుఁ జేయ ♦ నలవియె శ్రీద
క్షారామవిభుఁడు జగదా, ధారుఁడు గైకొనియెఁ దనకుఁ ♦ దానప్రతిష్ఠన్. 201

క. మేలెట్టి దట్టి శోభన, కాలము సరిగడచెనేని ♦ కాదని కంఠే
కాలుఁడు కారుణ్యాసము, న్మీలితమతిఁ దనకుఁ దాన ♦ నిలువంబడియెన్. 202

మ. తనకుం దాన ప్రతిష్ఠితుండయిన యీ♦దక్షాధ్వరధ్వంసి నే
మును పూజించితిఁ బిమ్మటన్ హరియు నం♦భోజాతగర్భుండునుం
గని కైసేసిరి యంతమీఁద సురలున్ ♦ గంధర్వులుం జేరి య
ర్చనముల్ చేసిరి మీరుఁ జేయుఁడు తగన్ ♦ సమ్యక్సమారాధనల్. 203

తే. అనిన సంయములును గాల ♦ యాపనమునఁ, జంద్రశేఖరు సంప్రతి ♦ ష్ఠాపనంబు
తమకు సిద్ధింపకునికి సం♦తాపమొందఁ, బలికె నాకాశవాణి వి♦స్పష్టఫణితి. 204

ఉ. ఓ పరమర్షులార కరు ♦ ణోదధియిందువతంసుఁ డాత్మసం
స్థాపితుఁ డయ్యె మీ దెసఁ బ్ర♦సాదము పేర్మి భవత్ప్రియత్నసం
స్థాపితుఁడైనవాఁడ యిది ♦ సత్యము మీరు మనంబులోన సం
తాపముఁ బొందకుండుఁడు ప్ర♦ధానము భక్తియె కాదె యిమ్మహిన్. 205

తే. అల్పమే మీరు చేసిన ♦ యట్టి భక్తి, యభవమూర్ధాభిషేకార్థ ♦ మధికభక్తిఁ

దెచ్చితిరి గౌతమీమహా • దివ్యతటినిఁ, బాదపీఠోపకంఠభూ • భాగమునకు.

మ. అభిమానించిన మీరలేడ్వురుఁ బ్రతి • ష్ఠారంభకాలంబునం
దభిషేకించిన తిగ్మభానుఁడును నే • కార్థక్రియన్మించువాం
డ్రుభవార్చారతి నెంచ మీర లెనమం • డ్రుం నిల్పినా రంబికా
విభునికిన్ సత్యమ నేను చెప్పితి నభో • వీథీవిటంకంబునన్. 207

తే. మీర లెనమండ్రుభుజగేంద్ర • హారునొద్ద, భక్తిఁబూజింపఁ బెట్టుఁడు • పాశుపతుల
వారిపేరష్టమూర్తులు • గారవమున, వారుదాఁక నన్వర్థు లె • న్వార లైన. 208

తే. అష్టమూర్తివిశిష్టాన్వ • యప్రసూతుఁ, డర్హుఁడే పాటివాఁడైన • నభవునంట
వేదశాస్త్రపురాణసం • వేదియైన, నితరుఁ డర్హుండు గాఁడు భీ • మేశునంట.

వ. అని యాకాశవాణి మీరలును సూర్యుండును సములని యుద్దేశించి పల్కిన విని హర్షంబునొంది మహర్షులు నభోమణి నభినందించి యతండును దాముసు హేమకుంభంబుల సప్తగోదావరప్రవాహాంబుపూరంబులు దెచ్చి యయ్యభవు నభిషేకించి పూజించిరి ; సప్తర్షిసమానీతగావున నమ్మహానదికి సప్తగోదావరాహ్వయంబు సంభవించె నని చెప్పుటయు శ్రీభీమేశ్వరమహాదేవుమాహాత్మ్యంబు వినవేడుకయయ్యెడునయ్యాశానుపుణ్యకథావిధానంబు వినుపింపవే యనుటయు.

మ. అవనీభారధురీణ రీణరిపుసై • న్యాధీశధీశక్తిపై
భవలీలాజితకావ్య కావ్యరచనా • పారీణతావాస నా
సవభోగప్రతిమాన మానవినయా • చారార్థసంభార భా
రవిసంకాశమహాకవీంద్రపరిష • త్ప్రస్తూయమానోదయా. 211

క. కాశ్యపగోత్రపవిత్ర య, వశ్యాయధరాధరోద్భ • వాధిపభక్తా
వేశ్యాకటాక్షదీక్షా, వశ్యవిహారాపహసిత • వాసవతనయా. 212

మాలినీ. కమలభవవధూటీ • కంఠకల్హారమాలా
సముదితమధుహారా • సౌరభాసారలక్ష్మీ
సమధికరుచిసంప • త్సార సారస్వతశ్రీ
హిమితసుకవిరోధీ • ద్ధృత్సరోజాతజాతా. 213

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ సకలవిద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయ ప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీభీమేశ్వర పురాణము

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీవత్సలాంఛనోపమ
భావభవాకార మంత్రి • పరమేశ్వర పా
రావారనిభగభీరా
దేవాధిపసుప్రసన్న • దేవయయన్నా. 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె. 2

తే. ధర్మపారాయణుండుమై • త్రావరుణుఁడు, వెండియును నిట్టులని చెప్పె • విశదఫణితి
గాఢసమ్మోదభవ నేత్ర • కంకణునకు, మంకణునకాత్మధృతభోగి • కంకణునకు. 3

వ. అనంతరం బావిపస్వతుం డాత్మప్రతిష్ఠితంబైన యద్దివ్యలింగంబునందు శివసన్నిధానంబు సేయఁదలంచి. 4

సూర్యుండు కైలాసమున కరిగి శివుని దక్షారామమునకుఁ దోడి తెచ్చుట.

సీ. ద్యోస్థలినక్షత్ర • ధూళిపాళీకేళి-చులికితస్వర్ణదీ • జలచరములు
వైజయంతీపట • వ్యాక్షేపసంభూత-మారుతోద్ధూతేందు • మండలములు
సింహికాసుతకంఠ • సీమాపునర్దండ-చక్రధారావ్యథా • ప్రక్రమములు
రథరథ్యనిశ్వాస • రంహస్సముద్భ్రాంత-గగనగంగాతరం • గచ్ఛటములు
తే. సైన్యప్రస్థానవేగంబు • లలితయిల్ల, నభ్రఘంటాపథంబున • నరుగువాఁడు
గతికినోకమూర్తిఁ జాలించి • కదలిచనియె, శీఘ్రమున ద్వాదశాత్ముండు • శివునిగిరికి.

ఉ. భాసురయక్షనాథదిగు • పాంతకలాపవిలాస మైనకై
లాసముచక్కటిం జడల • లాఘవమొప్ప రథంబు డిగ్గి వి
శ్వాసపురస్సరంబుగ ది • వాకరుఁ డిందుకళాకిరీటునా
వాసముఁ జేరవచ్చి తల • వాకిట వారితుఁ డయ్యె నందిచేన్. 6

వ. ఇట్లు వారింపంబడి. 7

తే. విపులశాఖాశిఖామంత్ర • వితతి నినుఁడు, సంస్తుతించెను నందికే • శ్వరునిఁ బ్రీతి
బ్రహ్మవిష్ణుపురందర • ప్రముఖులైన, వేల్పులును నట్లుపొగడరా • వృషభరాజు. 8

వ. ఇట్లు పొగడినఁ బ్రసన్నుండై నందికేశ్వరుండు గొనిపోవఁ బోయి కోపకుటిలనిటలతటఘటితభీషణభ్రుకుటిభంగాభంగముఖముఖరభయంకర భృంగిభృంగిరిటహుంకృతిభయమానవిబుధసంతానానుసంధానంబులైనకక్ష్యాంతరంబులు ప్రవేశించి ముందట వేదవేదాంతవిద్యావందితచరణారవిందుండును జండకిరణశశిమండల ప్రభావిభాసమానఫణామణిగణాభిరామకుండలితకుండలిపతికుండలాలంకారమండితగండస్థలుండును బ్రళయకాలదహనదగ్ధభువనభవనభస్మాలేపధవళితదేహుండును నఖండబ్రహ్మాండభాండశతకోటివిలయకాలమృతశతధృతిరుండమాలికా భూషణుండును నైయున్నయప్పుడా ప్రదీప్రంబుగాఁ గొన్ని సచరాచరబ్రహ్మపారాయణంబులు పఠియించునవియును గొన్ని ఋగ్వేదంబు గుణియించునవియును గొన్ని యజురామ్నాయం బామ్రేడించునవియును గొన్ని సామవేదంబుఁ జదువునవియును గొన్ని యథర్వణవేదం బాధ్యానం బొనరించునవియును సంస్తుతియించునవియును నట్టహాసంబు సేయునవియును నైన యావిధిశిరంబులచేతం గ్రుచ్చినదండి పుండరీకముకుళమండితదుండుభంబునుంబోలె ప్రకాశింపఁ గంఠకోణంబునఁ గంఠికోపరినీలంబునుంబోని కాలకూటంబున సంఘటిల్లు భ్రాంతిసంతమసంబునకు ఖద్యోతంబులునుంబోలె విద్యోతించు కంకణాశీవిషవిషానలవిస్ఫులింగంబులవలన దుర్నిరీక్ష్యుండగుచు వికటజటాటవీజూటకుహరవిహరమాణస్నిగ్ధపరిముగ్ధతరలహారిపవనపూరితంబులైన యాపీడవిధిశిరఃకరోటికందరకోటరంబులఁ బొటిల్లు ఘుమఘుమాఘోషంబుభీషణభూషాభుజంగంబుల నిద్రాముద్రాగ్రంధి నిగ్రహింపఁ గొంజడముడి బిగియించి నెట్టియంబు చుట్టిన జగజెట్టిపాప ఱేనియచాదలమాణిక్యంబుల తురంగలి మెఱుంగులు వెనువెంట మింటదాఁకనుజరిగి ధగద్ధగనిగనిగ వెలుగుటంజేసి యప్పుడప్పుడ యనలస్తంభంబున నావిర్భవించినభంగి నంగీకరింపుచు నగ్రగరళపరిమళాఘ్రాణంబునం జేసి మూర్ఛిల్లినవిధంబున నిరంతరధ్యానస్తిమితలోచనులై యుభ

యపార్శ్వంబుల సనకసనందనసనత్సుజాతాదియోగీశ్వరులు పరివేష్టింప శేఖరశశాంకునకుఁ గ్రొత్తగాఁ గాళరాత్రికళత్రంబును గల్పించినట్లు పొలిసిన పచ్చియేనికతోలుపచ్చడంబు జంగాళంబుగా వైచుకొని చరణభూషణశేషాహిశిఖామణి ప్రతిబింబితాంబరుం డగుటం జేసి ఘోరవిషవితరణమహాపరాధక్షమకై పయోధి వచ్చి పాదంబులపయింబడిన భావంబు భజియింప ధారాజలబిందుదంతురంబునుం బోని వారణాసురకుంభకూటవిదారణంబున హత్తిన ముత్తియంబులతోడఁ జాలనాభీలం బగు త్రిశూలంబు కేలం గీలుకొల్పి కఠినశమనశిరస్ఫాలనంబునం గట్టిన శ్రీపాదారవిందంబునం దాపించిన బిరుదుకటకంబున ఘటియింపంబడి వెలుంగుయాదఃపతి మేదోమృతంబు జిడ్డున గడ్డుకొనినపూషాదిత్యుపలు వరుసయంతంబున నుప్పతిల్లు త్రుళ్లుమెఱుంగులు పెల్లుగ నుల్లసిల్ల విలసిల్లుచు విశ్వజగదుత్పత్తిగుప్తివిసత్తికారియగు పురారిం గనుంగొని జయజయశబ్దపూర్వకంబుగా సంస్తుతి యొనర్చి ముకుళితకరారవిందుండై. 8

తే. బ్రహ్మవిష్ణుమహేంద్రాది • పరివృఢునకు, నద్రిరాజన్యకన్యాస • మన్వితునకుఁ
బ్రమథగణభూతభేతాళ•పరివృతునకు, హరున కినుఁడు నమస్కార•మాచరించె.

వ. ఇట్లు ప్రణామానంతరంబున భాస్వంతుండు గౌరీకాంతునకు నిజాగమనప్రయోజనం బెఱింగించిన్నఁ దదనంతరంబ. 10

ఆ. ఇనునితోడిచెలిమి • నిభరాజవదనుండు, విన్నపంబు చేసె • విశ్వపతికి
నమృతమథనవేళ • నావిర్భవుండైన, భుజగహారుఁ జూడఁ • బోద మనుచు. 11

సీ. విఘ్నాధినాథుండు • విన్నవించినమీఁదఁ-బర్వతాత్మజ విన్న • పంబుచేసెఁ
బర్వతాత్మజ విన్న • పంబొనరించిన-వెనుకఁ గ్రౌంచఘ్నుండు • విన్నవించెఁ
గ్రౌంచఘ్నుఁ పటు విన్న • వించినయత్తఱి-మఱివిన్నవించెను • మాతృగణము
బ్రాహ్మ్యాదిమాతృవ • ర్గము విన్నవించిన-వెండియు భూతముల్ • విన్నవించె

తే. నిందుధరునకుఁ గైలాస•మందిరునకు, నభవ విచ్చేయు రవికిఁ బ్రి• యంబుగాఁగ
నమృతవారాశి నుదయించి•యాంధ్రభూమి, దక్షపురినున్నయాదివ్య•తనువుఁ జూడ

వ. అని యిట్లు విన్నవించిన విఘ్నేశ్వరుని మీఁది యనుగ్రహంబునను భవానిమీఁది కూర్మినిఁ గుమారునిమీఁది ప్రేమానుబంధంబునను బ్రాహ్మ్యాదిమాతృగణంబులమీఁది ప్రీతిని భూతంబులమీఁది యాదరాతిశయంబునను భాస్వంతునిమీఁది సంతోషంబునను మధ్యమలోకగమనోద్యుక్తుండై హరివిరించులం జూచి మహాదేవుం డిట్లనియె. 13

మహాదేవుఁడు ప్రమథగణసమేతుఁడై దక్షారామమునకుఁ బోవుట.

మ. కలవారందఱు దక్షవాటిగమనో • త్కంఠాసముత్సాహదో
హలులైనారు సహస్రభానుఁడును న • భ్యర్థింపుచున్నాఁడు మం
గళదివ్యామృతలింగదర్శనమునుం • గర్తవ్య మాంధ్రక్షమా
స్థలికిం బోదమె యూరపోకకు వినో • దంబుల్ పరీక్షింపఁగన్. 14

తే. పాయ కొకచోటఁ జదికిలఁ • బడఁగ నుండ
నైనఫలమేమి యటు వినో • దార్థ మరిగి
సంచరింతముగాక యీ • జలజహితుని
ధర్మ మార్జిత్యమునుబొంద • దక్షపురిని. 15

వ. అని యానతిచ్చి యాక్షణంబ 16

క. చాటింపఁ బంచెఁ జంద్రకి, రీటుఁడు కైలాసనగపు • రీవీథుల ఘం
టాటంకృతితో దక్షుని, వాటికిఁ బయనంబు ప్రమథ • వరులకు ననుచున్. 17

వ. అప్పుడు భవాని భవుసన్నిధిఁ జేతులు మొగిచి యిట్లని విన్నవించె 18

తే. పుట్టినిలుగాన నాకునె • ప్పుడును బ్రేమ, దక్షవాటికమీఁద నెం • తయు ఘనంబు
సన్నిధానంబు సేయుమో • చంద్రమౌళి, యమ్మహాపురిభీమలిం • గంబుమీఁద. 19

తే. ఉత్తరంబునఁ గాశీపు • రోత్తమంబు, మోక్షలక్ష్మికి నెబ్భంగి • మూలమయ్యె
దక్షిణంబున నాభంగి • దక్షవాటి, మూల మాగావుతను భోగ • మోక్షములకు. 20

తే. కుంటి కుదుపు లశక్తులు • కుష్ఠరోగు, లంధులును వృద్ధులును బాలు • రాదిగాఁగఁ
గాశికరుగంగ లేని బి • కారులెల్ల, మోక్షమును బొందుదురుగాక • దక్షవాటి.

మ. కలిదోషంబున నిష్ఠురాత్మకులునున్ • గామాంధులుం బాపక
ర్ములు నజ్ఞానదవాగ్నిదగ్ధులును నై • ప్రోద్యన్మహారౌరవా
వలిఁ గూలంగల దుష్టమానసులకుం • వారాణశీతుల్యమై
కలుగుంగావుత ముక్తి దక్షపురి నీ • కారుణ్యసంభావనన్. 22

తే. సర్వలోకంబులకును మో • క్షదుఁడవైన, నీవు సన్నిహితుండవై • నిల్చినపుడు
దక్షిణాపథ కాశి శ్రీ దక్షవాటి, భువనమాన్యంబ కద నాదు • పుట్టినిల్లు. 23

వ. అని విన్నవించిన యనంతరంబ యంబికావల్లభుండు మందరాచలకూటంబ
నంబొల్చి సంస్మృతిమాత్రంబునం బొడచూపి నిల్చిన వృషభంబు నెక్కి యథో
చితంబుగా నమందానందంబున గిరిరాజనందన వెనుకదెస నిటియం గౌఁగిలిం
చుకొనియుండఁ దమతమ వాహనంబుల నారోహణంబు చేసి బ్రహ్మాదులు పరి

వేష్టించి చనుదేర శంసితవ్రతులైన యక్షసురసిద్ధసాధ్యులు ముందటం గొలువ బలిసి యేతేర హృద్యంబు లగుగద్యపద్యంబులు తుంబురునారదాదులు పఠింప వేదఘోషంబులు జయజయశబ్దంబులు వేణువీణాకాహళాదిపంచమహావాద్య నాదంబులు కుంజరబృంహితంబులు తురంగహేషితంబులు చెలంగ మూషకా రూఢుండై వినాయకుండు మున్నాడి నడువ సుబ్రహ్మణ్యుండు మయూరవా హనుండై కదిసికొలువ వసురుద్రాదిత్యులు దుర్గావీరభద్రభైరవులు నంతరాం తరంబులఁ జండీశ్వరాద్యసంఖ్యాతప్రమథగణంబులు బలిసికొలువ కైలాసభ వనంబుననుండి యక్షీణవిభవంబున దక్షారామంబు డాయంజను దెంచునప్పుడు.

తే. పొగడి రండు నికుంభకుం ♦ భోదరులును
బెరసి భద్రమహాకాళి ♦ భృంగిరిటులు
పాయు బగళంబు తొలఁగు వి♦చ్చేయుఁడనుచుఁ
బార్శ్వములయందు మిగులనా♦ర్భటము సేయ. 25

వ. అంత నీలకంఠుఁడు పురోపకంఠంబునకు విచ్చేయునప్పుడు. 26

గీ. విషమకఠిననిమ్నవీథీ ♦ విటంకంబు, నంతరాంతరముల ♦ నరసియరసి
యక్షకర్దమమున ♦ యక్షేశ్వరాదులు, సవరచేసి రథిక♦సంభ్రమమున. 27

క. ఘుసృణప్రసూనరసమునఁ, బసపుంజూర్ణమునఁ జంద్ర♦పాంసులముక్తా
విసరముల సుర లొనర్చిరి, పసగా శంఖాబ్జముఖ్య♦బహుచిత్రంబుల్. 28

వ. వెండియు సువర్ణారవిందసందానితసుందరమందారమాలికాభిరామంబును సం స్తంభితశాతకుంభదండమండితధ్వజోపశోభితంబును నానావిపణిమార్గన్యస్త సంఘటితమాణిక్యమయూఖరేఖాకిమ్మీరితదశదిశాముఖంబును వరవిశేషవిభవ లక్ష్మీధామంబును నగుదక్షారామంబుఁ బ్రవేశించు నప్పుడు. 29

శివుఁడు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట.

ఉ. అక్షతగంధపుష్పఫలహారి ♦ హిరణ్మయపాత్రహస్తలై
దక్షపురీవిలాసినులు ♦ తామరసాయతలోచనల్ సహ
స్రాక్షుఁడు భీమలింగమున ♦ కర్పణచేసిన యప్సరల్ విరూ
పాక్షు నెదుర్కొనం జనిరి ♦ యందియలంఘ్రులఘల్లుఘల్లనన్. 30

తే. భావహావవిలాస వి♦భ్రమము లమరఁ, జంద్రశేఖరు నగరియ♦చ్చరలపిండు
తగ సమర్పించె నర్ఘ్యాది♦దంపతులకు, రత్నదీపాంకురముల నీ♦రాజనములు.

ఉ. శైలతనూజ తోడుగఁ బ్ర♦సాదగుణంబున మాటిమాటికిన్
మేలములాడుచున్ నిజస♦మీపమునన్ గుహమాతృభద్రకుం
డాలముఖప్రధానగణ♦నాథులుగొల్వఁగ భారతీశల
క్ష్మీలలనేశ్వరుల్ గదిసి♦చెప్పెడు విన్నప మాలకింపుచున్. 32

తే. భూమి దక్షిణపాథోధి♦పుణ్యసీమఁ, బ్రజలు చేసిన భాగ్యమై♦భవసమృద్ధి
శ్రీమహాదేవుకరుణాని♦రీక్షణంబు, గౌరిముఖరాజలక్ష్మియుఁ♦గానఁబడియె.

శా. సంతోషించిరి దక్షిణాపథజనుల్♦సాక్షాద్విరూపాక్షునిం
గాంతాసంయుతునందివాహు శశిరే♦ఖాజూటకోటీరు వే
దాంతాభ్యర్చితపాదపంకజుని ద♦క్షారామమధ్యంబునం
దంతన్ సంభృతసౌఖ్యుఁ గంటి మిదె క♦న్నారంగ నం చెంతయున్. 34

క. నాగేంద్రకర్ణకుండలు, నాగేంద్రత్వక్కటీరు♦నగరాజసుతా
సౌగంధ్యలలితదక్షిణ, భాగుం గనుగొంటి మిట్టి♦భాగ్యము గలదె. 35

గీ. అని సమస్తజనంబులు♦నభినుతింప, నల్లనల్లన వేంచేసె♦నంధకారి
దక్షవాటికఘంటాప♦థంబునందు, హరిశతానందశక్రాది♦సురులు గొలువ.

వ. ఇట్లు భీమేశ్వరసదనాంతరంబుం బ్రవేశించి. 37

తే. గారవించెను విధి శిరగి♦కంపమునను
నాదరించెఁ బ్రియోక్తుల♦నబ్జనాభు
మించు మందస్మితమున మ♦న్నించె శక్రు
హరుఁడు గరుణించె సురలఁ గ♦టాక్షదృష్టి. 38

చ. సకలదిశాముఖంబులుఁ బ్ర♦సన్నములయ్యెఁ బ్రదక్షిణార్చియై
యకలుషలీలఁ గైకొనియె♦హవ్యవహుండు హవిర్విభాగముం
బ్రకటితసౌఖ్యకారియయి♦పాయక వీచె సమీరణంబు త్రి్యం
బకుఁడట భీమనాయకుని♦మందిరమధ్యముఁ జొచ్చునత్తఱిన్. 39

సీ. గంగాజలాపూర్ణ♦గాంగేయమణికుంభ, హస్తాబ్జములఁ గొండ♦ అప్సరసలు
ఫలపుష్పకిసలయ♦ప్రచురపాత్రవిశేష, హస్తాబ్జములఁ గొండ♦అప్సరసలు
నిర్మలానేకమా♦ణిక్యనీరాజన, హస్తాబ్జములఁ గొండ♦అప్సరసలు
లాజాక్షతాదిక♦ల్యాణవస్తువ్రాత, హస్తాబ్జములఁ గొండ♦అప్సరసలు

తే. నాటపాటల ప్రమొక్కులు • నభినుతులను, నర్థి సేవించి లోకకొండ • అప్సరసలు
అపుడు రెండవ కైలాస • మనఁగ నొప్పె, నభవుఁ డే తేర భీమనా • యకునినగరు

వ. మఱియు ననేకప్రకారంబుల దివ్యాంగనారచితోపచారంబు లంగీకరింపుచు నాంగీరసదత్తశోభనలగ్నంబున మునుల యాశీర్వాదంబులు చెలంగ నందివాహనంబు డిగ్గి నిజభుజావలంబనావతీర్ణయగు నపర్ణహస్తాబ్జంబు కరపల్లవంబున నవలంబించి ముందట జలధరవాహుఁడు వేత్రహస్తుండై సందడి నెడంగలుగ జడియ మార్గశీర్షశుద్ధచతుర్దశి యందు రోహిణీనక్షత్రంబున సిద్ధయోగంబున యోగీశ్వరేశ్వరుండు. 41

తే. దాఁటెఁ బ్రాసాదదేహళి • దర్పకారి, ధరణిధరరాజపుత్రి కై • దండ యొసఁగ
నమ్మహాదేవి కుచమండ • లమ్ము సోఁకి, యంగకంబులఁ బులకంబు • లంకురింప. 42

వ. అప్పుడు. 43

ఉ. తా మును చేసినాఁడ నొక • తప్పని చిత్తములోఁ దలంచునో
యేమనునో తనుం గనిన • నీశ్వరుఁ డంచు భయంబుతోన యా
స్వామికి నర్చనం బొసఁగె • శంబరశత్రుఁడు దక్షవాటికా
ధామవిలాసదీర్ఘికలఁ • దన్వుగఁ బూచిన హల్లకంబులన్. 44

తే. మును కటాక్షైకవీక్షణా •ంభోరుహముల, నర్చనము లిచ్చి రఖిలలో • కాధిపునకు
శివునిఁ బూజించి రప్సర • స్త్రీలు పిదప, హస్తపంకజపుష్ప • హారములను.

తే. కామమునులోభమును ముక్త • కాంతయందు, మోహమదములు బాలక • ముగ్ధలందు
నధికపాపాత్ములం దధ • ర్మాత్ములందుఁ, గ్రోధమాత్సర్యములు జన • కోటికొదవె. 46

వ. అనంతరం బాశివుం డభ్యంతరమందిరంబునఁ బ్రవేశించి హరివిరించిప్రముఖబృందారకులచేత మధుపర్కాద్యుపచారంబులు గైకొని కక్ష్యాంతరంబులు గడచి గర్భగృహమండపంబునందు నూత్నరత్నస్వరూపంబైన శ్రీభీమనాథమహాదేవస్వయంభూజ్యోతిస్సుధామయమహాలింగంబు నాగమోక్తప్రకారంబు లనర్చించి యాపాదమస్తకంబు తద్రూపంబు ముహూర్తమాత్రంబు చింతించి.

శ్రీకంఠుఁడు దక్షారామ భీమేశుతో నైక్యతం బొరయుట

శా. కైలాసాచలకేళిమందిరుఁడు శ్రీ • కంఠుండు సోత్కంఠుఁడై
పార్వతేయాచలరాజకన్యకయుఁ దా • బ్రహ్మాదిదేవవ్రజం

బాలోకింపఁగ నైక్యతం బొరసె దక్షారామభీమేశుతోఁ
ద్రైలోక్యంబును దివ్యలింగశివతాదాత్మ్యంబు వర్ణింపఁగన్. 48

సీ. అవ్యయం బనవద్యమాద్య మచ్యుత మజం, బవ్యక్త మప్రమేయం బనంగఁ
బరఁగి కైలాసభూధరసమాగతమైన, తేజంబుతోఁ గూడి తేజరిల్లె
దక్షవాటీపురాధ్యక్షభీమేశ్వర, శ్రీస్వయంభూదివ్యసిద్ధలింగ
మమృతపాథోధిమధ్యాంతస్సముద్భూత, మమలపరంజ్యోతిరాదికంబు

తే. భువనబీజంబు కైవల్యభోగదాయి, యఖిలకల్యాణకారి విశ్వాద్భుతంబు
పూజఁగొనియెను మురభిదంబుజభవాది, దేవతాకోటిచే సంప్రతిష్ఠఁబొంది. 49

వ. బ్రాహ్మీప్రధానసప్తమాతృకలును నందిమహాకాళాదిప్రమథగణంబులును హరి విరించిప్రముఖబృందారకులును బురందరాదిలోకపాలకులును వసురుద్రాదిత్య మరుద్విశ్వేదేవాశ్వినీదేవతలును సిద్ధసాధ్యులును విద్యాధరోరగులును గ్రహ నక్షత్రతారకంబులును బితృగణంబులును మూర్తంబులును నమూర్తంబులు నగు చరాచరంబులన్నియు నానారత్నగంధపుష్పధూపదీపనైవేద్యాదులు సమర్పించి ప్రదక్షిణంబు లాచరించి నమస్కరించి స్తుతియించిరి. తదనంతరంబ వెండియు. 50

లక్ష్మ్యాదులు శ్రీభీమేశుని స్థుతించుట.

క. సిరివాణిగౌరిసతియు, న్సరసారుంధతియహల్యశచిమొదలగు స
త్పరమపతివ్రత లర్చించిరి దక్షారామనిలయు శ్రీభీమేశున్. 51

వ. ఇట్లు పూజచేసి పరమపతివ్రతలు ముకుళితకరాంబుజలై శ్రీదక్షవాటీపురాధ్యక్ష భీమేశ్వర భీమనాథ భీమశంకర భీమలింగ మహాదివ్యలింగ యవాఙ్మానస గోచర సనకసనందనసనత్కుమారసనత్సుజాతాదియోగీంద్రులు నపారంబైన నీమహిమఁ గొనియాడ నేరరు, అటుగావున మిమ్ముస్తోత్రంబు సేయ మాబోంట్ల తరంబె? నిర్గుణుండవు సగుణుండవు గుణాతీతుండవు గుణాధ్యక్షుండవు నీవొక్కగుణంబున బ్రహ్మవై సృజియింతువు ఒక్కగుణంబున విష్ణుండవై పాలింతువు ఒక్కగుణంబున రుద్రుండవై సంహరింతువు, సర్వభూతాంతరాత్మ భావనా పరమపావనా, నీవు చంద్రసూర్యాత్మదీధితివై యహోరాత్రస్వరూపంబున వర్తింతువు, పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశాది పంచభూతాత్మకజీవాత్మకస్వరూపంబున వర్తింతువు సర్వభూతాత్మప్రవిష్టుండవు, సర్వేంద్రియగుణాధారా, సర్వేం

ద్రియవర్జిత సర్వసర్వాత్మకరూపంబున సర్వంబు ననుభవింతువు, సర్వశక్త్యాత్మక సర్వభూతగుహాశయ యని నమోనమశ్శబ్దంబులతోడ నిన్ను శ్రుతులు సంస్తుతించు శుద్ధుండవు బుద్ధుండవు సుఖివి సదానందుండవు సదాముక్తుండవు మముఁబోటి కామిను లల్పబుద్ధులు మిమ్ముఁ బ్రస్తుతింపఁగలవారలా క్షమియింపు క్షమియింపుము రక్షింపు రక్షింపుము అగోచరచరిత్ర యగోచరబలాబల మహర్షియోగీంద్రులకు దుర్లభుండవు సంసారివి అసంసారివి భవుండవు అభవుండవు మంగళుండవు అమంగళుండవు భుజంగభూషణా, నిన్ను నీవ యెఱుంగుదువు సర్వాతీతుండవు, తాపసప్రియుండవు, తపోలభ్యుండవు నిజకర్మనిష్ఠులైన కర్మఠులు నిన్ను భజియింతురు నీకుఁ బ్రణామంబులు సేయుదురు జ్ఞానంబున నొండె అజ్ఞానంబున నొండె నీ మహిమార్ణవంబున మునింగి దరిచేరం దెరువెఱుంగక నీవే తక్క నిత్యపరంబెఱుంగక మా యాత్మశుద్ధికొఱకుఁ దోఁచినట్లు వర్ణించెదముగాని శక్తిగలిగి కాదు దేవదేవ మహాదేవ దేవతాసార్వభౌమా దేవాదిదేవ దేవదేవేశ మహాలింగ తపోవిశేషంబునం బర్వతాత్మజ నీ దేహంబున సగపాలు గొనియె నీ దేవికి నమస్కారంబు నీకు దండప్రణామంబు కటాక్షించుమని ప్రార్థించిరి. తదనంతరంబ ఓసర్వమంగళా భువనేశ్వరీ సర్వమంగళదాయినీ నీకు మ్రొక్కెదము మమ్ము రక్షింపుమని మహాదేవికిం గేలుదోయి నొసలిపయిం గీలించి యోమహాదేవ మహానుభావ శశాంకశేఖర నమస్తేనమస్తేనమః అని యనేకప్రకారంబుల స్తుతియించిన. 52

చ. వికటజటాకుడుంగమున • వెన్నెలతేని ధరించి పీనలం
బ్రకటితనాగకుండలభ • రంబులు వ్రేలఁగ సుప్రసన్నుఁడై
వికవికనవ్వుచుం గరము • వేడుకతోఁ బొడచూపె భీమనా
యకుఁడు మహాపతివ్రతల • కంబికతోఁ గరుణాగుణంబునన్. 53

తే. ఇట్లు ప్రాదుర్భవించి స • ర్వేశ్వరుండు, వరము లెన్నేని యాపతి • వ్రతల కొసఁగి
యంత నంతర్హితుండయ్యె • నఖిలసురులు, గానఁ గానంగ భీమలిం • గంబునందు.

వ. అప్పుడు సమీపవర్తియగు బృహస్పతికి దివస్పతి యిట్లనియె. 55

దివస్పతి బృహస్పతిని దానములఁగూర్చి యడుగుట.

క. దాతృత్వము దానంబును, దాతవ్యం బనఁగ నెద్ది • ధర్మవిధిజ్ఞా
దాతవ్యం బెయ్యది వి, ఖ్యాతము భవ్యానుజన్మ • యానతియీవే. 56

క. దేవతలకు బ్రాహ్మణులకు, నీవలయు పదార్థ మెద్ది • యొకటిఁ గింపఁదగుం
జీవా బహుదాతవ్యులు, గావున రాజులకుఁ దెలియఁ • గాఁదగవగుఁబో. 57

వ. అనిన విని వాస్తోష్పతికి గీష్పతి యిట్లనియె. 58

భూదానమహిమ.

క. పురుహూత భూమిదానము, పరమము దానములయందు • బహువస్తుతతుల్
ధరణీతలమునయందును, విరళంబై యెపుడునుద్భ•వించుటకతనన్. 59

క. సర్వపదార్థాశయమగు, నుర్వి మహీసురుల కిచ్చు • నుత్తముల కగున్
సర్వప్రదానఫలమును, గీర్వాణాధీశ యేటి • కిన్సంశయముల్. 60

చ. రజతము కాంచనంబు నవ • రత్నములుం వనముల్ తటాకముల్
గజతురగాదిజంతువులు • గంధము పువ్వులుఁ బండ్లుఁ దేనియల్
ద్విజునకు వేలువేల కడు • వేడుక నిచ్చుటకంటెఁ బ్రీతిఁ ద
త్ప్రజననకారణంబగు ధ • రాస్థల మిచ్చుట యిచ్చు టన్నియున్. 61

తే. ధరణిసర్వగుణోపేత • ధాన్యజనని
సస్యశాలిని నెవ్వాఁడు • శాంతబుద్ధిఁ
బాత్రమునకిచ్చు నతనికి • ధాత్రియుండు
నంతకాలంబు సకల సౌ•ఖ్యములు గలుగు. 62

సీ. కృతదక్షిణంబు ల•గ్నిష్టోమములు పెక్కు, యజనించునట్టి పు•ణ్యాత్ములకును
జ్ఞానదయాసత్య • సంతతవిజితేంద్రి, యత్వముల్ గురుదేవ • తార్చనములు
మొదలుగాఁగలపుణ్య•ములు సేయుధన్యుల,కధికుండుభూప్రదుం•డంద్రుబుధులు
పరమపాతివ్రత్య•పరిపాటి పాటించు, తరుణికంటె మహిప్ర•దాత పెద్ద

తే. వాఁడనూనగోత్రుండును•వాఁడుఘనుఁడు
వాఁడు పుణ్యగరిష్ఠుండు•వాఁడు బుధుఁడు
వాఁడు విశ్రాంతిమంతుండు•వాఁడు దాత
యెవ్వఁడే వేదవిప్రున • కిచ్చు ధరణి. 63

తే. కాలమృత్యువు వెసఁ దోలి • కఱవ వెఱచు
నహిమరోచియు నెండగా•యంగ నణఁగు
నగ్ని శంకించు నెరమంట • లప్పళింప
భూమిదానంబొనర్చిన•పుణ్యతముని. 64

క. స్వామిహిత మొప్పగను సం, గ్రామమునన్ శరపరంప♦రలు పయిఁ గురియం
గా మృతిఁ బొందిన శూరుఁడు, భూమీదాతకుఁ బ్రభావ♦మునఁ గట్టుపడున్.

తే. అయిదుతరములపూర్వుల♦నవులమీఁద, నందఱను గాచు నూర్ధ్వలో♦కాలయములఁ
గమియఁబండినవివిధస♦స్యములతోడి, యవనిదానంబు చేయుపు♦ణ్యాత్మకుండు.

క. అనుములు గోధూమంబులు, మినుములు సెనగలును బండు♦మేదిని భూదే
వున కిచ్చు నెవ్వఁ డతనికి, ననపాయస్వర్గసౌఖ్య♦మబ్బు మహేంద్రా. 67

ఉ. హాటకపీఠికాధవళ♦హర్మ్యమదావళశంఖకాహళీ
ఘోటసితాతపత్రములు♦క్రొత్తమెఱుంగులు వోనిభామినుల్
మేటిధనంబు వస్త్రములు♦మేదినియీఁగికి సెంచిచూచినం
సాటికి రావు గాన నిది♦సత్ఫల మభ్రమునాథవాహనా. 68

తే. శ్వేతపక్షంబులోపలఁ♦బెరుగునెట్లు, దినదినంబును నీహార♦దీప్తిదీప్తి
నవ్విధంబునఁ బెరుగు ని♦త్యాభివృద్ధిఁ, బంటపంటకు భూదాన♦భర్తఫలము. 69

తే. పాతకము చేసియైనను♦బరితపించి, ధరణిదానంబు చేసిన♦ధన్యుఁ డడఁచు
నయ్యఘముఁ దథ్య మిదినిర్జ♦రాధినాథ, కుబుసమూడ్చిడి మేటినా♦గువునుబోలె.

తే. ఒకఁడు హయమేధ మొనరించు♦నొక్కరుండు
భూమిదానంబొనర్చుని♦పురుషులందుఁ
దారతమ్యంబు లేదండ్రు♦తత్త్వవిదులు
ధర్మములు రెండు నొక్క వి♦ధంబ కాన. 71

ఉ. కాంచనకింకిణీయుతము♦కామగమంబును దేవతాప్సర
శ్చంచలలోచనానికర♦సంకులమున్ బ్రమదావహంబునై
మించిన దివ్యయానమున♦మీఁదిజగంబులఁ గ్రీడసల్పు ని
ర్వంచన భూమిదాత యగు♦వాఁడు పురందర పెక్కువర్షముల్. 72

క. భూమికి సరియగు వస్తువు, భూమికి సరియైన విధియు♦భూమీదాన
స్వామికి సరియగు పుణ్యుఁడు, లేమికి సందియ మొకింత♦లేదు మహేంద్రా. 73

తే. భూమిదానంబె దాన♦మంభోదగమన, సూనృతమె సారధర్మంబు♦సురవరేణ్య
యనృతమే పాతకంబు స♦హస్రనయన, తెలియఁజెప్పితి నీకు సం♦దియము వలదు.

దివస్పతి శ్రీభీమేశ్వరునకు భీమమండలంబు సమర్పించుట.

వ. అనిన విని దివస్పతి బృహస్పతిం బూజించి యతని యుపదేశంబున భక్తిశ్ర

ద్ధాతాత్పర్యవిశ్వాసంబులు మనంబునం బెనంగొన భూమీమండలంబుసస్యం
బును సోద్యానంబును సకూపంబును సతటాకంబును సపద్మాకరంబును సదక్షి
ణంబును సశాస్త్రోక్తంబును గా ధారాపురస్సరంబుగా శ్రీభీమేశ్వర శ్రీమన్మ
హాదేవునకు సమర్పించి యామహీసన్నివేశంబునకు భీమమండలంబను నామం
బు గల్పించె నదియెట్లనిన. 75

ఉ. అంబుధి మేఱ తూర్పునకు•నబ్ధియ సీమటు యామ్యదిగ్విభా
గంబునకుం బ్రతీచికిని•గౌతమి సీమ యుదీచికిం బ్రమా
ణంబు త్రియోజనంబు సుర•నాథుఁడు దక్షిణకాశి భీమలిం
గంబున కేకభోగముగఁ•గట్టడ చేసె వసుంధరాస్థలిన్. 76

తే. తుల్యభాగాతరంగిణి • తోడఁగూడఁ, గణ్వవాహినితోఁ గూడఁ•గనకరత్న
దివ్యపరిధానసహితంబు•దేవభర్త, ధరణిభీమేశ్వరున కిచ్చె•ధారపోసి. 77

తే. దాత త్రైలోక్యభర్త వృ•ద్ధశ్రవుండు, దేయ మంభోధిగౌతమీ•తీరభూమి
త్రిపురవిధ్వంసనుండు ప్ర•తిగ్రహీత, యింత యొప్పునె పరికింప•నీసమృద్ధి. 78

వ. ఇవ్విధంబునఁ బాకశాసనుండు పురశాసనుం డగు శ్రీభీమేశ్వర శ్రీమన్మహాదేవు
నకు నంగరాగాదిభోగవైభవవినోదార్థంబుగా గజాశ్వదాసదాసీగాణిక్య మాణి
క్యగోధేనుసహితంబుగా భీమమండలంబు దక్షారామసమేతంబుగా సమర్పించి
చాతుర్వర్ణ్యంబును రప్పించి యిట్లనియె. 79

సీ. ఓమహాజనులార•భీమమండలమహా, గ్రామఖండికభట్టి•కాద్రదైక
వాస్తవ్యులార వి•శ్వాసపూర్వకముగా, సావధానమనస్కు•లైవినుండు
ప్రాగ్దిశకును యామ్య•పశ్చిమంబులకును, నంభోధిగౌతము•లవధిచిహ్న
లుత్తరమున మూఁడు•యోజనంబుల తుద, పొలిమేఱ యిది చక్ర•వలయరేఖ

తే. యీమహాక్షేత్ర మేను స•ర్వేశ్వరునకు, నిందుధరునకు దక్షవా•టీశ్వరునకు
నిచ్చితిని ధారపోసి భీ•మేశ్వరునకు, నాసుధాకరతారకా-హస్కరముగ. 80

ఆ. ఏలుకొండ్రు మీర • లేపురాంతకునకుఁ, బృథివియీగిబిడ్డ • బిడ్డతరము
బ్రతుకుఁడాశ్రయించి • ఫణిరాజకుండలు, భీమనాథదేవు • భూమిజనులు. 81

వ. అని యీప్రకారంబునఁ దెల్పుడుసేయుచు. 82

చ సురపతి మార్గశీర్షమున • శుద్ధచతుర్దశినాఁడు రోహిణిం
బొరసిన సిద్ధయోగమున • భూతల మిచ్చెఁ బయోధిగౌతముల్

గరుసుగఁ దుల్యభాగయును•గండ్రెడు లోనుగ దక్షవాటికా
వరునకు భీమనాథునకు • వారవధూత్రిశతద్వయంబుతోఁ. 83

వ. ఇట్లిచ్చి ధర్మశాసనంబు వ్రాయించె నది యె ట్లనిన. 84

ఉ. ఇప్పటిభూమిపాలురును•నింకట రాఁగలభూమిపాలురుం
దప్పకుఁడయ్య మత్ప్రవిహి•తస్థిరభూతలదానధర్మమె
ల్లప్పుడు మీకు నయ్యెడుఁ జి•రాయువు భాగ్యము వైభవంబు చే
నొప్పగుసుప్రతాపము సు•ఖోన్నతి గంధగజాదిలక్ష్మియుఁ. 85

వ. అని వెండియు. 86

సీ. కట్టించెఁ బట్టణ•త్సూ విభాగముపైఁడిఁ-గల్పించె వప్రంబుఁ•గాంచనమున
మలిపించె బంగార•ముల దేవగృహములు-కూర్పించె నట్టిండ్లు•కుందనమున
నిర్మించెఁ బ్రాసాద•నివహంబు గనకానఁ-బాటించె గవఁకులు•హాటకమున
రచియించెఁ గార్తస్వ•రమున గోపురములు-కీలించెఁ గేలిదీ•ర్ఘికలు భూరి

తే. నాటె మందారతరువులు•తోఁటలందు, వలఁతిసురభులఁగీలార•ములకునిచ్చెఁ
బోసె సిద్ధరసంబుల్లు•పుష్కరిణులఁ, గోటఁక నింద్రుండు దక్షిణ•క్షాశియందు.

తే. ఏకభోగంబుగాఁగ నే•లేఱుగరుసు, గడలిసీమయు గౌతమీ•గంగమేర
కప్పురపుఁగ్రోవికాశ్మీర•ఖండ మవధి, యేలె విశ్వకుటుంబి భీ•మేశ్వరుండు.

మ. సరిసామంతుఁడు శ్రీకుమారవనితా•చాళుక్యభీమేశ్వరే
శ్వరదేవుం డుపకంఠబాంధవుఁడు శ్రీ•సంవేద్యరాడ్భైరవుం
డిరువుంబొర్వను బల్వలేశుఁడు మృకం•డేశుండుగా నేలె ని
ద్ధరణీమండలి భీమనాథుఁడు నిరా•తంకప్రతాపోద్ధతిఁ. 89

తే. కట్టెఁ బట్టంబు యువరాజు•గజముఖునికి, రాణివాసంబు తుహినాద్రి•రాజతనయ
కూర్మిసైన్యాధినాథుండు•గొమరసామి, యిలకుఁ బతి యైనదక్షవా•టీశ్వరునకు.

శా. శ్రీకంఠుండు త్రిలింగభూవలయముఁ•శ్రీభీమనాథేశ్వరుం
డేకచ్ఛత్రముగా సమస్తభువనా•ధీశుండు పాలింపఁగాఁ
బాకోన్ముద్రితమాధవీవిచికల•ప్రత్యగ్రసౌరభ్యల
క్ష్మీకం బైనవసంతకాల ముదయిం•చెఁ సౌఖ్యసంధాయియై. 91

వసంతర్తువర్ణనము.

తే. సకలదైవతమండల•సార్వభౌము, దక్షిణాపథకాశికా•ధవునిఁగొల్వఁ
గుసుమవిసరంబుఁగానుకఁ•గొంచువచ్చె, నఖిలభువనచక్రవర్తిమ•ధ్వాగమంబు.

తే. కమిచె సురపొన్న వనలక్ష్మి • కబరిమీఁద, సంతరించినముత్యాల • జల్లివోలెఁ
బూచె సంపెంగలారామ • భూమియందుఁ, గుసుమనారాచుచిచ్చుల • కోలవోలె.

శా. హేమంతావధిసంప్రబోధగురువుల్ • వ్యాజ్జాతతేజోగ్నిధా
ర్యామంత్రాక్షరముల్ పటీరగిరివ • న్యామందవాతూలముల్
వేమాఱుం గలశీతనూభవవధూ • వేణీభరాంతగ్రిప్రసూ
నామోదగ్రహయాళువుల్ పొలసె ద • క్షారామమధ్యంబునన్. 94

చ. దిగదిగఁ జేరవచ్చి రతి • దేవి యపాయముఁ బొందకున్నె కై
తగవున రత్నకుండలక • దంబకముం దనువేఁడిపుచ్చుకోఁ
దెగువ మనోభవుండు తియ • తియ్యనిసింగిణివింటికొప్పునన్
దగిలిచె దక్షవాటివని • తాచికురంబులఁబోలు శింజినిన్. 95

తే. పాంథనివహంబుపాలియు • త్పాతకారి, ధూమకేతువుఁబోలి పె • న్దోఁటనడుమ
విరిసెఁ గ్రొవ్వారినాగ • కేసరపుఁబువ్వు, మీఁదిధూమంబుభంగిఁదు • మ్మెదలు వెడలె.

శా. సందుగ్ధార్ణవచంద్రమండలశిఖి • జ్వాలాతటిద్వల్లరీ
కందర్పేక్షుశరాసనాచ్యుతతనూ • గంధర్వవంశోద్భవల్
హిందోళంబునఁ బాడి రచ్చరలు భీ • మేశుం ద్రిలోకాధిపున్
మందారద్రుమవాటియందు సుమనో • మైరేయముల్ గ్రోలుచున్. 97

మ. అళికోలాహలసంభ్రమంబును శుక • వ్యాజృంభమున్ శారికా
కులసల్లాపములున్ విహారవిపిన • క్షోణీవిభాగంబునం
గల పుంస్కోకిలకంఠకోమలకుహూ • కారప్రపంచంబుతోఁ
దలఁపించెన్ రతికాంతమూలరథినీ • ధాటీసమారంభమున్. 98

వ. మఱియును దత్సమయంబున భువనోత్సంగమంగళాలంకారం బైనదక్షారామంబునఁ బరిసరారామంబులయందుఁ బరమపరిపాకభిదురఫలాపీడదాడిమీక్రోడనీడాక్రీడచ్ఛుక్రోడయూథంబును, బరినమ్రమతామ్రచూడచూడాతామ్రకిసలయామ్రేడితమదనసామ్రాజ్యపూజ్యంబును, నవకుసుమమధుపానహర్షితపుష్పతరుపుష్పితలావణ్యవిశేషంబును, వనదేవతాతాళవృంతాయమానదళనిచయరోచనామేచకమోచారణ్యంబును, బరిసరావనిరుహనివహావకులఘనసన్నిస్రంస్యమాణశీధురసధునీజంబాలజాలవనవిభాగంబును, మదచపలచంచరీకచక్రచరణతాడనచంచలచంపకదాడిమీప్రసవమంజరీరజఃపుంజసముత్పుంజనికుంజంబును, గంధసారగిరిగంధవాహప్రవాహలహరికావిహారబహుళితభూతనూతనక్రముకకుహళీ

గర్భనిర్భరామోదమేదురంబును నగుచు జగదాహ్లాదంబు సంపాదింపుచు విజృం
భించిన. 99

సీ. కర్పూరకస్తూరి • కలఁ గోట నిర్మించి-కుంకుమద్రవమునఁ • గొమ్మఁ దీర్చి
యగురుజంబాలంబు • నందు బెందడి చేసి-పన్నీరు వెల్లువఁ • బరిఖఁ దాల్చి
పవడంపుఁ జివురుల • గవకు లుత్పాదించి-తమ్మిరేకుల బోరు • తలుపు లెత్తి
రత్నాంకురంబుల • రంగవల్లి రచించి-పట్టుపుట్టంబులఁ • బడగ లెత్తి
తే. లలితశృంగారరచన న • లంకరించి, విబుధగంధర్వ లామని • వేళలందు
భీమనాథునినగరియా • రామరేఖఁ, బూజ చేసిరి సహకార • భూరుహముల. 100

క. కిసలయరసజ్ఞగహిహా, వ్యసనాకులపికకుహూహూభ • వత్పంచమమై
కుసుమసమయావతారము, రసముంచెను జగములంగ • రాగాంబునిధిన్. 101

ఉ. జాదురజాదురంబు మృదు • చర్చరిగీతులు వారుణీరసా
స్వాదమదాతిరేకములఁ • జంద్రిక కాయఁగ దక్షవాటికా
వేదులమీఁదటన్ గనక • వీణలు మీటుచుఁ బాడి రచ్చరల్
మోద మెలర్పఁగా భువన • మోహనవిగ్రహు భీమనాథునిన్. 102

చ. అనువగు కౌనుదీఁగె లసి • యాడఁ బయోధరముల్ వణంకఁగాఁ
గనకమరాళికీరకల • కంఠమయూరరథాధిరూఢలై
వనితలు భీమనాయకుని • వారక యేసిరి కమ్మదేనియల్
చినుకు పసిండిలేఁజెఱకు • సింగిణివిండ్లను బుష్పబాణముల్. 103

వ. తదనంతరంబ. 104

ఉ. చంచలనేత్ర హేమరథ • సౌధశిరోగ్రహకూటకోటిపైఁ
గాంచనపత్రపద్మమునఁ • గర్ణికమధ్యమునందు నిల్వ ని
ర్వంచన నేసె నంతపరి • వర్తనచిత్రవిలాసలీల న
ర్తించుచుఁ బుష్పబాణముల • దేవశిఖామణి భీమనాథునిన్. 105

తే. ఆజ్ఞ వాటించెఁ గేలివి • హారములకు, భీమనాథుండు దేవతా • గ్రామిణులకు
గంధకర్పూరకస్తూరి • కాప్రశస్త, వస్తుకోటులు నొసఁగె న • వారితముగ.

వ. అప్పుడప్పురంబున నంగనాజనంబులు. 107

మ. జిలుగుంజెంద్రికవన్నె చేలలును గా • శ్మీరాంగరాగంబులున్
వలిముత్యంబులభూషణంబులును భా • స్వత్కేతకీపత్రికా

విలసద్వేణులు(జొక్కమై మెఱయ(గా • వేల్పుంజకోరేక్షణల్
లలి భీమేశ్వరు రాజశేఖరుని(గొల్వ న్వచ్చి రొక్కుమ్మడిన్. 108

శా. బీజాపూరఫలేక్షుచారుమణికుం • భీమేచకేందీవరాం
భోజంబుల్ సమయోచితంబులుగ శం • భుం జేరి కుంభస్థలీ
రాజార్ధాభరణంబు దక్షనగరీ • రామాసముత్తుంగవ
క్షోజద్వంద్వశిఖాంకురస్ఫురణ(గై • కొన్విఘ్నరాజర్ష్మిలిన్. 109

తే. సానికూ(తుల పల్లవో • ష్ఠముల(బోలు, దాసనపు(బువ్వుదండ(గం • ధరధరించి
పసి(డిబుఱ్ఱటకొమ్ము చే • పట్టివచ్చె, భవుని(గొలువంగ(బాతాళ • భైరవుండు.

చ. మగ(టిమి(జెంద్రగుజ్జురస • మంటినవామపదాంబుజంబుపై
నిగళము నాసురాసురవి • నిర్జితమా బిరుదందె ఘల్లనం
బొగడలు బొండుమల్లియలు • పొన్నలుపావడచొళ్ళియంబునన్
నిగిడిచి వీరభద్రు(డు చ • నెన్ శశిమాళిసమీపభూమికిన్. 110

వ. అప్పుడు బ్రహ్మాదిదేవతలును నింద్రాద్యష్టదిక్పాలకులును నందిభృంగిరిటికుంభనికుంభకుంభోదరచండీశ్వరమహాకాళప్రముఖు లగునసంఖ్యాతప్రమథులును సురగరుడోరగకిన్నరగంధర్వసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరరాక్షసులును భూతబేతాళశాకినీడాకినీగణంబులును సమయోచితాలంకారంబుల(గైసేసి వృషకేతునిం గొలిచి యుండి రంత. 111

శా. ప్రీత్యుత్ఫల్లనఫాలనేత్రు(డగుశ్రీ • భీమేశ్వరస్వామి ని
ష్ప్రత్యూహం బగుసౌహృదంబున హరి • బ్రహ్మాదులన్ భూరిలతా
ప్రత్యుద్బోధనసంజ్ఞ చేసి కనుగి • ర్వం జాగె గంగోదకా
హాత్యాక్షేపహృతిప్రపంచములు ద • క్షారామమధ్యంబునన్. 112

సీ. హేరాళముగ(జల్లె • నెలనా(గయొక్కర్తు-కుంభోదరునిమీ(ద(• గుసుమరజము(
గుటిలకుంతల భృంగి • రిటిమోమునం దోర్తు-తా(కించె నొసలగం • ధంబు(బసుపు
వక్షంబు లక్షించి • వైచె గందపుటుండ-వీరభద్రుని నొక్క • నీరజాక్షి
చెవిలోనిం(బాఱంగ(• జిమ్మె గొజ్జ(గనీట(-గాలభైరవు నొక్క • కలువకంటి

తే. కొమ్మ యొక్కతె యందంద(• గొమరసామి
యాదలల యందు జవ్వాది • యసలు గలిపె(
బును(గు మణికుంభమున నించి • పోసె నొక్క
పొల(తి విఘ్నేశ్వరుని కుండ • బొజ్జమీ(ద. 113

ఉ. నేతుల నూనెలం బసుపు • నీరునఁ గుంకుమచెందిరంబులన్
నూతనగంధసారముల • నున్నొనరించిరి కేలితంత్రముల్
కౌతుక మొప్ప దక్షవని • కాపురవీథుల భూతకోటితో
మాతృకగోఁగు నూకసతి • మండమదేవియు ఘట్టతల్లియున్. 114

వ. అంత.

తే. మాళవీదేవి శ్రీభద్ర • కాళిమీఁదఁ, బరిమళముతోడి చిఱుబంతి • పసుపుఁ జల్లె
గాజుకుప్పెలఁ గస్తూరి • కాజలంబు, కర్ణికారాంబపై నించెఁ • గర్ణమోటి. 115

ఉ. ఘట్టతరూద్ధతిం గరిము • ఖంబునఁ బీలిచి గౌతమీనదిం
బుట్టిన సత్ప్రవాహజల • పూరముఁ ద్రుస్సన న్నూఁదుచుం బురీ
హట్టమున న్మహోత్సవవి • హారము సల్పెను గౌరిదేవితో
ల్పట్టిగణేశ్వరుండు సుర • భామిను లోలమునం దొదుంగఁగన్. 116

మ. ప్రమదంబింపెసలార మేనకయు రం • భామంజుఘోషాతిలో
త్తమలున్ వెండియుఁ గల్గునప్సరసలుం • దారాధిపోత్తంసునిన్
భ్రమయం జల్లిరి గంధసారమునునుం • బన్నీటఁ గాశ్మీరపం
కమునన్ సంకుమదంబునం బునుఁగునం • గర్పూరఖండంబులన్. 117

తే. అచ్యుతునిమీఁదఁ జల్లె దు • గ్ధాబ్ధికన్య, భారతీదేవి పద్మజు • పైనిఁ జల్లె
శచిమహేంద్రునిఁ జల్లె వ • సంతకేలి, గంధకర్పూరకస్తూరి • కాజలంబు. 118

మ. అగురుం గుంకుమధూళియుం దిమిరసం • ధ్యారాగసంస్పర్శముం
గగనాభోగము సంధ్యకాలముననాఁ • గాన్పింప నాభంగికిం
దగియెం జుక్కలువోలెఁ దాండవగణా • ధ్యక్షుండు తుండంబున
న్నెగయంజల్లినసప్తసింధుజలవే • ణీబిందుసందోహముల్. 119

వ. అట్టియెడ మున్న కిన్నరులు చల్లినఁ బెల్లునెఱసిన ఘుసృణకుసుమకేసరధూళీపాళియు, విద్యాధరసందోహంబులు రువ్వినం జిందిన మవ్వంపుఁ జెందిరంబును మచ్చరించి విచ్చలవిడి హెచ్చుగా నచ్చరలు చిమ్మినఁ గ్రమ్ము కుసుంభాంభఃపూరంబును, నంగనాజనంబులపై సుడిసి తడిసి యార్ద్రాంగరాగశీకరాసారవాహిని యగుగంధవాహప్రవాహంబును, ధారాళకరాళరక్తచందనాంబుసంసిక్తవసుంధరాభాగంబును, గలయం గెంపుపెంపుసంపాదింప నకాండసంధ్య నావహించిన నం దు[illegible]తవ్యవహారయోగ్యంబులై పొడచూపినయంధకారంబునుం బోలె గంధర్వకరవికీర్యమాణకస్తూరికారేణువిసరంబులవలనను

గుసుమకస్తూరికాసాంధ్యరాగాంధకారంబులకుఁ దోడై పొడచూపసేతెంచు
చుక్కలచక్కఁదనంబునకుం దోఁబుట్టైనహాయలపనాపాణిపల్లవవిక్షిప్తంబులైన
పచ్చకప్పురంబు పలుకులును, జెదర లంబోదరకపోలానిలంబులవలన రోలం
బనికురుంబంబులు నెగయుటయును బరస్పరసంసర్గార్థవశంబున వశంబులై
సముద్ధతినిగుడించు పసిండితమ్మిమొగడలు మెండుమండుటయుఁ గుంగా మూర్తం
బగు మకరకేతనభుజప్రతాపదావానలంబు ఛటచ్ఛటాశబ్దంబుల చాడ్పునఁ
జెలంగుచున్న యక్షకర్దమప్రక్షిప్తలాక్షాకరండసంఘట్టనస్వనంబుల వలనను
దొట్టితొట్టి యెడనెడ మడువులుగట్టినసజ్జకపుగొజ్జంగనీరునందుఁ బ్రతిబింబించు
నప్సరఃకాంతల వదనారవిందంబులలోపలం బడి తేలియాడఁగా వాడని చేమంతి
బంతులవడువునై కొలంకుల చందంబు నొందం బున్నావి కరిగెడికొదమతు
మ్మెదకదుపులను గదిరి తొరఁగు గుహ్యకమండలీకృతపుండ్రేక్షుకోదండపృష్ఠ
నిష్ఠ్యూతనూతనకువలయాస్త్రంబులవలనను నిశాటకరహాటముఖనఖసముల్లిఖితం
బైనసంకుమదపంకంబువలనను, నడుదెసల నంతంతజాఱిపడియున్న కమల
మృణాలకాండంబువలనను, వరంబును బదిలంబుగా నమర్చిన కేదారంబు
తెఱంగుఁదోఁచుటకునీడై చతురహాలికుండు జల్లుపరువపుమరువంపుమొలకల
చెలువునం బెల్లుడుల్లు ప్రమథగణవిభ్రష్టవిమలహారయష్టిముక్తాఫలంబులవల
నను వసంతర్త్వారంభంబు త్రిభువనదృక్ప్రియతమం బయ్యె నయ్యవసరంబున.

తే. బహుళకస్తూరికామేఘ • పటలమునకు, శీకరాసారమయ్యె గొ • జ్జెంగనీరు
వలుద వడగండ్లు నయ్యె న • వ్వర్షమునకుఁ, గామినులుచల్లు కర్పూర • ఖండవితతి.

వ. ఇవ్విధంబున వసంతోత్సవం బవధరించి భీమేశ్వరుండు హరిబ్రహ్మాదిదేవతలకు
నింద్రాద్యష్టదిక్పాలకులకు నరకిన్నరకింపురుషసిద్ధసాధ్యగంధర్వయక్షరాక్ష
సగణంబులకు భృంగిరిటికుంభనికుంభకుంభోదరవీరభద్రకుమారవిఘ్నేశ్వర
నందిమహాకాళపాతాళభైరవకాలభైరవాదిప్రఖ్యాతప్రమథులకు బ్రాహ్మ్యాది
మాతృవర్గంబులకు శక్తిచతుష్టయంబునకు శ్రీమహాలక్ష్మీసరస్వతీశచీదేవీప్రభృతి
పరమపతివ్రతాతిలకంబులకు నప్సరస్స్త్రీలకు సముచితప్రకారంబులఁ గట్నం
బు లిప్పించి దివ్యశ్రీస్వయంభూతజ్యోతిర్లింగమూర్తిశక్తిసహితంబు పరమానం
దంబునం బొందె ననంతరంబు సప్తఋషులు గంగాజలసప్తగోదావరీజలంబుల
నభిషేకించి పూజించి భీమలింగంబు నిట్లని ప్రత్యేకంబు ప్రత్యేకంబు స్తుతియించిరి.

సప్తముని స్తోత్రము.

తే. వేయుముఖములుగలకాద్ర • వేయవిభుఁడు
నెఱయ శక్తుండు గాఁడఁట • నిన్నుఁ బొగడ
నేకముఖమునఁ బొగడంగ • నెట్లు నేర్తు
నిన్ను శ్రీదక్షవాటికా • నీలకంఠ. 126

క. మిహిరలవంబులఁ దారా, గ్రహనక్షత్రముల వచ్చు • గణుతింప భవ
న్మహిమార్ణవగుణరత్నము, లహికంకణ యెవరికైన • నలవియె పొగడన్. 127

తే. అధిక మైనతపంబు మూ•ల్యంబుగాఁగ, నర్ధదేహంబు గౌరికి • నలముకొన్న
జాణ దేవర నిను నాత్మ•సంస్తుతింతు, దక్షిణాపథకాశికా•ధామ భీమ. 128

క. ఎవ్వని కిరీటమునకుం, బువ్వై కడునొప్పు నన్న•భోవాహిని లే
జవ్వనపుఁదుహినరుచితో, నవ్వేలుపు భీమనాథు•నభివర్ణింతున్. 129

క. అర్ధకపాలము కేలను, నర్ధనిశాసార్వభౌముఁ• డౌదల నెడమన్
అర్ధాంగలక్ష్మి గౌరియు, వర్ధిల్లఁగ నొప్పు భక్త•వత్సలుఁ గొలుతున్. 130

క. సాధారణమతి సహజత, బోధనుగాఁ దలఁచి రతివి•భుం డెవ్వనిదృ
క్క్రోధాగ్నికి నింధనమగు, నాధూర్జటి నహరహంబు•నభివర్ణింతున్. 131

క. అస్తంగమితసురద్విష, హస్తన్యస్తత్రిశూలు•నంతర్విధి సం
విస్తృతవిజ్ఞానోదయుఁ, గస్తూరీసదృశనీల•కంఠునిఁ దలఁతున్. 132

తే. విశ్వునకు శాశ్వతునకు వి•శ్వేశ్వరునకు, విశ్వరూపాత్మకునకు మ•హేశ్వరునకు
శ్రీస్వయంభూమహాసుధా•స్నిగ్ధలింగ, భీమనాథేశ్వరునకు న•ర్పింతు మనసు.

తే. భీమ భీమేశ్వరేశ్వర•భీమనాథ, భవ భవారణ్యపావక•భవ్యమూర్తి
భర్గ ఫాలాక్ష భసితాంగ•ఫణివిభూష, శిఖిశిఖాభాసమాన భ•జింతునిన్ను. 134

తే. శర్వు సర్వేశ్వరేశ్వరు•సర్వవంద్యు, శర్వు సర్వప్రదాయకు•సర్వధాత
శర్వుసర్వంసహామహీ•చక్రధరుని, శర్వు వర్ణింతు దేవతా•సార్వభౌము. 135

శా. వేదాతీతుని వేదవేద్యుని శివున్ • వేదాంతవేద్యున్ భవున్
వేదాంతోపనిషద్రహస్యముఁ జతు•ర్వేదీవిహారాలయున్
వేదాంగాదిపురాణముఖ్యవిలస•ద్విద్యాగమప్రక్రియా
వేది న్నిన్ను భజింతు నెమ్మనమునన్ • విశ్వేశ భీమేశ్వరా. 136

క. కామేశ్వరు నీశ్వరునిం, గామితఫలదానకల్ప•కముఁ గామరిపున్
గామాతీతుని దేవ, గ్రామణి నిను నాశ్రయింతు•గౌరీరమణా. 137

క. ఆనందజ్యోతినిఁ బర, మానందానందమూర్తి♦నవ్యయునిఁ ద్రిలో
కానందామృతదాయి న, హానందుని వృషభవాహు♦నభివర్ణింతున్. 138

సీ. ఓమహాలింగంబ♦యోమహాదేవుండ - యోమహాత్ముఁడ దేవ♦యోమహేశ
యోమహాసంపత్ప్రి♦యోగదీక్షాదక్ష - యోమహాపాపేంధ♦నౌఘదహన
నీమూర్తిసంస్మృతి♦నీనామసంస్మృతి - నీకథాశ్రవణంబు♦నిఖిలదురిత
యూథాంధకారసూ♦ర్యోదయం బఖిలక - ల్యాణనికాయసం♦ప్రాప్తిహేతు

తే. వంబికాకుచకుంభద్వ♦యాంగరాగ, పరిమళాసారవాసిత♦బాహుమధ్య
దక్షిణాపథకాశికాం♦తర్విహార, గిరిశ శ్రీభీమనాథ ర♦క్షింపు మమ్ము. 139

వ. అనిసప్తఋషులు సంస్తుతించిరి తదనంతరంబ యరుంధతీదేవియు హంసవాహన
పశుసఖిచండికాపరిచారికాసముదయంబును ననేకప్రకారంబులఁ బ్రశంసించి
యథాశక్తిం బూజించిరి. 140

క. ఈసప్తమునిస్తోత్రము, వ్రాసినఁ జదివినను వినిన♦వర్ణించినఁ గై
లాసపతి దక్షవాటిని, వాసుఁడు జనులకు నభీష్ట♦వరము లొసంగున్. 141

వ. అనిన విని మంకణుండు మునీంద్రా సదాశివుమాహాత్మ్యం బింకను నాకెఱిం
గింపవే యని యడుగుటయు వసిష్ఠమునీంద్రుం డిట్లనియె. 142

గీ. కల్పవృక్షం బదేటికిఁ♦గామధేను, సముదయం బేల యిష్టార్థ♦సంపదలకు
నిశ్చయంబుగ మనసులో♦నిల్చెనేని, చాలదా మర్త్య రక్షింప♦శంభుభక్తి.

గీ. శంభుపదభక్తులకు వినా♦శంబు లేదు, కదియ వీశానుభక్తులఁ♦గల్మషములు
నాదియందుఁ బ్రతిజ్ఞగా♦నానతిచ్చెఁ, జంద్రచూడుండు నిజభక్త♦జనముఁగూర్చి.

సీ. భోగీంద్రభూషణు♦భూతిదిగ్ధాంగుని - నాభీలశూలాయు♦ధాగ్రహస్తుఁ
గాకోలవిషనీల♦కంధరాభాగుని - గజచర్మపరిధాన♦కటివిభాగుఁ
దాండవాడంబరో♦ద్దండదివ్యాకారు - నజవిష్ణువిబుధాధి♦పాభివంద్యు
గంగాతరంగసం♦కలితోత్తమాంగునిఁ - ద్రైలోక్యరక్షాప్ర♦దానదక్షు

తే. నీశు సాకారునొండె నొం♦డె విభూతి, పతి నిరాకారుఁగాఁ జూచి♦బహువిధములఁ
బూజసేయంగ నేర్చిన♦పుణ్యమతులు, వారు శివభక్తులందు రి♦వ్వసుధలోన.

క. శివధనము ముచ్చిలించిన, శివధన మన్యాయవృత్తిఁ♦జెడిపోవంగాఁ
దవులక యుపేక్ష చేసిన, శివభక్తిద్రోహ మంద్రు♦శివభక్తివిదుల్. 146

గీ. శివునికై భిక్షచేసి యా♦ర్జించినట్టి, ద్రవ్య మాత్రంతయేనియుఁ♦దా స్పృశింప
కభవునకు నెవ్వఁడొనరించు♦నర్పణంబు, వాఁడు శివభక్తముఖ్యుండు♦వసుధలోన.

క. మాటలు వేయును నేటికి, హాటకధాన్యాదిశివప◆దార్థములయెడం
జేటునకోర్వమి తుదిఁ బరి,పాటించినశంభుభక్తి◆ పథము మునీంద్రా. 148

సీ. మహనీయసంప్రీతి◆మద్భక్తజనముల-నాదరింపుచునుండు◆నతఁ డొకండు
ఫలములుఁబక్వాన్న◆ములుమాకునర్పింప-ననుభవింపకయుండు◆నతఁ డొకండు
పంచాక్షరీమంత్ర◆పాఠంబు నిత్యంబు-నాచరింపుచునుండు◆నతఁ డొకండు
ననుఁబ్రస్తుతించునా◆నాపురాణంబులు-సతత మావర్తించు◆నతఁ డొకండు
శిలలఁగాష్ఠంబులను మృత్తి◆కలనునిసుక, లింగములలెస్సగాఁగఁగ◆ల్పించిభక్తి
నర్చనము సేయునతఁడొకం◆డనుచుఁ జెప్ప, శివుఁడుభక్తవిమర్శన◆చేయునపుడు.

వ. అదియునుంగాక రాగద్వేషఝషసంకులంబును గామక్రోధలోభమోహమద మాత్సర్యమహాగ్రాహాకులంబును బుణ్యపాపతోయమహాప్రవాహంబును నైన యీసంసారమహాంభోరాశియందుఁ గర్మచోదితములైనజంతువులుమునుంగుచుఁ దేలుచుం గొంతతడవు సుఖంబును గొంతతడవు దుఃఖంబును ననుభవింపుచు నుండుదురు. కలియుగంబున శివభక్తియుత్పన్నంబైయుండు. 150

గీ. అతివిశుద్ధాత్మ! చతురంఘ్రిఁ◆గృతయుగమునఁ
ద్రేతఁ బాదత్రయమునవ◆ర్తింపుచుండి
ద్వాపరంబునయందుఁ బా◆దముల రెంట
వెలయు శివభక్తి యొకకాలఁ◆గలియుగమున. 151

గీ. కలియుగంబున ధర్మంబు◆కఱవుగాన, నందుధర్మంబుఁ జేసిన◆యతఁడుఘనుఁడు
నిండువేసవి మరుభూమి◆నిర్మలముగఁ, జేర్మి సలిలాన్నసత్రంబుఁ◆బెట్టినట్లు. 152

వ. అని మఱియు నొక ప్రశ్నంబు చెప్పెద. పూర్వకాలంబున 153

గీ. అభవునొకనాఁడుప్రార్థించి◆యడిగెగౌరి, కలియుగంబునశివభక్తి◆గ్రాఁగిపోవు
నఖిలలోకహితంబుగా◆ నానతిమ్ము, భక్తివిజ్ఞానయోగంబు◆ ఫాలనయన. 154

వ. అని భవాని విన్నవించిన మహేశ్వరుండు. 155

గౌరికి మహేశ్వరుండు భక్తివిజ్ఞానయోగంబుఁ జెప్పుట.

గీ. అడుగవలసినయర్థంబ◆యడిగి తీవు, క్రాఁగియుండెడు శివభక్తి◆కలియుగమునఁ
బాపకర్ముఁడెడకాని యె◆ప్పాట లేఁడు, పుణ్యకర్ముఁడు వికసితాం◆భోజనయన. 156

సీ. ఎప్పుడుకలియుగం◆బేతెంచు[illegible]గమవృత్తిఁ-బాపంబులన్నియుఁ◆బ్రబలుచుండుఁ
బాపంబు లోకభంగిఁ◆బ్రక్షయంబొందిన-నామీఁద దృఢభక్తి◆ నాటుకొనును

నామీఁద దృఢభక్తి♦నాటుకొన్నప్పుడు-ధర్మంబు వర్తించుఁ♦దరతరంబు
ధర్మంబు వృద్ధిఁబొం♦దఁగఁ జిత్తమునఁబుట్టు-లింగార్చనావిధి♦మంగళంబు

గీ. అంతట విభూతి యలఁదంగ♦నాసపుట్టు, నంతమీఁదటఁ గల్గు రు♦ద్రాక్షకలన,
పాశుపతమటమీఁదను♦బదిలపడును, ముక్తిలతికకు నదిగదా♦మూలదుంప. 157

వ. మఱియు నొక్కటి చెప్పెద సదాచారనిరతు లైనబ్రహ్మక్షత్త్రియవైశ్యులను
ద్రైవర్ణ్యశుశ్రూషాపరులై సత్యవాదు లైనశూద్రులును బతివ్రతలైనపుణ్యస్త్రీ
లును నాత్మదర్శనంబునకు నధికారులు విశేషించి. 158

గీ. రాగవైషమ్యములులేక♦ప్రజ్ఞగలిగి, మనములోన విరక్తి యె♦వ్వనికిఁగలుగు
వాఁడె యధికారి బ్రహ్మకై♦వల్యమునకు, వీఁడువాఁడని కులశుద్ధి♦వెదుకవలదు.

సీ. బహుజన్మసంశుద్ధి♦ భాగ్యసంపదఁగాని-యోగవిద్యాశక్తి♦ నూన దాత్మ
యోగసామగ్రికి♦ నుచితసాధనములు-వాయుమార్గవిశుద్ధ♦వర్తనములు
నాడీపరంపరా♦క్రోడవాయుజయంబు-బలము చేతస్స్థితి♦భాగ్యమునకుఁ
జిత్తంబు తనయాజ్ఞ♦చేసివర్తించెన్నే- నిట్టట్టనఁగఁజాల♦వింద్రియములు

గీ. యమనియమములునాసన♦ప్రాణనియతి, ధ్యానమును ధారణంబుఁబ్ర♦త్యాహృతంబు
ననసమాధియునాఁగ న♦ష్టాంగకలన, బ్రహ్మయోగంబు విలసిల్లుఁ♦బద్మనేత్ర.

గీ. దేవి! సద్గురునాథోప♦దిష్టసరణి, మనుజుఁడష్టాంగయోగంబు♦ననువుపఱచి
యంతనద్వైతభక్తిఁగృ♦తార్థుఁడగుచు, నన్నుఁగని ఘోరభవబంధ♦నంబుఁబాయు

వ. రజ్జుజ్ఞానంబున సర్పభ్రాంతి నివృత్తి యగుచందంబున యోగంబున నన్నునా
త్మం గనుకారణంబున నవిద్యానివృత్తియగు ననినఁ గృతాంజలియై త్రిపుర
హర! యోగంబెయ్యది? బ్రహ్మజ్ఞానంబెయ్యది? యానతీవేయనుటయు. 162

గీ. శమము దమము తపంబును♦శ్రద్ధ తాల్మి, మఱి సమాధాన మనఁగ ని♦ర్మలవివేక
సాధనములాఱు దెరువులు♦సంఘటిల్లు, మోక్షమునకంద్రు నిగమార్థ♦మూలవిదులు.

గీ. బలిమిమై నింద్రియంబులఁ♦బట్టితెచ్చి, నదిసుమీయిందువదనప్ర♦త్యాహరణము
సర్వసంసారదుఃఖప్ర♦శాంతిహేతు, వేకచిత్తప్రకారంబు♦నిదియసూవె. 164

వ. ధ్యానంబు సాకారనిరాకారంబులు సూవె. 165

గీ. నిర్గుణుని నిత్యశుద్ధుని♦నిర్వికారు, నాత్మఁ గనుట నిరాకార♦మనఁగఁబరఁగు
శేషనదిచంద్రరేఖాది♦ చిహ్నధారి, ననుఁదలంచుటసాకార♦ మనఁగ వెలయు.

క. గురుఁడే యభవుఁ డభవుఁడే, గురుఁడని య[illegible]వునకు గురునకును భేదమెదం
బరికింపనిశిష్యునకే, గురుఁడ నభవుఁడనయి వాని♦కోర్కులు దీర్తున్. 167

గీ. రాజసము మాని శిష్యుండు◆ ప్రకటభక్తి, గురునిఁ గొలువంగఁ డగు రాజుఁ◆ గొలిచినట్లు
వినయ మొప్పంగ నిశ్శోక◆వృత్తిసౌఖ్య, నిభృతుఁ డందుఁ ద్రివర్గంబు◆ నీరజాక్షి.
గీ. సర్వభూతములందును◆ సమతఁ బూని, సత్త్వవిదుఁ డయి యెవ్వాఁడు◆ సంచరించు
నతఁడు శివభక్తుఁ డాతని◆ నాదరింతు, నెట్టి వేళలయందుఁ బూ◆ర్ణేందువదన.
సీ. పాపంబు పుణ్యంబు◆ పాథఃప్రపూరంబు - దుర్వారమైనట్టి◆ దుఃఖ మడుసు
కాంతాదిసుఖము సై◆కతవేదికాస్థలి - కందర్పవికృతులు◆ కరడములును
ప్రాణభయంబు న◆క్రకులీరనివహముల్ - చేతోవికారముల్◆ క్షితిధరములు
బహుళదారిద్ర్యంబు◆ బడబాగ్నిపిండంబు - విషయాభిలాషంబు◆ విషముగాఁగ
గీ. సమధికంబైన సంసార◆ జలధియందు, మునుఁగుచును దేలుచును గడ◆ ముట్టఁబడని
జనుల కెల్లను మత్పాద◆ సరసిజములు, తెప్పయై యుద్ధరించు ని◆ందీవరాక్షి. 170
క. కామక్రోధావేశ, వ్యామోహాదుల నిజాన్వ◆యాచారంబుల్
వైముఖ్యమొనొందింపుచుఁ, బామరసంసారజలధిఁ◆ బడుదురు కుమతుల్. 171
క. సుఖముల దుఃఖంబులుగా, సుఖములుగా దుఃఖములను◆ జూతురు కుమతుల్
సుఖదుఃఖసమతఁ జూచిన, నఖిలభవాంభోధిఁ గడతు◆రంబుజవదనా. 172
సీ. మనసుఁ గామక్రోధ◆మదలోభముల కిచ్చి - సడలింతు రన్వయా◆చారసరణి
నన్వయాచారంబు◆ లట్లు మాసి చనంగ - వర్తింతు రన్యాయ◆వర్తనమున
నన్యాయవర్తనం◆బది కారణము గాఁగఁ - బడిమునుంగుదు రుగ్ర◆ భవపయోధి
భవపయోనిధిలోనఁ◆ బడియుండి కాంతురు - నరకకూపమున ను◆న్మజ్జనంబు
గీ. నిరయమునఁ బెద్దకాలంబు◆ నికృతిఁ బొంది, యిలకు వచ్చి జనింతురు◆ హీనజాతి
హీనజాతి జనించి పా◆పానువృత్తిఁ, బాపులగుచుందు రటయధ◆ఃపాతమునను.
గీ. ఎట్టి హీనాత్మునకునైన◆ నేన శరణ, మెట్టి పుణ్యాత్మునకునైన◆ నేన దిక్కు
నన్ను వర్ణింప మేలు మా◆నవుల కెందు, సత్య మిది నమ్ము హిమధామ◆ చారువదన.
వ. అనిన విని భవాని యెద్దాని నెఱింగి భవార్ణవంబు వలన నిర్ముక్తులై పురాతన యోగీంద్రులు సనకసనందనసనత్కుమారసనత్సుజాతాదులు నిశ్శ్రేయసంబు నొంది రమ్మహాజ్ఞానంబు సవిస్తరంబుగా నానతిమ్మనిన నమ్మహాదేవుం డిట్లనియె.
మాలిని. క్షమదమనుపరినిష్ఠా◆ సర్వభూతానుకంపా
సమనిగమనివృత్తి◆ జ్ఞానవృత్తిప్రశాంతుల్
కమలదళనిభాక్షీ◆ కల్గినక[illegible]ల్గు నయ్యు
త్తమునకుఁ జిరకాల◆ స్థాయికైవల్యలక్ష్ముల్. 176

గీ. చిత్తమునఁ దుష్టియును నతు • ష్టియును లేక
యొడలిలో నన్యు గృహమందు • నున్న భంగి
నిస్పృహుండయి యుండంగ • నేర్చె నేని
యతఁడు ముక్తుండు పద్మప • త్త్రాయతాక్షి. 177

గీ. అవనిగగనాగ్నివాయుజ • లాదు లైన
ప్రకృతిసంభూతముల వికా • రములఁ బాసి
యున్న నామూర్తిఁ బొడఁగాన • నొప్పు నేని
కతఁడు ముక్తుండు సుమ్ము హై • మాద్రితనయ. 178

వ. నిత్యానిత్యవివేకుండును నీషణాత్రయవిరహితుండును సమాధిషట్క-సంపన్నుండును నంతరరిషడ్వర్గవివర్జితుండును నగువాఁడు ముముక్షుండు. 179

గీ. తత్పదార్థంబు పరమాత్మ • తలిరుఁబోఁణి, త్వంపదార్థంబు జీవుండు • తలఁచిచూడఁ
దత్త్వమారయ వేదసూ • త్త్రంబులోని, యర్థ మది చిత్తమందున • నలవరింపు. 180

గీ. ప్రత్యభిజ్ఞాన మనియెడి • ప్రత్యయమున, విశ్రుతం బైనయాత్మ భా • వింప వలయుఁ
బెద్దకాలంబునకుఁ గన్న • ప్రియవయస్యు, నానవాల్పట్టి తెలిసిన • యట్లవోలె.

గీ. త్రాడుఁజూచి భ్రాంతి • దందశూకంబని, యాత్మ వలనఁ దలఁచి • నట్లవోలె
వేదశాస్త్రజనిత • విజ్ఞానబలమునఁ, దెలివిపడసి యాత్మఁ • దెలియవలయు. 182

వ. నిత్యంబు సర్వగతంబు కూటస్థం బేకంబు దోషవర్జితంబు భ్రాంతివశంబున భిన్నంబై తోఁచు. ఘటాకాశంబు మహాకాశంబు భిన్నంబుగా నేర్చునే? జీవేశ్వరులకు భేదం బెక్కడిది? పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశంబులు శబ్దస్పర్శరూపరసగంధంబులు మాయాసంసారప్రపంచంబు లేను సదాసాక్షిస్వరూపకుండనైన జీవుండ నని సమాధినిష్ఠు లైన పెద్దలు తెలిసికొని పరమనిర్వృతి ననుభవింతురు.

సీ. ప్రణవాత్మవర్ణరూ • పస్పర్శనామూర్తి-ప్రణవంబు మూఁడక్ష • రములు గలది
యది పరబ్రహ్మ మే • కాక్షరంబున నొప్పు-నది ఋగ్యజుస్సామ • మందు నిలిచె
ననులోమకము లుదా • త్తాదిస్వరములు కా-లంబులు వర్ణత్ర • యంబులవియు
వర్ణత్రయంబు స • ర్వంబు నంతర్భావ-మొందుట యది దేమి • సందియంబు

గీ. గతి నకారము కారమ • కారములను, నాత్మమాయను జీనాత్మ • నాఁటుకొల్పి
జీవు నీశ్వరబుద్ధి భ • జింపవలయు, ధృతి దలిఁగనీక యెప్పుడు • మతివివేక.

సీ. చైతన్య మెప్పుడు • సర్వంబుఁ దానయై-విలసిల్లుచుండు న • వ్వేళఁగాని
విశ్వభూతములను • వీక్షించుఁ దనయందుఁ-బరిపాటి నెప్పుడ • ప్పాటఁగాని

సకలభూతములకు సంతసంబునుఁ బొంది - యెపుడు వర్తించుఁ డా నపుడుగాని
యఖిలలోకములకు నధ్యక్షుఁ డైకను - నధ్యక్షుఁ డెప్పుడ య్యదనఁగాని

గీ. తన్నుఁ గేవలమాత్మగాఁ దలఁచియిష్ట, మతిశయముదృఢముగఁ జూచు నపుడుగాని
జన్మదుఃఖజరావ్యాధి శాంతికరము, బ్రహ్మవిజ్ఞాన మారక పట్టువడదు. 185

గీ. జ్ఞానసంపద్నఁగాని మోక్షంబులేదు, కర్మశతమున నేనియో నిర్మలాత్మ!
జ్ఞానమనఁగ వేదాంతవిజ్ఞాన మబల!, యితరవిజ్ఞాన మజ్ఞాన మెంచిచూడ. 186

క. జ్ఞానాభ్యాసం బల్పం, బైన మహాపాతకముల హరియించును గం
జానన! దీపంబించుక, యైనను హరియించుఁ గాదె యంధతమంబుల్. 187

గీ. వహ్ని సందీప్తమై మహావనమునందు, సరసనీరసతరుల భస్మంబుసేయు
బ్రహ్మవిజ్ఞానమును నట్ల ప్రజ్వరిల్లి, శుభము నశుభము నొకటిగా సుడిసికాల్చు.

గీ. జలజపత్రంబు తనమీఁదఁ జల్లియున్న, యుదకబిందులతోఁ గూడకున్నయట్లు
బ్రహ్మవిజ్ఞాని తనమీఁదఁ బడినయట్టి, విషయమలమునఁ బడకుండు విమలచరిత.

గీ. భక్షితం బైనవిష మెల్లఁ గుక్షినణఁగు, విమలమణిమూలమంత్రౌషధముల చేత
ననుభవించినవిషయౌంబు లట్లయణఁగు, బ్రహ్మవిజ్ఞానమునఁ జేసి పద్మముఖికి.

శా. పూవుంబోణి! విశాలలక్ష్మిఁ గనుచుం బుష్పంబు మూర్కొంచు వీ
ణావాద్యంబులు వించు నిష్టమధురాన్నంబర్థి సేవించుచు
న్వేషభంగుల నిల్చుచు న్నడచుచు న్నిద్రింపు చోయీశ్వరా!
నీవే కర్తవు సుమ్ముఁ టన్నపురుషు న్వేధించ వేదోషముల్. 191

గీ. జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నుఁ డయినపెద్ద, నెఱుఁగలేక యపహసించు నెవ్వఁడేని
వాఁడు గాల్పంగఁబడుఁ దీవ్రవహ్నిశిఖల, రౌరవాదికఘోర నారకములందు.

సీ. సజ్జనుం డైన దుర్జనుఁ డైన మూర్ఖైనఁ - బండితుఁ డైన నాతండె ఘనుఁడు
నిరపేక్షుఁ డాతండు నిర్వైరుఁ డాతండు - సమదృష్టియాతండు శాంతుఁ డతఁడు
రా జిలజనుల చేఁ బూజఁ గైకొనుమాడ్కి - నశఁడు దేవతల చే నర్చఁగాంచు
నతని పాదాబ్జంబు లంటినభూభాగ - మఖిలతీర్థములకు నభ్యధికము

గీ. వానిజన్మంబు జన్మ మవ్వాఁడు సుకృతి, వాఁడు ద్రొక్కినయి ల్లిల్లు వాఁడు దైవ
మేకొ యంతెయు లేకుండు నింతి! యెఱుఁగు, బ్రహ్మవిజ్ఞానమయశీలి భాగ్యశాలి.

గీ. ఎవ్వనింటికి బ్రహ్మజ్ఞుఁ డేగుదెంచుఁ, బ్రియముఁ గారుణ్యమును గల్గి భిక్షగొనఁగ
వానిఁ బిత్రుదేవతలు హర్షవైభవమునఁ, బొగడుదురు కేలినర్తనాభోగకముగ.

క. అనుభవపర్యంతం బెవ్వనిచిత్తము తత్త్వవీథి ♦ వర్తించుమహా
త్ముని నాతనిఁ బొడఁగనుస, జ్జనులకు నాక్షణమ కిల్బి ♦ షంబు లడంగున్.195

గీ. అన్వయము పావనంబు,కృ♦తార్థుఁడతఁడు,పుణ్యవతి వార్ధివేష్టిత♦భూతధాత్రిఁ,
జెలఁగియోలాడునెవ్వని♦చిత్తవృత్తి,సచ్చిదానందమయసుధా♦సాగరమున.196

గీ. శ్రద్ధ గురుభక్తివిశ్వాస ♦ సౌష్ఠవంబు, జరగనేఁ గల్గు వేదాంత♦సంగ్రహంబు
జరగదా లేదుసత్యంబు♦సత్యమిదియు,బహువిధోక్తులపనయింపు♦బ్రహ్మమిదియు.

వ. ఈయర్థంబులు దేవతాగురువిశ్వాసంబులు గలవారికిఁగాని ప్రకాశింప వనిభవా
నికి భవుఁ డుపదేశించె నని మంకణునకు వసిష్ఠుండు చెప్పె నని శౌనకాది
మహామునులకు సూతుండు వివరించె. 198

శా. ఆకల్పస్థిరధర్మవైభవ! దిశా♦హర్మ్యాగ్రసంస్థాపితా
స్తోకస్ఫాటికకుంభవిభ్రమధురా♦శుంభద్యశోమండలా!
రాకాచంద్రమసోవిరాజనవభ♦ద్రా! వీరభద్రేశ్వర
క్ష్మాకాంతాగ్రజవేమభూధవకృపా♦సంవర్ధితప్రాభవా. 199

క. లింగనమంత్రిసహోదర, గంగాధరదివ్యచరణ♦కమలనివాసా
భంగాపరతంత్ర! సమి,ద్రంగార్జున!యిందుధరధ♦రాధరధీరా. 200

మాలిని. రవినిభశుభతేజా ♦ రామమాంబాతనూజా
దివిజగురుచరిత్రా ♦ దేవయామాత్యపుత్రా
భువనభవనకీర్తీ ♦ పుష్పకోదండమూర్తీ
ప్రవిమలగుణసంగా ♦ రాయవేశ్యాభుజంగా. 201

గద్య. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ సకల
విద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతం బైనశ్రీభీమేశ్వరపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

షష్ఠాశ్వాసము.

శ్రీమహిత దక్షవాటీ
భీమేశ్వరపాదపద్మ♦పీఠాతిరసా
సామర్థ్యోగ్రప్రవృద్ధమ
హామహిమా! బెండపూఁడి♦యన్నామాత్యా. 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లని చెప్పందొడంగె. 2

సీ. వినుము సద్యోముక్తి♦విభవైకకారణం-బామ్నాయవిద్యార♦హస్యపథము
దక్షవాటీమహా♦స్థానమాహాత్మ్యంబు-వెండియుఁ బరిపాటి♦విస్తరింతు
నాదిలోకేశ్వరి♦యఖిలతత్త్వేశ్వరి-భోగమోక్షఫలాను♦భూతధాత్రి
సంపూర్ణవిజ్ఞాన♦శాలిని కల్యాణి-శైలేంద్రతనయ హ♦స్తములు మొగిచి

గీ. పశుపతికి నిట్టులని విన్న♦పంబు చేసె, దేవదేవ! జగన్నాథ♦దివిజవంద్య!
దేవ తిర్యఙ్మనుష్యాది♦దీనసంస్థ, యభవ! కృప నాదు విన్నపం♦బవధరింపు.3

వ. సద్యోముక్తిదం బెయ్యది? పుణ్యస్థానం బెయ్యది? యానతిం డనుటయు జగ
ద్ధితార్థంబుగా నా వృషభధ్వజుండు భవాని నభినందించి యిట్లని యానతిచ్చె.

క. సద్యోముక్తికరంబును, సద్యస్సౌఖ్యప్రదంబు♦సద్యోదురిత
ప్రోద్యమవిభంగకరంబును, సద్యస్సకలార్థసిద్ధి♦సంపాదియునై. 5

సీ. దర్శనమాత్ర నే♦దైవతగ్రామణి - జనులకు భోగమో♦క్షము లొసంగు
నమృతాబ్ధిమధ్యంబు♦నందు నే వేల్పు తాఁ - దుర్విలింగాకృతి♦నుదయ మొందె

మార్తాండుచే సప్త♦మౌనిముఖ్యులచేఁ బ్రతిష్ఠఁ గైకొనియె నే♦దివ్యమూర్తి
యప్సరస్స్త్రీనికటా♦క్షావలోకనకళా-పాథేయ మెవనికిఁ ♦ బ్రాఘుణికము

గీ. విశ్వపతి భీమనాథనా♦మేశ్వరుండు, శివుఁ డతండు వసించు నా♦క్షేత్రసీమ
నట్టిశ్రీదక్షవాటీమ♦హాపురంబు, భుక్తిముక్తికి రెంటికిఁ ♦ బుట్టినిల్లు. 6

వ. తొల్లి కృతయుగంబున నమ్మహాస్థానంబున సంశ్రితవ్రతులును త్రికాలవిహితాచరితస్నానులును భస్మోద్ధూళితసర్వాంగులును రుద్రాక్షమాలికాభరణులును జటావల్కలధారులును శంభులింగార్చనాపరాయణులును నగుమహామునులు పెద్దకాలంబు ఘోరతపంబుఁ జేసిన నత్తపోధనులయుత్తమతపంబునకుఁ జిత్తంబునఁ బ్రసాదంబు వహించి, మంకణసంకల్పకల్పవృక్షం బగునయ్యహికంకణుండు ప్రత్యక్షం బైన నద్దక్షవాటికాధ్యక్షుని సాక్షాత్కారంబు వీక్షించి పరమర్షులు హర్షోత్కర్షంబు నొంది యందంద దండప్రణామంబు లాచరించి హస్తారవిందంబులు మొగిడ్చి యిట్లనిరి. 7

గీ. ఓసదాశివ! యోదేవ ♦ యోమహాత్మ!
యోవిరూపాక్ష! యోమహా♦దేవ! యభవ!
వరముఁ గృపసేయు మీదక్ష♦వాటమునకు
మ్రొక్కెదము మేము మీపదాం♦భోజములకు. 8

క. సద్యోభోగశ్రీయును, సద్యఃకైవల్యవిభవ♦సౌలభ్యంబు
న్విద్యాసముద్యమంబు న, విద్యానాశంబు దక్షు♦వీటికివలయున్. 9

చ. అనఁగఁ బ్రహృష్టచిత్తుఁడయి ♦ యర్ధశశాంకకిరీటుఁ డప్పు డి
ట్లను దగనూర్ధ్వరేతసుల ♦ కమ్మునిముఖ్యులకు న్విశుద్ధవ
ర్తనులకు నిచ్చితి న్వరము ♦ దక్షునివీటికి దక్షవాటికి
న్ననుపమరత్నపేటికి మ♦నఃప్రమదావహవస్తుకోటికిన్. 10

గీ. ఎల్లకాలంబునుం డెద ♦ నిచట నేను, మొదలి మామామయూరామ♦పదమునందు
వెండిగుబ్బలిపై వేడ్క ♦ వీడుకొల్పి, మేరునగరాజుపైఁ జాల♦ మెచ్చువదలి. 11

సీ. అగ్రజుం డైనను ♦ నంత్యజుం డైనను - బూఁబోఁడి యైనను ♦ బురుషుఁ డైనఁ
బరమమూర్ఖుం డైనఁ ♦ బండితుం డైనను - దారిద్ర్యగుం డైన ♦ ధనికుఁ డైనఁ
బలవంతుఁ డైనను ♦ బలహీనుఁ డైనను - బ్రాయంపువాఁ డైనఁ ♦ బంగు వైన
నాస్తికుం డైనను ♦ ననృతవాదియు నైనఁ - బరఁగ గార్దభ మైనఁ ♦ బంది యైనఁ

తే. గీటకంబైన బకమైనఁ • గ్రిమియునైనఁ, బాదపంబైనఁ దృణమైనఁ • బ్రాణరహిత
మై రహిని దక్షవనచతు • ర్ద్వారసీమఁ, బొందుఁ గైవల్యకళ్యాణ • భోగలక్ష్మి. 12

ఉ. ప్రాణవియోగవేళ నర • పక్షిమృగాళికి దక్షవాటికా
క్షోణినిఁ దారకంబుఁ బుర • సూదనుఁ డానతియిచ్చుచుండఁ గన్
బాణిబిసప్రసూనములఁ • బయ్యెద నొయ్యన వీచుచుండు శ
ర్వాణి త్రిలోకమాత బల • వన్మరణశ్రమభారశాంతికిన్. 13

తే. తూర్పుదిశకును లవణపా • థోధి సీను, దక్షిణమునకు వృద్ధగౌ • తమియె సీమ
పడమటికి రాజమాహేంద్ర • పట్టణంబు, ద్యుమ్నపతి దిక్కునకు సీమ • తుల్యభాగ.

వ. ఈక్రమంబున సీమావిభాగంబు లేర్పడిన భీమమండలంబు భుక్తిముక్తిప్రదంబు. వహ్నిసంయోగంబున శుష్కకాష్ఠంబులు హరణంబైనచందంబున దర్శనమాత్రంబునఁ బాపౌఘంబును నదిభస్మీభావంబునుం బొందింపఁజాలును. ప్రాణవియోగకాలంబున జంతుకోటికిం గాలకంధరుండు తారకబ్రహ్మవిద్యారహస్యార్థం బుపదేశించును. కానిమాత్రంబైన ధనంబును బిడికెఁడు ధాన్యంబైన నిచ్చు దాతకు ననంతఫలంబు చెందు. శ్రద్ధాసమన్వితంబుగా శివయోగికిం బెట్టిన భోజనంబును నిచ్చిన వస్త్రంబును భవబంధవిధ్వంసనంబులు. జపహోమదానతపోధ్యానసమాధియోగంబులు గలుగు పుణ్యులకుం గొలఁదిలేదు. హిమవత్పర్వతంబునఁ గోటివర్షంబులు తపంబు చేసినఫలంబు ఘటికార్ధోపవాసమాత్రంబునను, వారణాసియందుఁ గోటిబ్రాహ్మణులకు భోజనంబు పెట్టిన ఫలంబు భిక్షునకు నొక్కభిక్ష యిడినమాత్రంబునను, గురుక్షేత్రంబున సూర్యగ్రహణకాలంబునం దులాపురుషదానంబు చేసినఫలంబు నొక్కభూసురాతిథియభ్యాగతి శివయోగులకుఁ బెట్టిన భోజనమాత్రంబునను, దక్షవాటికాపుణ్యక్షేత్రంబున సంభవించు. 15

తే. భీమలింగంబు త్రిభువన • స్వామి యెపుడు, సన్నిధానంబుఁ గైకొని • యున్న కతనఁ
దీర్థములలోన నుత్తమ • తీర్థమయ్యె, దక్షిణానందవనవాటి • దక్షవాటి. 16

తే. ఘనత శివగంగయును రుద్ర • గంగ యనఁగ
గూపములు రెండు దక్షవా • టీపురమున
మొదలియది పాపములనెల్ల • నుదకఁజాలు
నొకటి పితృదేవతలఁ దృప్తి • నునుప నోపు. 17

ఆ. వె. అని వరంబు లిచ్చి • యంతర్హితుం డయ్యె, నిందుమౌళి బుధుల • కెట్టయెదుట
వారలెన్నమశ్శి • వాయ యంచుఁ బఠించి, రొక్కమొగిని దిశలు • పిక్కటిల్ల.

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర • పారాయణంబులు-పఠియింపుచును స్పష్ట • ఫణితితోడ
నెచ్చటికేగితో • యెఱుఁగకయున్నార-మెచటికి విచ్చేయ • కిచట నుండు
మనుచుఁ బ్రార్థింపంగ • నాఁగాక యనిపల్కి-ఋషులు చూడఁగఁజూడ • నిందుధరుఁడు
భీమనాథేశ్వరు • కామితార్థప్రదు-కామితదివ్యలిం • గంబుఁజొచ్చె

తే. మెఱుఁగు మెఱచినపగిదిని • మెఱయదీప్తి, నద్భుతంబునుఁ బొందిరి • యపుడువారు
గౌరి! యిది భీమలింగంబు • గౌరవంబు, దక్షవాటీపురీమహా • స్థానమునను. 19

వ. అనంతరం బమ్మునీశ్వరులు నియమశ్రద్ధాతాత్పర్యంబు లొప్పస ప్తర్షిసమానీత
యగు గోదావరిఁగనుంగొని పరమానందంబున. 20

శ్లో. దేవి! శంభోర్జటాజూట, నివాసిని! శివప్రియే!
లోకరక్షణకార్యార్థ, ముద్భూతాయై నమోస్తు తే. 21

శ్లో. ఏకేనైవస్వరూపేణ, భీమనాథస్యసన్నిధౌ
సదా సన్నిహితా స్యత్ర, గోదావరి! నమోస్తు తే. 22

క. అనిసంస్తుతించి యందఱు, మునిగణ్యులు మంకణముని • మునుకొని వికచ
త్కనకారవిందసౌరభ, ఖని యగునయ్యేఁటినీటఁ • గౌతుక మొప్పన్. 23

తే. అఖిలకాలంబునొక ప్రవా • హంబుతోడ, భీమలింగంబుసేవించి • బెరసి ప్రేమ
యొరసిమదినుబ్బ పాతాళ • మొరసిహోరి, సప్తసింధువుసున్నిటి • సంక్రమించె.

తే. భీమలింగంబు ప్రోల గాం • భీర్యసలిల, పూరమగుచుండు నేకాల • మును సమృద్ధి
దనిపి తగఁబాఱుచుండు ని • త్యమ్ముఘనము, దారజలనిధి సప్తగో • దావరంబు.

ఉ. ఏఁటమునింగి లేచిపర • మేశ్వరుమందిరసౌధవాటికా
హాటకకుంభముల్ గని ష • డక్షరమంత్రము జిహ్వఁగూర్చివా
చాటత సత్యతత్త్వఁడగు • శాంభవయోగివరేణ్యుఁడేలజం
జాటపుసంసృతింబొరలి • చచ్చుచుఁబుట్టుచునుండుఁబార్వతీ. 26

చ. కొడుకులునీవునేఁ బ్రమథ • కోటివిరించిసరోజలోచనుం
డుడుగణరాజఖేచరమ • హోరగకిన్నరసిద్ధసాధ్యులె
ప్పుడుగొలువంగవైభవము • పొంపిరివోవఁగదక్షవాటినుం
డెడుశివు భీమనాయకుఁ ద • టిన్యవతంసు భజింపమేలగున్. 27

క. సప్తాశ్వసంప్రతిష్ఠుని, సప్తమునీశ్వరప్రధాన • సంస్థితు నంత
ర్గుప్తస్వరూపుఁ ద్రిభువన, గోప్తను భీమేశ్వరేశుఁ • గొలువుము తరుణీ. 28

వ. భీమనాథమహాస్థానంబు సర్వకామార్థసాధకంబు; సంవత్సరంబును గొలువ ముక్తిప్రదాయకంబు. సూర్యుండు మేషరాశియందుఁ జిత్రానక్షత్రంబున వసియించియుండు చైత్రమాసంబున సప్తగోదావరంబునఁ బ్రాతస్స్నానంబుఁ జేసి యథాశక్తి విప్రులకుఁ దగినదానంబు లొసఁగి, భీమనాథుండ నగు నాకు నమస్కారాభిషేకపూజానైవేద్యంబు లాచరించి నరుండు నక్తభోజియయ్యును నట్లె భానుండు వృషభరాశియందు విశాఖానక్షత్రంబు నాశ్రయించియుండు వైశాఖమాసంబునను, ప్రభాకరుండు మిథునంబునందు జ్యేష్ఠానక్షత్రంబునందు నిలిచియుండు జ్యేష్ఠమాసంబునను, రవి కర్కాటకంబున భగదైవతంబైన నక్షత్రంబున నాషాఢమాసంబునఁగూడియుండఁగను, శ్రావణమాసంబున శ్రవణనక్షత్రంబున సింహరాశియందు మార్తాండుఁడు నిలిచియుండఁగను, భాద్రపదమాసంబునఁబూర్వాభాద్రానక్షత్రమునఁగన్యారాశియందు భానుండుండఁగను, నాశ్వయుజమాసముననశ్వినీనక్షత్రంబునందుఁదులారాశియందుఁ జిత్రభానుండు నిలిచియుండఁగను, గార్తికమాసంబునఁ గృత్తికానక్షత్రంబునవృశ్చికరాశిని సూర్యుండుండఁగను, మార్గశీర్ష మాసంబునధనూరాశియందుమృగశిరానక్షత్రంబున నభోమణియుండఁగను, బుష్యమాసంబునఁ బుష్యమీనక్షత్రంబున మకరరాశియందు లోకబాంధవుఁ డుండఁగను, మాఘమాసంబున మఘానక్షత్రంబునఁ గుంభరాశియందు మిహిరుండుండఁగను, ఫాల్గునమాసంబున నుత్తరానక్షత్రంబున మీనరాశినిం దినకరుండుండఁగను, బూర్వోక్తప్రకారంబున శైవవ్రతాచారంబులు నడపినమనుజుండు, పాతకంబులవలన విముక్తుండగును; వెండియు యజ్ఞతీర్థంబనుతటాకంబు సకల తీర్థరాజంబు. 29

సీ. మేషరాశిస్థుఁడై మిహిరుఁడుండఁగఁ బర్వ-తిథి స్నాతుఁడగుచుఁ దీర్థమందుఁ
దనయథాశక్తిఁ గాంచనము విప్రులకిచ్చి-పాతకంబులఁ బాయుఁ బంచజనుఁడు
వృషభంబునం దట్లె వెండి మార్తాండుండు-మిథునరాశిం దగ మెచ్చు మీఱు
స్థితిఁ గర్కటకరాశిఁ గృతసప్తగోదావ-రాభిషేకుఁడు దోషమపనయించుఁ
తే. దప్పకాషాఢసితచతుర్దశిని సింహ, కన్యలను సూర్యసంగమకాలమునను
జన్మతారకలయందున సంధులందు, యజ్ఞకుండపయస్స్నానమఘహరంబు
తే. భానుమంతుండు తులమీఁదఁ బవ్వళింప, యజ్ఞకుండతటాకంబునందుఁ గ్రుంకి
బ్రహ్మహత్యాదులైన పాపనిచయములఁ, బంచబంగాళముగఁ దోలుఁ బంచజనుఁడు

క. ఆదిత్యుఁడు వృశ్చికమునఁ, బాదం బిడినట్టివేళఁ బావనతిథి సూ
ర్యోదయమున యజ్ఞతటాకోదకమునఁ గ్రుంకి మనుజుఁ డొడుచు నఘంబుల్.

తే. ఇనుఁడు కోదండరాశియం♦దెక్కియుండ, రుద్రనక్షత్రమునను మ♦ర్త్యుండు నియతి
యజ్ఞకుండపయస్స్నాన♦మాచరించి, సృష్టిలోఁ దోలుఁ బాతక♦శ్రేణినెల్ల.

తే. మకరరాశిస్థుఁడై భాను♦మంతుఁడుండఁ
బుష్యనక్షత్రమునఁ బ్రొద్దు♦పొడుచునపుడు
భానువాసరమున యజ్ఞ♦భద్రసరసిఁ
గ్రుంకి పాతకచయముల♦పొంక మణఁచు. 34

క. మాఘమునఁ గుంభరాశిని, దాఘద్యుతి యుండ సప్త♦తాపసవాహి
న్యోఘమున మునుఁగు నరుఁ డఖి, లాఘవిఘటితుఁ డగుచుండు♦హావప్రౌఢిన్.

తే. ఫాల్గునంబున నుత్తరా♦ఫల్గునిని, మీనరాశిని సూర్యుండు♦మెలఁగుచుండ
సప్తగోదావరాభిషే♦చనము సేయఁ, బాతకవ్రాతముల నెల్ల♦భంగపఱచు. 36

మ. ప్రతివేళం దగ మర్త్యుఁ డీక్రియఁ జరిం♦పం బ్రౌఢి యంగీకృత
వ్రతుఁడై దక్షిణకాశియందు బహుళ♦స్వర్గాపవర్గార్థమై
శితికంఠప్రియమందిరంబయిన యీ♦క్షేత్రంబునం దచ్చటన్
మృతుఁడైయున్న నరుండు పొందు గమిక♦ర్మీభూతకైవల్యమున్. 37

క. కనకంబణుమాత్రంబై, నను దక్షారామనగర♦నైకటికమహా
మునిసింధువుదరి దానం, బొనరించుట మేరుదాన♦ముర్వీం దలఁపన్. 38

తే. వర్తనంబెల్ల శంభుసే♦వావ్రతంబు, మాటలెల్లఁ బంచాక్షరీ♦మంత్రరాశి
భోగమోక్షనివాసైక♦భూమియైన, దక్షపురినున్న జనులకో♦తలిరుఁబోణి.

వ. దక్షారామమాహాత్మ్యం బవాఙ్మానసగోచరంబు. భీమనాథమహాదేవదివ్యశ్రీపాదపద్మసేవావ్రతంబువలన నెట్టిపాపకర్ముండును భోగమోక్షపదవీ సామ్రాజ్యపట్టాభిషేకమహాదివ్యపదవినొందు. సర్వశాస్త్రసిద్ధాంతమతాంతరంబులకు సమ్మతంబైన యిమ్మహాస్థానంబేకవటీభూతంబు సద్యోముక్తిప్రదంబు సద్యఃపరిజ్ఞానసదనంబు సద్యస్సకళాసమృద్ధిప్రదంబైయుండు ననిదయార్ద్రమానసుండై వృషభధ్వజుండా దేవినుద్దేశించి పార్వతీ నీవడిగినయర్థంబు సర్వంబు సమర్థించితి. చిత్తంబున నవధానంబు సేయుమనినం బతికిఁ గరంబులు మొగిడ్చి మ్రొక్కి భవాని హర్షోత్కర్షంబునొందె, నీరహస్యంబేను గురుముఖంబున నెఱింగి ప్రసంగవశంబునం బ్రహ్మవేదులగు మీకు నుపదేశించితి. 40

శా. సద్యోముక్తిప్రదంబు దక్షనగరీ♦స్థానంబు విశ్వేశ్వరుం
డాద్యుం డవ్యయుఁ డానతిచ్చె నిదివే♦దార్థంబు; సద్యోవిము

క్ష్యుద్యోగం బను పేక్షయైన నదిసుం • డొండొక్క తీర్థంబు పు
ష్ప్యోద్యానం బనఁ గాల మందుఁగడుపజ • యోగ్యంబు భావింపఁగన్. 41

వ. మఱియు భీమలింగమాహాత్మ్యంబు భవకలుషనాశనంబు బ్రహ్మవిష్ణు పురందరా
దులకుఁగల్పకోటిశతంబులనైన వచియింపనలవిగాదు. అయినను నానేర్చువి
ధంబున నింక వర్ణించెద. 42

తే. భువనములమూఁటియందును • బొబ్బవిడుచు, నంతదాఁక నెయితరతీ • ర్థాదులెల్ల
నపుడు భేదంబులేదని • రవనిమీఁద, దక్షవాటీపురీభీమ • ధామమహిమ. 43

సీ. దక్షుండుపొట్టేలి • తలధరించినయప్డు- భారతిముక్కుగో • ల్పడినయపుడు
పూషుపండ్లూడ వదనంబు • బోసిపోయినయప్డు-విష్ణునిచక్రంబు • విఱిగినపుడు
అగ్ని నాలుకలేదు • నోడుమాసినయప్డు- దుడురాజుపొట్టిగు • జ్జుఱికినపుడు
జన్నంపుటిఱ్ఱిమ • స్తకముద్రెళ్లినయప్డు- వడిదక్షుతల చిచ్చు • వడినయపుడు

తే. ప్రాణభయమునమ స్తసం • భ్రమము మెఱయ
నమ్మహోత్పాతకాలంబు • నందుమునులు
దైత్యగంధర్వసిద్ధవి • ద్యాధరులును
నేమమునగొల్తురెవ్వాని • నెమ్మనమున. 44

సీ. దుగ్ధాబ్ధిమంథనో • ద్భూతహాలాహల- జ్వాలనమేచకకంఠ • శరణుశరణు
గిరిచాపనిష్ఠ్యూత • హరిశిలీముఖదగ్ధ- పురగోపురాట్టాల • శరణుశరణు
సింధురాంధజలంధ • రాంధకవ్యాఘ్రాది-సురకంటకధ్వంస • శరణుశరణు
విలయసంధ్యాకాల • వికటతాండవకేళి-జర్జరబ్రహ్మాండ • శరణుశరణు.

తే. శరణు ఖేచరదేవతా • సార్వభౌమ, శరణు త్రైలోక్యసతతర • క్షాధురీణ
శరణు దక్షిణకాశికా • స్థాననిలయ, శరణు భీమేశశంకర • శరణుశరణు. 45

క. హర! సర్గస్థితినాశన, కర! సంసారాబ్ధితరణ • ఘనతరచరణాం
బురుహప్లవ! రక్షింపుము, శరణాగతులైనమమ్ముఁ • జంద్రాభరణా. 46

క. అపరాధశతములోఁగొను, మపరిమితకృపావిధేయ • యార్తశరణ్యా
త్రపుసీకుసుమాభరణా, కపర్ది! జటాజూటకోటి • ఘటితశశాంకా. 47

తే. సుప్రకాశుండవగుము వి • శ్వప్రకాశ, శర్వ! సర్వేశ! త్రిపురభం • జన! గిరీశ!
యనుచు నందందనందఱు • నభినుతింప, నచట భీమేశ్వరేశ్వరుం • డభవుఁ డపుడు.

ఉ. సన్నిధి చేసి నారలకు • శాక్రపురోహితుఁడు సుప్రసన్నుఁడై
యెన్నికకెక్కఁగా వరము • లిచ్చె ననేకము లింతనుండి నా

మన్నన దక్షవాటిక స • మస్తమహీవలయంబులోన నా
పన్నగరాజరాజపద • భాజన మయ్యెడు నెల్లకాలమున్. 49

క. ఈదక్షారామమునకు, మేదినిఁగల తీర్థకోటి • మిగులక యుండున్
మేదురకరుణాగరిమను, సాదరముగ ఖచరసిద్ధ • జనహితబుద్ధిన్. 50

తే. దక్షుఁ గీర్తించి యాచంద్ర • తారకంబు
దక్షవాటిక సకలతీ • ర్థంబులందు
నుత్తమంబుగ వర మిచ్చి • యుండు మిచట
నేర్పుగను నేరికిని ముందు • నేను నుమయు. 51

సీ. యజ్ఞకుండంబున • యందుఁ దీర్థమాడుఁ- బాయ కెవ్వండు నా • భక్తుఁ డతఁడు
గ్రుంకు లేపులు సప్త • గోదావరంబునఁ- బాయ కెవ్వండు నా • భక్తుఁ డతఁడు
ద్వాదశక్షేత్రయా • త్రావిధాన మొనర్చుఁ- బాయ కెవ్వండు నా • భక్తుఁ డతఁడు
దక్షవాటీమహా • స్థానంబునందుండుఁ- బాయ కెవ్వండు నా • భక్తుఁ డతఁడు

తే.గీ. తెరువునడిచెడువారికి • నిరవు చేసి, ధాన్యములు నెయ్యినూనె న • స్త్రములులవణ
మాదిగాఁగల యాత్రాప • దార్థసమితిఁ, బాయ కెవ్వండు పెట్టు నా • భక్తుఁ డతఁడు.

క. మాటలు వేయియు నేటికిఁ, జాటించెన్ శివుఁడు వేడ్కఁ • జగములలో ము
న్నీటి దరి దక్షవాటికి, సాటిగఁ దీర్థములు లేవు • సత్యమ్ము సుండీ. 53

తే. బ్రహ్మవిద్వాంసులకుఁ బాశు • పతియతులకుఁ
బెట్టు ధనధాన్యవస్త్రాన్న • భిక్ష మెవ్వఁ
డక్షయగుణంబు గాఁగ నీ • దక్షవాటి
వాని కలవడు నిజము కై • వల్యపదవి. 54

తే. చప్పరంబొండె గుడియొండెఁ • జవికయుండెఁ
గలుమఠంబొండె నిల్లొండెఁ • గట్టి పెట్టి
బ్రహ్మయోగీశ్వరుని నుంచు • భక్తుఁ డెవ్వఁ
డతఁడు మాన్యుండు పూజ్యుండు • నతులితముగ. 55

వ. తొల్లి జలంధరగంధగజపుండరీకాంధకాసురాదులగు మహాదైత్యులు భువన
త్రయంబు నాక్రమించిన శక్రుండు భయభ్రాంతుండై దేవగణదేవమునిసిద్ధసాధ్య
విద్యాధరోరగగరుడగంధర్వకిన్నరకింపురుషాదులం గూర్చుకొని బ్రహ్మకు విన్న
వించిన విరించియు వారిం దోడ్కొని పాలమున్నీటిలో ఫణిరాజతల్పంబుపైఁ
బవ్వళించిన పాంచజన్యధరునకు విన్నపంబు చేసి సంస్తుతించినఁ గైటభారి

హాటకగర్భుని విన్నపం బవధరించి చింతాభరంబున నొక్కింత దడ వూరకుండి పుండరీకాసనుం జూచి యిట్లనియె. 56

తే. వీరభద్రుండు చక్రంబు♦విఱిచి దక్ష, యాగమున నాఁడు భక్షించె నాగ్రహమునఁ
జెఱకు శర్కరపాకంబు♦చేసినట్టి, చక్కిలముఁబోలె ఛటఛటా♦శబ్దమొప్ప. 57

ఉ. కోపముచిచ్చునం బడిన♦కూరిమితల్లి ఋణంబు దీఱను
ద్దీపతరాగ్రహంబునను♦దేవతలం గడుభంగపెట్టఁగా
నేపున నేను మార్కొని ప♦యిం బఱతెంచినయంతమాత్రలో
ఘూపరమేశ్వరా యనుచుఁ♦జక్రము మ్రింగిన నోహటించితిన్. 58

తే. తెగువ దక్షునికంఠంబు♦ద్రెవ్వ నేసి, వ్రేల్చెఁ దల నధ్వరాగ్నిని♦వీరభద్రుఁ
డా ప్రజాపతి మెడపైని♦నక్షణంబ, నగుచుఁబొట్టేలితలఁదెచ్చి♦నాటుకొలిపె. 59

వ. అప్పు డవ్వీరభద్రుని తేజోవిశేషంబును గనుఁగొనఁగన్నులు మిఱుమిట్లుగొన వెఱచఱచి యొలుంగుడించి తొలంగితి నాఁటనుండియు. 60

శా. పట్టం గైదువు లేక విన్ననయి నా♦బాహాగళుల్ చూడుఁడా
యిట్టుం గాక సురేంద్ర! బాధపడి మీ♦రిబ్భంగి దుఃఖింపఁగాఁ
గట్టా! పో యిటు మిన్నకుండుదునె శీ♦ఘ్రం బిప్డు భీమేశ్వరున్
ముట్టం గొల్చెదఁ జక్రలాభమునకై♦ముగ్ధేందుచూడామణిన్. 61

వ. అని పలికి నళినసంభవేంద్రాదు లగు నిర్జరులతోడం గూడి సరోరుహాక్షుండు దక్షారామంబునకు వచ్చి శివగంగాకూపంబునఁ ద్రిషవణస్నానంబు చేసి భస్మోద్ధూళితగాత్రుండును, త్రిపుండ్రాంకితమస్తకుండును, రుద్రాక్షమాలికాధరుండును, జటావల్కలసంయుతుండును నై నిత్యంబును సహస్రపద్మంబులఁ బూజఁగావింపుచు భీమనాథేశ్వరేశ్వరు సేవింపుచుండె నంతఁ గొంత కాలంబునకు.

క. ఈభంగి వేయిదమ్ముల, నాభుజగాభరణు నెప్పు♦డర్చన సేయన్
శ్రీభీమేశుండు కమల, నాభుని మనమరయ నొక్క♦నలినముఁ దాఁచెన్. 63

తే. తొంబనూఱును దొంబది♦తొమ్మిదియును, జలజములు పూజ చేసెను♦శార్ఙ్గపాణి
వేయిటికి నొక్కపద్మంబు♦వెలితియైన, నహాహ నియమంబునకు భంగ♦మయ్యె ననుచు.

చ. కటకకలాపసంఘటిత♦కమ్రమణీకద్యుతిపాటవంబునం
జిటికినవ్రేలిగోరఁ గొని♦చిట్టునఁ దీసెను లోచనంబుఁ బ్ర
స్ఫుటకమలంబు వేగ హరి♦పూన్చెఁ దటుక్కున దక్షవాటికా
కటకవిలాసినీవిటశి♦ఖామణికిన్ హరిణాంకమౌళికిన్. 65

క. కైటభవిరోధి భక్తిర, సాటోపంబెసఁగ వనరు♦హాలోకనము
ద్ఘాటించి భీమనాథుని, హాటకపదపీఠలోచ♦నాబ్జముఁ బెట్టెన్. 66

మ. నిడువాలుంగుడికన్ను పాదములపై♦ నేమంబుతోఁ బెట్ట న
ప్పుడు ప్రత్యక్షముఁబొంది నీలగళుఁ డం♦భోజాక్షునిం జూచి నేఁ
గడుహర్షించితి నిచ్చెద న్వరము వే♦కైకొమ్ము నా నమ్రుఁడై
యడిగెన్ శౌరి జగత్త్రయోద్ధరణలీ♦లావక్రమున్ జక్రమున్. 67

తే. భీమనాథుండు త్రిభువన♦స్వామి యిచ్చె, నస్త్రికులపై వమనవొప్ప♦ నాయుధంబు
హరికి నటమున్నయిచ్చెఁ జం♦ద్రార్ధమౌళి, వికసపద్మోపమం బైన♦ వెడఁదకన్ను.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీభీమనాథ మహాదేవునివలనం జగద్విజయంబగు చక్రాయు
ధంబు వడసి కోటిసహస్రమార్తాండమండలతేజఃప్రభాప్రభావభాసమానం బైన
యారథాంగంబుననున్న చెప్పంబడ్డవిబుధవిరోధులఖండించి యింద్రాగ్నిప్రముఖ
నిఖిలబర్హిర్ముఖవ్రాతంబునకుఁ జేతఃప్రమోదం బాపాదించె నిది యమ్మహాదేవుని
మహిమంబు.

క. శివగంగాజలముల నా, ప్లవనంబొనరించినట్టి♦పరమాత్ములు త
ద్దివసమున భీమనాథుని, నవలోకింపంగఁ గలుగు♦నభిమతసిద్ధుల్. 70

తే. మదనవిధ్వంసితిరిచుట్టు♦మాలెయందు, దక్షిణపుదిక్కునందు మా♦ధవునిఁ గాంచి
రహిని వేడుక విఘ్ననా♦థరాజుఁ జూచి, మనుజుఁ డిష్టార్థసిద్ధిసం♦పదలనొందు.

తే. అష్టమీభానువాసరం♦బందునొండె, నొండె నేని చతుర్దశి♦నిండుపక్షఁ
బూజఁ గావించి యెవ్వఁడే♦భూమినున్న, దుర్గసేవింప దురితంబు♦తొలఁగునండ్రు.

క. తాండవభవువీక్షణమున, ఖండేందుశిఖావతంసు♦గట్టెదురుఁగఁ దా
నుండెడుగౌరిని మంచుం, గొండసుతం బూజసేయఁ♦గోర్కులునిండున్. 73

సీ. భూర్భువస్స్వర్లోక♦ములుమూఁడు భేదించి- బ్రహ్మాండభాండక♦ర్పరము దాఁకఁ
బెరిగిదిక్చక్రంబు♦పిక్కటిల్లఁగఁ బట్టి- బలిసినుప్పసముతోఁ♦బాముపోలె
నిరవకాశంబుగా♦నిత్యసన్నిహితంబు-నుడులింగమూర్తితో♦నుబ్బియుబ్బి
భీమనాథుఁడు మహా♦భీమాద్భుతప్రౌఢి-బహువినోదస్ఫూర్తి♦భ్రాజియయిన
తే. భయమునుంబొంది దేవతల్♦ప్రస్తుతించి, యయ్యనీరూపమింతింత♦యనఁగరాదు
యేదిమొదలేదికడపల♦యేదిమధ్య, మెట్టునినుఁ బూజసేయుదు♦మిందుమౌళి.

వ. అనినం గరుణాసామ్రాజ్యపట్టాభిషిక్తుం డగునాజగజట్టి వేల్పు బ్రహ్మాండగోళంబునకు మిక్కుటంబుగాఁ బెరిగిన దేహంబుఁ బొట్టి చేసి తిరుచుట్టుమాలికలోన గౌరీ, జనార్దన, రుద్ర, కేశవ, వినాయక, దుర్గాతాండవేశ్వర, నృత్యభైరవులను దేవతాసప్తకంబు పరివేష్టింప, సకలలోకానందకర పరదారగమన పాపహరేశ్వరులు నైఋతిభాగంబున నధివసింప, నంతర్గర్భగృహంబులోపల మాణిక్యాదేవిసహితుం డై సలిలనిధివృద్ధగంగాకాంతేయ సరిత్తుల్యభాగా హేలానదీసప్తగోదావరమాతృకాపరివృతమండలంబున మధ్యమలోకభాగధేయంబును, విబుధగంధర్వపతాకావేదియుఁ, బరిసరోద్యానవాటికాసరసకాసారకశోరకుహాళీపాళికాకుసుమఘూళీమఘూళికాసౌరభాసార సంవాసితదశదిశాముఖంబును, మఖకుండితటాకసముద్దండపుండరీకషండమకరందబిందుగండూషావ్యగ్రసముదగ్రమధుపమండలాహంకారఝుంకారకోలాహలకరంబితమకరధ్వజభుజాదండమండలీకృతకుసుమకోదండశింజినీటంకారంబును, నాఖండలాది దిక్పాలకభరితకలితగోపురప్రాంగణంబును, బాదుకా ఖడ్గఘుటికాకారసరసాయనమూలికాంజనాకర్షణాదృశ్యాది విద్యాసిద్ధిక్షేత్రంబును, నత్త్రిగార్గ్యాత్రేయాగస్త్యహారీతాంబరీషాసితభార్గవ పరాశర పారాశర్య మాండవ్య మార్కండేయ మౌద్గల్య మంకణ శౌనక శాండిల్య మంతపాల వత్స వసిష్ఠ వాఘూలస వాలఖిల్య కౌండిన్య కాశ్యప కణ్వ గాలవ గాధ గార్గ్య ప్రముఖ వాలఖిల్యాద్యష్టాశీతి సహస్రసంయమిసమాకీర్ణంబును, గర్ణికారాంబికాకరకమలపుటఘటితకనత్కనకమణిమయడమరుకఘమఘమధ్వానపర్జన్యగర్జాసముజ్జృంభిత గుహాశిఖండితాండవంబును, మార్కండేశ్వరకుండలాముఖసంవేద్యాంతర్వేదిచాళుక్యభీమేశ్వరప్రధాననానావిధశాఖోపశాఖాతీర్థసంబాధసంభరితంబును నై యఖిలభువనభవనాభిరామం బైనదక్షారామంబును గైలాసమేరుమందరంబులకంటెను, గాంచీ చిదంబర కాళహస్తికాశీ శ్రీశైలాది మహాస్థానంబులకంటెను, సేతుకేదారంబులకంటెను, నతిశయంబుగాఁ జేసి నాక్షేత్రంబునుమరగి గరళకూటకృపీటభవజ్వాలావష్టంభంబు స్తంభించి, త్రిపురదైతేయమదవతీగండభాగమకరికాపత్రభంగంబులు దొలంగించి భీమలింగంబు సర్వమంగళాదేవియుం దానును లోకరక్షణార్థంబుగా నధిష్ఠించియుండును. 75

తే. దేవదర్శనమాత్ర సంధిల్లు భుక్తి, కొండతికి దక్షవాటికాక్షోణియందు
దేవదర్శనమాత్ర సంధిల్లు ముక్తి, కొండతికి దక్షవాటికాక్షోణియందు. 76

తే. గీతవాదిత్రనృత్యంబు♦కేవలంబు, శంభునకు సార్వకాలంబు♦సంభ్రమింప
నప్సరస్త్రీలనర్పించె♦ నాఱునూఱు, బాలలను యువతుల జంభ♦భంజనుండు.

శా. ఆవంశంబున సానికాంతురలు ది♦వ్యస్త్రీలు దుగ్ధాబ్ధిమ
ధ్యావిర్భూతలు మీనకేతనుని పు♦ష్పాస్త్రంబు లేకాకృలమున్
సేవాదక్షతఁ గొల్తు రిందుధరునిన్ ♦ శ్రీదక్షవాటీశ్వరుం
గైవల్యాధిపు భీమనాథుని లస♦త్కారుణ్యపాథోనిధిన్. 78

వ. మఱియు మహనీయదేవగంధర్వాప్సరోవేశ్యాజాతిసంజాతకాంతాచికురతిమిరాంగ సుమంగళవిభావరీ లలాటఫలికశశాంకలేఖావిలాసద్వితీయభ్రూలతాలాసికాలాస్యలలితరంగభూమియు, నయనశంబరానుబంధనవకందర్పపతాకయు, నధరబంధూకకుసుమయు, వికాసవిభ్రమశరద్వేళాకంబుకమనీయకంఠయు బింబోష్ఠకసరిదంబుధరవేణియుఁ, బృథులతాచక్రవాకయుఁ, గరపల్లవస్ఫురణాపుష్యాయపల్లీమతల్లీపన్నగపరిషత్తునుంబోలెఁ బ్రకటితవిలాసమన్మథలీలయుంబోలె, రతిసుఖసంపత్సంపాదనలంపటకుముదినియుంబోలె, రాజానుకూలదర్శనకేళిభరంబునఁ గృష్ణపవనవచోమనోహరనశంబునమంజుఘోష, మధ్యంబున మందోదరి, యూరుయుగళంబున రంభ, కనకభూషణధారణంబున సుకర్ణి, సురతకళాకౌశలంబున దక్షిణ, తనువున భద్ర, పుష్పాస్త్రద్వితీయజన్మభూమి కారుణ్యవతి, లావణ్యవతి, కాంతిమతి, కమనీయవతి, వినయవతి, విభ్రమవతి, విజ్ఞానవతి, విశీర్ణవతి, త్రపావతి, భూషణవతి, భూషణమరీచిజాలాకారవిగ్రహ యగుట విద్యుత్కాండంబువలనను, ప్రసవపరిమళహారిణి యగుటం బారిజాతకోరకంబులవలనను, నిశ్వాసామోదకారిణి యగుట మలయమారుతంబువలనను, నిఖిలేంద్రియామోదకారిణి యగుట నటనామృతంబువలనను, మాధుర్యజన్మభూమి యగుట నిక్షుకాండంబువలనను, ప్రభవించెనో యనఁ బ్రశంసాస్పదం బైయుండు నవ్వంశంబునం దిందుముఖుల యాననచంద్రమండలంబుల యందభ్యర్ణరోహిణీపాశశృంఖలోద్వృత్తినింబోలె లాంఛనహరిణంబు ప్రవేశింపవెఱచు; నాచంచలాక్షుల దృగంచలస్ఫురణంబు లించువిలుకానికిం బంచబాణంబులు పుష్పంబులగుట నవ్వుటాలమాట; యప్పణంతుల లలాటకర్పూరతిలకంబు దర్పకునకు ధవళాతపత్రంబు శశాంకబింబంబనుట బొంకు. ఆపువ్వుఁబోణుల కఱివంక కనుబొమ్మలె యంగజునకు సింగిణివిండ్లు చెఱకువిల్లనుట కల్ల; యత్తొయ్యలుల నెత్తావి యూర్పుగాడ్పులె పుష్పబాణునకుఁ బ్రాణసఖులు చందనాచలసమీరణంబు సఖుండనుట

యకారణచిత్తప్రత్యావహంబు. అదిగావున నుత్తమనాయికానాయక గర్భజని
తమైనయానులనురాగంబున నీశానుని, భీమేశ్వరుని ఘుసృణముకలితా
పాంగంబులు కుంచితాకుంచితభూతంబులు విస్మయోత్పాదనతానకంబులు, ప్రస
న్నంబులు, ప్రేమరసపూర్ణత్రపావృతారంభంబులు, నవలలితంబులు, పుల
కావళికారణంబులు, భావజగర్భితంబులు, విస్మృతనిమేషంబులు నైనవీక్షణం
బులఁదదీయలావణ్యపూరంబాస్వాదించువిధంబు నభిలషించుటఁ దెల్పుచందంబు
న హృదయంబునాకర్షించుచాడ్పునఁ జామరవ్యజనవీటికాకరండపాదుకాము
కురదీపికాసంగీతనాట్యాద్యుపచారసేవావిశేషంబులఁ బ్రతిసంధ్యంబును బల్యం
కికాసేవాబహిర్విజయాదిభోగావసరసమయంబున సేవింపుచుండుదురు. 79

తే. దక్షవాటీపురీచతు ర్ద్వారములను, భీమమండలికాపుణ్య భూమియందు
శంభులింగప్రతిష్ఠలు సంఘటించి, యెల్లవేల్పులు ప్రార్థించి రిందుధరుని. 80

వ. ప్రార్థించి శ్రీభీమేశ్వరమహాదేవునివలన నాత్మప్రతిష్ఠితశంభులింగంబులకును
వరంబు లడిగిన నవ్విరూపాక్షుండు వారుకోరినట్ల భుక్తిముక్తిప్రదానసామర్థ్యం
బులు, సర్వలింగంబులకుఁ గలుగ ననుగ్రహించి. 81

తే. సప్తసింధువునకు భీమ శంకరునకు, నడుమనింద్రేశ్వరము పాప నాశనంబు
దృష్టిమాత్రేన భుక్తిము క్తిప్రదంబు, దేవలోకాధిపతిసంప్ర తిష్ఠితంబు. 82

క. భీమయదేవుని దక్షిణ, భూమీభాగమున యజ్ఞ పురుషేశ్వరది
వ్యామృతలింగము భోగ, శ్రీముక్తివిభూతిదాయి సేవకతతికిన్. 83

ఆ. వె. అగ్నికుండ మనఁగ నచ్చోటనున్నది, ధాత్రిభుక్తిముక్తి ధాతునీవి
దానఁ దీర్థమాడి తర్పణ మొనరింపఁ, బితరు లూర్ధ్వలోక గతులుగంద్రు. 84

తే. కృత్తికాతారకంబులఁ గీలుకొన్న, దినమునం దగ్నికుండికా తీర్థమాడి
శంభునగ్నీశ్వరునిఁ జూచు సజ్జనులకు, లలితకర్పరతలధాత్రీఫ లంబుముక్త. 85

సీ. అగ్నీశ్వరునిమోలి నగ్నికుండికకూప, తటదేశమునయందు దక్షకుండొ
యదిసర్వపాపౌఘ మదియఘ్నుంతస్నానిలం, బాకూపమునకు యామ్యంబునందు
దాక్షాయణీదేవి త్రైలోక్యజనయిత్రి, చలిగొండరాచూలి వెలసియుండు
దక్షకుండమునఁ దీర్థంబాడి యరితో, దాక్షాయణీదేవి దక్షపుత్రి

తే. నసితపక్షాష్టమీతిథియందునొండె, మఱిచతుర్దశియం దొండె మహితబుద్ధిఁ
జేసిదండప్రణామంబు సేయునరుఁడు, కాంచు మోక్షంబుఁ బ్రాణనిర్గతమునందు.

వ. ఆయుత్తరంబున వీరభద్రప్రతిష్ఠితంబు చెంగట నిఋతిలింగంబు భీమనాథే
శ్వరునికిఁ బడమట వరుణప్రతిష్ఠితం బగు వరుణలింగంబు వరుణకుండంబునఁ
దీర్థంబాడి వరుణనక్షత్రంబున వరుణేశ్వరదేవుని దర్శించిననరుండు భవబంధనం
బులం బాయును; భీమేశ్వరు వాయవ్యదిగ్భాగంబున వాయుప్రతిష్ఠితం బగు
వాయులింగంబుండు వాయుకుండంబునఁదీర్థంబాడి వాయులింగంబును సంద
ర్శించిననరుండు మోక్షలక్ష్మిం గూడు; సోమేశ్వరలింగంబు సోమప్రతిష్ఠితంబు,
సోమనక్షత్రంబున సోమకుండంబునఁ దీర్థంబాడి సోమేశ్వరదేవుని దర్శించిన
నరుండు భుక్తిముక్తిసంసిద్ధిం బొందు. 87

తే. బాదరాయణుఁడత్యంత • పరమనిష్ఠ, సప్తసింధుసమీపదే • శంబునందుఁ
దపముఁ గావించి శంభుసం • స్థాపనంబుఁ, జేసెనత్యంతభక్తి వి • శేష మమర. 88

క. పంచాక్షరమంత్రమును జ, పించుచు సత్యవతిసుతుఁడు • పెద్దయుఁ గాలం
బంచిత యోగసమాధి భ, జించెన్ దా సంప్రతిష్ఠ • సేసినశంభున్. 89

వ. ఒక్కనాఁ డమ్మహాదేవుండు త్రిగుణమూర్తులగు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానులచే సము
పాస్యుం డగుచు బాదరాయణునకుఁ బ్రత్యక్షం బగుటయు. 90

మ. కురిసెం బువ్వులవాన మత్తమధులి • ట్కోలాహలాద్వైతమై
విరిసెం దిక్కులు మందమందగతులన్ • వీచె న్నభస్వంతుఁడున్
మొరసెం దుందుభు లొక్కయుమ్మడి నభో • మార్గావకాశంబునం
బొరసెన్ సమ్మద మెల్లలోకముల క • ప్పుణ్యానాకాలంబునన్. 91

క. ఆడిరి యచ్చరలేమలు, పాడిరి గంధర్వపతులు • పరమమునీంద్రుల్
గూడిరి బహువిధములఁ గొని, యాడిరి యందంద నద్భు • తావహభంగిన్. 92

క. కొందఱు తాండవమాడిరి, కొందఱు పరిహాసకేలిఁ • గొఱలిరి మఱియుం
గొందఱు బాహాయుద్ధం, బందంద ఘటించి రమ్మ • హాసంఘమునన్. 93

వ. అప్పరమేశ్వరుండు కూడినయశేషమునులను సర్వయోగీశ్వరులను సకలదేవతల
నుద్దేశించి యిట్లని యానతిచ్చె. 94

క. ఈయున్నవారలందఱు, నాయానతి వినుఁడు నెమ్మ • నంబులలోనం
బాయం బెట్టుఁడు సంశయ, మీయర్థము వేదములకు • నెక్కుడు సుండీ. 95

తే. అర్కుఁ డెబ్బంగి నభమున • కాభరణము, భువనములకెల్ల నాభంగి • భూషణంబు
దక్షవాటీపురము భోగ • మోక్షవిభవ, పావనంబందువిశ్వాస • పరులుగండ్రు. 96

క. త్రిభువనములయందును మా, కభిమతములు పెక్కులైన • నారామము లం
దభిమానమింత సేయము, విభవాస్పద మైనదక్షు • వీటింబోలెన్. 97

తే. వినుఁడు సత్యంబుసత్యంబు ♦ వెండిసత్య, మాత్మలోనవిచారించి ♦ యానతిత్తు
దక్షవాటంబుకంటెఁ దీర్థంబునిఖిల, మేదినీమండలంబున ♦ లేదు లేదు. 98

గీ. వాఁడిగోర్గ్రొండిఁ గన్నులు♦దోఁడియైన, నడుగు లడిదంబు చేతఁజ♦క్కఁడచియైన
నొండుకడ కేగుటలుమాని♦యుండవలయు, డక్కుమాటలుదక్షవా♦టంబునందు.

క. తిష్ఠన్మాత్రునకైన వ, సిష్ఠప్రతిమానుఁడైన♦శిష్టునకైనన్
నిష్ఠాత్మ గలిగె నేనియు, నిష్ఠాకాలంబుముక్తి ♦ నియతంబచటన్. 100

ఆ-వె. బ్రహ్మహత్యమద్య♦పానంబు గురుతల్ప, గమనమాదిగాఁగఁ ♦ గలుగునట్టి
పాతకంబులపుడె ♦ పాయు మానవులకు, దక్షవాటిభీమ ♦ దర్శనమున. 101

వ. అని యిట్లర్థేందుమౌళి యానతిచ్చి యంతర్ధానంబు చేసెఁ తదనంతరం బౌహరి
విరించిపురందరాదులగు బృందారకులును సనకసనందనసనత్కుమారసనత్సుజాతు
లగుబ్రహ్మయోగీశ్వరులును, మార్కండేయ మందపాల మౌద్గల్య మాండవ్య
మంకణాదులగుమహామునులును, బాదరాయణు నభినందింపుచు, నిజస్థానం
బులకుం జనిరి. 102

సీ. సప్తగోదావర♦స్నానంబు రామనా-థావలోకనము పి♦త్రార్చనంబు
రామగయాపితృ ♦ శ్రాద్ధంబు గౌరీజ-నార్దనరుద్రస ♦ న్నామజపము
పరఁగమహాదివ్య ♦ భావనానార్చనా-భవనప్రదక్షిణ ♦ ప్రక్రమంబు
పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పారాయణజపంబు - పాశుపతాచార ♦ పరమనియతి

తే. సమయమిదిసర్వదేవతా ♦ సార్వభౌము, భుక్తిముక్తిప్రదాయకు ♦ భువనభర్త
భీమనాథేశ్వరేశ్వరు ♦ స్వామిఁగొలుచు, భక్తులకునెల్ల నాగమ♦పద్ధతియిది.

మ. పరదారేశ్వరకుంభసంభవవిభుల్ ♦ ప్రాగ్దిగ్విభాగంబులం
బురవిధ్వంసికి దూరదేశమునఁదా♦భోగంబునన్ శశ్వదా
వరణద్వారమునన్ మహామహిమచే ♦ వాయువ్యదిక్సీమ ను
ద్ధరతన్ వాయుశివుండునుం ద్రుమిగులం ♦ దాత్పర్యశ్రద్ధారతిన్. 104

సీ. దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులోలేని-యమరులేస్థానంబు♦నందులేరు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులోలేని-యర్థమేస్థానంబు♦నందులేదు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులోలేని-యమృతమేస్థానంబు♦నందులేదు
దక్షవాటీమహా♦స్థానంబులోలేని-యజ్ఞమేస్థానంబు♦నందులేదు

తే. దక్షవాటిక సకలతీ♦ర్థములకిరవు, దక్షవాటిక సకలవి♦ద్యలకు గరిడి
దక్షవాటిక విభవంబు♦తానకంబు, దక్షవాటిక శివునియం♦తఃపురంబు. 105

వ. ఇట్టిమహామహిమంబుగలదక్షారామంబున నధివసింపుదము, భీమమండలంబు దర్శింపుదము, సప్తగోదావరమ్మున నాడుదము, వృద్ధగంగాజలంబులఁ దేలుదము తుల్యభాగాతోయంబుల మునుఁగుదము, కణ్వవాహిని నవగాహింతము, కౌంతేయంబున నోలలాడుదము, లవణపయోనిధిగంగాసంగమంబులం నభిషేకింతము, రండని హర్షోత్కర్షంబున రోమహర్షణతనయుండు సూతాహ్వాసంభవుండు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండైనసూతుండు పల్కనవిని నైమిశారణ్యపుణ్యక్షేత్రంబున ద్వాదశవార్షికపరిమితంబైనసత్రయాగంబునఁ గూడినశౌనకాదిమహామునులు, యజ్ఞావసానసమయంబున శ్రీమన్మహాదేవుని సందర్శింపం జనిరి. ఇది పంచాశత్ఖండమండితంబును, సనత్కుమారసంహితాది బహుసంహితాసంధానంబును నైనస్కాందపురాణంబునందు గోదావరీఖండంబునందుఁ జెప్పంబడినభీమఖండంబు, భీమేశ్వరమాహాత్మ్యంబును, భీమేశ్వరపురాణం బనంబరఁగు నిమ్మహాప్రబంధంబు వ్రాసినఁ, బఠించిన, వినినఁ, బుస్తకరి బర్చనచేసిన, నారాధించిన, శ్రీభీమనాథేశ్వరుం డాయురారోగ్యైశ్వర్యంబులు, శాశ్వతమోక్షపదంబును గృపసేయు. 106

ఉ. వైభవపాకశాసన! సుపర్వమహీధరధైర్యవర్తి! గో
యోభయవంశదీపక! సముద్ధతవీరవిరోధిమండల
క్షోభకరప్రతాప! ఫణికుండలభక్తనిధి! దిగంతరాం
తేభకటద్వయద్వయసహ్యద్వయశక్తిపరిదంబు నిర్ఝరిం. 107

క. [illegible]ంబానందన! సంగ్రామజితధనంజయా! పరాక్రమరామా
స్వామిద్రోహరగండ! మహామాత్యకిరీటశేఖరామాత్యమణీ. 108

భుజంగప్రయాతము. ప్రఘూత్కార్యసామంత [illegible]
విధూత్తంససేనాప్రవృత్తాంతరంగా
మధూళీమదాసార మాధుర్యవాక్యా
బుధారాధనాసార భోజావతారా. 109

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ సకలవిద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతంబైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును సప్తాశ్వాసము.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరార్పణమస్తు.